DREAMLAND

VALMIKI'S

RAMAYANA

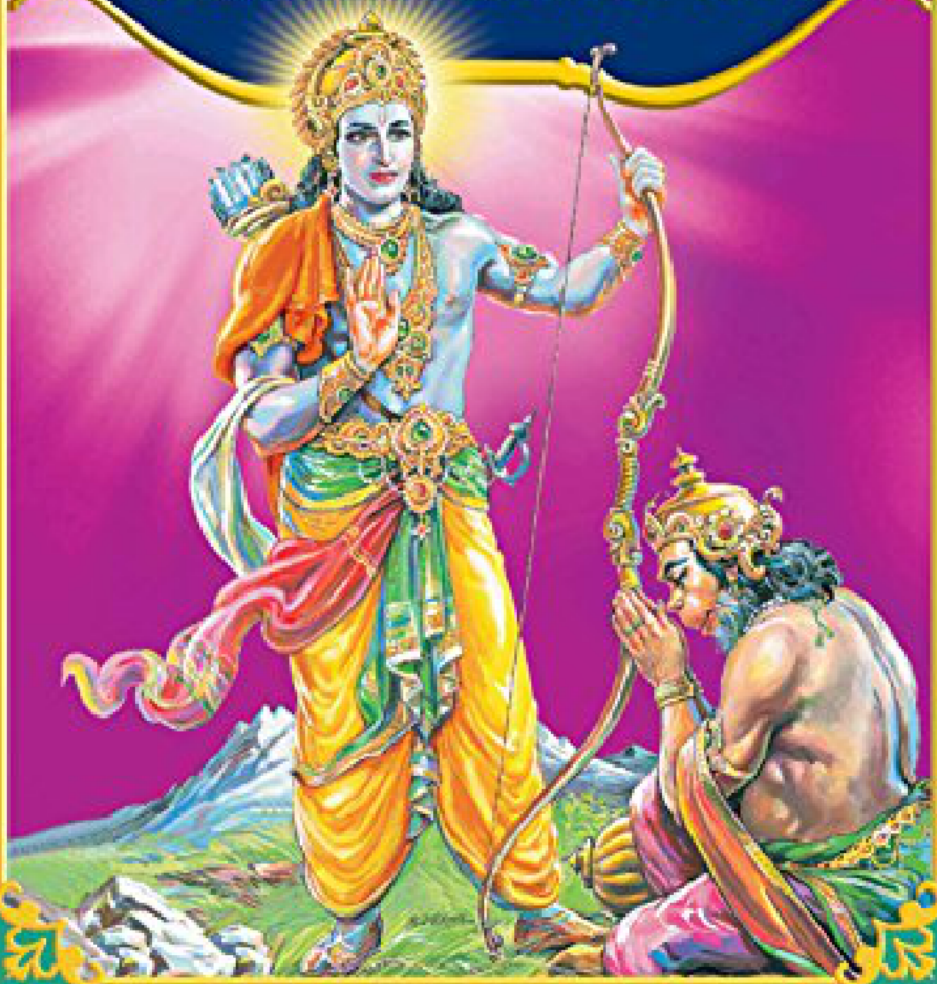

RAMAYANA

MARE EPOPEE SANSCRITĂ

Traducere
de Pavel Darie

București • Chișinău
LITERA INTERNAȚIONAL

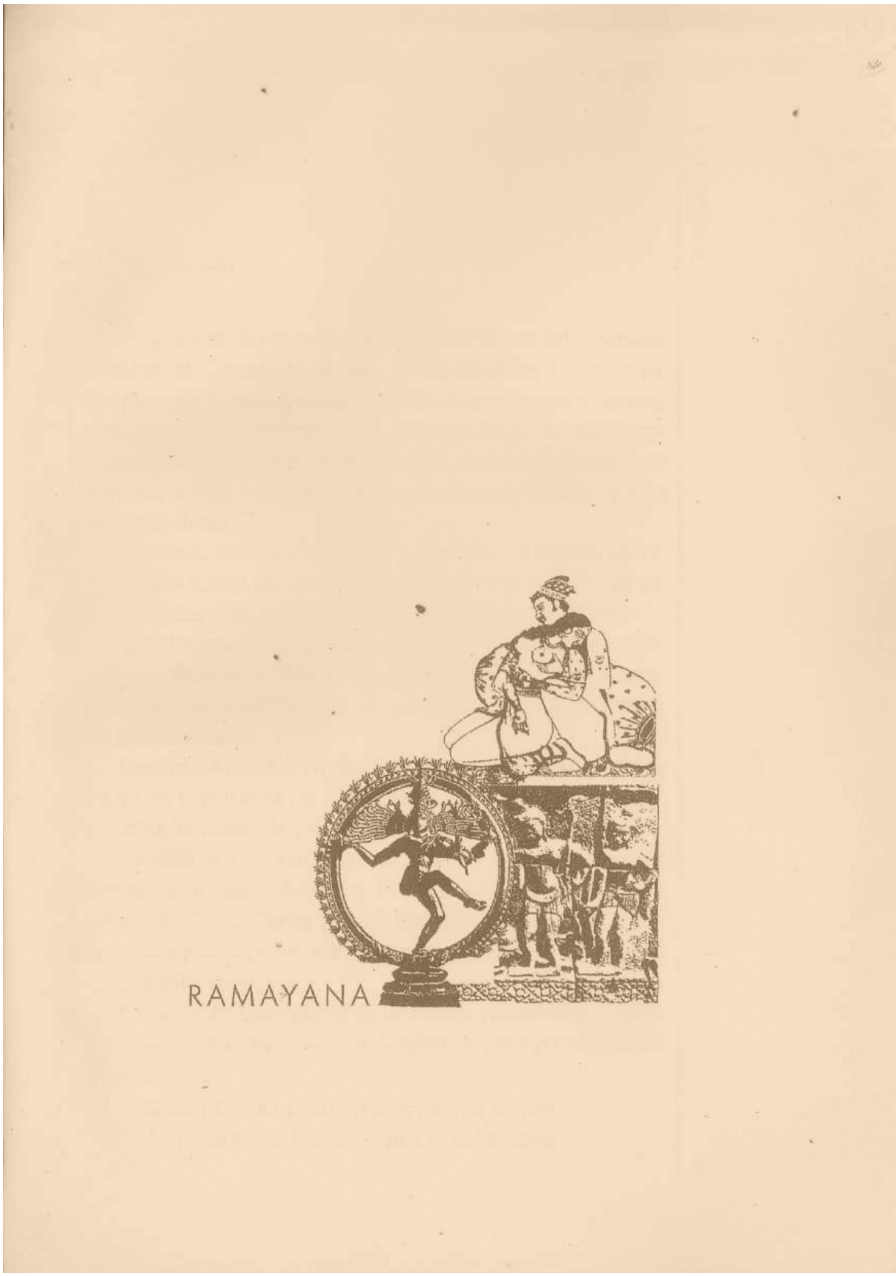

CARTEA ÎNTÂI
COPILĂRIA

PRECUVÂNTARE

Se spune că schimnicul Valmiki, cel mai iscusit între oameni ticluitor de cuvinte frumoase, întâmpinându-l într-o zi pe atotştiutorul Narada, îl roagă pe acesta să binevoiască a-i spune, cine oare în această lume

poate fi socotit drept cel mai demn bărbat, şi drept cel mai viteaz, la suflet mai milos, la chip mai luminos, la trup - cei mai frumos, şi mai voinic în lume, şi plin de-nţelepciune?
Şi Narada, ca un profet citindu-i gândurile, i-a răspuns astfel: „Nu este-n lumea asta un alt erou ca Rama, acel ce tată-l are pe bunul Dasharatha, coborâtor din neamul slăvitului Ikshvacu". Apoi i-a povestit amănunţit sihastrului, ce i s-a întâmplat prinţului Rama şi ce fapte-a făptuit el, şi după asta l-a îndemnat pe Valmiki cel iscusit la vorbă să-i primească-n cântec pe prinţul cel fără de moarte.
Despărţindu-se de Narada, Valmiki se mai plimba gânditor, însoţit de ucenicul său şi mirat că-n mintea sa mai răsuna încă povestea lui Rama, de care rămase atât de încântat.
Deodată zări în apropiere două păsări krauncha, care îşi cântau dulce ceasul dragostei. În aceeaşi clipă se auzi ca din senin zbârnâit de săgeată şi bărbătuşul, bietul, căzu fără suflare. Şi cealaltă pasăre pe loc a prins a-l plânge, umblând nenorocită în jurul celui mort.
Valmiki este cutremurat de neomenia vânătorului şi simte că-i arde inima în focul durerii. Supărat, el rosteşte cuvinte de blestem:

„Vânător fără de suflet, care-ai omorât iubirea
Pasării, să te-nsoţească-n calea ta nefericirea!"

Şi pe când se mai gândea la acest blestem, zicându-şi că poate n-a făcut bine, totuşi, de s-a lăsat pradă mâniei, Valmiki îşi dădu seama că supărarea aceasta născuse în inima lui nu numai blestemul, ci şi versul, cuvintele orânduite de un ritm necunoscut încă, pe care el îl numeşte *şloha*, căci l-a născut durerea şi supărarea - *şoca*.
Tot atunci bardului i se înfăţişează zeul creator Brahma, care-i spune că acest ritm şi metru i-a fost dat pentru ca astfel să-şi poată începe cântecul, poemul său de preamărire a înţeleptului şi viteazului Rama.
La porunca primului zeu Brahma, şi din îndemnul inimii sale, Valmiki alcătuieşte aşadar cel mai frumos poem, *Ramayana*, învăţându-i şi pe ucenicii săi să-l cânte, astfel, încât să se adeverească profeţia lui Brahma:

„Câtă vreme munţi fi-vor şi cât apele la vale
Curge-vor, va să răsune *Ramayana* pentru oameni!"

ÎMPĂRĂŢIA ŞI CETATEA DE SCAUN A REGELUI DASHARATHA

Unde-i râul zis Sarayu, de la Ganga-n miazănoapte,
Un regat numit Kosala se-ntindea până departe.

Şi cetatea sa de scaun şi-o-nălţase fără seamăn
De demult regele Manú, tatăl neamului de oameni!

Cât puteai vedea cu ochii, tot clădiri întru mândrie
Străjuiau frumoase uliți și priveau cu semeție.

Regele avea o cale mai curată decât toate,
Flori frumoase-n a lui cale s-așterneau cu pietate.

Dar pe când povestea-ncepe, este-o vreme mai târzie,
În Ayodhya cea străveche când se află la domnie

Bravul rege Dasharatha, om cu dragoste de țară,
Ce-şi împodobea orașul precum alții nici visară.

Poate numai zeul Indra sus în ceruri de mai are
O cetate-atât de mândră și-atât de strălucitoare.

Porțile de lemn, înalte, fost-au iscusit lucrate
Tot de meșteri din cetate, și n-aduși din altă parte.

Meșteri buni la toate cele, câte-n viață se pot face,
Aduceau, să-ncânte lumea, marfa lor la iarmaroace.

În acest oraș ferice, luminați de bucurie,
Cântăreți de mâna-ntâia socoteau o datorie

Şi-o cinste să trăiască, din Mahadha lor venind
Şi Ayodhya cea mândră-n dulce cântec preamărind.

Pentru carele de luptă vizitii neîntrecuți
Şi oșteni avea orașul, de dușmanii lui temuți.

Unduiau în vânturi steaguri peste turnuri de cetate,
De departe, de departe se vedeau din orice parte.

Șanțuri mari pe dinafară capitala o-nconjoară,
Pe la porți și sus în turnuri străjile nu-s ca să doarmă...

De-ar fi fost cumva să vină oameni răi cu negre gânduri,
Toată lumea din cetate s-ar fi strâns sub steaguri rânduri!

Între crânguri dulci de mango stă cetatea cea de scaun,
Odihnindu-se în tihnă, ca o zână-n foi de laur.

Elefanți şi cai, cămile - erau turme în cetate,
Ici veneau cu mărfuri multe negustori din altă parte.

Crai veneau la Dasharatha, se-nchinau cu plecăciune,
Aducându-i scumpe daruri de prin alte părți de lume.

Şi acest oraș în soare scânteia cu diamante
De prin falnice castele și din curțile înalte.

Ai fi zis că este Ayodhya ca o prea de preț cunună,
Ca o tablă în opt unghiuri, pentru joc de zaruri bună.

Şi că însuși zeul Brahma sus pe turnuri stele pune,
Dacă sfânta lor lumină niciodată nu apune.

Ulițele-s toate drepte. Şi în plină armonie
Casele se rânduiră revărsând lumină vie.

Trăiau oamenii de-aicea cu de toate ale sale,
Cel mai bun orez avându-l, pe care-l numiră „sali".
Mai că nu-ncăpea-n hambare, multă, roada adunată,
Sucul trestiei de zahăr le-ndulcea viața toată,

Le cântau mridanga, vina și timpanele-n frăție
Cea mai gingașă, plăcută și preadulce melodie.

Ca și ei trăiau doar sfinții, care mai întâi trăiră
Sihăstrind, și-acuma raiul drept răsplată îl primiră.

În Ayodhya-cetate bărbăția se cinstește,
Ci nu-i om să dea cu arma în dușman, când îi lipsește

Lui, dușmanului, o armă.
Ei, arcași ce știu țintirea

La auz, n-au să omoare neoştean,
C-așa li-i firea:

Ei puteau să tragă-n tigri și-n mistreți cu-a lor săgeată,
Căci urlau aceste fiare de vuia pădurea toată.

Bravi ostași băteau în fiare și cu arma, și cu pumnul!
A nu ști ce-i car de luptă nu era-ntre ei nici unul.
Fericitul Dasharatha se mândrea că uite are
Oaste fără-asemănare-n capitala țării sale,

Că mai are-n capitală brahmani plini de-nțelepciune,
Care stau la sfat cu zei, de știu vedele a spune.

Şi că sunt de el alături cei născuți a doua oară
Spre a-și face datoria față de popor și țară

Nemai-înrobiți de patimi, la un crez să mi se strângă:
Focul pentru sacrificii în altar să nu se stingă.
ORAȘUL AYODHYA

Trăitorii din Ayodhya vedele citeau, din care
Şi-adunau înțelepciune, luminând în fața lumii.

Bunul rege Dasharatha, care-i sfânt în datorie,
Prin virtuți divine-i primul în tot neamul lui Ikshvaku.

E viteaz, şi nu cunoaște ce-ar putea să-l înspăimânte.
Pe dușmani îi îngrozește, pe prieteni - ocrotește.

E stăpân pe-a sa voință, şi-i voinic cum, este Indra,
Zeul cel atotputernic, şi-i bogat, ca și Kubera.

Preaiubit de toți în țară, el o cârmuia în pace,
Ca și Manu-înțeleptul, tatăl neamului de oameni.

Iar cetatea lui de scaun cea bogată, și frumoasă
Cu-Amaravati-i de-o seamă, cu-a lui Indra capitală.

Fericit și demn de cinste era-n țară orișicine,
Zavistea necunoscând-o, izgonind din gând minciuna.

Nu știau nici lăcomia și nici înșelătoria,
Nimeni mâna să-și întindă din strein avut să prindă!

Gospodarii cu mândrie aveau lumii să grăiască,
Că, muncind, li-i sfântă grija: țara lor să înflorească.

Nici cătat cu lumânarea nu-l găsești pe omul care
Se dă-n vânt după avere și un sfânt pe lume n-are.

În hambare grâu, în grajduri cai și vite mari cornute
Își avea tot gospodarul, țara-ntreagă-navuțind-o.
Le-a mers vestea-n lumea toată, că și soțul, și soția
Cu respect şi cu credință sprijinit-au căsnicia.

Înfrățiți au fost de dharma, şi nu-mblau cu două fețe
Nici printre ai săi de-acasă, nici aflându-se-n ospețe.

Inima-şi aveau curată, sfântul schimnic cum și-o are,
Degetele-mpodobite cu inele sclipitoare,

Frunțile cu diademe aurite. Toți în țară

Ca şi cum dintr-o poruncă şi-o credință că și luară

Coroniță aromitoare și brățare sunătoare,
Nimeni nu era, nici unul, cu voință-nşelătoare,

Nimeni să-şi hrănească trupul cu mâncăruri necurate
Sau să nu se spele ziua de trei ori, precum se cade,

Sau să uite-a-și face pasta de santal, ca să se ungă,
Sau să nu-și împodobească cu ghirlănzi de floare pieptul.

În acel oraș de oameni nu ai fi găsit nici unul
Văduvit de judecată, toți au mintea luminată.

Şi n-a fost nici de-o-ntâmplare cineva să nu aducă
Daruri zeilor, când arde focul sfânt de sacrificii,

Nimeni n-a pățit rușinea de a vrea ceva să fure
Sau de a-ncălca vreo lege, care-i bine chibzuită,

De-a avea căsătorie preagrăbită, negândită,
Cu încrucișări de varne, sfânta lege s-o răstoarne.

Gânditori, care știură vedele să le-nteleagă,
Brahmani înțelepți, orașul apărând de câte-s rele.
Daruri de primeau, spre cinste şi-îndreptau a lor gândire
Şi spre binele cetății, căci erau, stăpâni pe sine.

În acest oraș n-avură loc cei cruzi, nici cei fățarnici,
Nici un om urât la suflet nefiind printre cei darnici.

Nu s-a pomenit vreo stradă, unde să-ntâlneşti vreodată
Oameni răi sau proști ca noaptea, ce hulesc credința sfântă.

Sunt bărbații de pe-aicea toți oșteni ce nu știu teama,
Despre lume șase moduri de gândire însușit-au.

Au cu toții suflet nobil, și-s mărinimoși în toate,
Sunt femeile de-aicea preafrumoase, elegante.

Ospitalier, poporul cel viteaz și cu credință
Pentru toate patru varne are legi întru priință.

Neamul își urma făgașul binecuvântat: bărbați
Erau numai demnitate, soațele – fără prihană.

Astfel varnă lângă varnă trăiau, toate patru caste:

Sfinții brahmani erau primii, iară kshatriya, oștimea

Li se închina, urmată de vaishya - de plugarii,
Meșterii și negustori, care-aveau și mână tare,

Şi știință să muncească bine și cu hărnicie,
Și dorința omenească pildă altora să fie,

Altei caste, care este tuturor spre-ajutorare,
Castei shudrilor neliberi, castei altor servitoare,..

Mulți oșteni avea orașul, gata lupta s-o dorească,
Cum oricând sunt gata leii peștera să şi-o păzească.
Mai împodobeau Ayodhya cai aduși de-prin Kambogea,
Iuți ca cei ce Indra-i are, cu-alergări fulgerătoare.

Avea oastea buni de luptă elefanți din țări alpine,
De prin munții Himalaya, îngrozind pe orișicine.

Ei nici nu știau de frică, nici n-aveau vreo slăbiciune -
Au dorit să-i aibă zeii, ce să mai vorbim de lume

Cum erau puternici tare și turbau dintr-o nimică,
Se-ngrozeau pe loc dușmanii, toți știindu-le de frică,

Apoi se-nchinau în fața regelui din cea cetate,
Cum se-nchină-n fața lunii oastea stelelor de noapte.

Da-n cetatea cea de scaun era rege Dasharatha,
Cârmuind cu-nțelepciune, ca și zeul-fulger Indra.

Toate erau bune-n țară, mulțumiți trăiau cu toții,
Dharma învățând, şi nimeni nu văzuse-n țară hoții.

Regelui cu bunătate-i răspundeau, purtându-i stimă,
Că în țara asta nimeni n-auzise de vreo crimă.

Totuși, bunul Dasharatha suspina cu-ndurerare,
Că în țara sa bogată regele un fiu nu are.

Şi de n-are-un fiu, tristețea îl așteaptă înainte,
Că se pierde tron și țară, dacă moare-acest părinte!

Când e reieșit cu fapta sau cu vorba, sau cu gândul
De s-au supărat toți zeii și îi pregătesc mormântul?

Cum ar fi să-i mai îmbune, să le ceară îndurare?

Ori să fac-un sacrificiu pentru zei, o sărbătoare?
Preoți prea 'nțelepți el are, care știu cum se cuvine.
Să îndeplinească ritul, ca și jertfa spre mai bine.

Dar în astă vreme tocmai sus, în ceruri s-adunară
Zeii toți pe lângă Brahma, îndurare lui să-i ceară,

Că nu mai puteau să vadă bunii zei cum joc își bate
Ravana de lumea toată, el, un demon fără moarte,

Că nici zeii n-aveau tihnă, și nici forță să-l învingă
De când Brahma-l înzestrase cu puterea nemuririi,

Pe când Ravana-și făcuse toate-asprimile de sine
Şi visa că va ajunge chiar pe tronul lui Zeu-fulger!

Dar o binecuvântare nu-i un lucru ce se poate
Da, lua, sau la nevoie împărți în jumătate,

Ci își amintește Brahma că puterea dăruită
Pentru zei e-ngrozitoare, dară nu și pentru oameni.

L-au rugat pe zeul Vishnu zeii toți, el să coboare,
Să ia chip de om și-n luptă pe-acel demon să-l doboare.

El din focul sfânt răsare și spre rege se îndreaptă,
Cupa-i toată aurită, iar în cupă-i lapte dulce

Binecuvântat, pe care regele la soațe-l duce,
Ele beau şi într-o clipă nu mai pot de bucurie,

Precum simt că peste-o vreme toate mame au să fie!
Soața care-i mai în vârstă, Kausalya, ea îl naște.

Pe feciorul prim, pe Rama, iar pe Bharata îl naşte
Soața cealaltă, Kaikeyi și Sumitra - cea mai mică –

Naște doi feciori de gemeni: Lakshmana şi cu Satrughna.
Acești patru frați, fii ai ui Dasharatha, sunt ca patru părți ale lui Vishnu. Toți ei creșteau ca din apă! Dar, îi întrecea totuși Rama, că se arăta a fi mai înțelept, mai frumos şi mai puternic decât ceilalți. Cei doi frați gemeni nu se iubeau atât între ei, cât îi iubeau pe ceilalți: Lakshmana era gata să intre-n foc pentru Rama, iar Satrughna era ca o umbră a lui Bharata. Şi iată că într-o zi la curtea regelui Dasharatha sosește marele înțelept Viswamitra, care îndeplinise tapas și pentru asta fusese binecuvântat de Șiva spre a căpăta la dorință săgețile divine și

a se face stăpânul oricărei arme."
VACA CEA NĂZDRĂVANĂ, KAMADHENU

Demult-demult, în vremurile care abia de se mai țin minte, Viswamitra fusese un mare împărat. Şi iată că într-o bună zi a pornit el, marele împărat, în fruntea oastei sale către sihăstria preaînțeleptului preot Vasishtha.

Şi a zis preaînțeleptul, de-l văzu, așa cuvinte:
„Dacă regele mi-i oaspe, gazdă-i sunt de-aci-nainte:

Şi de-l voi pofti la masă, ospătându-i oastea toată,
Face-voi ce se cuvine unei bune gazde, iată!"

Ci-i răspunde Viswamitra: „Oaspetele-ți mulțumește
Pentru apa ce mi-ai dat-o, care pieptul răcorește!

De atâta drum, în gură limba îmi era uscată,
Ci-acum, mulțumită ție, am și inima-nmuiată.

Nici bucate mai alese, nu căta, să-mi pui pe masă
De prin arborii de-alături câte-un fruct să gust mă lasă.
Iar încolo, la plecare, să te-aud cu-o vorbă bună,
Și că îmi rămâi prieten chiar privirea ta să-mi spună"

Vasishtha, preacuviosul, înc-o dată sa-l poftească
Na-ndrăznit, ci cu speranță l-a rugat să zăbovească.

Și, neașteptând răspunsul, a plesnit din palme-o dată
Şi-a chemat pe Kamadhenu, pe văcuța lui bălțată.

Dar nu pentru că-i bălțată este vaca prețuită! –
Ea orice dorință poate să ți-o facă împlinită.

Şi i-a zis preaînțeleptul schimnic: „Azi în sihăstrie
Împăratul Viswamitra a binevoit să-mi fie

Oaspete. Şi mi-i cu vrere să-l cinstesc cum se cuvine,
Să petreacă-aici cu oastea cum n-a petrecut la nimeni,

Iară după ce-a petrece cât dorește și cât poate,
Eu îl voi lăsa să plece cu oștirea-i mai departe.

Ci pe tine, Kamadhenu, te-am chemat spre-ajutorare:
Fiecărui dă-i cât cere băutură și mâncare.

Adică, ce zic cât cere, dă-le cât mai mult din toate,
Să mănânce fiecare cât o vrea și cât nu poate.

Dă-le-amar, și dă-le dulce, dă-le pipărat și acru,
Dă-le ce-i sărat să-mbuce, ce vrea unul, ce vrea altul!

Fii atentă, ia în seamă, cine dulcele dorește,
Cine altceva, şi-ntocmai pofta inimii ghicește-i!"

Era vaca-i năzdrăvană și a priceput îndată
Ce vrea schimnicul să aibă de la dânsa de-astă dată!
Și avu pentru petreceri într-o clipă totul gata:

Dulce trestie de zahăr, ladja cea mirositoare,
Pentru care și un rege are poftă de mâncare!

Nalță munți ca de zăpada din orezul alb și dulce,
Face râu de lapte, şi-ncă suc de palmier aduce.

Fel de fel de borșuri, zame, multplăcut mirositoare,
Băuturi care-ntr-o clipă îți pun piedică-n picioare...

Se credeau în rai cu toții, sfetnicii și sacerdoții.
Ca și ostăşimea, toată de-acea masă încântată.

Câtă frunză, câtă iarbă adunatu-s-au la masă,
Nesfiindu-se, arcașii, iară Vasishtha îi lasă

Bine, să se ghiftuiască și pe el sa-l pomenească:
Că i-a ospătat un schimnic ca-ntr-o casă-mpărătească.

Strălucind cum strălucește soarele de primăvară,
Viswamitra îi vorbește ca și cum s-audă-o țară:

„Brahmane preasfânt, se cade eu să te cinstesc pe tine,
Precum tu cu mari onoruri m-ai primit aici pe mine!

Şi-ți propun un schimb, pe care nu ți-l poate fiecare:
Tu o vacă-mi dai, eu, ție de-o sută de ori o mie!

Perla asta niciodată, pot să jur, n-o fi uitată,
Am să-i dau de toate cele și am s-o feresc de rele.

Diamantul strălucește când coroana-mpodobeşte,
Piatra scumpă-și cere cuibul aurit, de bună seamă,
Eu sunt rege și am dreptul să-ți iau vaca năzdrăvană!“

Cel de două ori născutul i-a răspuns: „Să-mi dai tu mie
Pentru vaca-mi năzdrăvană nu o sută, nu o mie
Dar să-mi dai atât cât poate nici să nu mai poți socoate,
Nu ți-o dau pe Kamadhenu! Chiar de-ar fi să-mi fii şi frate...

Tu, ce ești viteaz în luptă, cu deșartă vii speranță!
Kamadhenu doar la mine poate fi în siguranță!

Eu îi voi purta de grijă, ea de soartă mi-i legată
Şi de cinstea mea, pe care n-oi păta-o niciodată.

Vaca astă ce mi-i sfântă nu o schimb nici pe o lume!
Ea-mi cunoaște gândul, dorul chiar-nainte de a-l spune.
Zeilor aduc ofrandă ori străbunilor – totuna,
La chemarea mea răspunde și-mi ajută-ntotdeauna.

Cum să pot a mă desparte eu de vaca năzdrăvană,
Când îmi este ca văzduhul ce-l respir și nu dușmană?!"

Ci ardea de nerăbdare regele să-l copleșească
Cu şi mai bogate daruri vaca ceea s-o plătească!

„Sfinte schimnic de pădure, eu plătesc împărătește!
Tu ești suflet bun, ci-n tine duhul rău se-mpotriveşte.

Paisprezece mii din partea-mi elefanți ai tăi să fie,
Tot atâtea cergi să-ți deie și prăjini de aur ție.

Daurite porunci-voi să-ți dea opt sute de care,
Albi ca laptele să fie patru cai la fiecare.

Cai de călărit cu frâie aurite, iuți ca vântul,
Unsprezece mii îți dărui, cum mi-i voia și cuvântul.

Şi-o mie de mii îți dărui vaci sătule, colorate
În tot felul negre, albe și bălțate și roșcate.

Prea'ntelepte schimnic, dacă e puțin şi asta, spune-mi,
Cât vrei: diamant şi aur, ca să pot să știu anume!"

Vasishtha răspunde: „Mult e sau puțin, ce rost mai are,
Dacă ceea ce-i minune nu ni-i dată de vânzare".

Viswamitra nu se lasă, la ai săi le dă poruncă
Vaca cea divină-ndată chiar cu sila s-o aducă.

Acea vacă năzdravănă, însă, e ființă vie.

Și n-o iei ca pe un lucru care de stăpân nu știe,

Ea se plânge: „Credincioasă eu ți-am fost, şi-ascultătoare!
Vasishtha, preasfinte schimnic, eu să-ți fiu de supărare?

Nu mai vrei în stăpânire să mă ai? Și fără voie
Alt stăpân mi-aduci, să-mi fie toată viața anevoie?

Ce făcut-am pentru tine, eu făcut-am cu plăcere!
Şi-acum, iată, slugi de rege mă căznesc şi-mi fac durere...
Tu cinstit i-ai pus la masă, tuturor le-ai dat de toate
Și în loc de mulțumită oaspetele tău mă bate?

Astfel zis-a Kamadhenu și lovi cu supărare,
Alungând din juru-i straja, ce-o ținea ca în prinsoare.

Ea veni lângă coliba sfântului să-l străjuiască,
La picioare să se culce și așa să-i mai vorbească:

„Tu, stăpânul meu cuminte, cum de l-ai lăsat, stăpâne,
Pe un-rege făr' de suflet să mă chinuie pe mine?

Cum puteai privi în tihnă, când în lupta cea nedreaptă
Mă zbăteam, crezând în tine şi în mintea ta-nțeleaptă?“
Vasishtha așa-i răspunde: „Nu cu voia mea, vezi bine,
Te-a răpit el, cel ce este mai puternic decât mine

Regele venea cu oaste, eu cu ce să-i stau în cale?
Crezi c-ar fi răbdat o vorbă împotriva dumisale?

El venea cu cai și care și cu elefanți de luptă,
Cu arcași ce bat în țintă și cu pedestrime multă!

Şi l-a întrebat divina, sfioasă și-ascultătoare:
„Crezi că poate fi o forță decât spiritul mai tare?

Cine-a-ndeplinit tapasul îl întrece pe oricine
Cu a duhului-putere, care luptă pentru bine!

Asta este-a ta putere, sfinte Vasishtha, şi, iată:
Cel cu forța și păcatul nu te bate niciodată,

Dar, de ți-i așa cu voia, şi de vrei pe el a-l bate,
Pot să scot din el trufia. După vrerea ta se poate.

Doar pustiul să rămână, unde-i țara lui în floare,
Iar el, mândru precum este, să ne cadă la picioare!"

Şi-a-nflat buzele să ragă Kamadhenu și pe dată
Apăru în jur chemată oastea ei nenumărată

Şi s-a-ncins aicea lupta. Iuți persanii se porniră,
Dar lovește Viswamitra și nu are-un pic de milă.
Vede vaca cea divină prea puțini persani. Se teme
Şi atunci pe greci îi cheamă, tot la luptă să-i îndemne.

Curgeau râuri mari de sânge, căci luptau fără cruțare
Grecii, și de ei alături veniți spre-ajutorare
Şi în lupta asta mare, ca în focul cel din urmă,
Care-n scrum preface-lumea, Viswamitra forța-și curmă.

Oastea lui în orice parte, cât e câmpul cel de luptă,
Toată a trecut în moarte, toată, cât a fost de multă.

Și își zice Viswamitra, luminat de-un gând, își zice:
Cade kshatriya, ce-i forța, spiritul să se ridice!

Sfântul Vasishtha-i mai tare, că-i de partea lui dreptatea!
Eu cu forța cum l-aș bate, dacă-mi apăr strâmbătatea?!

...Fiului lăsându-i tronul, Viswamitra că rămâne
Lângă Vasishtha, în codru; frate-brahman îi devine.

PRIMA LUPTĂ CU RAKSHASA

Când la Dasharatha vine Viswamitra din pădure,
Regele cu bucurie îl poftește-n ospeție.

Și-i deschide lui palatul, cum n-o face pentru altul,
Și la loc de cinste-l pune și duios așa îi spune:

„C-ai venit acum la mine, mi-aduci mare bucurie,
Preacurate Viswamitra, ca și cum a fost să fie

Secetă și peste brazde revărsatu-s-a o ploaie,
Coborând din cer cu mila peste lumea toată-n vaiet,

Spune-mi, dar, te spovedește, fără umbră de sfială,
Ce mai griji acum te-apasă, de-i sunt inimii povară?

Ești un brahman cu credință, om mai bun nici nu se poate,
Cere-mi ce dorești acuma, nu-ți refuz nimic din toate!"
Inima lui Viswamitra bucuroasă-n piept tresare

Și el zice așa: ”O, rege, dărnicia ta e mare,
De-mi făgăduiești ce-i, poate, o neprețuită-avere,
Încă neștiind ce-anume aș putea să-ncerc a-ți cere.

Am sălașul în pădure, fac asprimile de sine,
Și pe altaru-mi nu se stinge niciodată focul sfânt.

Dar de la o vreme-ncoace nu mai am în codru pace,
Şi nu pot un sacrificiu să-l mai fac pe-acest pământ.

Că sunt două duhuri rele, ce's de Ravana trimise,
Care ieri și azi o dată, focul sfânt al meu îl stinse!

Sunt doi demoni lacomi, care mâncă orice jertfă pusă
Zeilor, de parcă jertfa pentru ei a fost adusă

Pentru Maricha, Subahu. Şi i-aș blestema, vezi bine,
Dar nu vreau a pierde roadă din asprimile, de sine.

Și nu-i altu-n lume nimeni ce-ar putea să mi-i zătrească
Decât numai prințul. Rama, - mii de ani să ne trăiască!

Crede-mă și nu ai teamă, că nimic nu i se-ntâmplă,
Eu îi voi purta de grijă, și mă vezi cărunt la tâmplă!"

La grea cumpănă căzuse Dasharatha, bunul rege,
Că-l iubea atât pe Rama, încât nu putea alege.

Da, făgăduise-n pripă, dar nici bănuia să-i ceară
Pe acest fecior. Acuma inima-ncepea să-l doară:

„Of, copil cu ochi de lotus Rama este, tu m-ascultă!
Nu-i bărbat, putere n-are, nici știință cum se luptă.
Sunt, doi demoni, şi-au să-l piardă. Nu! Mai bine merg cu oaste
Eu să-ți apăr sfânt altarul, mai puțin ca să mă coaste.
Șaizeci mii de ani pe lume de copii n-avut-am parte,
Şi-acum tu, o Viswamitra, vrei de fiu a mă desparte?

Dacă-l las cu tine, află că m-apuc și-mi sap mormântul,
Zis-am nu, și n-am putere să mai pot schimba cuvântul.“

„Bine, strigă Viswamitra, când făgăduiala dată
De un rege nu mai este datoria lui curată,
Află că nenorocirea te va urmări pe cale
Și se va abate peste toate neamurile tale!

Fii tăi vor pierde tronul, cum vei pierde demnitatea
Tu, o rege, lângă care a sălășluit dreptatea!“

S-a cutremurat pământul după spusa supărată,
Casele se clătinară încât mai pe cât să cadă.

Sfetnicii încremeniră, zeii toți se supărară,
Numai Vasishtha, -nțeleptul, zis-a: „Nu vrei pace-n țară?

Sau nu știi că Rama este de ne'nvins, că n-o să poată
Nimeni dintre zei sau oameni la egal să mi se bată?!"

O, gemea sărmanul tată, şi nu şi-ar fi dat feciorul
Nici amenințat de moarte, dar blestemul!... viitorul

I-ar fi ruinat, și neamul l-ar fi stins, nefericitul!
E o datorie sfântă a-mplini făgăduitul...

Iată că mai trece-o noapte și la răsărit de soare
Viswamitra din cetate iese, gata de plecare
Spre sălașul său de schimnic, iar din urma lui pășește
Rama, tânăr și puternic, luminând dumnezeiește,
Iar pe Rama îndeaproape îl urmează al său frate,
Lakshmana, nedespărțitul, care-i duce arcu-n spate.

Către seară poposiră. Apa râului Sarayu
Fu poftit în pumni s-o ieie Rama, iar acel sihastru,

Viswamitra, se apleacă, apa o binecuvântă:
„Prințule, să ai putere, spre-a nu obosi vreodată,

Spre-a nu fi bolnav de friguri, de deochi, viața toată,
Nici lovit de demoni noaptea sau în ziua luminată.
Să nu fi ca tine nimeni să nu lupte-n astă lume,
Să nu fie-atât de ager și nici plin de-nțelepciune.

Iscusit să fii la vorbă, norocos să fii în toate,
Să nu știi de sărăcie, nici de frigul iernii, frate!"
A băut îndată Rama apa binecuvântată
Şi-pe mal cu iarbă verde s-au culcat toți trei deodată.

Şi-au dormit în tihnă noaptea, iar în zori, cum se treziră
Pe aceeași cale lungă către codru, se porniră.

Au trecut mai multe zile, tot atâtea nopți trecut-au,
Arme fermecate prințul are, cum nu-mai avut-a..

Căci bătrânul Viswamitra, brahmanul cu suflet mare,
Care l-a-ndrăgit pe Rama ca pe-un fiu al dumisale!

A făcut minuni: din ceruri arme fermecate cheamă
Pentru Rama; când în luptă el s-avântă fără teamă.
Nu o noapte, și nu două străjuiau cu vrednicie
Focul sfânt de sacrificiu al lui Dasharatha fiii!
Iată-mi-i, a șasea noapte lângă focul sfânt stătură
Și când colo, ce să vadă? Demonii din foc le fură,

Flacără stingând cu sânge, și Subahu, și Maricha,
Au venit să bage groaza în toți schimnicii de-aicea.

Ci-avea arme fermecate Rama și a tras îndată
De i-a aruncat pe demoni, luminând pădurea toată,

Şi s-au bucurat sihaștrii c-au scăpat de duhuri rele,
Ele le făcură-atâtea grele nopți și zile grele.

*

Încheindu-se cu bine lupta împotriva demonilor, Viswamitra, care știa ce mai are de făcut pentru prințul Rama, l-a rugat pe acesta să-l însoțească, împreună cu fratele Lakshmana, până în regatul Videha, unde în cetatea de scaun Mithila regele Janaka voiește să îndeplinească în aceste zile un mare sacrificiu.
N-au zis cei doi frați un cuvânt împotrivă, ci l-au urmat cu dragă inimă pe bunul Viswamitra, care în drum spre Mithila le vorbește de legendarul, arc al marelui zeu Șiva.

LA REGELE JANAKA

După scurta-lungă cale la Mithila că sosește
Viswamitra, şi Janaka bucuros mi-l întâlnește.

Zice astfel Viswamitra: „Doi oșteni aduc cu mine,
Și li-i tată Dasharatha, și-s viteji cum nu e nimeni!
Și nu au dorință, alta, decât numai să privească
Preaslăvitul arc, cel care-ți este dat întru păstrare

Arătându-l lor, Janaka, faci o faptă înțeleaptă,
Dorurile lor de-aicea și-vor numai calea dreaptă!“
Şi la vorbele acestea Janaka așa răspunde:
„Să le spun întâi cum arcul mi-a venit, şi de pe unde...

A lui Rudra socru, Dakșa, în demult trecute vremuri

Hotărî să-ndeplinească sacrificii mari în ceruri.

I-a chemat în semn de cinste pe toți zeii - să poftească!
Ci-a uitat însă pe Rudra cu chemare să-l cinstească.

Zeul cel de ruinează, nepoftit la sărbătoare,
A venit să-i amenințe, supărat nevoie mare,

A întins a spaimă arcul şi-a strigat plin de mânie:
„Voi nu-mi dați din sacrificiu, dar îmi fac eu parte mie!

Cum veți da să-ntindeți mâna spre-a lua ceva, îndată
Va fi mâna ce se-ntinde, de săgeata-mi retezată".

Îngroziți rămas-au zeii, și, pe Rudra fiecare
Îl cinstește, linguşindu-l și cerându-i îndurare.

Şi preasupăratul Rudra s-a milostivit îndată:
N-aibă zeii nici o mână de săgeată vătămată!

Totuşi, ca să-și afle pace-n acea zi de sărbătoare,
L-au rugat pe Rudra zeii măcar arcul să-și coboare.

Și Năruitorul Lumii i l-a dat lui Devarata
Neamul nostru să-i păstreze-n veci arcul, și săgeata!

De porunca asta, însă, știe cerul și pământul,
M-am legat pe viața toată mai apoi cu jurământul.

Erau toate bune-n țară, dar știam și de tristețe:
Că n-aveam urmaș, că zeii nu-mi dădeau lumina vieții.

Brahmanii mă sfătuiră să-mi scot plugu-n câmp, să are
Locul pentru sacrificiu, pregătind în câmp altare.

Şi pe când cu ochii-n brazdă după plug mergeam, ținându-l,
Văd din brazdă că răsare o fetiță, luminându-mi.

Am luat-o, i-am zis, Sita și-am jurat cu vorbe grele:
Cine va să-ndoaie arcul, va fi soțul fiicei mele!
Mi-a crescut frumoasă fiica, fără să mai zăbovească,
Și din patru zări de lume prinți vin să mi-o pețească.

Că pe cât se-ntinde lumea toți o știu de preafrumoasă,
Încât pare coborâtă de prin ceruri o crăiasă.

Ei sunt mulți, iar Sita-i una, şi de atât le-am zis că mire

Va fi cel ce arcul Rudra va-ncorda cum se cuvine.

Rușinați s-au dus cu toții, că n-a fost nici unu-n stare
Cel puțin din loc să miște acel arc atât de mare!

Ci nu m-au lăsat în pace, și-au venit să se răzbune,
Mi-au încercuit cetatea și mai-mai să mă sugrume,

Dar când să se-ncheie anul, când nu mai aveam merinde,
Mi-au trimis oştime zeii, și de-aicea înainte

Au fugit răufăcătorii, ce n'avuseră putere
Cât să-și lumineze mintea spre a nu mai face rele"
ARCUL LUI ȘIVA

Să-i îngăduim lui Rama să privească îndeaproape
Arcul dăruit de Rudra, -n alte vremi lui Devarata".

Astfel a vorbit preabunul, prea'nțeleptul Viswamitra,
Pentru unul, pentru Rama arcul zeului cerându-l.

Şi-atunci regele Janaka porunci sever îndată
Să-i înfățișeze arcul cel vestit în lumea toată,

Arcul cel lăsat de Șiva, ce-i împodobit cu floare,
Și cu pastă de santal uns, pastă mult mirositoare.

Iată-i înhămați la carul cu perechi de roate patru
Tot bărbați voinici cinci sute, trăgând unul lângă altul.

Caru-abia-abia se mișcă și în car se vede-o ladă,
Unde sub capac metalic arcul este-nchis să șadă,

Regele, de cum zărește lada binecuvântată,
Mâinile-și împreunează de salută-această ladă.

Spre-nțeleptul Viswamitra luminat apoi ce-ntoarce,
Către Lakshmana și Rama anumite semne face,

Şi-nainte, ca din ladă arcul cel divin să-l scoată
Zis-a regele Janaka vorba sa întemeiată:

„Acest arc divin și-l are, neamul nostru moștenire,
Lucru sfânt, întru păstrare lăsat nouă spre mândrie.

Regi mai mulți au vrut să și facă fală-naltă pentru soartă,

Ci-n zadar cercat-au arcul a-ndoi spre-a-i pune coardă.
Dar să ne gândim: când. zeii, și când demonii putere:
N-au, să stăpânească arcul, cum să fie-n stare omul?
Cum să pui în arc săgeata, să-ntinzi coarda spre a trage,
Când nu are omul vlagă nici cât arcul sa mi-l țină?!".

Zice-atuncea Viswamitra: „O, copilul meu, o, Rama,..
Azi cu ochii tăi se cade să vezi arcul dat de Rudra".

Şi-acel prinț cu chipul nobil negrăbit deschide lada,
Unde-i arma cea lăsată de Stăpânitorul Lumii,

Şi, privind-o cu mirare, stând o clipă în tăcere,
Ca sfiindu-se, răspunde: „Dacă mie mi se cere,

Dacă ni-i de trebuință, ridica-voi arcu-acesta, -
Și-un efort făcând - și coarda între capete-oi întinde-o!"

„Bravo ție!" îi strigară Janaka și Viswamitra,
Şi-n aceeași clipă Rama către arc şi-ntinde mâna,

Peste cap de mi-l ridică, e un curcubeu în ploaie,
Către coarda cea din murva împletită-încovoaie.

Ci deodată că răsună trăsnetul ca de furtună;
Arcu-i frânt, căci prințul Rama l-a-ndoit peste măsură

Arcul dat de Mahadeva neamului întru păstrare!"
La acea detunătură lumea cade din picioare,

Numai, regele Janaka, Viswamitra și cu prinții
Au rămas să stea-n picioare, speriați, dar treji la minte.

Încântat de ce văzuse, regele așa cuvântă,
Către sfântul Viswamitra a sa față întorcându-și:
„Da, acest ostaș, ce sfarmă arcul dat de Mahadeva,
Merită a fi destoinic condrumeț al fiicei mele,

Care nu-i de om născută, ci de zei îmi este dată,
După cum și prințul este un viteaz cum nu e altul!

Astfel Sita mea, copila cea frumoasă şi-nțeleaptă,
Neamului îmi va aduce glorie, dacă ajunge

Soață bunului prinț Rama, Marele şi Ne'ntrecutul;
Ce ca un erou plătește spre-a se-nvrednici de mâna-i".

Janaka binecuvântă visul şi cu făptuirea,
A lui Rama și a Sitei fericită însoțirea.

DUPĂ DOISPREZECE ANI

Vremea trece, Dasharatha, apăsat de bătrânețe,
Tot mai mult că se gândește la un nou făgaș al vieții.

Cine cârmui-va țara, dacă el lăsa-va tronul?
Patru fii, toți dragi: Ci Rama parcă-i mai voinic ca omul,

Parcă-i mai milos ca frații, şi-i mai înțelept în toate,
I-i desăvârșită viața chiar mai mult decât se poate.

El poporul şi-l iubește și cu fapta, și cu gândul.
Și nu mai puțin poporul rege l-ar dori la rându-i.

Sfetnici are Dasharatha, înțelepți cu minte clară,
Și-i răspund aceștia: „Rama să rămână rege-n țară!”

CARTEA A DOUA
AYODHYA

VIRTUȚILE LUI RAMA

Prințul Bharata se duse cu Shatrughna, al său frate,
Pe ospețe, să-l mai vadă pe unchesul Ashwapati.

Acel rege, Ashwapati, i-a luat la fel în seamă:
I-a-ntâlnit la fel de parcă ar fi fost și frați de mamă.

I-a primit cu bunătate pe-amândoi, deși știuse
Cum că sora sa Kaikeyi doar pe Bharata-l născuse.

Cei doi frați tot împreună ca doi gemeni se ținură
Și deprinderile bune amândoi la fel le-avură.

Între ceilalți, între tineri, apăreau întotdeauna
Ca doi zei veniți din ceruri, cum sunt Indra și Varuna.

Dar, de casa lor departe, îşi tot aminteau băieții,
Că iubitul lor părinte poartă haina bătrâneții,

După cum bătrânul tată şi-amintea în orice clipă,
De feciorii săi, pe care îi crescuse sub aripă.

Pentru el ai săi-feciorii erau cei mai scumpi în lume:
Patru fii crescură, ca și patru brațe de din umeri.

Totuşi, Rama, care este ca și zeul lumii Brahma,
Îi era cel mai aproape sufletului său de tată.
Dar el nu știa că Rama-i chiar nemuritorul Vishnu -
Zeu, rugat de zei să vină și dreptatea s-o susțină,
Lumea bună izbăvind-o de îngrozitorul demon,
Care-i Ravana, și care pentru-a face rău apare.

Deci, pe-al, demonilor rege are Rama a-l răpune,
Şi e maica lui slăvită, că aduse zeu pe lume

Astfel Aditi-născuse altădată pe zeu Indra
Devenise prințul Rama prea frumos la chip și încă
Avea inima blajină şi nu cunoştea nici teama,
Nici mânia cea turbată, întru toate dându-şi seama.

Demn urmaș stătea să fie, semne bune-având în cale,

Şi-ntrecându-l pe-al său tată-n bunătate sufletească.

Avea dragoste de oameni şi-avea grijă de-a lor viaţă –
Chiar pe cel ce răul face pedepsindu-l, îl învaţă:

Răutatea pedepseşte, o greşeală o mai iartă!
Pe nedrept nicicând pe nimeni prinţul Rama nu îl ceartă.

Are-o inimă prea mare, toată - pentru-a face bine,
Încât inima aceasta răul n-are unde-l ţine!

Stă la sfat numai cu oameni înţelepţi nevrând să-şi piardă
Viaţa sa şi pentru vorbe care n-au să-şi afle rostul.

Om de-o mare-nţelepciune, ajungând bărbat de frunte,
El şi arma mânuieşte, hotărât şi bărbăteşte...

Ţine sfat şi cu bătrânii, cei trecuţi prin grele cumpeni,
Luminaţi de-nţelepciunea de-a dori să facă bine.

El prorocul lumii este, ce vorbeşte se-mplineşte,
Şi-i viteaz, ca o furtună peste duşmani arma-i tună.

Este milostiv cu lumea, pe sărmani oricând alină
Mai presus de toate pune sfânta lege a dreptăţii.

Din făgaşul de credinţă, spre-ntărirea casei sale,
N-ar ieşi pentru a petrece cu femeile străine.

Limpede şi-aşterne gândul şi nu rabdă vorba lungă,
Şi aceasta, cum e tânăr, mai frumos îl face încă.

Pradă n-a căzut mâniei niciodată, că-i statornic
Şi cu gândul său cuprinde necuprinse timp şi spaţiu.

Inimă de om citeşte numai el ştiind cum poate,
Adevărul cu privirea din adânc de inimi scoate.

Decât taică-său mai bine ştie-a bate cu săgeata,
Toate vedele cunoaşte, da, ştiinţă multă are.
Brahmani înţelepţi pe calea cea mai bună-l îndrumară,
Îndemnat la fapte bune, el să fie scut în ţară.

Se purta frumos cu lumea şi vorbea ce i se cade,
Şi ţinea în taină taina, simţurile sale-n frâu.

Vorbă de ocară n-are şi nu-i rău nici prin gândire,

Își examinează fapta, pare-ar fi făptaș un altul.

Este darnic la răsplată, mai zgârcit când pedepsește,
Și e norocos în toate; și la-ntreceri primul este.

Are grija țării sale mai presus de orice grijă,
Îndrumând pe vistiernic, cum s-și crească vistieria.

Vorba cea de duh îi place, că-i și el din fire vesel,
Orișicine îl ascultă, până chiar și elefantul.

Numai Rama-n scurtă vreme, caii învățați și-i face;
Numai el viteaz conduce ceata de ostași ai tatei!
Pieptu-i nu cunoaște teama, chiar de-ar înfrunta și zeii:
Carul înspre car-şi-ndreaptă, către ghioagă –- a sa ghioagă.

E străin de îngâmfare, de invidia cea neagră
Și nu-şi schimbă hotărârea, cât greșită-ar fi schimbarea.

Din trei lumi îi vine cinstea, este bun în toate cele
Şi-nțelept ca Brihaspati, și viteaz ca Indra este,

Îl iubește-ntreg poporul, îl iubește domnitorul,
Că e făcător de bine, soare luminând în inimi.

Despre fiu în gând își zice astfel tatăl Dasharatha:
„Poartă-n el virtuți atâtea, împletite-n trăinicie,

Încât eu, cărunt de vreme, chiar și azi cu bucurie
I-aş lăsa lui Rama tronul, să-l mai pot vedea și rege.

Da, se tem de el asurii; de-un viteaz fără pereche,
Care-i nor cu vlaga vieții pentru lumea ce-l iubește.

Înțelept cum este Rama, bun la suflet el cum este,
Nu-i în lume nici un rege, nici toți regii împreună.
Regii pot avea, putere, bogăție, dar se știe;
Culmea ce-a atins-o Rama nimeni n-are s-o atingă!

Mi-ar părea că sunt în ceruri, de-aş vedea la bătrânețe
Fiul meu cum cârmuiește un popor care-l iubește!

Poruncește Dasharatha să se-nfățişeze fiul,
Ca să-i dea spre moștenire țara, tronul și coroana.

MANTHARA CEA FURIOASĂ
ÎNTR-O ZI DE SĂRBĂTOARE

Seamănă cu luna plină a palatului terasă.:
De sus, slujnica Kaikeyi spre oraș privirea-și lasă.
Dar se cere a vă spune, că și slugă, și regină,
Toată ziua-s împreună, cum e pomul din gradină

Cu-a sa umbră. Deci, acuma, cum stătea îngândurată
Slujnica cea cocoșată, spre oraș privirea-şi lasă

De pe sus, de pe terasă. Vede uliţe spălate,
Tot cu lotus presărate, flamuri fremătând în vânturi.

Trec brahmanii rânduri-rânduri, și duc carne dulce, dulce,
Și ghirlande lungi de floare, floare amirositoare.

Vede ea cum de prin case tot ies oamenii afară,
După ce ca-n sărbătoare se gătiră, se spălară

S-auzea plăcut cântarea-n casele de rugăciune,
Gloatele treceau pe uliți – și-a lor vorbă să răsune.

Copereau cetitul vedei strigăte de preamărire,
Vaci și elefanți se-agită cu neclară presimțire:

Pe dădaca de la curte în veşmânt de in o vede
Și-i atât de-nviorată, încât ochilor n-ai crede.

Stai că află ea îndată, ce-i izvor de-nviorare!
Și o întreabă pe dădacă: „O fi azi vreo sărbătoare,

De se bucură cetatea și pe rege-l preamărește
Și din vistierie daruri Kausalya dăruiește?
Oare ce-o fi pus la cale domnitorul Dasharatha?
Ce-ar voi să săvârșească mintea lui cea înțeleaptă?”

Și-i răspunde-așa dădaca cea de bucurie plină,
Ca o pasăre ce-i cântă între floarea din grădină:
„Hai, ascultă! Dasharatha îl iubește mult pe Rama,
Care-i plin de-nțelepciune, prinț viteaz şi drept la fapte,

Şi de-atât, când răsări-va constelația zisă Racul,
Mâine, el va să-l înalțe, Rama să ne fie rege!”

Astfel i-a răspuns femeia, care nici să bănuiască
Manthara ce să urzească în frumoasă clipa ceea.
Mâniată, cocoșata părăsi atunci terasa,
Ce avea asemănare chiar cu muntele Kailasa,

Şi cu-o falcă n cer, cu alta în pământ - îndată vine
Să-i aducă vestea tristă, foarte tristă, ei, reginei.

O găsește pe Kaikeyi-n dormitor și dă să-i pice
În genunchi, și, supărată tocmai foc, aşa îi zice:

„Toată viața lângă tine ca o soră n-am fost oare?
Nu ți-am fost dintotdeauna prima eu de-ajutorare?

Te cunosc, și știu ce meriți, și n-am dreptul de-a ascunde
Că tu ești regina-ntâia, întru toate stând în frunte!

Dar, iertat să-mi fie, soro, parcă ești din altă lume
Și nu-ți mai cunoști nici dreptul și nici calea de-a ți-l spune!

Ce ți se cuvine ție? Uite, soțul te dezmiardă,
Și îți spune câte-o vorbă, inima de dor să-ți ardă,

Iară tu-l-asculți în noapte și nici gândul nu te bate,
Că-i fățarnic și ca mâine el îți face-o nedreptate.

Dacă nu-ți vei cere dreptul, slujnică vei fi ca mine
Kausaliei, care prima drept regină va rămâne.
Au nu crezi că Dasharatha l-a trimis în ospeție
Pe feciorul tău anume, ca mai liber el să fie?
Nu-nțelegi că-n vremea asta, cât îi Bharata departe,
El pe Rama-l pune rege să domnească mai departe!

Iubitor se-arată-n vorbă și cu-a dragostei scânteie,
Ci-ncălzit-ai tu un șarpe lângă pieptul tău, femeie!

Ca un sfânt ar vrea să-ți pară, dar nici duhul rău nu poate
Să nedreptățească-atâta, câtă-ți face nedreptate!

Tu aleasă ai fost de soartă spre a trăi în fericire,
Pe când soțul tău te-nşală chiar vorbindu-ți de iubire.

O, naivitate sfântă, cu ce ai te mulțumește!
Dar la ce mai ai vedere, de nu vezi ce se urzește;

Ce te uiți cu ochii galeși? Vezi de-ți fă acum dreptate,
Pe cât încă prințul Rama de la tron mai stă deoparte!”

„Rama va ajunge rege? Mi-ai adus o veste bună!” –
Zice ea, și-i luminată fața ei precum e luna.

Pentru vestea cea frumoasă mulțămindu-i slujitoarei,
Darnică-regina-i pune înainte pietre rare:

„Vestea ce-mi aduci îmi pare decât amrita mai dulce!
Prințul Rama are dreptul primul el pe tron să urce!

Bharata fecior îmi este, dar sunt mândră și de Rama,
Căci el mă cinstește-ntocmai cum un fiu cinstește mama.

Pentru Bharata și Rama am aceeași bucurie
Ei sunt frați, şi au-un tată, și la fel de dragi sunt mie!

Dacă se iubesc, ei, frații, de la tron n-au să se certe!:
N-au să aibă niciodată-n piept în loc de inimi pietre!

Tu mai bucurat cu vestea, pentru care bucurie
Poți să-mi ceri orice răsplată, ca o mulțumită ție!”

UNELTIRILE MANTHAREI

„Unde-i Bharata-i și Rama...Nu li-i strâmt în lumea largă!
Dar în țara lor străbună pot domni şi împreună".

Şi atunci Manthara răspunde: „Vai de mintea ta ce doarme!
Tu te-apropii de un taur, gata să te ia în coarne?!

Şi-apoi crezi că neamul Raghu se va încheia cu Rama,
Că de Bharata ca mâine fiii lui vor ține seama?

Fiul tău va să cunoască înjosirea și batjocul,
Pentru-al său urmaș lăsa-va Rama tronul și norocul!

Un stejar bătrân se-ntâmplă să nu cadă sub secure
Numai pentru că în juru-i e de nepătruns pădure

De tufari țepoși, prin care fiara greu ar fi să treacă,
Pe când omul nici cu gândul cale printre ei să-și facă!

Frații, vezi, se țin pereche, şi parcă-s aleși de viață –
Bharata pentru Shatrughna este sprijin și povață,

Iară Lakshmana cu Rama sunt ca ochii împreună,
Parcă Laksihmana lui Rama-i este dat ca piaza bună.

Câte doi! Pricepe, doamnă, că de-ajunge Rama rege,
Bharata va fi străinul, și nu Lakshimana, e lege!

Chiar putea să fie altfel! De ce el, stăpânul țării,
Nu i-ar porunci lui Rama să ia calea-nstrăinării

Şi prin codrii de departe ca un schimnic să trăiască?
Iar pe Bharata să-l cheme tronul să îl moștenească!

Iată-atunci ar fi dreptate; tu - stăpâna bogăției,
Bharata de unul singur rămânând pentru domnie.

Leul vede elefantul care merge-n fruntea turmei
Și, de-atât că-i mai puternic decât ceilalți, vrea să-i curme

Viața. Cel care-i puternic dușman să-i devină poate.
Este ca un leu și Rama pentru Bharata; nu frate!

Ș-apoi Rama are inimă, care vrea să se răzbune:
Pentru că avut-ai parte de mai multe zile bune!

Peste-a ei mândrie umbra așternut-ai nu o dată;
Ea de-o fi regină-iată, nu ți-o uită niciodată!

Şi-apoi Rama, când va pune pe Kosala stăpânire,
Cu atâția munți şi ape - tot comori de-navuțire,

Nu va fi să aibă tihnă, câtă vreme al său frate
Bharata nu va să fie din porunca-i dus la moarte!

CE FĂGĂDUISE ODATĂ DASHARATHA?

Stă Kaikeyi și vorbește cu gheboasa-i slujitoare,
Şi e mândră-n stat, și fața - de mânie arzătoare:
„Feciorașul meu, și numai, tronul va să-l moștenească!
Bharata! Iar Rama meargă prin păduri să rătăcească.

Spune-mi, Manthara, mi-ajută, în ce fel şi cum se poate,
Să mi-l fac pe soțul-rege mie rob supus în toate?"

Manthara, voind să-l piardă pe preabunul nostru Rama,
l-a răspuns așa reginei: „Ai văzut că ți-ai dat seama!

Iar acum adu-ți aminte de ce-a fost cândva, odată,
Pe când asurii și zeii se porniră să se bată.

Pe atunci, când Timidhvadja neînvinsul sta să lupte

Contra zeilor lui Indra, soțul tău porni s-ajute.

Dară tot atunci se-avântă, contra lui Zeu-fulger soare,
Sanbara acel ce-apare tot cu altă-nfățişare.

O, sărmanul Dasharatha! Ca de șerpi mușcată-i pielea
De săgețile cu care-l băteau duhurile rele.

Ții tu minte? De durere, al tău soț și-al nostru rege
Mai să piară, când din luptă ai venit spre a-i culege...

Ciuruit avea tot trupul. Și, de astăzi mai trăiește,
Regele și-n somn, aievea numai ție-ți mulțumește.

N-a zis el că de la moarte dacă l-ai scăpat, femeie,
Pentru-această mare faptă două daruri va să-ți deie?

Tu atunci, preabucuroasă că-ți vorbește cu priință,
Zis-ai: „Am să-ți spun, mărite, dacă-mi vine vreo dorință".
Ce-a răspuns? Mai ții tu minte? „Fie voia ta, stăpână!"
Tu stăpână ți-ești pe soartă: dă cu biciu-n cal, și mână!

Ce mi-ai povestit o dată vezi că mi-a rămas în minte!
Iar cuvântul dat, de rege-i pasăre ce n-o mai prinde!

Nu se ia-napoi cuvântul dat de rege. Or, el știe
C-a rămas să mai trăiască numai mulțumită ție!

Așadar, făgăduința! Tu vei cere de la rege
Două lucruri să le facă înțelept şi după lege:

Mai întâi; pe prințul Rama să-l trimită-n sihăstrie,
Iar pe Bharata, pe urmă, să-l înalțe la domnie.

Asta-i calea, preafrumoaso, de-a-ți aduce sus feciorul,
Asta-i ziua hărăzită a-ți deschide viitorul.

Regelui i-aduci aminte, că ți-a dat făgăduință
Două daruri să îi aducă chiar la prima ta dorință.

Pe un fiu iubit de rege nu îl va urî poporul,
Ci îl va iubi, când tatăl va să-i lase-n grijă tronul.

Iar lui Rama numai codru adăpost și tron să-i fie.
Paisprezece ani de viață să trăiască-n sihăstrie.

În odaia supărării du-te tu, și ține minte:

Stai trântită jos, în, colburi, nepăsându-ți de veșminte!

Ai să vezi că n-o să-ndure chinul lacrimei amare
Şi-o să vrea să-și deie viața, doar să scapi de supărare

Nu-ți va zice împotrivă nici o vorbă, ci cu daruri
Te va bucura, dorindu-ți să mai uiți din cele-amaruri.

Dară tu, măicuță dragă, nici cu ochii, nici cu mâna
Nu primi aceste daruri, stai așa și ține-o una!

Fiică a lui Ashwapati, tu să nu uiți niciodată:
Decât tine mai frumoasă nu-i femeie-n lumea toată!

Tu l-ai scos din gura morții, asta el o ține minte!
Dar făgăduiala dată tot atunci pentru-nainte?
De-o să vrea să te ridice de pe jos măritul rege,
Mai întâi îi amintește că făgăduința-i lege!

Tu să-i ceri: întâi pe Rama să trimită-n sihăstrie
Iar lui Bharata să-i lase-naltul tron întru domnie".

O, regina, o, ascultă, bucuroasă că o-ndrumă,
Ca oița care poate să pășească după turmă:

Nici cu gând să bănuiască ce năpastă o așteaptă,
Mulțumește cocoșatei de povața-i înțeleaptă:

„Minunatu-ți gheb, ce este, draga mea, mai cât o roată,
Îl voi coperi cu aur pentru vorba ta curată!

Tot ce-este vrajă-n lume este-n ghebul tău ce pare,
Un izvor al iscusinței, măiestriei militare.

Când feciorul meu, preabunul, rege-n țară va ajunge,
Ghebu-ți binecuvântându-l, cu santal atunci l-oi unge!

De cum porunci-va soțul Rama să se-ndepărteze,
Te voi copleși cu daruri sufletul să-ți lumineze!

Peste fruntea ta voi pune diademă aurită;
Tu să fii ca o zeiță, ce-i de mine mult cinstită!"

Strălucește-acum regina ca și flacăra cea-sfântă,
Dar cu-ndemnuri cocoșata înainte o avântă:

„După ce va trece apa, tu zăgaz la ce-ai mai pune?

Chiar acum să-l faci pe rege, să-mplinească ce vei spune”

Şi regina o urmează în odaia supărării,
Mândră, parc-ar fi zeiță luminând sub geana zării.

A intrat. Şi-a scos brățare și inele aurite,
Șiruri de mărgăritare, toate-s, iată-le, zvârlite.

Pe podele, prin unghere, unde-i umbra, negritoare,
Nemaibucurând pe nimeni ca-ntr-o zi de sărbătoare.

Ea în culmea supărării s-a întins pe jos, ci-ndată
A vorbit ca, o regină hotărât spre cocoșată:
„Dacă tot ce-am pus la cale-va rămâne-floare moartă,
Dacă eu și dacă fiul n-om avea, noroc de soartă,

Ca s-ajungă fiu-mi rege, iară Rama un sihastru,
Să-i spuneți lui Dasharatha cum că mor, că el mi-i aspru!

Aurul și piatra scumpă-n ochii mei ce să mai fie;
Dacă el lui Rama-i lasă țara noastră spre domnie?"

Așa zise ea, regina, giuvaierurile toate
Aruncându-le, de parcă deveniseră ciumate.

Așa zise ea, regina, aruncându-și și veșmântul
De pe corpul care arde gol și luminând pământul.

Și mai zise că de viață s-ar putea ușor desparte,
Că dorința ei cea mare-i să se-apropie de moarte!

Cum zăcea ne-mpodobită, lumina acea regină
Cât o stea în pragul zilei, cât o zare de lumină!

DASHARATHA VINE LA KAIKEYI

Intră regele-n odaia lui Kaikeyi, care pare
Colț de rai, ci nu zărește împrejur nici o suflare.

Şi-i mirat că de-astă dată soața nu-i ca-ntotdeauna
Odihnind în pat, gătită și frumoasă cum e luna.

El coborâtor din Manu, cum la dragoste visează,
Vede patul gol şi-ndată amărât se-ngrijorează,

Întrebându-se: cum oare, tocmai la această vreme,
Când să vin, ea este dusă? Au de soț nu se mai teme?

El întreabă camerista: „Unde e regina, spune?!”
Şi-i răspunde lui femeia, ca zicând o rugăciune:

„În odaia supărării doamna-i dusă, supărată!"
Şi îngrijorat pornește după dânsa Dasharatha.

În odaia supărării s-o fi dus, să-l înjosească?
Sau nici nu știe ce-nseamnă demnitate-mpărătească?

Cum să-și lase pat de aur, pe pământul gol să zacă
Cea femeie preafrumoasă, ce-a fost regelui să-i placă?

El, măritul rege, vine către cea păcătuită,
Ci ea toată-i frumusețe cum n-a fost închipuită.

Chiar întinsă-n colb regina-i rămurea în floare, frântă,
Sau din ceruri coborâtă zâna zânelor ce-ncântă,

Că i-i corpul plin de vrajă și-mplinit de frumusețe,
încât bietul Dasharatha-i fermecat la bătrânețe..
Pare ciută speriată, nimerită în capcană:
Regele ușor se-apleacă și, mângâietor o cheamă,

Elefant voinic el pare, călăuză-n turma toată,
Ea-i femela lui, rănită, cu-otravă săgetată.

De frumosu-i corp s-atinge el, și, 'nfiorat, îi zice:
„Precum soarele alungă ceața de prin văi, aice

Eu veni-i să-ți dau lumină sufletului tău ce geme!
Spune-mi, ce necaz, durere, te-a adus în ceața, vremii?!“

KAIKEYI ÎŞİ CERE FĂGĂDUITELE DOUĂ DARURI

Strălucind de bucurie și de gând nebun cuprinsă,
Ca o vestitoare-a morții regelui regina-i zise:

„Tu, om sfânt al datoriei, luptător pentru dreptate;
Tu, stăpânitor de țară, ce faci totul cum se cade,

Mi-ai jurat: Şi cum jurat-ai! Zei din ceruri auzit-au
Treizeci martori am, și primul printre ei îmi este Indra.

Auzit-au cele spuse cerul, soarele, și luna,
Stelele ce priveghează-n cerul nopții totdeauna.

Demonii știu și gandharvii ce-ai făgăduit odată,
Știu și spiritele-umbre, ca și orice vietate".
Ascultându-i glasul dulce, supunându-se iubirii,
Ca și curm ardea în flăcări el în brațele reginei.
Ea-și lua de martori zeii, lăudându-l cât mai tare,
Și el, brav arcaș, la vorba-i, mai să-i cadă la picioare.
„Eu ți-aș aminti, mărite, de o luptă de-altădată,

Când asurii se porniră chiar cu Indra să se bată,
Când mi te-a lovit Şambara, dușmănindu-te de moarte,

Când, rănit, din lumea asta te duceai în ceea parte,
Când nu mai aveai scăpare, și când eu - ni-s martori zeii –

Mi te-am smuls din gura morții, deși nu-s decât femeie!
Mi-ai făgăduit atunce tu, preascumpul soț și rege,

Două daruri după merit, când dorința mea e lege!
Nu importă ce voi cere: și puțin, și mult se poate,

Jurământul tău importă, să-l desfaci nu se mai poate!
Nu se cade unui rege să-și încalce jurământul,

Ci de-o fi cum nu se cade, nu voi mai călca pământul!
Tu, stăpânitor de țară, de nu faci ce-ai zis că-i face,

Pedepsit vei fi: sub mine un mormânt se va desface!"
Nu-i răspunde el cu mintea, ci cu dragostea și mila...

Ca pe-un cerb într-o capcană îl ademenea regina:
Ia zăgăzuit cărarea și săgețile-i sunt gata!

Nici visase Dasharatha să devină el vânatul.
Şi-acum ea fără zăbavă a cerut să-și împlinească

El a sa făgăduință, „Mai întâi să nu domnească
Rama, chiar de știe-o țară c-a voit să-l facă rege,

Și acum să spună țării că pe Bharata-l alege
Spre-a domni!" Aceasta-i prima, iar a doua ei dorință

Este de-al vedea pe Rama pe făgașul suferinței.
„Tu pe Rama mi-l alungă în pădurea sihăstriei,

Paisprezece ani de-acolo nici cu gândul să nu vie.
Paisprezece ani să poarte haină scoarța de mesteacăn,

Iar speranța de-a fi rege nici prin gând să nu-i mai treacă!
Tu să dai poruncă aspră: Rama chiar în zori să plece,
C-apoi Bharata să știe că el calea nu-i va trece!
Să se bucure în voie, că urmaș la tron îl lasă

Tatăl său - stăpân să fie și în țară şi în casă.
Iată cele două daruri! Mi le dai cum se cuvine.
Tu ești omul datoriei, și ca tine nu e nimeni!“

REGELE ÎI RĂSPUNDE

Se miră stăpânul țării, Dasharatha, de ce oare
Să fi devenit regina rece, chiar necruțătoare?

Se-ntrebă atunci: „Ce-i asta? Ori mi se năzare mie,
Ori visez, ori poate mintea mi-a intrat la nebunie?”

După vorbele Kaikeyi tremura de tulburare,
Ca un cerb ce-i îndeaproape urmărit la vânătoare.

Supărat de-acele vorbe, răsuflarea-i se-ntretaie
Parcă sâsâie un șarpe, fermecat ce se-ncovoaie.
Mult zăcu în nesimțire inima-i îndoliată.
Cinstea și nu datoria l-au întors la viață, iată!

„Tu, cu suflet crud, femeie, de ce lacăt n-ai la gură?
Prin ce fapte bunul Rama ți-a trezit atâta ură?”
Clocotind de grea mânie, i-a mai zis așa cuvinte:
„Au nu te-au iubit și Rama, ca un fiu al tău cuminte?

Cărui glas dai ascultare, de știrbești fără de seamăn
Demnitatea preacurată, care-o au și el și neamul?

O, regină socotește neamului de-a fi spre bine!
Numai veninosul șarpe se aseamănă cu tine!

O, sunt vinovat că-n țară te-am adus de rea sămânță!
Și acum voi pierde țara din a ta nesocotință!

Pentru care vină fiul să-mi alung în sihăstrie?
Nu am inimă de tată? Nu mi-i dat iubit să fie?

Vezi, mai bun ca Rama cine-i? Nimeni nu ne-a dat de știre
A se-nvrednici cât Rama de-a poporului iubire!
Aș putea să-mi pierd averea, și să pot trăi în pace,
Mai pierzând pe Kausalya, pe Sumitra. Dar ce-aș face

Fără fiul meu, iubitul, fără înțeleptul Rama?
Eu pe Rama de l-aș pierde-i ca și cum mi-aș face seama!

Fără soare, fără apă ar mai viețui pământul,
Însă eu fără de Rama nu voi ști decât mormântul.

Las' să nu-și mai verse Indra peste noi a sale ape
Și nici Surya nu-și coboare razele de noi aproape!
Fără soare, fără apă – le vom îndura pe toate,
Dar de-o fi să plece Rama, inima mea nu mai bate!

Deci rămâi la tron, şerpoaico, și pe Bharata îți-l cheamă,
Ca să-mi duci de râpă țara, să-mi lipsești de faimă neamul!
Şi când țara-mi va ajunge fără cârmă și săracă,
La dușmanii mei te-nchină, poate ordine să-ți facă!

Of, cum nu se măcinară dinții tăi, când s-adunară
Veninoasele cuvinte, ca să treacă înainte

Printre dinți, ieșind din gură, spumegând de răutate,
Spre a-l pângări pe Rama, care-i plin de bunătate!

Fiul meu, copilul Rama, s-a născut cu-nsemn aparte:
El cu oamenii mai bine ca oricine să se poarte,

Are și cuvânt, şi faptă izvorând din bunătate
Şi din dragoste și stimă pentru suflete curate.

Este om cu suflet gingaș și pe oameni îi mângâie,
Nu cunoaște ce e ura și nici nu ar vrea s-o știe,

Nu-i invidios şi n-are inima spre rău pornită,
Nici o vorbă jignitoare nu a fost de el rostită.

Tu, ruşinea-ntruchipată a-ntreg neamului, Kaikeyi,
Nu mă fă neom cu vorba-ți blestemată în odaia supărării!

Pentru tine, cea cu mintea-ntunecată,
N-am să-mi izgonesc feciorul, că eu nu-s fiară turbată.
Tu ai vrea să-ți râzi de toate - și de casă, și de țară,
Pe-o femeie mincinoasă oare ce-ar putea s-o doară?!”
Un viteaz, care-ngrozise pe dușmani, acuma vine
Și, plângând amarnic cade la picioarele reginei

Şi-o roagă, şi-i vorbește cu o voce prea umilă:
„Doamna mea, cerească zână, și de mine fie-ți milă!"

DASHARATHA O MAI ROAGĂ

Îi cerșea cu lacrimi mila Dasharatha împăratul,
Parcă meritele sale le avea nu el, ci altul:

„Tu ascultă-mă, Kaikeyi, un urmaș la tron se alege
Pentru bunăstarea țării, nu pentru că-l vrea un rege!

Preafrumoasa mea regină, soața nea încântătoare,
Lasă-l domnitor pe Rama! Cum e-n'ceruri mândrul soare,

Astfel ei stăpâni să fie, unul peste țara noastră,
Precum soarele e unul rege-n bolta sa albastră.

Bucură-ți copiii: Rama și cu Bharata așteaptă!
Și-ți va mulțumi poporul pentru fapta ta-nțeleaptă".

Nu știa cum să mai lupte cu-ngâmfata răutate
Și continua s-o roage omenește mai departe:

„Sunt bătrân, și bătrânețea vreau de tine-a fi cinstită...
Şi cinstește mii pe sfetnici, o, soția mea iubită!"

Pe cât plânse, împăratul avea ochii de aramă,
Ci-n zadar i-a fost tot chinul, că ea n-a luat în seamă

Lacrimile lui. Regina a rămas fără clintire..
Şi-amuțește domnitorul, și iar cade-n nesimțire!
Revenindu-și, noaptea toată n-a putut un ochi să-nchidă,
Suspinând de răul soației, nemaiîntrecut de avidă.

Când în zori, că să-l trezească, cântărețul imn îi cântă,
Dasharatha-l face semne să nu cânte umilindu-l

Regele, nefericitul, parcă nu avea putere,
Nici în trup și nici în suflet, nici în glas, nici în tăcere.

Îl iubea pe prințul Rama, cum iubește un părinte.
Pe copilul său ce este, și preascump și preacuminte.

Nu l-ar fi mâhnit cât lumea, dar și față de regină,
El avea o datorie, ea – cerându-i-o deplină.

Îl mai mângâia o rază de speranță-amăgitoare
Poate Rama își va cere, toate drepturile sale!

„Eu îți sunt dator, dar fiul n-are nici o datorie
Of, prea bun la suflet Rama-i, n-are să-și ceară dreptul sie”

Trâmbițând sosirea zilei, cerul se împurpurase
Vasishtha cu tot alaiul vin, cu apă sfântă-vase,

Apa râurilor sfinte ce va fi spre luminare
Tuturor de ziua asta, de înaltă-ncoronare.

De la curtea-mpărătească, la casa părintească
Pe Sumantra - vizitiul l-au trimis să ducă veste

Cum că Rama, prințul Rama, așteptat la curte este

SUMANTRA SOSEŞTE LA RAMA

Tot orașul este gata a serba încoronarea
Preaiubitului prinț Rama, așteptând și mic, și mare.

Cu trăsura sa Sumantra a trecut ca zborul clipei
Și-acum iată că palatul i s-arată înainte.

Încântat de frumusețe, vede poarta și terasa...
În lumini scăldat, palatul parcă-i muntele Kailasa.

De n-ai ști că vii la Rama, crede-ai că Indra-și are
Aici raiul şi palatul, ce și-n ceruri seamăn n-are!

Zid și turnuri scânteiază: precum cerul poartă ele
Vii luceferii de aur, pietre rare roi de stele!

Marele palat e-asemeni peșterii de aur, care
Sfântul munte Meru ține în lumini scânteietoare.

Prin palat cum trece, vede înșirate-n jur ghirlande,
Struguri grei de piatră scumpă lângă flori de diamante.
Alb santal aici parfumul preaplecat și-l răspândește,
Sub tavan ca-n vârf de munte o ușoară ceață-albește.
Este plin de glas de păsări cel palat, se-aud în zboruri
Sub tavan ca pe sub ceruri cum străbat în zbor cocori.
Pe pereți cu iscusință fost-au pajiști zugrăvite
Unde este iarbă grasă și pasc turmele de vite!

Strălucea faimos palatul, pe cât soarele și luna,
Cum ar fi al lui Kubera, sau cum este totdeauna

Al lui Indra-n cer palatul! Îl vedea așa Sumantra:
O grădină-nfloritoare, pentru păsări cântătoare,

Tot cu slugi ascultătoare – prea supuse și plecate,
Închinându-se acelui, ce-i stăpân pe-aceste toate.

Mai vedea mulțimi de oameni ce veniseră a-i spune
Că-l doresc pe prințul Rama, domn peste această lume...

În grădina de la curte, vede cerbi cu coarne-nalte
Printre fel de fel de păsări, în tot felul colorate.

În sfârșit, strunindu-și caii, el sări din car și-n dată,
Ca un cânt de bucurie, inima-ncepu să-i bată.

Încântat de măreția clipei, el prin piele-și simte
Cum îl trece-un tremur dulce, pentru câte-s înainte.

Că-l așteaptă-atâta lume pe stăpân pe-aici să treacă,
Calea lui spre tron de-aicea, astăzi are să înceapă.

Tot aici Sumantra vede pe prietenii lui Rama
Toți bărbați viteji și mândri, demni de a fi luați în seamă.

Umblă cerbii și păunii, lângă strălucita casă,
Care este ca palatul lui Zeu-fulger luminoasă.

Vorbe vesele aude, vede fețe luminate,
Ci pășește demn și mândru vizitiul mai departe.

TREZIREA LUI RAMA

Când în dormitor la Rama vizitiul nostru vine,
Mai întâi că îl cinstește pe stăpân cum se cuvine,
Cum i-o cere ritualul, din bătrâni ce-i lege sfântă,
El, Sumantra, dacă intră, dulce imn de slavă-i cântă

Celui care strălucește, -ntins în pat împărătește.
Cum e-n ceruri sfântul soare astfel prințul Rama pare.

Mai apoi vorbi Sumantra: „O, preanobil prinț, o, Rama,
Te poftesc sa mergi la rege, azi Măria sa te cheamă!

O, fecior al Kausalyei, treci în caru-mi, și în pripă
Vom fi-acolo, că te-așteaptă bunul tată-n orice clipă!"

Bucuros de-această veste, ce Sumantra i-o aduse,
Cu glas dulce prințul Rama Sitei dragi așa îi spuse:

O, zeița mea, la curte regele și cu regina
Stau acum și mă așteaptă cum așteaptă-n zori lumina.

Știu că totu-au pus la cale spre a-mi fi cât mai cu bine,
Mai frumoasă-ncoronarea care azi mi se cuvine.

Tu, cu ochii rupți din ceruri, află că regina știe
Să-l înduplece pe rege, ca să-mi lase tronul mie.

Ea, Kaikeyi, mi-i ca mamă, şi eu știu cât mă iubește,
Regelui păstrând credință, ea tot binele-mi dorește!

Aș cânta de bucurie; o regină și un rege
De-mi trimit un sol, ce-nseamnă? Numai bine, se-nțelege!“
Sita mulțumită-ascultă, dar în inimă-i pătrunde
Neagră umbră de-ndoială, şi-astfel soțului răspunde:

„Precum Brahma pentru Indra, astfel regele, o, Rama,
Pentru tine tronul lasă, știe fruntea ta ce-nseamnă.
O, pe cât de fericită aș privi atunci la tine,
Când ar fi încoronată fruntea care se cuvine,

Când ar fi să juri credință, ținând sceptrul cu sfială,
Pielea tigrului fiindu-ți naltă mantie regală".

PLECAREA LUI RAMA LA DASHARATHA

Ca un zeu în caru-i Rama mândru și solemn se-arată,
Unde ulița cea mare-i podobită-n steaguri toată

Și-i de lume-nveselită, ca-ntr-o mare sărbătoare –
Viitorul domn al țării trece pentru-ncoronare.

Freamătă, viu colorate și pestrițe-n juru-i steaguri,
Miros de santal şi-aloe e văzduhul din meleaguri.

Minunate case albe ca zăpada-s mai curate
Și ca norii albi se-nalță către cerurile-nalte.

Poartă-mi-i pe Rama carul pe o cale-mpărătească,
Dulce-nvăluit de fumuri și dragoste omenească.

Ici și colo ramuri multe de santal se văd grămadă,

Diamant și pietre scumpe luminează-această stradă,

Flori - coroane și buchete; hainele - de in, mătasă,
Toate-i bucură vederea și-i fac calea mai frumoasă.
Pentru sfinte sacrificii rânduite stau de-o parte
Numai vase de aramă împlinite cu de toate.

Este calea bucuriei şi-a urărilor de bine,
Ca și a lui Brahma cale, cea din bolțile senine.

Lângă drum vezi multe tave cu orez prăjit. Şi toate
Celelalte vase pline-s cu tot felul de bucate:

Tăieței din aluatul de orez, și lapte acru,
Și atâtea alte bunuri ce vor arde-n focul sacru.

Pe de-o parte și de alta, pe când Rama cale-și face,
Însoțită i-i trăsura doar de flori şi bună pace.
Ajuns la palatul regal, Rama îl găsește pe rege în odaia reginei Kaikeyi. El pare bolnav și este foarte palid, și plânge cu sughițuri. Nici nu mai poate bietul vorbi. Abia de mai reușește în cele din urmă să rostească un singur cuvânt: „Rama".

Ne'ntelegând cu tatăl ce se-ntâmplă,
O-ntreabă prințul pe Kaikeyi astfel:
„Răspunde-mi, maică, supărat e tatăl
Pe mine pentru ce? Fără de voie
S-o fi-ntâmplat ce nu mi se cuvine
Să făptuiesc, de i-am stârnit mânia?
Sau poate că a fost lovit de-o boală?
Vreo neplăcere au feciorii lui?
Sau soațele? Sau vreo nenorocire...

La care-ntrebare Kaikeyi răspunde cu stăpânire de sine că regele nu-i supărat pe Rama și că nu zace el de nici o boală, și că nici istovit de griji nu este. - „„Dar inima i se desface-n două, că are-o datorie să-mi întoarcă și nu ar vrea pe Rama să-l jignească. Eu am să-ți spun ce datorie are, dacă-mi făgăduiești a lui poruncă s-o împlinești și să-l ajuți să-și țină, că este rege el, cuvântul dat."

Şi Rama i-a întors așa cuvinte:
„Cum poți să te-ndoieşti, preabună maică,
De trăinicia dragostei, când Rama
Se-aruncă-n foc, și-n mare, și otravă
Ar bea, lui Rama tatăl de i-o cere".

Și, bucurându-se de cele auzite, Kaikeyi cea cu inima de piatră i-a spus pe loc îngrozitoarea veste: „Să știi, din voia regelui rămâne să fie-ncoronat acum Bharata, iar Rama va să meargă-n sihăstrie, în codru-ntunecat Dandaka, pe paisprezece ani".

Şi prințul Rama, după ce-o ascultă,
Nu scoate un cuvânt de-mpotrivire,
Ci o încredințează pe regină
Că tot ce poruncește Dasharatha
Va fi îndeplinit fără cârtire.

Un suflet nobil prințul Rama are
Și milă nu de soarta sa îi este,
Ci de bătrânul tată, care plânge
Atât de amărât, încât o vorbă,
De vrea s-o spună, i se-neacă-n lacrimi.

Cuvinte mari îi spune fiul tatei,
Sperând cu vraja lor să-l mai aline
În clipa despărțirii care vine.
Și bun rămas își ia de la Kaikeyi.
Sfâșiată de durere este Kausalya, a cărei inimă de mamă nu-și va afla niciodată alinul, de vreme ce-i izgonit din casă fiul ei, Rama. Lakshmana, preabunul frate, supărat foc de această nedreptate, îl îndeamnă pe Rama să nesocotească porunca acestui rege îmbătrânit şi să-şi dobândească cu forța dreptul său la domnie. Dar nu putea Rama să-şi caute dreptatea, nedreptățind pe tatăl său, și prin cuvinte bine chibzuite l-a potolit pe-nfuriatul Lakshmana. I-a spus acestuia că dacă el nu ar asculta de tatăl, n-ar face ce îi poruncește, atunci rușinea s-ar așterne peste numele și peste viața sa.
Întorcându-se la palat, prințul Rama îi vorbi Sitei de toate câte i se întâmplaseră. Simțul datoriei supreme nu-i îngăduie prințului să-ncalce porunca tatălui, c-i este fiu și nu un om străin. El o roagă însă pe soția sa la rândul ei să fie-ascultătoare și să nu părăsească Ayodhya, ci să-l aștepte-aici până la întoarcere!

Dar Sita n-are inimă de piatră
Şi nu e o străină pentru Rama,
Şi cu astfel de vorbe îi răspunde:
„O, soțul meu iubit, întru jignire,
Mi-ai zis aceste vorbe-ngrozitoare?
Au tu nu știi ce spune sfânta lege?
Că soțul și soția împreună
Se vor afla la bine și la rău!

De ți-i sortită viața-n sihăstrie,
Să știi că ea și mie mi-i sortită,
Iar de te-i duce azi în codru verde,
Eu înaintea ta pe spini călca-voi,
Pe mărăcini, pe iarba, cea tăioasă,
Ca să-ți mai scad din suferința ta.

De-om rătăci prin codru mănă-n mână,
Hățișuri neumblate vom străbate
Şi de nimic nu m-oi înspăimânta,
Iar fără tine și-n cerești palate
Nu aș putea trăi... Inima mea
Doar lângă tine va mai ști să bată.
De vrei ca să mă pierzi, mă lasă dar“.
Rama era însă om înțelept și, după cum o iubea mult pe Sita, n-ar fi vrut s-o treacă prin cumplite încercări, acum rugând-o cu lacrimi în ochi să-i dea ascultare și să ia aminte că traiul unor sihaștri nu este deloc potrivit pentru o prințesă ca ea, că pădurile sihăstriilor sunt cutreierate de înfiorătoare animale sălbatice care nu se sinchisesc deloc nici chiar să-l sfâșie pe om. Și oare trupușorul ei cel gingaș va fi să poată adormi pe patul cel făcut din frunză și din iarbă verde? Și cum să-mbrace ea întotdeauna o aspră scoarță de mesteacăn? Ea va putea a se hrăni, ca dânsul, cu rădăcini și ierburi oare? Şi-apoi au cum s-ar apăra de șerpii care mișună?
Dar Sita o ținea una și bună: numai cu Rama va mai fi în viață, fără de dânsul - moartă ea va fi!
Ce mai putea răspunde Rama? Nu-i rămânea decât s-o ia în codrul aspru și străin...
Cum auzise-aceste vorbe aspre, Rama, Lakshmana grăi:

„Dacă vei merge-n codru, dragă frate,
Pe unde umblă elefanții, cerbii,
Și-atâtea fiare-n cale te așteaptă,
E datoria mea întâi de frate
Să merg cu tine, ca o călăuză,
Cu arcu-ntins să pot a-ți face cale.
Iar dacă pleci, lăsându-mă pe mine,
Nici cerurile n-au să mă aline.
Te voi sluji în codru zi și noapte,
Îți voi deschide cale prin desișuri,
Şi pentru tine, și pentru prințesă!
Am să v-aduc din poamele pădurii
Ce e mai dulce, şi am să stau de veghe,
La tihna zilei și la somnul nopții".

Rama cel înțelept și bun la suflet n-ar fi putut să-l lese îndurerat pe iubitul său frate și i-a îmbrățișat dorința. După care toți trei se-ntorc la regele Dasharatha, spre a-și lua rămas bun. Dar se topește inima de jale în pieptul slab și-mbătrânit de rege aflând că-l părăsește Rama. Ci mintea-n clipă i se luminează de gândul salvator: „Tu, fiul meu, nu poți să fi legat de jurământul dat, Și-acuma dacă ai să-ți iei cu sila dreptul la domnie, să știi că nu faci un păcat. Mă pune sub zăvor și mergi chiar azi să urci pe tron! N-are să-ți fie, știu, nimeni împotrivă, nimeni!" Nu era însă, nu era Rama omul acela, care prin necinstirea părintelui său să devină domn peste țară! De aceea zise că un fecior are o sfântă datorie - de a păstra în curățenie cinstea tatălui său, iar pentru asta o altă cale - decât calea codrului el nu cunoaște astăzi; că Lakshimana și Sita îl vor însoți de-a lungul anilor și că el îi lasă cu bine pe toți, dorind sa-l știe domnitor fericit pe fratele Bharata, iar pe tatăl său, pe soțiile lui să-i găsească la-ntoarcere plini de sănătate și voie bună.
Bietul tată dădu atunci poruncă să fie gătit de drum Rama, aducându-i-se care și elefanți; călăreți şi pedestrași, o armată de oameni cu daruri scumpe și cu de toate cele trebuincioase vieții unui prinț ce va trăi în codru.
Dar sări ca friptă înfuriata Kaikeyi, zicându-i regelui, că nu se cade a da altuia atâta bogăție, încât țara să rămână săracă pentru tânărul rege Bharata. Ci Rama într-o clipă-a liniștit-o, cerându-şi numai hainele de scoarță.
Dasharatha însă poruncește să li se dea totuși armele și veșmintele ce li se cuvin unor prinți.
Când s-a-mpodobit Sita cu bogate veșminte, s-a luminat totul în jur la frumusețea ei, de-ar fi zis orișicine că numai soarele mai luminează atât de dulce lumii. Şi Kausalya înduioșată a-mbrățișat-o și i-a zis ce avea în gând:
„Femeile, la greu ce-și lasă soții,
Își pângăresc tot sufletul prin asta,
Căci mai neomenos ce-ar fi să fie?
Tu la nevoie-l lași pe-acela care
Cu fericirea te-a încununat!
Dar binecuvântată-n veci rămână
Femeia ce-i de soț nedespărțită
Când peste el furtunile s-abat.”

La care vorbe Sita îi răspunde:

„Nu va să cânte-un lemn fără de strune
Și nu va merge-un car fără de roate;
Femeia poate-o sută fii să aibă,
Ci-o face fericită numai soțul!
Iubirea pentru Rama-i fără margini,

Şi ea mi-l face zeu în fața mea"

Cerându-i regelui binecuvântarea pentru toți trei, cu voce stinsă-și luă rămas bun Rama, iar Dasharatha își acoperi ochii înlăcrimați, căci era peste puterile sale de a-și vedea copii izgoniți de la curte și porniți spre meleaguri străine, pe căi preamult primejdioase și pentru ani îndelungați și grei.

AYODHYA RĂMÂNE-NDURERATĂ

Vizitiu era Sumantra, ca și Matali, și toate
Cum se cer orânduite le știa de atâta, poate,

Că fusese anii de zile el nedespărțit de rege
Și că n-a greșit vreodată cu nimic în contra legii.
Palmele a rugăciune le-a unit, şi-aşa vorbește
Către prinț: „Te așteaptă carul, și Sumantra te poftește

Să te urci, spunându-mi, unde să te duc, şi te voi duce,
De binevoiești, ca vântul, dor să nu te mai apuce,

Ca să poți trăi departe, lungă, foarte lungă vreme,
Inima având răbdare înapoi să nu te cheme

Paisprezece ani! Atâta-i vremea care ți-o răpește
Soața regelui, Kaikeyi, soarta când ți-o hotărăște!"

Și în caru-acesta care-i luminat ca sfântul soare
A lui Janaka fecioară urcă fără supărare.

Strălucesc de-ți iau vederea aurul și piatra rară,
Încât Sita scânteiază ca-nstelatul cer de seară.

Alte lucruri, care Sitei îi pot fi trebuitoare
I le-a strâns legăturică mama-soacră Kausalya.

Regele mai dă poruncă armele, ce le avură
Prinții Lakshmana și Rama, să le-ncarce în trăsură.

Slugile au pus cu grijă în regescul car şi zale,
Şi neîntrecute arcuri, scuturi, săbii lucitoare.

Iată-mi-i urcați: Sumantra și doi prinți, şi-o prințesă.
Carul se pornește, drumul lung-naintea lor se țese.

Mână vizitiul, mână, patru cai de foc se-avântă
Şi ca pasărea e carul, întrecându-se cu vântul.

Îți era mai mare jalea, când vedeai cu, câtă grabă
Își lăsa părinți Rama, ani și ani să nu-i mai vadă.

Vizitiului din urmă îi strigau cu glas de ceartă:
„Vezi de mai strunește caii! Hai oprește-te, Sumantra!

Nu-i pe drept, zicea mulțimea, ieri știam că fi-va rege,
Iară azi la grea osândă soarta drumul îi alege!"

Cum strigau pe întrecute: „Zăbovește! Zăbovește!"
Ai fi zis că tot orașul de durere-nebunește.

Dădeau glas şi elefanții, caii nechezau pe cale,
Şi mulțimea după Rama alerga plângând cu jale,

Casele pustii lăsându-și, pentru șerpi și pentru fiare,
Peste-Ayodhya se așterne umbra vremilor amare.

Oamenii buluc aleargă după Rama, plâng și strigă,
De mi-i crezi grăbind spre-o apă, focu-n care ard să-și stingă.

Ca, un murmur, ca un zumzet, se-auzea din zare-n-zare
Ruga multora cea plânsă, să nu plece-n depărtare

Rama, să mai zăbovească vizitiul, ca să-l vadă
Pe iubitul prinț mulțimea care n-a visat să-l piardă!

Și cu-aceeași preafierbinte rugă drumu-i tot șoptește:
„Vizitiule, oprește, ce vânt rău mi te grăbește?
Biata mamă dacă poate și cu moartea să se bată
Are inima, se vede, în oțeluri ferecată!

Maică, măiculiță, mamă, cum de ochii tăi nu seacă
Când privești îndurerată feciorașul tău cum pleacă?
Sau te-alină mândra Sită, care lângă Rama este,
Totdeauna luminându-i ca un soare peste creste?

Lakshmana de altă parte îl susține cu tărie,
Gata să îndure toate pentru dreapta lor frăție!"

Mai aleargă mulți din urma carului în care-i Rama
Şi, plângând cu-amare lacrimi, ei plătesc sortită vama.

Regele își vine-n fire, iese din palat sa-l vadă

Pe fecior. Şi, când îl vede dispărând, el mai să cadă.

Kausalya și Kaikeyi îl susțin, ci el se smulge,
Dintr-o parte pe Kaikeyi cu privirea o străpunge,

Blestemând-o, să plătească înainte pentru toate,
Că-i femeie fără suflet şi-ncărcată de păcate;

Cădea lacrima ca ploaia, potolind pe cale praful,
Ridicat de prințul Rama, care-și părăsea meleagul.

Cădeau lacrimi ca din floarea cea de lotus: când se-atinge
De tulpina-i peștișorul - floarea tremură și plânge,

Mamele se zbat în bocet, neavând o clipă pace,
Inima lui Dasharatha de durere se desface.

Un oraș din urmă-i strigă fiului iubit, şi asta
Și mai dureroasă-i face pentru tatăl lui năpasta.
Iar cum văd atunci bărbații regele că pătimește,
După Rama al lor bocet şi mai tare se grăbește.
Unii îl jelesc pe Rama, cu tristețe-n glas chemându-l!
Alții vin în fața mamei, fiul binecuvântându-l.
Dar și Rama are-n pieptu-i inimă care presimte,
Și privirea întorcându-și, ochii văd ce-avea în minte

Vin părinții lui din urmă, nu în aurite care,
Ci abia purtându-și pașii sub durerea lor cea mare.

Întristat de tot ce vede, el rosteşte-aşa cuvinte:
„Vizitiule, dă-i zorul, mână caii înainte!"

Când în piept un dor îi strigă să oprească, să se-ntoarcă,
Înapoi îi pare calea mai primejdioasă parcă.

Iar măicuța lui aleargă și tot strigă s-o audă –
Poate să se răzgândească fiul ei, și să-i răspundă.

„O, copii, o, Rama, Sita!" - Dar se pierd neauzite
Vorbele. Şi-i vin din cale numai tropot de copite.

După ce prințul Rama ieși din oraș, văzând că foarte mulți cetățeni din Ayodhya îl mai urmează, porunci să fie oprit carul şi, întorcându-se către oameni, le vorbi astfel: „Știu că sunteți gata să mă urmați în calea mea spre sihăstrie. Știu că mă iubiți din tot sufletul și mai știu că-mi doriți numai binele. Dar, dacă-i așa, frații mei, cetățeni din Ayodhya,

folosiți-vă de această dragoste pentru a-mi împlini porunca mea din urmă și prin această împlinire bucurându-mă. Iată, deci, ce vă poruncesc eu vouă: De aici, din răscrucea la care suntem, sa vă-ntoarceți cu toții acum pe la casele voastre, că nu spre onoare ne-ar fi să rămână pustie cetatea de scaun! Priviți fără dram de mânie pe acel ce pe tron va să urce cu voia măritului rege! Și-n toate să-i dați ascultare lui Bharata, frate ce-mi este, că-l știu că e bun și e nobil!

Când tatăl meu rege îl lasă,
Să fie stăpân peste țară,
Să știți că e demn de credință,
De dragostea voastră e demn;
Vă-ntoarceți cu toții acasă!
Acolo cu dragostea voastră
Să fiți lângă tatăl meu. Poate
Durerea să-i știți alina!“

Ce calde și blânde cuvinte le zise din suflet fârtaților Rama, dar dragostea lor pentru dânsul, aprinsă de-aceste cuvinte, mai mult decât focul de jertfă, a pus stăpânire pe inimi și nu le mai lasă putere să poată întoarce din drum. Şi brahmani bătrâni lăcrimează, și, greu cum le vine a merge, ei zic către cai rugător:

„Voi, cailor, care îl duceți
Pe Rama de casă departe,
Aici potoliți-vă mersul
Și nouă ne dați ascultare.

Urechile cailor date-s
de zei, ca s-audă mai bine!
Iar voi nu sunteți animale
Cu alte urechi.
Deci întoarceți din cale!"

În fața bătrânilor brahmani nu poate ca surd să rămână acel care-i Rama-nțeleptul. El carul oprește, coboară, de Sita urmat și de frate, toți trei de-şi continuă calea pe jos, cu mulțimea de rând. Au mers ziua toată.
Au poposit către seară pe malul râului Tamasa. Rama și Sita s-au odihnit în pat de iarbă, iar Lakshmana și Sumantra au stat de veghe la somnul lor. Prima noapte în codru, însă, Rama n-a avut somn dulce şi, trezindu-se înaintea zorilor, i-a spus vizitiului:
„Oricât de mult le-aş fi recunoscător acestor oameni, care ne urmează cu dragoste, nu pot să-mi îngădui întoarcerea acasă înainte de a-mi face datoria. Deci să plecăm de-aici cât ei mai dorm!

După ce au fost trecuți pe celălalt mal de râu, Rama l-a trimis îndărăt pe Sumantra, ca să meargă pe lângă mulțimea adormită, ca și cum întorcându-se acasă. După urmele carului, mulțimea trezită mai târziu avea să se întoarcă şi ea, urmând aceeași cale, spre casă, spre Ayodhya.
Astfel făcu urme cu carul Sumantra până ieși la drumul cel mare, frământat de atâta mulțime de oameni și de animale, încât nu se mai deslușeau urmele acestea, și atunci vizitiul, nevăzut de urmăritori, se întoarse la cei trei, care se urcară pentru a-şi continua calea mai departe spre miază-zi. Iată-i în sfârșit ajunși pe malul râului sfânt Ganga. Aici prinții și prințesa își iau rămas bun de la Sumantra, lăsându-l să se întoarcă acasă, și, urcându-se apoi într-o barcă, trec peste întinsele ape. Mai departe, dincolo de sfintele ape ale râului Ganga, calea lor avea să-i aducă în codrul sihăstriilor.

ÎNTOARCEREA LUI SUMANTRA

Cum se-ntoarce în Ayodhya, regelui aşa-i vorbește
Vizitiul: „Țara noastră de dureri se ofilește:
Gârbovitu-s-au copacii, ce erau frumoși și falnici,
Vestejitu-s-au și frunza pe-acei pomi de mugur darnici,

Au secat, mărite rege, iazuri câte-au fost, şi lacuri,
Nu dau glas prin codri pasări, fiare, ca în alte veacuri.

Elefanții care-n turme colindau păduri și crânguri
Nici că se mai văd. Pe Rama îl deplâng copacii singuri.

Lotușii au floarea-nchisă, râurile-au prins mătreață,
Ca și mlaștina miroase apa lor fără de viață.

Nu se vede nici un pește, nici o pasăre - să fie
Bucurie pentru suflet, pentru apă și tărie.

Pomii rămuroși în care frunza n-o vedeam din floare
Astăzi nici că ne arată floarea lor mirositoare.

Ramul îndoit de roada altădată preafrumoasă
Floarea-și scutură pustie, așternută jos o lasă!

Să-ți mai spun, o falnic taur între cei de lângă tine,
Că, venind în capitală fără Rama, n-a fost nimeni

Bucuros ca înainte pe Sumantra să-l salute
Și la carul tău de aur încântat să se mai uite!

De pe Calea cea Regală auzeam plângând o lume,
Pomenindu-ni-l pe Rama, care n-are zile bune.
Și vedeam cum de prin turnuri varsă lacrimi la ferestre
Pe ne'ncondeiate gene preacuratele neveste.

Plâng, că nu-i mai văd pe Rama, dar nici ele între ele
Nu se mai vedeau prin ceața deasă-a lacrimilor grele.
Nici să poți să crezi că Rama duşmani ar fi-avut în țară –
Toți erau într-o durere, toți o lacrimă vărsară!

Toți plângeau! Și dintr-aceasta o neliniște se-ntinde
De la oameni mai departe, elefanți și cai cuprinde.

O, mărite rege, este capitala ta acuma
Tristă, cum va fi de-a pururi numai Kausalya-muma".

Domnitorul țării zice cu durere către mama
Celui ce preascump îi este, mama bunului său Rama:

„Fără Rama mă voi pierde în oceanul de durere,
Fără Sita sunt ca marea fără vânt de mângâiere.
Eu suspin - precum se zbate marea-n valuri frământată,
Mâinile le-nalț a rugă cum sar peștii să se zbată.

Lacrimile-nfierbântate mi-s curenți de ape calde,
Părul meu ce-ncărunțeşte este iarba-n mări ce crește.

Ale cocoșatei vorbe - sunt ca-n ape crocodilii,
Iar Kaikeyi – iadul este, zmeu-nveninat al zilei!

Bine - ea! Dar noi pe Rama îl iubim! Deci cum să fie
Prețuită fapta noastră? Dacă-i dus la sihăstrie

De aici, din casa noastră, unde scumpe i-au fost toate,
Spre străinele meleaguri, spre păduri întunecate,
El să-ndure sărăcie și departe de-a sa țară
Țărmuri binecuvântate doi părinți ai lui să-i piară!

Eu oceanu-acesta mare al durerii nu-l voi trece,
Despărțirea mea, de Rama l-a făcut adânc și rece.
Vai și-amar, o, Kausalya, simt că prin, aceste ape
Moartea înfiorătoare mi se zbuciumă pe-aproape,

Dar mai mare întristare nici că ar putea să fie
Decât lipsa-n ceasul morții a lui Rama, preascump mie!

El e însuși adevărul şi prea nobil suflet are
Și mi-a dat întotdeauna întru toate ascultare.

Iar acum, când mi-i departe, inima de dor îmi arde
Și îmi scade din putere, cum dogoarea apa scade.”

MOARTEA LUI DASHARATHA

Se trecea a șasea noapte de când Rama se dusese,
Ci-n nesomnul lui de tată un păcat mai vechi îl țese,

Şi-un blestem în cap îi sună, și nu poate să adoarmă,
Şi nu-adoarme Kausalya în tristețea ei de mamă.

Răvășit de gânduri triste, șopotind îi face semne
Soației sale, să-i asculte greu ecou din altă vreme:

„Buna mea, tu, Kausalya, cât mai eşti pe lângă mine
Vreau povara ce m-apasă s-o împărtășesc cu tine.

O, aud cum trece vremea, simt puterea mea-n scădere,
Numai inima nu-mi poartă mai puțină-n ea durere.
Da, am săvârșit păcatul, ci eram prea tânăr încă
Şi aveam gândul prea departe de prăpastia adâncă.

Dar se vede c-aşa-i víața: tinerețea făptuiește
Şi-apoi vine altă vreme și pe toate le plătește!
Întâmplarea asta tristă mi-a adus-o viața-n cale
Pe când nici venise vremea să fiu soțul dumitale.

Tânăr prinț eram, prea tânăr, dar ținteam cu arcul bine,
Încât nu știam să fie vânător mai bun ca mine.

Nu cu gând ca să mă laud eu îți spun acestea ție!
Că aruncam săgeata-n țintă la auz, o țară știe.

Deci, stăteam la ceas de toamnă, într-o seară-ntunecată,
Lângă râu, printre desișuri, să-mi aud venind vânatul.

Eu știam că-n umbra nopți elefanții să se-adape
Vin, și bivolii coboară spre răcoritoare ape.

Stam la pândă. Şi deodată gâlgâind aud cum sună
Apa, ca prin gâtul unui urcioraș făcându-și drumul.

Era limpede: se-aude elefantul cum se-adapă,

Gâlgâindu-i astfel trompa când din râu sorbeşte apă.

N-am cătat să văd cu ochii, ci mi-am pus în arc săgeată
Şi-am trimis-o către sunet, şi-a gemut tufişu-ndată...

Auzit-am glas de jale, văietându-se-n suspinuri,
Că îl frige-n piept săgeata și că moare-acum în chinuri.

M-am cutremurat îndată, arcul mi-a căzut din mână,
Se zbătea sub tâmplă spaima cu tot sângele din vână.
Alergai atunci la glasul disperat și plin de jale –
Un băiat rănit văzut-am lângă apa cea din vale.
Tremura în pieptu-i tânăr, of, săgeata mea cumplită,
Şi de sânge, ca și pieptul, era fața lui mânjită.

Văd ceva mai la o parte răsturnat pe mal ulciorul,
Iar din el zvâcnește apa, gâlgâind cu firișorul.

Cu adâncă-n ochi durere m-a privit, c-apoi să-mi zică:
„Prințule, să-mi dai puterea, care trupul mi-l ridică.

N-ai să poți? Dar sunt de vină cu ceva, de-ai tras în mine?
Mamă am și eu, și tată, că sunt om și eu ca tine!

Dar ce zic că-i am? Cu mine trece-vor și ei în moarte,
Sprijin nu mai au pe nimeni, şi-s bătrâni, bătuți de soarte.

Ei pierdutu-şi-au vederea de demult, şi nici cărarea
Pân' la râu nu ar vedea-o, dacă nu văd sfântul soare!

Ce vor face ei? Acuma știu că şed tăcuți și-ascultă
Pe cărarea dinspre apă pașii mei să se audă.

Cum pot ei să știe oare, că eu mor aici în vale...
Mergi pe-această cărăruie, te rog, prințule, şi-n cale

Ai să dai de o cocioabă, care este casa noastră.
Intră, dar, și spune-i tatei vestea asta... cea mai proastă.

Ci-nainte de a merge, te mai rog, săgeata-mi scoate,
Că mă mușcă-n piept, de parcă mi s-ar zvârcoli un șarpe.

Scoate-mi-o, și nu te teme c-am să mor pierzându-mi sânge;
Eu nu-s brahman și păcatu-ți fără de urmări se stinge!"
Şi i-am scos oftând săgeata, dar și sufletul odată
I l-am scos din trupu-i gingaș, sângerând pe-acea săgeată.

Ridicai apoi ulciorul şi-l împlui din râu cu apă,
Şi pornii pe cărăruia către casa lor săracă.
În sălaș intrând, deodată doi sărmani văzut-am, care
Păreau două păsărele cu tăiate aripioare.

Doi bătrâni ajunși sihaștri, doi sărmani fără vedere,
Aşteptându-și încă fiul, sprijin el și mângâiere.

Nu mi-a fost ușor a spune, dar le-am spus ce se-ntâmplase,
Și cum fiul lor murise, când i-a fost săgeata scoasă.

Auzind această veste, tatăl şi-a ieșit din fire
Şi m-a blestemat. Şi-acuma port blestemu-n amintire:

„S-ar cădea pe loc cenușă să te fac, dar nu anume
Ai voit să-mi pierzi feciorul, Ș-ai venit cinstit a-mi spune.

Deci blestemul să te-ajungă cu încetul: să ai parte
De-a muri de dor, când fiul cel dorit va fi departe!"

Şi-a strâns bătrânul vreascuri pentr-un rug atât de mare,
Încât ei tustrei să-ncapă într-un foc de-nmormântare!

Iată, m-a ajuns blestemul! Mor, de fiul meu departe,
Mor de dorul lui. Și Yama parcă peste ochi mă bate,

De nu pot nici chiar pe tine să te văd, deşi-s aproape,
Kausalya mea cea bună! Ce-ar putea să mă mai scape

De o grea singurătate, de păcat şi de căință
Că l-am depărtat pe Rama și-am rămas spre umilință?
Nu mai am simțiri în trupu-mi, mi s-au stins ca o lumină
Dintr-o candelă, când este goală după ce-a fost plină.

Ca o apă ce se-adună și, crescând, dărâmă maluri,
Astfel trupul mi-l dărâmă chinul meu lovind cu valuri.
Unde sunteți toți? Răspundeți! Dați-mi mâna voastră caldă,
Rama, tu, și tu, Sumitra! Mâna cealaltă să cadă,

Mâna ce-i necredincioasă, necinstită, trădătoare
A Kaikeyi, ce mi-i dușman și nicicând iertare n-are!"

Astfel zis-a Dasharatha, şi-a rămas cu gura-nchisă –
Lângă el fără cruțare zeul Yama poposise.

Inima de-atâta jale sparge pieptul Kausalyei

Şi nu vrea Sumitra crede printre lacrime ce vede.

S-a întunecat Ayodhya și-i îngrijorat poporul,
Numai Vasistha-nțeleptul mai pătrunde viitorul.

Și pe Vasistha îl roagă nalții sfetnici de la curte
Să-i povățuiască dânsul, iar ei toți au să-l asculte,

Că fără stăpân ce-i țara? Cuib de rele și răscoale.
Şi asupra. ei dușmanii tăbărăsc ca niște boale,

Şi mai-micii nu ascultă de povața celui mare,
Soțului ca-nnebunită soața nu-i dă ascultare,

Mâinile ce-au fost lăsate numai oamenilor, iată,
Nu se mai avântă-n muncă, nu mai sunt ce-au fost odată.

Nici că vor să mai înalțe case de trăit frumoase,
Nici că să mai țină plugul pentru brazdele mănoase,
Oamenii, chiar buni la suflet, se gândesc mai mult la sine;
Zeilor un sacrificiu nu-l mai fac cum se cuvine.

Bogăția se destramă, ca de nimeni ocrotită.
Hoții stau la drumul mare și te fură-ntr-o clipită.
În această țară, unde nu-i stăpân, negoțul moare,
Oamenii se-nghit ca peștii, neavând nici o scăpare.

Vasistha, deci, tu ne-ndrumă, cine să ne fie rege?
Căci o țară fără rege-i ca și cum nici într-o lege,

E un râu fără de apă, o pădure desfrunzită,
Ea e turma cea lăsată în câmpie nepăzită!"

Şi răspunde înțeleptul cu înțelepciune multă
Tuturor acelor care stau în juru-i şi-l ascultă:

„Prințul Bharata de rege ca moștenitor lăsat e...
Dar acum e pe ospețe și nici bănuiește poate,

Că murit-a Dasharatha. Deci trimitem soli cu veste
Că la curtea-mpărătească așteptat să vină este".

VISUL LUI BHARATA

Răsărit-au zorii zilei și pământul luminează
Şi încoronează cerul soarele cu gene-raze,

Însă Bharata se scoală vlăguit ca de pe boală –
Abătut şi trist, de pare că nici nu-i în ceruri soare.

Stau prietenii în juru-i şi-l privesc cu-atâta tângă,
Încât ca și cum sunt gata inima din piept să-și smulgă:
Vorbe dulci îi spun, şi-i cântă, iar isteții să glumească
Îşi dau ghes, ca poate astfel prințul să se-nveselească,

Şi mai cheamă dansatoare, poate ele să-l aline,
Mlădiindu-și vesel trupul, sufletul să-i-însenine.
Ci el parcă nici nu vede; ci el parcă nici n-aude...
Cu un semn le mulțumește, şi-aşa vorbe le răspunde:

„Fraților, avui azi-noapte vis ce degeaba vine:
Se făcea că bietul tata - of, eu ştiu că nu-i a bine!

Într-un iaz căzuse parcă, plin cu băligar de vacă,
El – nepieptănat şi palid. Mă temeam că se îneacă.

Parcă înota, şi iazul era tot din untdelemn.
El râdea și cu plăcere mai și bea din untdelemn.

Uns din cap până-n picioare, Dasharatha strălucea,
Din tării văzându-l, luna jos cădea, și se stingea...

Și s-a desfăcut pământul, încât mările de ape
Într-o clipă se făcură ca pustiile uscate.

Mai visai și elefantul ce-avea colții rupți în două,
Și uscată-atâta frunză, ce era scăldată-n rouă.

Verdele ce rugințește, care-n toamnă preschimbând,
Rugul ce ușor se stinge, ca o lumânare-n vânt.

Parcă-nvăluiți de fumuri munții-n negru hău căzură,
Când sub talpa lor pământul nu-l aveau precum-avură!

Şi în visu-acesta iarăși se făcea că-l văd pe tata,
Îmbrăcat în haine negre și cu fruntea-ncoronată
Cu flori roșii. Ședea-n caru-i, dus spre sud de doi asini,
Și râdea de el femeia, ce-l privea cu ochi străini.
Şi purta veşminte roşii, şi-l momea tot mai departe;
Și era femeia demon și în juru-i - neagră noapte.

Oare ce nenorocire să ne-aducă neagra soartă?

Oare pentru ce păcate neamul nostru vină poartă?

Cum se tălmăcește visul, știu că tare nu-i a bine:
Dacă-ți trag la car asinii, este semn că moartea-ți vine...

Cum, deci, v-aş putea răspunde eu la bunele cuvinte,
Când ca focu-i visul nopții groaznic ce mă frige-n minte!

Iată, mi-i de soartă teamă. Deși n-are drept oșteanul
Să dea semn de slăbiciune, astăzi tremur și mi-i teamă."

*

Între timp de la Ayodhya solii au sosit cu veste,
Că-i chemat acasă prințul, ca-şteptat la curte este,

Așteptat fără zăbavă. Ș-atunci Bharata-ngrozit
Mult îi roagă să-i răspundă, ce năpastă i-a lovit?

„Este regele-n pericol, curtea este ruinată?
S-a-ntâmplat ceva cu mama? Hai, răspundeți-mi odată!”

Solii zic pe ocolite: „toate sunt cum se cuvine,
Ci acum, prințule, să mergem, dacă vrei să fie bine.”

Mult au mers, puțin, dar iată-i la Ayodhya sosiți,
Prințul Bharata deschide ușa casei la părinți

Și, împins de nerăbdare, de nestinsul dor de tată,
Prințul mai întâi la rege vrea să intre și să-l vadă.

Dar e vai şi-amar de bietul fiu, că scaunul domnesc
Stă pustiu, și printre lacrimi ochii-abia de-l mai zăresc.
Şi deodată parcă-i fuge locul de pe sub picioare,
Şi-ntr-o clipă, și-ntr-o fugă e-n iatacul mamei sale.

Ea îi spune trista veste; toate cele întâmplate,
Și îl binecuvântează să domnească mai departe

Vestea morții de-o aude, prințul cade-n nesimțire
Ş-apoi plânge, ș-apoi zice un cuvânt de-mpotrivire,

Că nu lui i se cuvine, și prea bine știe mama,
Dreptul la ocârmuire, ci lui frate-său, lui Rama.

Regele Dasharatha a fost înmormântat potrivit datinei, iar după arderea pe rug a corpului neînsuflețit mai trecând 14 zile, s-au adunat sfetnicii țării de-au cântărit și-au chibzuit ce să facă, ca să nu rămână

și pentru ziua de mâine poporul și țara fără de rege. Bharata, însă, măgulit de cinstea ce i se arată, zice, totuși, că nu poate primi coroana care după lege și după merit îi aparține lui Rama și că acum de datoria lui este a merge la fratele său din sihăstrie și a-l îmbuna, și a-l ruga în tot felul, numai ca să-l poată aduce la tron spre a fi domnitor al Kosalei.
Deci...

BHARATA ÎL CAUTĂ PE RAMA

Bharata, cel frate nobil, de cum zorii se arată,
Dornic de-al vedea pe Rama, n-are somn ca altădată.

Iese prințul deci să vază, de-i sunt carele pe roate,
Ca să-și poată duce oastea tot acum la drum departe!
Carele ca la poruncă fost-au drept orânduite:
Primele, cu strălucire ca din soare făurite,

Aveau drept de călăuză - că-nțelepți – erau cu toții
Cei chemați în aste care - sfetnicii și sacerdoții..
După Bharata pe cale-s zece mii de elefanți,
Tocmai cum mai buni de luptă, toți voinici și toți înalți.

Și puzderie de oaste: câte șase sute care
De-o sută de ori trecură, stând arcașii în picioare,

De-o sută de ori, cu mia, călăreții galopară
După Bharata urmându-l fără semn de șovăială.

Soațele lui Dasharatha, de speranță luminate,
Se porniseră spre Rama, într-un car de aur toate.

Și privind către Bharata, și vorbind cu drag de Rama,
Cetățenii din Ayodhya, bucuroși fără de seamă,

Se îmbrățișau zicându-şi „Fraților, să știți că vine
Prințul nostru Rama, iată-l, l-om vedea aici ca mâine!

Iară Rama-i bunătatea - şi-alunga-va răul vieții,
Precum soarele alungă noaptea-n pragul dimineții!”

Rama, prințul cel mai nobil, e dorit de lumea toată,
Și pornesc bărbații țării câtu-i zarea de mi-l cată.
Merg-şlefuitori de pietre, merg olarii iscusiți
Țesătorii de mătăsuri merg, și-aurari vestiți

Meșteri buni a face arme, și vraci buni a lecui,
Bucătari ce știu pe cale oastea mare a hrăni,
Saltimbanci în acea oaste sunt, și harnici croitori,
Călăuze ne'ntrecute călărind pe cai păstori,

Harnici tăietori de lemne și pescari neobosiți,
Și-ncă topitori de sticlă dintre cei ce-s mai vestiți.
După Bharata vin care, boii trag în jug cuminte,
Și în care șed brahmanii știutori de vede sfinte.

Își au trupul uns cu pasta de santal, porniți să creadă,
Că în felu-acest pe Rama mai degrabă au să-l vadă.

Ce alai măreț se mișcă - elefanți și cai, și care! –
După Bharata, preadreptul, care pată-n suflet n-are.

Bucuroși ca-n sărbătoare sunt cu toți, și-l urmează,
Căci ei bine știu - dreptatea prințul lor o priveghează.

Calea lor nu-i nici ușoară, nici să zici ca-i scurtă cale –
Până-ajung la apa Ganga, până poposesc în vale.

De aicea mai departe este altă-mpărăție,
Unde înțeleptul Guha se afla întru domnie.

Guha îl iubea pe Rama chiar mai mult decât un frate,
Rama îl iubea pe Guha, că-l știa cinstit în toate.

De pe celalt mal privește Guha către cea oştime
Și se-ntreabă: „Cine oare peste noi cu oaste vine?

Sus pe cort se vede steagul fluturând, și pot a zice,
După steag, că poposit-a prințul Bharata pe-aice,

El şi-a căpătat domnia pe nedrept, și-l mână teama
Cred că pentru a-l ucide pe rivalul său, pe Rama.
Dar eu ce sunt? Nu sunt rege? Și nu am și eu oștire,
Ca să pot să-i stau în cale pentru-o veșnică oprire?

Dacă însă gânduri bune îndemnatu-l-au spre Rama?...
Voi trimite soli cu daruri, iară ei își da-vor seama
Cu ce gând îi este, totuși, Rama după tată frate!
Îi vom ajuta să treacă, de-i pornit pentru dreptate.

Ci-n această vreme astfel cuvânta către oștime
Prințul: „Bravi oșteni, aicea ne vom odihni pân' mâine.

Iară mâine, pe când zorii ne vor lumina din zare,
Vom porni să trecem râul, apa lui mântuitoare.

Astfel, ajutați de Guha au trecut în zori cea apă,
Invocând pe zei să-i facă țara binecuvântată,

Cu alaiul său se-ndreaptă Bharata spre codru verde,
El cu inima, cu ochii urmele lui Rama vede,

Și, mergând, scurtează calea și s-apropie mereu
De-acel loc în care este-n sihăstrie frate-său;

Pas cu pas se mișcă oastea şi-n sfârșit se-nveseleşte
Bharata, când pe aproape chiar pe Rama îl zărește.

Curtea lui aici în codru o colibă simplă este,
Nici măcar un fel de casă, care s-aibă uși, ferestre!

Vai de inima de frate, cum se strânge, cum se zbate,
Când pe cei doi frați îi vede Bharata. Nici că l-ar crede

Pe un altul, de i-ar spune, că sunt slabi ca niște umbre
Şi că haine au de scoarță și c-abia mai pot să umble.
Şi că Sita cea frumoasă, ce era cândva zeiță,
E ca vai de ea slăbită, parcă nu-i acea ființă!

Bharata se prăbușește la picioarele lui Rama
Şi, plângând cu-amare lacrimi, îl tot roagă să ia-n seamă,
Că păcatul mamei sale nu la făcut el, şi-l roagă
Să îl ierte, și-n Ayodhya la domnie să se-ntoarcă.

Da, s-a întâmplat să moară tatăl lor, și-acum în țară
Nu-i stăpân atâta vreme, cât îi Rama în afară.

Iară țara făr' de rege nu mai știe nici de-o lege,
Și poporul nostru cere tu să fii în țară rege.

Plâng și frații, plânge Sita, la cea veste ce-o aflară
Că murise bunul tată și că nu e rege-n țară.

Însă prea 'nțeleptul Rama pe-al său frate-l tot alină,
Dar îi spune că nu poate în Ayodhya să revină.

„Eu, care-am jurat voința tatei s-o respect o viață,
Eu să pot sa-mi schimb credința într-o bună dimineață?

Jurământul să-l acopăr cu durerea morții sale?
Oare-atunci un prinț ca mine ce mai demnitate are?!

Da, e tatăl dus din viață și-a lui moarte ne desparte,
Ci nu-nseamnă să ai ochii tot în lacrimi, dragă frate!

Cei de fost-au mulți odată, s-au împuținat prin vreme,
Cei de urcă n sus, de-acolo vremea are să-i recheme.

Cei de merg azi împreună, se vor răzleți ca mâine,
Și din câți trăim pe lume toți cenușă vom rămâne
Cum răscoaptă o prăsadă se tot teme de cădere,
Astfel omul se tot teme că din viață moartea-l cere...

Noaptea care-n zori se trece niciodată nu se-ntoarce.
Cum din ocean Yamuna înapoi un drum nu-și face.
Adevăr se spune, frate: Trece zi și trece noapte,
Prind în lanțul vremii oameni și-i apropie de moarte.

Tot scurtându-le din cale, ele vlaga lor o seacă,
Precum soarele de vară trece-n aburi mari de apă.

Deci, așa lăsat e omul, să se bucure de viață
De o seară-ncântătoare, de-o frumoasă dimineață -
Iată soarele apune, iată soarele răsare...
Şi nici nu-și dă seama omul c-astfel viața lui dispare

După cum pe-ntins de ape valul prinde câte-o bârnă
Şi-undeva spre-o altă bârnă el neobosit o mână,

C-apoi cele două bârne într-un val să se unească
Şi pe la răscruci de valuri iarăși să se despărțească,

Tot astfel şi omul este: de soție se desparte,
De feciori, de-averi, de rude, și de viața sa - prin moarte.

Deci, să fie cum jurat-am, eu rămân la sihăstrie,
Iară tu te-ntoarce, frate, în Ayodhya la domnie.

Fă așa, de vrei în codru mai ușor să-mi fie mie,
Socotește că regatu-i dăruit de mine ție".

Şi se-mbrățișară frații şi-mpăcați se despărțiră,
Strălucind de bucurie, că frățește își grăiră
Şi mai zise la plecare - Bharata: „Tu ai sandale,
Frate Rama, aurite, şi de-atât că-s ale tale

Eu te rog: dă-mi-le mie, să m-ajute la domnie!
Paisprezece ani în locu-ți, strălucind, pe tron să fie.
Tu le vei primi cu tronul, când va fi de te-i întoarce
Pân' atunci eu datoria pentru tine îmi voi face!

Nu-mi va fi ușor, căci tronul îmi rămâne drept povară,
Dar să știi, de nu vii, Rama, Bharata are să moară!"

Abătut, Bharata se întoarce cu tot alaiul la Ayodhya.
El, ca și Rama, va face tapas, numai că lângă capitala țării, pe care o va cârmui vreme de 14 ani, ajutat de înțelepții săi sfetnici de la curte. și de sandalele lui Rama, puse pe tron. Rama este și el foarte întristat la despărțirea de ai săi, dar el vede că și mai îndurerată este prințesa cea frumoasă și gingașă, soția sa, iubită, Sita. Şi-atunci uită de toate și este stăpânit de o singură dorință: s-o aline pe Sita, să-i dezvăluie frumusețile acestor locuri, ca ea să le admire, să le îndrăgească și să uite cât de cât dorul de casă, durerea despărțirii...

FRUMUSEȚILE MUNTELUI CHITRAKUTA

Cum mergea spre Chitrakuta, prințul Rama cu plăcere
Sitei îi vorbea cuvinte ce i-ar fi de mângâiere.

Este el ca zeul Indra, și nu vrea ca ea-ntristată
Să rămână, şi-o încântă cu de toate ce-i arată:

„Frumusețile de-aicea șterg aducerile-aminte,
Nouă rău să nu ne pară de ce-avut-am înainte!
Mi te bucură, frumoaso, și privește, și ascultă
Păsările cum ne cântă, multe, cum e frunza multă

Uite cât de falnic este însoritul vârf de munte,
Care sprijină azurul, scânteindu-i peste frunte!
Colorate-n șapte feluri, stâncile din juru-i toate
Ne vorbesc că poartă-n sine rar metal și nestemate.

Vezi colea un vârf de piatră, care-n soare arginteşte?
Vezi și stânca cea de-alături care în rubin lucește?

Să privim în altă parte: piatră galbenă ne-apare;
Ori albastră ni se-arată, ca safiru-ncântătoare.

Mai pe sus, ca și cristalul licăresc din vârf de stâncă
Dalbe stele pentru-a cerne peste noi lumină încă.

Stânci pe sus orânduite soarele să-oglindească
Par pe fruntea Chitrakutei o coroană-mpărătească.

Ici în cruce umblă cerbii, umblă urșii după faguri,
Păsăretul face zarvă prin desișuri și în larguri.

Vezi, cât mergem noi, natura tot ce are ne arată
Şi-i pădurea Chitrakutei ca niciunde de bogată.

Colo ancotha miroase, care-i binefăcătoare,
Dincolo vedem cum crește și bambusul, și bostanul,

Mai departe ni s-arată mango cel fără de seamă,
Apoi arborele pâinii, fremătând, spre el ne cheamă.

Rânduindu-se, în cale ne așteaptă zi și noapte
Pomul varana, preabunul, spre-a ne fi de sănătate.

Iată mărul-pădurețul! Tot un fel de leac ne crește –
Dacă bei din fructu-i sucul, pieptul ți se răcorește.

Bhavia cea veșnic verde și cu fructe aromate,
Madhuka amețitoare- toate-s pentru om lăsate!
Vezi tu cum cu gingășie prin poienile-adumbrite
Se tot drăgostesc, se joacă păsările-ndrăgostite?!

Printre stânci cum trece vântul și miros de flori înșiră
Inimilor noi speranțe la mai bine le inspiră

Eu și Lakshmana cât fi-vom, și cu tine, soață dulce,
N-am să am nici chiar o toamnă ce tristețe mi-ar aduce.

Eu mă bucur ca și tine, Sita mea cea mult iubită,
Şi îmi place Chitrakuta, luminată şi-nflorită.

Eu mă bucur că ferice, stă pe tron acum Bharata,
Și că, de-am venit încoace, onoratu-l-am pe tata.

Cred că voia ta, prințesă, este de-a-mpărți cu mine
Tot ce mi-i plăcut, când una-i dragostea în două inimi.

De la-naintaşii noștri știm că schimnicii își cată
Amrită-să se-ntărească spre a nu muri vreodată.

Stâncile, precum se-nalță împrejur, parcă se-adună
Spre-a ne lumina cu-argintul și cu aurul de lună,

Jar cât luna luminează peste văi și peste creste
Iarba cea de leac se vede scânteind pe unde este.

Câte-o stâncă-i verde-verde, încât pare o livadă,
Dar sunt unele ce-și 'nalță piatra seacă, să se vadă.
Zău, aș crede că pământul s-o fi desfăcut anume
Să se-nalțe Chitrakuta, strălucind în fața lumii.

Uite cât e-n jur frunzișul, și câți lotuși ne desfată,
De-și găsesc îndrăgostiții din frunziș și lotuși patul!
Pe sub pomi – cununi de floare și că frunzele mușcate,
Precum mușcă-ndrăgostiții: două guri - în jumătate.

În pădurea istui munte sunt izvoare, sunt și fructe,
Sunt și lotuși mari, de care nici Kubera-zeul n-are.

Deci, făcându-mi datoria ici, cu Lakshmana, cu tine,
Fericit mă simt, că neamul este onorat de mine".

Astfel Rama către Sita a vorbit, iar după toate

Peste inima lui dreaptă s-a lăsat amara noapte!

Ce-ar putea să-l fericească în această lume mare,
Dacă tatăl său, preabunul, loc în lumea asta n-are?

Ce-ar putea să-l liniștească, de-i Kausalya fără rege,
Iară Bharata de tronu-i nici cu gândul să se lege!

Cum ar fi vreo bucurie inima s-o mai încapă,
Dacă-n inimă-i durere dor de mamă și de tată!

Da, de cum ai săi plecară, Rama tihna nu-și găsește,
Glasul lor îl mai aude, urma lor o deslușește...

Datoria-n loc îl ține, inima spre casă-l cheamă!
Se gândește, se frământă... Să rămână-aici i-i teamă!

Şi spre locuri neștiute pleacă Rama mai departe
Către sud, cu soață, frate, - spre-o nouă străinătate.

ÎN AYODHYA PUSTIE

Fără, de popas trăsura se-ntorcea în grabă mare –
Bharata venea acasă dintr-o mult trudită cale!
Ci-n cetatea cea de scaun, în Ayodhya când vine,
Nici pe uliți, nici la geamuri nu i se arată nimeni.

Doar pisici și cucuvele de prin case părăsite
Se-arătau arar din umbră, de ivirea lui uimite.

Capitala îi apare ca și Rohini, umbrită
Rahu tot înghite luna și nu poate s-o înghită.

Capitala i se pare albie, mai ieri din care
Au fugit și râu, și pește, și pasăre-notătoare.

Rug îi pare, ce se-ntinse pân' la cer cu limbi de pară,
Unde-acum de sub cenușă nici scânteie să răsară!

Ostășime, risipită pe un câmp de luptă, care-i
Semănat cu-nfrânte steaguri și cu schilodite care.

Parcă-i largul oceanic, adormit, după furtună,
Când nici apa nu se mișcă și nici cerul nu mai tună,

Pare-un templu-n care nimeni nu rămâne până mâine,
Dacă focu-i stins şi pleacă sacerdoți, ei, stăpânii.

Pare-o vacă-ndurerată, ce-i de taur despărțită,
Când s-o bucure nu poate nici poiana înverzită.

Pare-un lung șir de mărgele ce, lipsit de pietre rare,
Nici luciri scânteietoare și nici farmec nu mai are.
Pare-o stea, ce-i pedepsită ca să cadă la pământ,
Pentru că trăi în ceruri curățenia-și pierzând.

O liană, care dase mult albinelor nectar
Şi-acum are floarea arsă, ca pădurea de pojar.

Fără de serbări, bazaruri este - Ayodhya lui cum poate
Cerul nopții fără lună și planete luminate.
Pare-un beci după beție, unde numai vinuri scumpe
S-au băut și-au fost vărsate din strivite-acuma cupe.

Pare-un lac din care apa a fost dusă ca de vânt
Și-a rămas, de-i plângi de milă, loc uscat, crăpat pământ.

Pare-un arc, a cărui coardă să se-ntindă nu mai poate,
Căci săgeata cea dușmană i-a tăiat-o-n jumătate.

Armăsar căzut mai pare, dară nu de oboseală,
Ci de sabia dușmană, ce-a trecut prin capitală.

...Astfel Bharata se-ntoarce, ci era mâhnit palatul –
C-a plecat pe totdeauna cel ce lege-a fost și tată!

Bharata în jur privește
Și-aici cade vlăguit...

Şi începe-amar să plângă
În palatul pustiit.

CARTEA A TREIA
ÎN PĂDURE

ÎNTÂLNIREA CU SURPANAKHA

În coliba sa de schimnic, ce-i din crengi și frunză verde,
Rama cel fără prihană o parabolă le spune

Fratelui și dragei Sita. Și-s numai urechi, și-ascultă
Soțioara lui iubită și feciorul lui Sumitra.

Ci, cum, urmărind vânatul, rakshasi cea-ngrozitoare
Către ei venea, de-ndată se curmă și firul vorbei.

Era Baba-Cloanța tare spăimântoasă! Surpanakha.
Se numea, și la picioare parcă avea vânturătoare...

Ca treizeci de zei mai mândru, ca încântătorul Kama,
Astfel i-a ieșit în față, luminat ca luna, Rama.

Şi-avea pletele în valuri peste umeri revărsate,
Gene dese peste ochii lucitori avea lăsate.

Fața lui era bronzată de suflări de vânt, de soare,
După mers vedeai că este prinț din cap până-n picioare.

Legănat pășea, și moale, elefantul cum pășește! –
Și cum rakshasi mi-l vede tot atunci se-ndrăgosteşte,

Ea, sluțenia, -ndrăgeşte pe-acel prinț frumos ca luna,
Ce-i voinic la trup, și are vorba dulce-ntotdeauna!

Pletele sperietoare lângă pletele frumoase
Se vedeau, căci mai aproape lângă el venea rakshasi.
El - smolit, cu fața vie, ea, cu fața de aramă...
El - un înțelept; şi-alături ea, o toantă fără seamăn.

El - Cu ochii ca de lotus, și frumos cum nu e altul,
Ea - cu ochi privind în cruce, de-ar înspăimânta şi iadul.
El - cu-nsemnele de rege și ca tras printr-un inel,

Ea - o namilă burtoasă și urâtă-n chip şi fel

Lung-prelung privind la Rama, și cu gândul la iubire,
Surpanakha îi vorbește cu iubire-linguşire:

„Cine-s bravii ce-ndrăzniră a trăi-n pădurea-n care
Se abat în orice vreme rakshasi-pustiitoare?

Cine sunteți voi, de vreme ce-aveți arcul sub săgeată?
Și-apoi, îmbrăcată-n scoarță, cine este-această fată?"

Prințul Rama îi răspunde, adevărul nu-l ascunde,
Cum că vine de departe, din Ayodhya lui natală,

Unde a trăit la curte, când a fost să fie rege
Al său tată Dasharatha...

Dar fiindu-i sorții voia,
Tatăl său, iubitul tată, ascultând-o pe Kaikeyi,

L-a și izgonit de-acasă.
Astfel el a fost s-ajungă în pădurea-ntunecată

Împreună cu-al său frate, care-i Lakshmana, și încă,
Împreună cu soția, îmbrăcată-acum în scoarță

Şi pe care-o cheamă Sita
Şi cum este obiceiul din bătrâni, la rându-i Rama
Blând o-ntreabă şi-o poftește să-i răspundă Surpanakha:
Din ce falnic neam se trage și ce griji pe-aici o poartă,
Chiar lângă adăpostul lor?

Rakshasi, libidinoasă,
Mult poftită nu se lasă
Și-i răspunde-așa lui Rama:
„Eu sunt, iată, Surpanakha, și întâi îți dau de veste,
Că rămân mereu aceeași, pe când chipul altu-mi este.

Dacă trec în zbor prin codru, codrul tremură de teamă.
Ravana îmi este frate, îl cunoști, de bună seamă!

Kumbhakarna este-al doilea frățior, de el se știe
Că-i voinic, dar că și doarme cât voi nu dormiți o mie...

Iar Vibhishana e-al treilea frățior, ce-ntotdeauna
Cu lumina-nțelepciunii poate-ntuneca și luna.

Și mai am doi frați de care are știre lumea toată
Că-s neîntrecuți în luptă şi nu-i nimeni să mi-i bată.

Dar să ştiti că-s mai vitează eu ca Duşana și Khara,
Frații mei viteji, de care vi s-ar teme toată țara.
Mie cine-ar sta să-mi fie un zăgaz în a mea cale,
Când eu zbor, cum trece vântul peste deal și peste vale!

Sita? Nici frumoasă nu e, şi nici ageră ca mine!
Tu mă ia, mărite Rama, de soție, și-atunci bine

Ne va fi. A mea dorință nu mi-o face de ocară!
Dacă vrei să fii ferice, ia-mă! Nu te-pune-n poară!"
SURPANAKHA ABIA-ȘI SCAPĂ PIELEA

Prințul, după ce-o ascultă pe acea neobrăzată,
Îi zâmbește și-i răspunde, liniștit ca niciodată:
„Mi-i prințesa din Videha soață. Și-atunci ce-o să fie?
Ai să vrei să mi fii în casă tu a doua mea soție?

Cu-așa solduri rotunjite meriți un bărbat mai falnic
Iar eu am în codru frate - om voinic, cu suflet darnic...

Iată el ți-ar fi pereche! Şi-ai fi şi tu în toate
O soție cum nu-i alta și cum nici a fi nu poate.

Ca un soare peste munte, peste el vărsând lumina,
Nu vei fi a doua soață, ci - spre mare cinste - prima“.

Auzind aceste vorbe, rakshasi de dor s-aprinde,
Către fratele lui Rama mai grăind așa cuvinte:

„Vezi tu cât îs de frumoasă? Fericit vei fi cu mine!
Am să luminez pădurea numai, numai pentru tine!"

Era fiul lui Sumitra om isteț, cu iscusință.
I-a răspuns fără zăbavă să-i mai scadă din dorință:

„Dulce mai vorbești, stăpână, bucuros aș fi de toate,
Dar să vezi că eu sunt slugă, iar stăpân mi-i celalt frate...

Şi-acum stai de chibzuiește, tu, prințesă preafrumoasă,
Să ajungi o servitoare, servitorului mireasă?
Ş-apoi crezi că Rama poate a trăi cu-această proastă,
Când, văzându-te frumoasă, te dorește de nevastă?
Tu, ca iarba mlădioasă și ca zorii rumenită,

N-ai pe lume-asemănare, de cum ești de el dorită".
Surpanakha, care n-are nici un dram de-nțelepciune,
Nici să poată a pricepe că făcură frații glume.

Către Rama, către Sita încruntată se repede
Să le tulbure din tihna ce-o aveau sub frunza verde...

Ce-a zis Lakshmana în glumă ea drept adevăr luase,
Căci de-avuse-un dram de minte, și de-acela azi uitase.

„Tu m-ai alungat, bărbate, și-ai rămas cu o bătrână
Urâtă și rea să-ți fie ea soție și stăpână!

N-avea grijă - Surpanakha ți-o înghite-ntr-o clipită,
Să rămâi numai cu mine, numai eu să-ți fiu iubită".

Astfel zise, și spre Sita se porni cu ochi de pară,
De părea că-n ochii ceia cerurile fulgerară.

Biata Sita mai să-l vadă și pe zeul morții Yama,
Ci-o opri pe Surpanakha ne'ntrecut voinicul Rama.

Înțelese-ndată prințul, cum că rakshasi i-o proastă,
Dacă zice-aceste vorbe de frumoasa lui nevastă.

Şi mai supărat pe frate, c-a găsit și el cu cine
Să glumească, astfel zice: „„Au nu vezi că nu faci bine,

De-o asmuți? Că ea nu știe gluma, și a mea soție,
Preafrumoasa Sita, este mai mult moartă decât vie.

Tu cu-acest urât al lumii, frate, vrei a face glume?
Au nu crezi c-ar fi mai bine chiar pedepsei a-l supune?"

Fiul lui Sumitra este înțelegător şi-i pare
Rău că Sitei şi lui Rama le-a făcut o supărare.

Fiul lui Sumitra vede cum că rakshasi-i turbată,
Că pe Sita-n clipa asta să o-nghită este gata.

Fiul lui Sumitra-ndată sabia din teacă-și scoate
Şi rămâne ea cu nasul şi urechile tăiate.

Ea, acea-nfiorătoare rakshasi, Muma Păduri7i,
Care-i oarbă la mânie și cu noaptea-n cerul gurii,

Toată-nsângerată, urlă şi tot fuge neoprită

Prin pădurea-ntunecată ca tigroaica cea rănită.

Are brațele-nălțate, gura-i strigă-a răzbunare,
Ca un nor cu tunet trece, de-înspăimântă totu-n cale.

SURPANAKHA SE VREA RĂZBUNATĂ

Tot alergând prin pădurea Dandaka, şi tot strigându-şi fraţii în ajutor, iat-o pe Surpanakha faţă-n faţă cu fratele ei Khara. El era însoţit de oastea lui de demoni, unul mai înfuriat ca altul. Şi cum mi-l vede raksahsi cea însângerată pe monstrul cel de frăţior, unde mi se aşterne la pământ şi-i cuprinde strâns picioarele cu braţele sale şi îl mai roagă cu lacrimi fierbinţi s-o apere, încât s-a înmuiat inima cea de piatră a lui Khara şi el a-ntrebat-o în culmea supărării:
„Dar cine-a-ndrăznit să ridice mâna asupra ta, soro?”
„Doi sunt acei, care-au venit în pădurile noastre şi m-au batjocorit, şi m-au ciuntit, lăsându-mă, precum mă vezi, însângerată. Doi tineri preafrumoşi, doi tineri ce-s voinici şi pare că-nţelepţi, cum numai prinţii sunt. S-au îmbrăcat în scoarţă, dar tu să ştii că dânşii sunt Lakshmana şi Rama, care de tată-l au pe regele cu nume Dasharatha".
Şi Khara s-a pornit cu-atâta oaste, încât umplea cu ea pădurea toată. Iar Rama a-nţeles că fi-va luptă, o luptă grea cu demonii, ce vin atât de-ntărâtaţi.. Lui Lakshmana i-a spus s-o aibă-n grijă pe Sita.
Şi Rama a rămas să lupte, să zdrobească cu armele sale de viteaz această oaste numeroasă. Şi-a încordat arcul şi a-nceput a trimite săgeţi de foc în toate părţile. Dar lupta nu era o luptă dreaptă, că din toate părţile mulţimi de demoni cu multe capete îi tot loveau trupul cu săgeţi.

...Precum este Mahadeva la lumina albă a lunii
Prejmuit de-a sa suită, de toţi ceilalţi şefi ai lumii,

Astfel este şi viteazul, al lui Raghu demn urmaşul,
La mijloc de duhuri rele, care-i sunt în jur vrăjmaşul.

Rama-i ca şi oceanul – râuri multe-n el primeşte,
Doar că-i orice rău săgeată, şi nu curge, ci loveşte!

Ca o ploaie nesfârşită-l bat săgeţi îngrozitoare,
Ci el stă ca necutremur, deşi este om şi-l doare!

Trupul lui cel fără teamă se aseamănă ca-un munte,
Peste care cad săgeată fulgerele multe, multe.

Arde-n rană roşu-i sânge,
Foc pe trupu-i se prelinge...

Şi cum arde, Rama pare
Printre nouri sfântul soare.

Dar nu este Rama voinicul care să cadă pe câmpul acesta de luptă. Arcul lui cel fermecat îl va mai scoate biruitor din încă multe, multe încăierări. Deci iară şi iară zburau, şuierând peste oastea dușmană săgețile celea de foc, care greș nu puteau să mai dea.
Şi-au căzut la pământ, ca să nu se mai scoale în veci demoni - nu o mie, ci paisprezece mii. Şi lângă ei, ca secerat s-a răsturnat şi Khara.

Ce să facă Surpanakha, dacă află trista veste?
Să devină după asta și mai crudă decât este!

Şi ce pune-n gând la cale, n-a fost să se mai audă,
Dar la fapta asta Rama tot prin luptă să-i răspundă

Va veni tocmai în Lanka, unde Ravana îi rege
Peste demoni Surpanakha azi pe Ravana-l alege

Ca s-o apere. Ea-şi zice:. „Dacă fratele m-ascultă
Şi pe Sita o răpește, de nădejde s-o ascundă,

Atunci el fără să lupte va avea izbândă mare,
Că fără de Sita Rama ca floarea în toamnă moare!

Ravana la vicleșuguri ne'ntrecut de mult rămâne
Și îşi zice că nu lasă răul cel de azi pe mâine.

Şi pe Maricha îl cheamă şi așa-l povățuiește:
„Noi vom merge-acum la Rama, unde el sălășluiește

Cu-al său frate și cu Sita, cu soția-i-preafrumoasă...
Tu în cerb te vei preface, Ș-apoi las' pe mine, lasă.

De te vede cerb de aur, Sita va să te dorească,
Iară Rama va s'asculte de dorința femeiască.
Tu să fugi, dar nu departe, tot lăsându-l să te vadă"
Şi-atunci Maricha-i răspunde că presimte c-o să, cadă

Doborât acum de Rama. „Şi-ncă mai presimt, fârtate,
Că dac-o răpești pe Sita, zilele ți-s numărate".

Dar nu vrea să ia aminte Ravana la spusele lui Maricha, și, îndemnat

de Surpanakha, se urcă el împreună cu Maricha în carul său zburător şi nu zăbavă se pomenesc în preajma sălaşului prinţului Rama.

MARICHA IA CHIPUL CERBULUI

Sub un dud cu frunza verde Ravana, smintitul, vede
Un sălaş în care Rama are să-i plătească vama.

Zece capete-şi apleacă spre pământ, pe când coboară
Ravana, uşor ca fulgul şi pieziş venindu-i carul.

Apoi din cel car de aur coborând, picioru-şi pune
Pe pământul sihăstriei, ca sa-l pângărească-anume

El pe Maricha-l cuprinde, spre sălaş privind, şi-i zice:
„Nu mai zăbovi acuma, dacă am ajuns aice!"

Demonul, ce-şi poate face chipul după cum îi place,
A sărit să-ndeplinească cea poruncă-împărătească

În pământ lovind cu talpa, s-a văzut într-o clipită
Cerb frumos fără pereche, numai bun pentru ispită,

Şi când a-nceput să salte prin poiana ceea-n care
Îşi avea sălaşul Rama, ai fi zis că-i rupt din soare.

Cum trecea, tot boltă verde îi ţesea pădurea-n cale,
Şi el parcă roi de stele clatină-n coarnele sale.
Blana-i tremura pe trupu-i, vălurând scânteietoare
Şi vrăjindu-te asemeni şi la umbră, şi la soare.

Ca şi floarea cea de lotus buzele de cerb s-arată,
Gâtul lung i se înclină către iarbă câteodată.
Trupul lui părea de aur, podobit cu pietre rare,
Şi smaraldice copite el avea, cum nimeni n-are.

Prefăcutul cerb privirea dacă ţi-o fura, se poate
Nici să nu fi avut putere să te uiţi în altă parte.

Cât e codrul nu se află cerb să fie-atât de mândru!
Dară cine să-l cunoască cât de negru-i este gândul?!

Fuge-ncolo, saltă-ncoace şi prin umbra sihăstriei
Cu lumini fermecătoare şi luminează calea sie.

Mestecă în dinţi o frunză sau un fir de iarbă verde

Și în sinea sa se-ntreabă: oare Sita nu mă vede?

LA VEDEREA CERBULUI
SITA RĂMÂNE-NCÂNTATĂ

Dară Sita-n vremea asta, tânără şi-ndrăgostită,
Strânge floare lângă floare în poiana înflorită.

Se oprește pentru-o clipă la coliba sa cu gândul –
I se pare că o cheamă foșnitor din ramuri vântul.

Şi-a mutat din loc privirea și-a rămas încremenită
Sita noastră: cerbul cela o vrăji într-o clipită.

Strălucea cu-argint şi aur dintr-o parte și din alta,
Din coroana lui de ramuri scânteind ca diamantul.

Ce duios privește cerbul către ea. Și ea se lasă
Fermecată pentr-o clipă de privirea lui aleasă.

Când își reveni, de-ndată îl chemă pe soțul Rama
Şi pe Lakshmana să vadă creatura fără seamăn.
Cei doi frați văzură cerbul şi-ncântați așa grăiră:
„Da, privind așa făptură, este ochi ce nu se miră?

„Poate este, poate nu-e, zice Lakshmana, dar, frate,
Cerbu acesta-mi pare mie Maricha să fie poate.

Acest demon se preface în ce vrea, doar nu o dată
Regi, îmblând la vânătoare, povesteau că li s-arată

Cerb de aur, care-i cheamă jucăuș de pe departe,
Şi ei trag în el cu arcul, iară el din altă parte,

Luminând cu pietre scumpe, iarăși mi-i ademenește
Şi din nou săgeata trasă unde-a fost nu-l mai găsește!

Eu presimt, iubite frate, parcă inima mi-ar spune
Că-i un vicleșug la mijloc, Maricha gând rău ne pune!

Însă Sita nu aude Lakshmana ce cuvântează,
Sita urmărește cerbul, neștiind că-i este piază,

Piază rea. Ea se încântă şi lui Rama dulce-i zice:
„Ah, iubitul meu, nu-i oare un noroc trimis aice

De vreun zeu, căci cerbu-acesta nu-i ca altul orișicare...
El mi-i dat, să știi, iubite, ca să-mi fie de-alinare!

Tu, viteaz cu braț puternic, prinde-mi-l și adu-l mie,
Că de mi-l trimite soarta, el supus are să-mi fie!
Nu-mi întoarce vorba, Rama, că eu simt că mă voi pierde
De urât și suferință fără el în codru verde!"

Rama ce putea să-i zică împotrivă? Pe când cerbul
Din copite pietre rare parcă seamănă prin ierburi!
Ca vrăjit privea și prințul, că nici el nu mai văzuse
Cerb cu-atâtea diamante preafrumos în coarne puse.

Da, și nici așa o blană nu văzuse altădată –
Vălurând scânteietoare, aurită-argintată...

Şi-atunci Rama astfel zice; „Dacă Sita mea dorește,
Eu îi voi aduce cerbul... Iar lui Lakshmana-i șoptește:

„Nu știu cerbul cine este, știu atât, că azi nu-mi scapă,
Că în pieptul lui săgeata pân-la inimă-o să-ncapă!

C-ofi cerbul de pădure, c-o fi Maricha - nu-mi pasă,
Eu mă duc să vin cu blana-i cum nu-i alta mai frumoasă!

Iară tu aici, vezi bine, spre veghere vei rămâne,
Că de-i demon cerbul ista, el cu gânduri rele vine.

Nobil fiu al lui Sumitra, Maricha să se prefacă
Într-un leu ori într-o muscă - de săgeata mea nu scapă,

Tu de mine să n-ai grijă, că eu știu ce am a face,
Tu să-ți vezi de-o grijă numai: Sita mea să fie-n pace,

S-o păzești! Eu multă vreme n-oi lipsi, căci am săgeată
Care fără de zăbavă știe-n inimă să bată“.

RAMA OMOARĂ CERBUL

Mult preastrălucitul Rama e viteaz ce seamăn n-are –
Cu mănunchi de aur poartă-și sabia la cingătoare.
Peste umăr arcu-și pune și săgețile - în tolbă...
Şi cum merge, el nu scoate nici un sunet, nici o vorbă.

L-a văzut măreț ca Indra prefăcutul cerb pe Rama
Şi-a zburat ca la o poștă, că-i dăduse aripi teama.

Dar, ascuns în umbra deasă, își veni acolo-n fire

Şi din nou ieși, ca Rama să nu-l scape din privire.

Scânteia, ademenindu-l cu sclipiri de diamante,
Şi-l lăsa să vină-aproape, și se mistuia ca-n noapte.

Era cerb ca orice cerbu ce călca pe iarbă verde
Ori fantomă aurită de departe ce se vede.

Iară luna lucitoare printre arbori legănată,
Părea stea căzând din ceruri în pădurea-ntunecată.

După Maricha cu arcul Rama prin pădure-aleargă,
Depărtându-se departe de coliba lui cea dragă.

Vede-și cerbu-atât de-aproape și când colo iarăși nu e
Ba săgeata zboară-n vale, ba la deal ca vântul suie!

Iar lui Rama, de mânie că-l tot prinde și-l tot pierde,
Parcă i-a pierit vederea și de-acum nici nu-l mai vede

Chiar alături dacă-i! Însă cerbu-și simte pe aproape
Moartea ce din urnă-i vine. Dar mai vrea, mai vrea să scape

Si, văzând cum trec pe-alături cerbii codrului în turmă,
El se-ascunde printre dânșii, Rama să nu-i dea de urmă.
Dar, cum fuge, la tot pasul blana-i scânteie bogată,
Strălucind cu-argint și aur, luminând cu nestemată.

Astfel Rama bine-l vede printre cerbi care-aleargă
Și se-aprinde de mânie, hotărât din arc să tragă

Mai întâi din tolbă-și scoate daurita sa săgeată,
Cea de Brahma făurită, ca să-i fie lui lăsată,

Și mi-o pune, lucitoare și de moarte-aducătoare,
Colo-n arc, în coarda-ntinsă, el știind-o neînvinsă.

A zburat spre cerb: un șarpe, care arde și vuiește
Şi pe Maricha-l găsește și în inimă-l lovește.

Cade demonul şi geme, că îl frige-n piept durerea,
Că a fost rănit de moarte, și vărsatu-i-s-a fierea.

Dar cum cade, el nu uită, că a face-un rău mai are,
Cu puțina lui putere cheamă într-ajutorare.

„Frate Lakshmana! Ah, Sita!” a strigat cu glas de moarte,

Dar părea că prințul Rama ar fi spus acestea toate.

S-a-ntristat amarnic prințul, că la glasul lui de frate
Lakshmana de se pornește, Sita lui se prăpădește.

SITA-L TRIMITE PE LAKSHMANA ÎN AJUTOR

Auzind cum strigă Rama, Sita nu putea să ştie
Că-i de demon înșelată, că mai rău își face sie.

Ea pe Lakshmana îl roagă și, gândind la Rama, plânge:
„Oare nu auzi tu, frate, Rama-n codru cum se stinge?

Poate demonii acuma se aruncă să-l sfâșie,
Precum leii se aruncă peste-un taur, cu mânie!

Fugi la el! Cum poți tu oare liniștit a sta de-o parte!
Tu aleargă într-un suflet și mi-l scoate de la moarte!“

Lakshmana nici nu se mișcă: i-a dat fratele poruncă –
De la Sita nici cu pasul, nici cu gândul să se ducă!

Spăimântată, supărată, strigă fiica lui Janaka:
„O, tu, fiu al iui Sumitra, poate inima să-ți tacă?

Ori nu-i ești lui Rama frate, ori ți-i gându-n altă parte
Şi te porți cu viclenie, de-ți faci bine numai ție

O, acum pricep! Vrei moartea soțului! Căci văd eu bine,
Cum te uiți cu ochi fierbinte și nerușinat la mine!

Nu visa! Ar fi zadarnic visul tău! Fără de Rama
De rămân, atunci mai bine să mă strângă zeul Yama!“

Lakshmana nici nu se mișcă, parcă-i stană, nu ființă, -
Nu pot vorbele lui Sita să-l strămute din credință

Da, prea sunt aceste vorbe pe nedrept înjositoare,
Dar el nu i le socoate, nu le ia spre supărare.
Palmele a rugăciune își unește și rostește:
„Pentru mintea mea curată ești zeiță-ntruchipată!

Dar mai văd că ești femeie: prea aprinsă la mânie,
L-ai strivi pe-acela care nu-ți dă ascultare ție!
Plin mi-e pieptul de durere și-o neliniște mă-ncearcă:
Eu te văd vorbind pe tine, ci-l aud pe altul parcă!“

„Nu mă mângâia cu vorba, zice Sita-nlăcrimată,

Dacă nu-l ajuți pe Rama, îmi ești dușman viața toată.

Fără soțul meu legitim, - şi-l iubesc numai pe dânsul! –
N-am sa mai respir cu aer, ci am să mă înec cu plânsul.

Sau mă ard pe rug de vie, sau mă spânzur de o cracă,
Sau m-arunc în râu acuma, de mai stai pe-aicea! Pleacă!“

A-nceput să țipe Sita, se bătea în piept cu pumnii
Şi plângea în patru laturi, ca tot codrul să răsune.

Şi n-a mai putut să-ndure Lakshmana a ei durere,
Şi-a strâns mâinile a rugă, a privit-o în tăcere

Şi apoi, tot în tăcere, i s-a închinat cu stimă
Şi-n sfârșit i-a zis: „Preabuno, zeii-n paza lor te țină,

Că eu plec, dacă plecarea ar putea să te aline!
O, de te-ai vedea cu Rama! Parcă simt că nu-i a bine".

Nu i-a-ntors o vorbă Sita, iară Lakshmana de-ndată
S-a pornit în căutarea fratelui. Şi-ntunecată

Stă în fața lui pădurea, parcă spre-a-l ascunde-anume
Pe-al său frate. Presimțirea inima pe foc i-o pune.

RAVANA VINE LA SITA

Cum văzu că Sita este singură şi întristată,
Ravana porni să iasă din pădurea-ntunecată,
Bucuros că totu-i merge cum fusese pus la cale,
Iată-l vine, un sihastru după chip și-nfățişare.

Travestit au cum l-ai crede? Poartă moț și are-o cană
Și-i înveșmântat în pânză de culoare ca șofranul.

Încălțat e cu sandale, poartă un toiag în mână,
Drept un cerșetor-sihastru el pășește spre stăpână,

Iară Sita nici nu-l vede! - Cu privirea sa chemată
Către zare, ea pe Rama printre pomii verzi îl cată.

Fără soare, fără lună-întunericul s-adună,
Fără Lakshmana și Rama - Ravana o noapte-nseamnă.

Şi cum se uita la Sita Ravana, de spaimă mare
Au încremenit copacii cu frunzetu-n nemișcare.

Și cum otrăvea văzduhul demonul cu negre gânduri,
Se opreau din a lor cale și piereau suflări de vânturi.

Râul se oprea să vadă răutatea pământească,
Ca, mergând tot mai departe, ce-a văzut să povestească:

Că un demon îmbrăcase haină de călugăr sfântă,
Că-i făcut tot din păcate, dar că imnuri sfinte cântă.

Sita strălucea, frumoasă, ca o stea îndrumătoare,
Ravana ardea ca steaua cea de rău prevestitoare.
Om blajin la-nfățișare, Ravana-i ca iarba verde
Care-ascunde-nșelătoare mlaștina ce te va pierde.
Pe-a lui Rama mândră soață în tăcere o admiră –
Ea în jur lumină varsă ca din cer o lună plină.

Buze ademenitoare, roșii cum e trandafirul
Are Sita, și mai are dinții ca și dalba floare.

Ochii ei sunt plini de lacrimi și în piept o arde focul,
Cum o frige presimțirea că o paște nenorocul.

Pe când Ravana cu sete o privea, cu bucurie:
Pe-o femeie-ndurerată tocmai bine-i s-o mângâie!

El, al demonilor rege și cel mai bogat în lume,
Se apropia de Sita cerșetor fără de nume.

Imnuri, vedice cântându-i, schimnicul o clipă tace
Și suspină cu-nțelesuri, că nu are-n suflet pace

De când o văzu în codru: „Fii tu, binecuvântată
În trei lumi, femeie dreaptă și cu cinstea nepătată.

Ca de aur strălucește pielea ta cea drăgălașă
Sub ghirlandele de lotus, floare scumpă și gingașă...

Tu, frumoasă ca o lună, lasă gura ta să-mi spună:
Nu vei fi zeița care-i de amor aducătoare?

Poate tu ești Lakshmi, poate – fecioară din cer picată?
Că așa copil femeia nu ar naște niciodată.

Dinții tăi îmi par aievea mici boboci de iasomie!
Ochii tăi și plânși – încântă, genele-i binecuvântă.

O, zeițo, ca a tale rotunjite șolduri n-are
Nimeni, și ești fructul dulce, care mierea ne-o aduce.

Ești fermecătoare-n toate: când zâmbești, se-nseninează,
Sânii tăi de sub mătase ca doi aștri luminează!

Gingașă și-ncântătoare! Pieptul meu inimă n-are –
Mi-ai răpit-o, ca și valul care mușcă-n treacăt malul.

Lumea o cunosc prea bine, și eu știu că n-are-n ceruri,
Nici aici nu are nimeni, - și-astea-s sfinte adevăruri!

Pământean sau zeu - soție, pe potriva ta aleasă,
Cu buze de floare rară și cu plete de mătase.

Nici la curtea lui Kubera, cum nu-i alta de bogată,
O femeie-atât de mândră nu s-a mai văzut vreodată!

O, dar ce zic de Kubera, când trei lumi dintru vecie –
Sub pământ, aici, şi-n ceruri - n-au avut noroc să știe

O zeiță, măcar una, spre a sta de rând cu tine! –
Ești atâta de frumoasă, încât nu ți se cuvine

Decât cea mai dulce lume, iar pădurea-ntunecată
Las-o demonilor, care umblă noaptea cu vânatul.

Te-ar primi cu bucurie orice curte-mpărătească,
Cea mai mândră-n strălucire te-ar dori, să se mândrească...

Spre a-ți mângâia vederea, numai pentru atâta, poate,
S-ar cădea din piatră scumpă să se-nalțe-aici palate,

Iar în jurul lor să fie tot grădini răcoritoare,
Unde dulce să te-aline gingaș murmur de izvoare.
Trupul tău, fermecătorul, ce trezește dor fierbinte;
Merită oricând să poarte dauritele veșminte,

Prețioasele podoabe de-aur și mărgăritare,
Dăruite numai ție de acel stăpân ce are
Bogății nenumărate, și-i viteaz cum nu e altul,
Și i-i hărăzit de soartă el să-ți fie soțul, datul.

Dar acum, preadulce suflet, neumbrit de nici o pată,
Spune-mi tu, ce neam te are, cine-ți este mamă, tată?

Și, cum de-ai ajuns în codru, unde demoni umblă-n cruce

Și pe unde-un om de viță niciodată nu s-ar duce?

Pe aici nici zei, nici zâne nu vei întâlni în cale,
Numai tigri și pantere sunt în preajma dumitale!

Cum să poți, domniță, oare tu cu lupii pe-o cărare
Să pășești, când lupii încă și făpturi cerești mănâncă!

Cine ești tu, și de unde? Mi-i să nu te stingi de frică,
Când vedea-vei elefanții cum la luptă se ridică,

De se bat pentru-o iubire, dar - pe viață și pe moarte,
Încât zac pe jos copacii care-au fost de ei aproape.

Cine ești? A cui fecioară? Și de ce te pierzi pe-aice,
Unde îmblă-n noapte demoni și-ar putea să te mănânce?!"

Sita-l asculta mirată, neștiind să potrivească.
La veșmântul lui de schimnic slăbiciunea bărbătească

Când îi laudă privirea, sânii ei rotunzi, statura,
Când o laudă că este mai frumoasă decât luna.

Ea se face-a nu pricepe vorba încotro îi bate
Și-l poftește în colibă, ca pe-un preot, ca pe-un frate.

Și cu rădăcini și fructe ospătându-l, ea îi spune
Din ce neam de oameni este și de ce e-n codru-anume!
Se-nchină-apoi cuminte, mai zicând că vrea să știe
Numele acelui schimnic și din ce neam va să fie?

RAVANA SE DESTĂINUIEŞTE SITEI

Și acel ce este rege-al Zburătorilor de noapte,
Care-i plin de strălucire, mulțumit de sine-n toate,

Doamnei marelui prinț Rama cu-așa vorbe îi răspunde:
„Eu sunt cel de înspăimântă pe oricine și oriunde

Și în fața mea de frică tremură ca varga zei,
Tremură cu toții - regii, brahmanii și nătărăii.

Află, Sita mea, frumoaso, cum că Ravana mă cheamă,
Că sunt rege între demoni și nu dau la nimeni seamă.

Că de când te știu, mlădie şi-n veșmântul de mătase,

Inima spre vreo femeie nici cu gândul nu mă lasă,

Şi de când zării ca luna pielea ta cea aurie,
Câte am soții – nici una nu mai poate sa mă-mbie.

Intre ele, tu, sfioaso, numai tu-mi vei fi regină,
Precum Lanka-i strălucită capitală și grădină,

O cetate luminată - sus, pe crestele de munte
Stând, clocotitoare ape din tuspatru zări să-nfrunte,
Fii aleasa mea! În cale crânguri făr-asemănare
Îți vor mângâia privirea, fremătând îmbietoare!
Pe sub pomi cu dulce umbră, peste iarba verde-n luncă,
Te-or urma, cinci mii de roabe, toate ca la o poruncă.

Străduindu-se să-ți facă dulce ziua, clipa dulce...
Cine de la rău la bine, spune-ni cine nu s-ar duce?"

Și-atunci Sita cea frumoasă, soața cea fără prihană,
Cu dispreț i-a zis răspunsul, Ravana să-l ieie-n seamă:

„Ca și Indra de puternic e stăpânul meu! Să-ți fie
Cunoscut: îl cheamă Rama, și-i rămân în veci soție!

Mare și voinic cum este, nu-l întrece-n semeție
Nici chiar preaînaltul munte, și-i-rămân în veci soție!

Chibzuit în toate cele, când ajunge la mânie,
El e marea-nfurtunată, şi-i rămân în veci soție!

E un arbore. Sub ramuri el adăpostește-o lume
Și de-aceea fericită numai lui mă pot supune.

Este vorba lui și fapta totdeauna nepătată,
Mai curat la chip se vede decât luna luminată.

Tu - un mic șacal pornit-ai după o leoaică mare,
Care pe un leu puternic soț și-apărător îl are.

Răul care vrei a-l face se va-ntoarce către tine!
Lung e drumul pân’ la soare? - Nu-i mai scurt nici pân' la mine!

Tu pe a lui Rama- soață o dorești întru plăcere?
Nici nu știi ce scump plăti-vei pe netrebnica ta vrere!
Mai ușor ai smulge poate dintele-n venin de șarpe,
Când în gura lui deschisă-i gata pielea ta să crape,

Colții ascuțiți de tigru ai putea mai lesne-a-i scoate
Dintr-o gură flămânzită chiar cu mâna goală, poate...
Şi chiar muntele Mandaru mai ușor l-ai duce-n brață,
Decât a-i putea s-o farmeci pe-a lui Rama demnă soață.

C-un pietroi de gât ai trece mările învolburate
Mai ușor decât pe mine să mă faci să-ți zic bărbate.

Să duci soarele în palme, rug arzând să duci în poală!
Dar pe mine nu mă-i duce cât mă are-n pază Rama.

Tu să vrei să-ți saturi pofta cu o preacurată soață,
Când e soțul meu ca zeul peste lume ce se-nalță?!

Toate visurile tale se vor spulbera deșarte!
A păși cu talpa goală pe hanger tăios, se poate?

Cum de nu-nțelegi tu oare că un leu nu-i un șacal,
Şi că apa cea bâhlită n-are miros de santal!
Că tu ești și rău, și josnic, iară Rama-i ideal!

Tu pe Rama meu cel nobil nu-l ajungi și nu-l întreci!
El de amrită-i o cupă, iară tu - un fel de terci!

El şi tu...O potrivire nu vă pot găsi nici vagă,
Rama-i ocean albastru, tu bâhlită ești băltoacă.

E voinic, măreț ca Indra, și nicicând nu dă-napoi
Nu te bucura ca musca ce se-neacă în ulei!"
Nemaivăzut de supărat rămâne Ravana, după ce-ascultă vorbele spuse de Sita, și, voind cât mai mult s-o înspăimânte, începe a i se lauda,

Tot repetând în chip și fel,
Să știe Sita bine,
Că om viteaz cum este el
Nu este-n lume nimeni!
RAVANA CONTINUĂ S-O ADEMENEASCĂ PE SITA

Ce știi tu, femeie bună, de-l cunoști numai pe Rama,
Am să-ți spun prin ce trecut-am, de-amândoi să-ți poți da seama!

Frate-meu, Kubera, este dintre toți cel mai bogat,
Ci ne-am pus pe ceartă-odată, și-am jurat atunci să-l bat,

Ne-am încăierat sălbatic, lupta câştigând-o eu,

El pe muntele Kailasa se adăposti de rău.

De la el luai prin luptă și trăsura fermecată
Şi-acum zbor cu ea prin ceruri, cum zbura el altădată.

Tu, femeie, stai și ascultă, pe-ndelete să-ți vorbesc:
Tu să știi – din a mea cale chiar și zeii se feresc!

Tace-n codru orice frunză, da-i ocean de frunză codru –
Spăimântat, de cum mă vede, oceanu-i nemișcat...

Și nici vântul nu mai suflă, și nici râul nu mai curge;
Iară soarele-i mai palid decât luna pe-nserat

Mi-i cetatea între ape, și o lume-i spune Lanka!
Amaravati, ce-i raiul, mai puțin ademenește.
Zid de aur tot orașul de nădejde-l prejmuieşte,
Tot portalu-i de smaralde şi acel zid împodobește!

Demoni cruzi în stăpânire au, de mine dăruite,
Mult bogatele palate și trăsuri scânteietoare,

Peste tot răcoritoare pomii umbrele-și coboară,
Iar pe ramuri se îndeasă fructe ademenitoare.
Lângă mine vei cunoaște paradisul! Niciodată
Să nu-ți mai aduci aminte de o soartă-ndurerată.

Nu te îngriji de Rama, că e om și are-o viață,
Care repede se trece, că, de! Una nu-i cât zece!

Alungat de Dasharatha, ca un prost, ca un fricos,
A fugit, cedându-i tronul fratelui mai norocos!

Ție-ți trebuieşte Rama? Cel lipsit de-mpărăție
Și de bucuria vieții, urgisit la schimnicie?

Tu să nu-mi întorci cuvântul, că eu nu mă schimb ca vântul –
Pieptul mi-i străpuns de Kama cu săgeată fermecată!

Ca Urvaşi tu vei plânge, zâna care la mânie
Pe iubit lovi cu talpa, neștiind ce va să fie.

Al tău Rama, care este slab, încât abia mai umblă
Nu de Ravana s-ar teme, ci de propria lui umbră.

S-apoi nu pot înțelege: să nu știe Sita oare,
Că norocul dat de soartă nu se calcă în picioare?"

Dară Sita cea frumoasă l-a-nfruntat cu vrednicie
Nu cu vorba îi răspunde, ci cu fulgerul mâniei:
„Dacă ai răpi, tu, demon, chiar și soața lui Zeu-fulger,
Poate că printr-o minune Indra nu te-ar mai ajunge!

Dar, când o răpești pe Sita, nicăieri nu scapi de moarte,
Nici chiar amrita cea sfântă de la moarte nu te scoate!“
Demonul de supărare, că nu-i știe lui de frică
Nici chiar o așa făptură, ce-i pe lângă el furnică,

Şi-a scos chipul blând de brahman și cu altă-nfățișare
S-a ivit în fața Sitei, spre a-i fi sperietoare!

SITA ESTE RĂPITĂ

Ravana într-o clipită o-nșfăcă cu mâna stângă
De frumosu-i păr pe Sita, iar cu dreapta a săltat-o,

Cuprinzându-i șolduri albe și preabine arcuite,
Fără voia ei s-o ducă în cetatea lui de scaun.

Coborî-n aceeași clipă de sub bolta cea albastră
Car de aur, tocmai unde Sita își avea sălașul.

Ravana ușor o-nalță şi-o așează lângă sine,
Telegarii prin văzduhuri poartă carul către sud.

Dar prințesa Sita plânge și tot strigă disperată:
„Rama, Rama, nu simți oare, nu auzi că sunt furată?“

Tot mai sus printre văzduhuri pe prințesă o înalță
Ravana, şi o tot duce, neoprit de nimne-n cale.

Ale ei gingașe brațe de sub galbena mătase
Răspândesc în jur lumină, ca fiind curat de aur.
Pară galbenă mătasea îl împresură pe demon
Şi el pare munte negru între flăcări înălțat.

Luminoasă ca un fulger lângă dânsul este Sita,
Iară el pe lângă dânsa nour negru poate fi.

Cum zburau, de prin văzduhuri, cu miroznă-mbătătoare
Ploaia florilor de lotus peste el cădea, să-i fie

Peste fruntea lui cunună de o rară frumusețe,

Peste umeri preabogată mantie împărătească.

Și zbura, grozavul demon, și pe şoldu-i cât o luncă
Tremura un fir de floare, și-acea floare era Sita.

O, prințesa cea frumoasă se topea văzând cu ochii,
Și avea obrazul palid și murea de dor de Rama.

I-au fost, toate-ncântătoare - fruntea, ochii și gurița,
Obrăjorii ca bujorii şi chiar plânsă lăcrimița..

Dinții albi i-avea, cum alta n-a mai fost întotdeauna,
Rămâneai vrăjit de chipu-i întrecându-se cu luna,

Ci acum, când e departe ea de Rama, de iubit,
Ca sub pânza ceții luna preafrumoasă a pălit.

Dar cum Ravana norul care cerul înnegrește,
Ea - podoabă aurită - peste nour strălucește.

Şi cum Ravana-i ca pomul - rămuros şi-nvoinicit,
Preafrumoasa Sita pare rămurel îmbobocit.

Prin văzduhuri fără margini el când trece se-nnoptează,
Pe când ea o preacurată - tot văzduhul luminează.
Ea brățări preascumpe-și pierde, ele jos să se desfacă
Și arzând ca niște stele, tot lumină-n jur să facă.

Curge Ganga pe sub lună, ori șiraguri de mărgele
Se desprind de gâtul Sitei și se lasă-n jos şi ele.
Iar de jos şoptescu-i pomii: „Ține-te, și nu te teme!
Cum ne ținem în picioare noi în furtunoasă vreme".

Și în apele tihnite, printre lotuși, peștișorii
Trec îndurerați de vestea că-nnegrit-au cerul norii.

Animale de pădure, ce-o aveau pe Sita dragă,
Cum o văd pe sus că zboară, după umbra ei aleargă.

Plâng păduri de jalea Sitei, plâng și apele de munte,
Plâng și crestele înalte ce au soarele pe frunte.

Soarele e trist și palid, pe când vede-acestea toate,
Suferind de mila Sitei, ca și cum îi este frate.

„Ce mai cinste, ce dreptate poate-n lume să mai fie,
Dacă-n văzul tuturora Rama-și pierde-a sa soție!"

Pui de fiare se-ntristează, de-şi înalță a lor privire:
Auritul car, cu Sita, zboară, fără de oprire.

Chiar și duhurile rele, pe cât sunt de înrăite,
Se cutremură și ele, suspinând de jalea Sitei.

„Frate Lakshmana, ajută-mi! Scapă-mă, iubite Rama! –
Astfel se ruga prințesa, nici în gând să-și deie seama -

Că nici Lakshmana, nici Rama n-aud glasul ei cel dulce
Și nu știu ce demon groaznic peste țări și mări o duce!

Dar chemarea ei cea plânsă prin văzduhuri cum planează
Se-ntâlneşte față-n față cu o inimă vitează
Vulturul Jatayu prinde strigătele disperate,
Glasul Sitei recunoaște, vede carul de departe!

Craiul vulturilor oare nu-ar ajuta pe Rama,
Dacă el cu Dasharatha fost-au doi amici de-o seamă?

El în zbor că se ridică, hotărât de-i iese-n cale
Răpitorului, și-i strigă: „Ce-i în carul dumitale?

Au socoți că ți se poate să furi ziua-n miaza mare
O soție credincioasă, ce-l iubește mult pe Rama?

Și mai crezi că pentru asta, demone, nu vei da seama?"
N-avea-n trup acea putere ce-o avuse altădată,
Ci la fel pentru dreptate era gata să se bată.

Când s-a avântat Jatayu și-a lovit din zbor cu ciocul,
Se părea că dintr-un nour, fulgerând, ieșise focul.

Din întâia sa lovire au căzut fără suflare
Caii verzi și vizitiul, apoi cu tăioase gheare

Sfârtecând cel car de aur, numai cioburi l-a făcut...
Cu a treia lovitură el dărâmă arc și scut.

Dară pân' a-i frânge arcul, Ravana, plin de mânie,
Că o pasăre bătrână vrea zăgaz în drum să-i fie,

A tot tras cu arcu-ntruna - să-l omoare, să-l doboare,
Încât loc pentru-o săgeată bietul vultur nu mai are,

Toată pielea-i găurită și scăldată-n sânge, biata,

Lângă fiecare pană stă înfiptă crunt săgeata!
Arc și scut când sfărâmate-s, Ravana se înarmează
Cu o sabie, în care fulgerele scânteiază.
El cu sabia când face o mișcare rotitoare,
Bietul vultur că rămâne fără aripi și picioare!
Da, e Ravana-n putere să tot facă fapte rele,
Iar preabunul vultur cade și alături moartea-i şade,

Roșu sânge se prelinge, inima de vultur moare,
Dar și carul cel de aur şede hârburi prin răzoare.

Ravana o ia pe Sita ușurel de subsioară
Și cu ea, îmbrățișată, se înalță-n sus și zboară,

Peste ape și câmpie vrea s-o ducă pân' departe,
Până-n Lanka lui, pe unde-i sunt bogatele palate.

Mai mult moartă decât vie, biata Sita lăcrimează,
Dar iubirea ei cea mare, ca și mintea ei, e trează.

Cine s-o ajute, cine? Cât îi lumea și pământul
Nimeni altul nu-i în stare, cum e-n stare Rama, sfântul,

Adevăru-acesta Sita și cu inima îl știe
Și cu mintea – Rama este ne'ntrecut în vitejie!

Dară cum, cum află, bietul, dragul meu că sunt răpită
De-acest Ravana, cum află unde-i soața lui iubită?

Şi de sus, din zări albastre, Sita cum în jos privește,
Pe un vârf înalt de munte cinci maimuțe mari zărește.

„Ele, da, eu cred că ele ar putea să-i dea de știre
Multiubitului meu Rama despre-a mea nefericire!".
Și-apoi rupe o bucată din veșmântul de mătase
Cât o galbenă petală și maimuțelor o lasă.

De aicea mai departe tot printr-o străinătate
A zburat prințesa Sita...
Și ea nu mai are parte
De soț și de libertate.

RAMA SE-NTOARCE ŞI O CAUTĂ PE SITA

De la vânătoare Rama se întoarce, și n-aude
Să-i răspundă-n cale Sita din sălaș ori de oriunde!

„„Hai, copilo, nu te-ascunde, hai, iubita mea, te-arată,
Lasă-ți ochii tăi de lotus pe-ai mei, dornici, să mi-i vadă!

Nu mai sta pe după arbori! Eu te chem, iar tu-mi răspunde;
Tu, cu șolduri rotunjite, te ascunzi acum pe unde?

Nu fugi, că-mi este teamă să te pierd! Au nu ai milă?
Au să poți să râzi de mine, tu, preabuna mea copilă?

Stai, că uite-ți văd veșmântul, printre pomi îngălbeneşte...
Stai, că n-ar putea să fugă inima care iubește!

Stai! Dar eu vorbesc cu cine? Eu greșesc, de bună seamă –
N-ar putea să tacă - Sita, când iubitul ei o cheamă

Vai, presimt nenorocirea! Sita mea cea iubitoare
N-are-atât de aspru suflet, ca să nu-mi răspundă! N-are.

O, tu, arbore aşoka, ce ești bun la o durere,
Inima mea-ndurerată ajutorul tău ți-l cere!
Și tu, palmier, îmi spune, n-ai văzut frumoasa care
Are sânii cum e fructul copt pe ramurile tale?
Vezi de te milostivește, arbore, și-mi spune mie,
De-a trecut pe-aici prințesa, ce-a lăsat însemn să fie?

Și tu, pom de măr, m-ajută, spune-mi, nu avut-a cale
Sita mea pe lângă tine, pe sub ramurile tale?

Dacă ai măcar o veste, dă-mi un semn, că plec îndată
Înspre partea cea de lume, către care semnu-arată!

Soare, tu, de sus, din ceruri, vezi ce jos se făptuiește,
Vezi pe cât și adevărul, și minciuna-n lume este,

Deci, ajută-mă, că-mi plânge inima mea chinuită
Poate Sita se ascunde? Poate că a fost răpită?

Și tu, vântule, ce-n voie treci când vrei prin lumea toată,
De-o cunoști - și-n ziua albă, și în noaptea-ntunecată,

Ce-ai putea să-mi spui tu, Vayu, de-a mea nobilă soție:
E răpită? Rătăcită? Drumul înapoi nu-l știe?

Împrejur se uită Rama și speranța parcă-i piere
Și în patru părți de lume plânge Rama de durere:

„Nefericit ca mine-n lume altul

Nu vei găsi, mă bate nenorocul

M-a îndrăgit, și nu își schimbă locul!
În lumea toată eu sunt blestematul,

Mi-i inima de focuri săgetată
Și-o simt de bucurie văduvită,
Căi Sita mea prin codri prăpădită,
Iar tatăl ei s-o ocrotesc mi-a dat-o!
Ce fragedă-și avea la pieptu-i pielea!
Cu pastă de santal înmiresmată,

Părea o rază, gingaș mângâiată!
Și iată mi-s lipsit de toate celea.

Ce merit eu acum, când mi-i pierdută
Iubita mea! Și oare-acum mai are,

Mai are ea la gât mărgăritare?
Și mă mai cheamă, sau de spaimă-i mută?

Prin ce pustiuri oare se mai zbate,
Când sângele din răni înfierbântate,

Din pieptul ei, din gâtul ei se scurge
Și demonul setos și crud i-l suge?

Ca pescărușul, poate, strigă-a jale,
De demonii păgâni înconjurată,

Cu ochii alungiți privind spre zare,
Chemându-mă, cu dor de-a fi salvată".

Lakshmana vrea să-l aline și-i spune vorbă dreaptă,
Că nu plânsul te ajută, ci gândirea înțeleaptă.

De-ai pierdut ceva, găsi-vei, dacă știi a căuta!
Doar acela care merge va ajunge undeva!

Îi priveau cu milă cerbi, parcă gata să-nțeleagă,
Ce durere au, sărmanii, de ce plâng și ce întreabă

N-aveau grai să le răspundă, ci-aveau multă bunătate,
Şi-nceput-au ei prin semne să le-ajute mai departe.

Botișoarele-și ridică către cerurile-nalte,
Ca și cum zicând că Sita a fost dusă-n zbor departe.

Apoi unul după altul către sud pornesc în fugă,
Ca și cum ar vrea pe Sita cea răpită s-o ajungă.

Și ca să-nțeleagă Rama, Lakshmana ca să-nțeleagă,
Cerbii, de trei ori s-adună, de trei ori spre sud aleargă!

Ş-atunci Lakshmana vorbește către Rama: „Mergem, frate,
Către sud. Pe-aicea Sita ne-a lăsat vreo veste poate."

Mers-au mult, puțin, dar iată, că zărește Rama-n iarbă
Niște flori, și se apleacă și le-adună-n mare grabă,

Ş-apoi fratelui le-arată și din gură așa îi spune:
„Florile acestea, frate, dăruitu-le-am anume

Sitei, să-și împodobească părul, cât va sta acasă,
Ci-acum, uite, ea pe cale câte-o floare, semn ne lasă!"

Mers-au frații mai departe și mirați se mai opriră
Când podoabele de aur ale Sitei străluciră,

Iară dincolo de ele ei văzut-au sfărâmate
Car de aur, arc puternic și săgeți însângerate.

Îngrozit, vorbește Rama către Lakshmana: „Frăține,
Semnele acestea toate nu sunt semnele de bine!

Fost-au lupte-nverşunate, și luptară pentru Sita
Demonii. Lăsat-au urme, iată, cu nemiluita.
Da, trezitu-le-am mânia, ci mi-a fost pentru dreptate
Cu oștirile de demoni totdeauna a mă bate,

Iară ei pe o femeie, care n-are arc, nici spadă,
Au răpit-o, s-o robească și supusă lor s-o vadă.
Ea, ce n-a făcut în lume rău nici cât un prunc ar face,
E răpită, și tot zeul care este-n ceruri tace.

Frate Lakshmana, acuma numai pace n-o să fie,
Am săgeți, mi-i plină tolba, și-o să-mi fac dreptate mie!

Am să bat cu ele cerul, încât loc să nu rămână
Pentru lumile de-acolo nici cât palma la o mână, -

Cine va păși, să calce tot pe vârfuri de săgeată,
Și din câte sunt planete chiar nici una să nu poată

Să se miște, mândra lună-ntre săgeți să se oprească,

Să nu poată trece vântul, soarele să tot pălească!

Se vor ruina spre poale munții cei cu creste-nalte,
Lacurile vor rămâne ca pustiuri fără ape,

Se vor prăvăli copacii, vor cădea tufiș și iarbă,
Va scădea din țărm oceanul, apa lui pornind să fiarbă...

Eu, să știi, că dacă numai nu mi se întoarce Sita,
Dărâma-voi universul, că așa-mi iubesc iubita,

Încât fără ea nu-mi pasă de trei lumi[1] ce sunt pe lume:
Tot ce stă și tot ce mișcă pe vecie va apune.

Lakshmana, mirat, ascultă și lui Rama îi vorbește:
„Frate-al meu, de la mânie mintea nu se limpezește
Tu, cel tare de voință, pradă să te lași mâniei?
Tu să amenințI o lume? Ea ce vină-ți poartă ție?!

Te mai uită-n jur! Se vede ici, pe câmpul de bătaie,
Sfărâmat un car de luptă, și un arc, ci nu o droaie!

Tu ești plin de-nțelepciune și ușor îți poți da seama,
Că dușmanul tău e unul și n-o-ntreagă oaste, Rama.

Deci să-l căutăm pe-acela, care-aici pierdut își lasă
Car de aur și cu Sita se grăbește-n drum spre casă.

Iară mai departe zeii de-or voi să-l ocrotească,
Ești în drept să zgudui cerul cu mânie omenească.

Au avut a merge apoi în tăcere cei doi frați, cinstiți și viteji feciori ai lui Dasharatha, pentru că drepte și preaînțelese erau cuvintele lui Lakshmana, și Rama-i socotea sfatul demn de a fi urmat, stingându-și în inimă focul nedrept al mâniei. Și cum mergeau, își tot roteau privirile prin pădure, pentru că un singur gând îi călăuzea, o singură dorință-nainte-i chema - să o găsească pe Sita. Deodată Rama înțepeni: „Ia te uită colea, frate Lakshmana! Ce movilă de pene-necate în sânge se vede? Pare un vultur, ci aș crede că este un demon, că demonii se pot preface în orișice fel de ființă! Și poate că el este-acela ce-a fost să-mi răpească iubita. De atâta și ziua aceasta să-i fie lui ziua din urmă. Îl omor!"

Ridicat-a Rama arcul, de și-a pus săgeata-n coardă,
Ci-auzit-a tot atuncea glas de vultur vorovind;
„Printre noi de multă vreme ai venit, viteazul Rama!

Eu să nu te știu?! Ci-acuma tristă veste am a-ți spune.

Ravana, cel mare demon, ce pe toți îi stăpânește,
Ți-a furat soția, Rama, pe frumoasa noastră Sita.
Prin văzduh zbura cu dânsa și eu i-am ieșit în cale,
Că mi-am zis: mai bine moarte, decât s-o aud cum plânge

Și să n-o ajut să scape. Mai aveam în trup putere,
Dar mai mult aveam mânie, cât și sete de dreptate,

Și-am ieșit să-i stau în cale demonului. Iată caru-i,
Sfărâmat în acea luptă. I-au pierit în luptă cai,

Vizitiul... Dar el are douăzeci de brațe. Are Sabie.
Și mă lovește, de rămân fără picioare

Și fără de aripi... Iată, nu mai am în trupu-mi sânge.
Simt cum dintr-o clipă-n alta moare bătrânul Jatayu".

Înainte de-a închide ochi, sărmana pasăre vitează a mai putut să rostească cu voce stinsă: „Vei fi condus de soartă tu, ca să-l găsești pe Ravana și să-l mai răpui în luptă. Și s-o întorci pe Sita din nou în casa ta".
L-au plâns cei doi frați pe Jatayu, mulțumindu-i pentru cele spuse, și l-au înmormântat ca pe un erou de neuitat. Apoi au mers ei mai departe în căutarea lui Ravana. Tot prin păduri, și tot spre sud, și tot privind cu nădejde, poate o fi lăsat pe ici-colo Sita câte un semn, care le-ar mai arăta drumul ce-l au de urmat.
Și cum mergeau ei în tihnă, prin pădurea cea deasă, deodată s-a auzit un țipăt îngrijorat de păsări, apoi un vânt nebun s-a năpustit, făcând vârtej prin ramuri, și tot atunci ca din senin peste pământ au coborât întunecimi de noapte. Un uriaș îngrozitor li se mișcă în cale și inimile celor doi frați se-nspăimântară amarnic. Ei în sfârșit deslușesc ce namilă se vede: un demon, fără gât si cap. Avea o gură mare care se afla cam pe unde ar fi buricul, și mâinile nespus de lungi, cu care hrana și-o prindea și drept în burtă și-o punea, adică drept în gură.
Mai-mai să fie bieții frați pe dată înșfăcați de labele nesăturatului rakshasa, dar amândoi erau voinici și înțelepți și într-o clipită au pus mâna pe săbii de i-au retezat dintr-o singură lovitură labele acelea fioroase.
A început să urle de durere demonul, când le-a simțit puterea și i-a-ntrebat cu mirare pe cei doi voinici: cine-mi sunteți? Și Lakshmana i-a spus toată povestea, și că sunt în căutarea Sitei. „Dar cine eşti tu?” i-a zis la urmă Lakshmana. Și demonul cu numele Kabandha le-a povestit la rându-i:

„Cândva, demult, tare demult,
Eram și tânăr, și frumos,
De se vorbea în lumea toată
Că altul ca și mine nu-i.

Eram deci fericit,
Şi-n viață
Nimic să am a fi dorit.

Și, neavând atunci vreo grijă,
Eu peste noapte petreceam:
Umblam prin codru și pe schimnici
Îi tot priveam din beznă. Da!

Puteam să-mi iau înfățișare
De om, de fiară, și să fiu
Mai fioros.

Odată eu
L-am speriat pe-un schimnic, care
Se tot ruga uitat de lume.
Şi-atuncea el m-a blestemat
Si am rămas aşa cum sunt:

Dar azi e ziua mântuirii,
Căci schimnicul acel mi-a zis,
Că iarăși voi putea fi tânăr
Și preafrumos,
Când prințul Rama
Lungi labele îmi va tăia
Și mort apoi pe rug voi arde".

Dar prințul Rama-n piept avea o inimă mare. Și nu se putea să nu-i fie jale de amărâtul demon. L-a ajutat să-și revină: l-a pus pe rug și dintre flăcări s-a ridicat un bărbat înalt, voinic și tânăr și frumos. Mai sus îl aștepta trăsura trasă de lebedele albe, cum alb era veșmântul lui. Și de sub bolta cea albastră el fraților le-a zis așa:

„În aceste părți străine,
Unde nu aveți pe nimeni,
Greu va fi și drumul vostru
Către multiubita Sita.
Mai întâi rog să vă duceți
La un lac pre nume Pampa.
Colo-n munți acum trăiește

Regele Sugriva,
Care
Este-ndurerat că n-are
Țară, tron...
Și, totuși, poate
El cu ale lui maimuțe
Să v-ajute,
Totuși, poate!"

CARTEA A PATRA
KISHKINDHA

LÂNGĂ LACUL PAMPA

În oglinda apei clare vedea Rama mii de lotuși.
Admira petale roze și albastre... Și plângea.

Frumusețea cea din juru-i i-aprindea lumini în suflet
Și-l făcea pe nesimțite tot mai mult supus lui Kama.

Către Lakshmana se-ntoarce și-i vorbește-așa cuvinte:
„O, destoinic fiu, pe care l-a adus Sumitra-n lume,

la te uită și te-ncântă de această vale verde,
Unde-n apa cristalină cer și lotus mi se vede,

Ca un zeu preabun la suflet lacul Pampa mai adapă
Malurile-mpădurite, sărutate mult de apă.

Vezi, cum dau copacii-n floare, lângă apă par să stea
Nişte munți ce poartă-n vârfuri cușme mari de albă nea!

Da, mi-i tare drag de Sita, și de doru-i mă usuc,
Și de Bharata mi-i jale, dar aș vrea să mă mai duc

Fără griji sub pomi de floare și din umbra lor cea deasă
Să văd cerbul ce din codri către ape va să iasă.

Să văd șarpele cum trece printre foi – târâș-târâș,
Pân' la apa cristalină ajungând în coborâș.

Să privesc fără de sațiu cum, ca frunza plutitoare,

Lin se leagănă pe ape pasărea înotătoare,
Pe lăicer de floricele să privesc o vietate,
Și văzduhul verde-verde, de prin ramurile toate,

Și poienile-ngrădite de copaci înalți, pe care
Urcă în vârtej liane roi de flori aromitoare.

Pare luna, care este pentru-ndrăgostiți lăsată,
Și ca rodul cel mai dulce, și ca floarea preacurată.

De prin arborii în floare, ca din perine de nouri,
În văzduhul de pe vale cu petale albe plouă.

Zeul vânturilor trece printre ramuri de se joacă,
Ca din urma-i orice floare mai frumos să se desfacă;

Trece vesel, și-i ca pomul îmbrăcat și el în floare,
Încât coruri de albine au cu el aceeași cale.
Cântec de privighetoare zeul Kama când trimite,
Se prind arborii de mână ca jucând pe loc fierbinte.

Trece vântul peste vârfuri și cu degetele sale
Risipește printre ramuri viscolire de petale.

Și când vântul se îmbată cu miresme de santal,
Se strecoară-ncet, şi gingaș, ca și apa lângă mal.

Legănându-se, copacii în veșmântul lor de floare
Zumzăie, de parcă este stup de-albine fiecare.

Stânci de piatră-n jur se-nalță, numai munte lângă munte.
Pomii înfloriți avându-i vii coroane peste frunte.

Trene de-aurite-albine podobesc orice copac,
Cântă albinele și vântul, și nici florile nu tac.

Dar și mai fermecătoare păsările-n ramuri cântă,
Încât inimile-n piepturi ca și ramul se frământă.

Frate Lakshmana, dar mie pasările cântătoare
Nu îmi cântă-a bucurie, căci durerea mea mă doare,
Ascultând privighetoarea, inima în mine plânge,
Dar mai simt cum zeul Kama îmi strecoară foc în sânge!

Cântă-ndrăgostit datiuha, unde cade apa-n piatră!
Mi se bucură urechea, iară inima o ceartă,

Spuse-n diferite graiuri, ciripirile duioase
Din desiș de frunză verde le aud melodioase.

Cum se leagănă pe ramuri câte două păsărele,
Una cântă dulce-dulce, alta-i moartă de plăcere.

Din vârtej de dulce cântec, ce te farmecă de-ndată,
Care inimă să poată să se smulgă ne-mbătată!

Peste tot îmi iese-n cale de mă frige ca o pară
Floarea dragostei, aşoka, inima să-mi arză iară.

Frate-al meu, tu ia aminte: de la floarea primăverii,
De la focul ei pieri-voi, simt că nu mai am putere.

Lakshmana! Eu nu am viață fără preafrumoasa care
Zice-și vorba dulce-dulce pe sub gene-adumbritoare.

Fără zâna cea cu plete de mătase răsfirate
Să-și serbeze primăvara, cum pădurea de mai poate?!

Când admir în luna Madhu cum își fac păunii dansul,
Din pădure vântul vine tot cu jale peste mine.
Evantai arzând în soare au păunii coada-n care
Peste pene ochi de veghe ca o stea pe cer se vede.

Iată colo, mai departe, un păun solemn dansează.
Și, de el îndrăgostită, păunița îl urmează.
Bat din aripi dansatorii și se face-n jur lumină,
Luminând pădurea toată de pe vale și colină,

Frate, vezi că ei dansează, ca și cum își râd de mine! –
Nu răpește-o păuniță Ravana, la ei nu vine!

Lor de mine nici le pasă, de-și resfiră mândra coadă
Păunașii, când se-adună păunițele să-i vadă...

Luna dragostei mă-mbată cu aromele de flori,
Cu tristețe-ntotdeauna, cu ispite uneori,

Știu, o, Lakshmana, prințesa din Videha cu iubire
Ar veni, ca păunița lângă păunaș, la mine!

Ramii coperiți de floare strălucesc ca-n pietre scumpe,
Dar nu mie, dar nu mie floarea mi-i sortit a rupe.

Scutura-se-vor petale de pe ramuri, și albine,

Gol-goluț să-mi fie pomul, când cu frigul iarna vine.

Frate Lakshmana, ascultă în desișuri cum s-alintă,
Răsfățindu-se în voie, păsăretul, și cum cântă.

Uite cu ce sârg albina suge dulcele din floare,
De s-a-nfipt cu toate şase a ei țapene picioare.

A-nflorit bogat aşoka! Dar nu știe de durere
Acest sfânt copac, și mie nu-mi aduce mângâiere.
Lacul Pampa strălucește cum stau florile, că-s toate
De-a lui apă cristalină mângâiate și scăldate.
Printre floarea de pe ape trece-n mândră legănare
Câte-o pasăre de baltă, zburătoare-plutitoare.

Spre vrăjitul loc coboară elefanți și cerbi în turmă,
Beau din apa cea curată și pe dată setea-și curmă.

În ocean de codru lacul ca o insulă lucește,
Ceakravana cu penetul daurit o-mpodobeşte.

Când abia adie vântul, tremurând ușor pe apă,
Floarea crinilor cea albă către ape se apleacă.

Dar ce poate drag să-mi fie fără de iubita-mi, care
Are ochii ca doi lotuși, are glasul dulce tare.

Cât de mare-o fi durerea, care inima-mi apasă,
De-s cu gândul zi și noapte la prințesa mea frumoasă!

Frate Lakshmana, cu dorul m-aș mai ține în putere,
Dar mă-nnebuneşte floarea şi cântarea primăverii...

Ce mi-a fost pe lângă Sita strălucire-ncântătoare,
Azi, în ciuda mea, se-arată încă mai fermecătoare.

Lotusul închis rotund e, de culoare azurie,
Amintind de ochii Sitei, plin, ca ei, de gingășie.

Cum ușor adie vântul cu arome-mbătătoare,
Că-s învăluit îmi pare de a Sitei răsuflare.

Tu, fecior ai lui Sumitra, care e regina noastră,
Vezi tu pomii ce se-nalță lângă apa cea albastră?
Vezi tu cât de pătimașe sunt de trupul lor lipite.
Mlădioasele liane? Parcă-s fete-ndrăgostite:

Aşa-i, Lakshmana, în preajmă, tot văzduhul e de miere,
Chiar că n-ai decât a zice: ochii văd, inima cere!
Iată, ce mai flori! Crăiese! Dar și ele mai se lasă
Însetatele albine să se-nfrupte din dulceață.

Floricele gălbinele, floricele roşioare –
Pe costişele de munte țese-mpărăteşti covoare.
Învelit este pământul cu-aşternuturi colorate,
Când din ramuri vremea ninge cu petale scuturate.

Iarna când o simt pe ducă, toți copacii din pădure
Se împodobesc cu floare la poruncile naturii.

Prin văzduh de flori cu zumzet trece roiul de albine,
Ca și cum să le-ntărâte pe geloasele vecine.

N-aş pleca nici în Ayodhya, nici la Indra în tărie,
Eu aici m-aș vrea cu Sita, căci aici îmi place mie

Pe dorita mea crăiasă s-o iubesc și zi și noapte,
Numai iarba să audă ale noastre dulce șoapte.

O, pădurea mă vrăjește cu atât noian de floare,
Încât nu mai văd nici cine îmi ia gândurile clare.

Păsările-notătoare-n voia apelor se lasă,
Strălucind în strop de apă, floarea pare mai frumoasă.

Peste lac, din ramuri, păsări fără istov cântă, cântă...
Colorate, pestrițate, vesele. Au nu te-ncântă?
Eu, o, Lakshmana, pe Sita, pe frumoasa-mi ca o lună
De-aș vedea-o! Altfel cântu-mi face inima nebună.
Vai, și mă-ngrozesc la gândul că de-aș merge-acum la mama,
De departe-ar fi să-mi strige: „Unde-ți este Sita, Rama?"

E regină înțeleaptă și e mamă iubitoare!
Și eu nu i-aș duce vestea care poate s-o omoare.

Nu, eu nu-s de-ntors acasă, cât de Sita nu am parte,
Du-te, Lakshmana, te-ntoarce tu la mama și la frate".

Astfel zis-a prințul Rama şi-ncepu amar să plângă,
Însă Lakshmana-i răspunde, focul lacrimei să-i stingă:

„Prințule, să-ți vii în fire! A te stăpâni se cade!
Când nu ai voința tare, și înțelepciunea scade.

Un viteaz pornit pe-o cale nu se-abate niciodată!
Noi o vom găsi pe Sita, numai dac-o vrem salvată!

Tu, un om cu suflet mare și voință neclintită,
Uită de a ta durere, de iubirea ta strivită!“

A mai stat pe gânduri Rama şi-apoi Lakshmana în fine
L-a văzut şi plin de vlagă, și cu ochii în lumine.

ÎNTÂLNIREA CU SUGRIVA

Sus, în munți, nu prea departe își avea sălaș Sugriva,
Cel care se află rege într-o țară de maimuțe.

El, cum îi văzu în vale pe cei doi voinici, îndată
Se înspăimântă, zicându-și că ei sunt oșteni, pe care
Poate i-a trimis chiar Valin, al său frate ce-l urăște,
I-a trimis ca să-l omoare.

Prea îngrijorat Sugriva, l-a chemat pe primul sfetnic
Înțelept să-i ceară sfatul.

Dar întâi şi-ntâi ce poate
Face sfetnicul, când nimeni nu știe cine-s voinicii

Și ce caută în vale!
Hanuman, preaînțeleptul, năzdrăvan era, sortită

I-a fost mamă o maimuță,
Iară tată i-a fost însuși zeul vânturilor - Vayu.

Ca şi tată său, oriunde el ar fi putut să zboare,
Tot cu altă-nfățişare.

Deci, e Hanuman un schimnic, care, ca plutind, coboară
Printre stânci spre acea vale..

Fraților li se închină
Cuvios
Și lor le place omenia lui, de-aceea
Îi şi povestesc îndată cine sunt și ce durere
Pe această cale-i poartă.

Hanuman, preaînțeleptul, vorbele își potrivește
Și-i îndeamnă să poftească sus pe munte, unde-și are

Azi sălașul său Sugriva.

„Că, mai zice el,
Sugriva ar putea să vă ajute s-o găsiți întâi pe Sita
Și s-o scoateți din prinsoare.

El v-ar ajuta în luptă
Să-l puteți zdrobi pe demon".

Când ajung sus, la Sugriva, feciorii lui Dasharatha află că și regele maimuțelor a avut a îndura multe nedreptăți: el a fost izgonit din țară și lipsit de tron de către Valin. Și dacă Rama îl va ajuta să-și redobândească tronul, să-l omoare pe Valin, ca să nu mai fie primejduit şi mai departe, ca să trăiască în pace, atunci el, Sugriva, îl va ajuta în lupta sa împotriva lui Ravana. Astfel se unesc într-un efort în calea răului cel mai bun om dintre oameni și regele maimuțelor.
Frați de arme, ei pornesc de se luptă cu Valin. Nu o dată este bătut Sugriva, în vreme ce înțeleptul Rama nu putea încă să-l ajute, dar în cele din urmă Rama-şi însuflețește săgeata și trage. Valin cade rănit de moarte.
Geamăt greu că se aude în Kishkindha-ndurerată,
Că stăpânul ei, că Valin, cade mort acuma, iată!

Stă întins, fără putere de-a se ridica-n picioare,
Și în fața tuturora el abia mai suflă, moare.

Feciorașul lui alături plânge înnegrit de jale,
Bietul Angada, copilul, singur ce-a rămas pe cale.

Și e foarte trist Sugriva, că și-a omorât un frate,
Încât pe un rug cu Valin ar dori să poată arde!

Rama însă-l liniștește, c-a luptat pentru dreptate,
Că de soartă dat îi este să trăiască mai departe.

Numai Tara, biata Tara se tot zbuciumă și plânge,
Că durerea ei de soață văduvită nu se stinge.
Ea pe pieptul lui se lasă și cu lacrimi îl stropește,
Și din inimă-i sunt rupte vorbele ce le vorbește:
„Dacă te-ntorceai spre mine să-mi asculți a mea povață,
O, eroule, şi astăzi rămâneai să fii în viață.

O, eroule, tu trupul nu l-ai fi lăsat să-ți cadă,
Jos, întins pe piatră seacă, vlăguit acum să șadă.

Dar se vede că mai dragă pentru tine-i glia asta,

De-o cuprinzi numai pe dânsa și nu-îmbrățișezi nevasta!

Dar se vede că mai scumpă ți-i această piatră tare,
De nici nu te-ntorci spre mine cu o vorbă de-alinare.

O, mândria de-altă dată mi-i călcată în picioare
Și spre veșnica plăcere nu mai am deschisă cale.

Ce să fac de-aici încolo, dragul meu, că-s înghițită
De oceanul de durere, apa cea nețărmurită?!

Inimă în piept purtată, spune-mi, nu vei fi tu oare
Inimă de fier? De unde ai tării pentru mișcare?

Când auzi că multiubitul soțiorul meu se stinge,
Eu te-ntreb, inimă vie, cum de nu te-neci în sânge?..."

Valin este înmormântat. Sugriva își reia domnia, având-o drept soție pe Tara și îngrijindu-se de Angada, fiul lui Valin și al Tarei, ca de un fiu al său.
Frații Rama și Lakshmana se retrag într-o peșteră, adăpostindu-se acolo pe cât vor dura ploile, pe cât se va întinde prea lungă vremea lor.
RAMA CUVÂNTĂ DESPRE VREMEA PLOILOR

„Iată-i, seamănă cu munții norii îngrelați din care
Apă vie se va naște, de viață dătătoare.
Şi-a făcut din soare gură și a supt ocean de apă
Cerul, şi-acuma are-și burta cât în ceruri să nu-ncapă!

Norii stau ca niște trepte, poți urca până la Soare,
Să-i duci floare de cutadja, ram de ardjuna în floare...

În amurg, privind la norul roșietic, ți se pare
Că pe-un cer rănit cel nour peste rană-i legătoare.

Cerul nici că mai respiră, ceru-i mort de oboseală
Spre-asfințit: aici e galben, colo arde ca santalul.

Însă ploile din ceruri cad ca lacrima pe glie –
Glia suferă de sete, ca și Sita în robie!

Poartă-n sânu-i fiecare nor miresme-aromitoare,
Precum frunza cea de camfor adieri răcoritoare.

Dacă vrei, poți bea și vântul, că-i și el țesut din apă

Şi din prea plăcut mirosul florilor, ce-n vânt se-adapă!

Rând pe rând trec norii negri, stolul de cocori cum zboară,
Şi din munți plutesc alene, către vale lin coboară.

Seamănă cu niște brahmani, care, plini de măreție,
Lin păşesc, citind din vede, câte-s scrise să le știe.

Sfâşiat cu bici de aur, când se iscă foc de fulger,
Ceru-ndurerat răspunde şi, tunând prin noapte, muge.
Tremură-ntre nori lumina, că sunt vremi spăimântătoare;
Lângă Ravana cum şade, Sita tremură mai tare!

Ceru-ntreg, din orice parte, are norii drept perdele,
Nu au parte-ndrăgostiții nici de lună, nici de stele,

Frate, inima mi-i tristă! Ci-mi doresc ca niciodată
Cupa dragostei cea dulce! Simt că mor. Tu mă-nțelege,

Frate-al meu, sunt viu, şi-n sânge doru-mi fierbe după lege...
Dragoste-mi doresc, cum poate şi-o dorește floarea, iată..

*

Are cerul apă multă de plouat,
Călătorul se întoarce de la drum,
Şi oștenii se opresc din marş acum,
Vremea ploilor şi lor popas le-a dat.

Peste lacul Manas pasări se tot duc...
Lungi şiraguri peste ape se grăbesc!
Câtu-i drumul o trăsură nu zăresc,
Roțile s-ar duce-n glod pân'la butuc.

Coperit de nori e cerul, şi de sus
Curg de-acum de-o veşnicie ape reci,
Munții stau zăgaz în cale-să nu treci,
Ploaie, peste vârf de gheață nesupus,

Păunaşul strigă dornic de iubit.
Vine apa ce prin munți se colora,
Cu miresmele de floare vine ea,
Cu petale de cadamba şi sargea.

Pentru gura dumitale este dat
Jos din ramuri mărul roz şi aurit.
Vremea ploii şi cu vânturi a venit

Peste fructul cel din ramuri scuturat.

Fioroșii nori pe zare se-mbulzesc,
Parcă munți-şi pun căciulele de nea!
Câte-un fulger iese-n frunte steag să stea!
Tună, parcă elefanții se sfădesc.
Iarba verde crește deasă din pământ,
Unde norii zi și noapte ploaie sunt.
Fermecați de apa ploii, dănțuiesc
Păunașii, pe când coada-și înfoiesc.

Cum vor trece mai departe norii grei,
Odihni-se-vor pe crestele de munți,
Şi, lovindu-se de stânci, cei nori cărunți
Vor tuna, vorbindu-și astfel înde ei.

Si pe cerul colorat de zori de zi
Trec șiraguri, în lumina zilei, norii
Şi s-avântă după vânt în zbor cocorii,
Ca din lotuși mândră salbă par a fi.

Pe frunziș - cu piatră scumpă a plouat,
Și pământul nou veșmântul şi-a făcut,
Şi vederii pretutindeni e plăcut,
Ca fecioara ce-a ajuns la măritat.

Zeul Vishnu, toată lumea ocrotind,
Cât stau vremile a ploaie va dormi,
Și, ca râul către mare tot grăbind,
Spre bărbat femeia vine, a iubi...
Şi pământul se mândrește că-i trezit –
Se țin bivolii perechi-perechi, câți sunt“
Aurită își resfiră coada-n vânt
Păunașii, că li-i vremea de iubit.

Elefanții parcă buciumă prin munți
Şi ketalca a-nflorit îmbelșugat –
Tot ciorchine - univers înmiresmat
Arde galben printre ploi pe ramii mulți.
Stropi de ploaie miriade strălucesc
Și, cum cad în cupa florii și se sting,
Roi albinele din urmă vin și strâng,
Mierea dulce de prin pomii ce-nfloresc.

Creanga mărului roz-alb a înflorit,

Ca vrăjite vin albinele în flori;
Să tot crească măr rotund și rumenit
De lumina ce se dăruie din sori.

Clocotind din zare-n zare, norii trec,
Parcă-n luptă elefanții se întrec.
Și se-arată-n neagră noapte, rând pe rând,
Steagul norilor ca fulgerul arzând.

Elefantul-călăuză s-a oprit:
Cine tună? Care-i cel de a-ndrăznit?
El e primul! Ce rival i-o fi strigat?
Călăuza-i și războinic ne'nfricat.

Frumusețile păduri se-nmulțesc –
Păunașii în pădure dănțuiesc
Și albinele din floare se-ndulcesc,
Dauritul fruct în floare-l zămislesc.

Pomii beau cu rădăcinile din plin
Multdorita ploaie, care i-a plouat.
Și, ca ei, frumoși păunii ce-au dansat
Au băut, și din băut s-au îmbătat.

Indra pasărilor toate le-a adus
Câte-un dar, întru plăcere a le fi:
Fiecare-n cupa florii va găsi
Strop de ploaie-n scânteiere de nespus.
Cade tunet, cade ploaia răpăind,
Cade apa toate broaștele trezind...
Auzi tu, cum cântă broaștele, când vor
Să se laude că bună-i viața lor?
Cum aleargă apa râului în jos,
Rupe iarba de pe margini de făgaș,
Până-ajunge la iubitu-i drăgălaș;
La oceanul ce-o primește bucuros.

Sus în ceruri, plini de apă, norii sunt
Ca si munții ce-au trecut prin foc, arzând
Că mi-s negri, unde verzi au fost cândva
Ca tot pomul, ce-n pădure fremăta.

Dar pământul înflorește ca nicicând:
Ce frumoasă este arjuna-nflorind!
Pe sub floare păunașii dănțuiesc

Și cu dansul păunițele vrăjesc.

Bate ploaia în cadamba înflorit,
Floarea galbenă se clatină ușor,
Legănând ca pentru somn încetișor
Pe bondarii ce balsamul le-au sorbit.

Zeii care animale ocrotesc,
Mulțumiți acum în ceruri odihnesc,
Că puternicul zeu-Indra le-a adus
Băutura cea curată de pe sus.
Zeul zeilor ulcioare a împlut,
Le-a dat norilor, și-aceștia au scăldat
Munții mari, să strălucească preacurat,
Ca și regii care baie și-au făcut.

Însetatele-animale beau cât vor,
Ierburile și copacii beau cât vor!
Și departe e de văzul tuturor
Astrul zilei, coperit de negrul nor.

Zgomotos coboară ploaia la pământ,
Vin șuvoaiele vârtejuri, bubuind,
Din înalte stânci șiraguri aducând
Piatră scumpă, prin văzduhuri strălucind.

Și cascadele ce treptele cobor,
Jos în vale se unesc ca-ntr-un izvor
Și de-aicea mai departe-n drumul mult
Le tot cântă orice pasăre plăcut.

*

Cum se drăgosteau în ceruri zânele înfloritoare,
Cădeau salbe de pe ele - șiruri de mărgăritare,

Peste văi, peste coline cad mărgele cristaline
Sus în ceruri deșirate, cad ca ploile curate.

Pretutindeni spre odihnă lotusul şi-nchide floarea,
Dorm și păsările-n ramuri și pe vârf de munte –zarea.

Regi, porniți spre a se bate, dușmănia-n drum își lasă
Și pe drumuri răzmuiate se întorc în tihnă-acasă,
Iară regele Sugriva dulce viața şi-o trăiește –
Are tron şi are soață: şi iubește, și domnește.

Ci eu rege sunt? Vai mie! N-am nici tron și nici soție,

Și mă prăbușesc, ah! frate, ca un mal săpat de ape!"

*

Printre-ai săi era Sugriva ca și luna printre stele,
Mulțumit acum de ploaie, mulțumit de toate cele.

De-a căzut în luptă Valin, inima la ce să-l doară?
El în luptă-a fost să cadă, nu dormind a fost să moară!

Nici pe văduva lui Valin n-are cum s-o plângă țara,
Că Sugriva și-a făcut-o soață dreaptă și pe Tara!

Și din dulce-i tot mai dulce viața lui pe zi ce trece.
Și că Rama îl așteaptă nici prin gând acum nu-i trece,

Dar vremea ploilor apune și norii grei se tot răresc, și cerul tot mai mult se-arată cu soarele, înseninat, și drumurile s-au zvântat. Iar împrejur se tot adună preabune semne de belșug și care toamna o aduc.

ZICEREA LUI RAMA DESPRE TOAMNĂ

„Acum Indra odihnește, după ce cum se cuvine
A udat cu ploi pământul, omului să-i fie bine.

Vezi, s-au domolit și norii, între ei când nu mai este
Tunetul, căzut cu ploaia peste văi și peste creste...

Ca şi frunza cea de lotus norii negri trec negrind
Cele patru părți de lume, să le-nsufle lor spăimânt.
Peste ardjuna, cutadja, ce-s plăcut mirositoare,
Revărsându-și ploaia, norii s-au călătorit pe zare.

Frate Lakshmana, ce tihnă! Nici tu ploaia năvălind
N-o auzi, nici elefanții prin pădure robotind.
În lumina lunii trează câte-un trunchi, de ploi spălat,
Pare uns cu untdelemnuri - netezit și luminat.

Îmi place să admir ce frumusețe
În mii de fețe toamna ne aduce,
Ce scăpărări de stele taie-n cruce
Tot cerul până-n pragul dimineții.

Chiar și zeița Lakshmi e-o minune
Un chip născut de toamnă, care-și ține
Toți lotușii deschiși spre bolți senine,
În ei lumina zorilor s-adune.

Ce minunată-i, ah! această toamnă;
Și simplă ce-i! Nici semn de-nfumurare! –
Zeiță e: o proslăvesc cocoare,
Și-albinele cântând în orice floare.

Iar gâștele, plăcute lui zeu-Kama,
Cu aripile tari și preafrumoase
Vâslind prin flori și ape luminoase,
Se joacă, cufundându-se de-a valma.

În ceruri nici un nour nu se iscă
Și tot păunul pleoștit se mișcă,
Nu-și mai rotește coada c-altădată
Și mândru păuniței nu se-arată!

Și prisaca e toată înflorită,
Și nu i-a fost nicicând mai aurită
Frumoasa floare multmirositoare
Cu flăcăruie galbenă-n petale.

Cu pasul lin merg unul lângă altul
Doi elefanți, pereche merg spre lacul
Cu lotuși coperit; prin codru verde
Merg el și ea, și urma lor se pierde.
Când ceru-ncins ca sabia străluce,
Abia se mișcă fața apei, caldă,
Ci-adie vântul, ca nectarul dulce,
Răcoritor ca nufărul de baltă.

Uscatu-s-au pământuri răzmuiate
Pe unde nori de praf ridică vântul,
Pe-așa o vreme regii stau cu gândul
La un război, și nu la demnitate.

Rag taurii, voinici și mândri foarte,
Și vacile de ei se țin aproape,
Că nu visează ele bătălie,
Vor viețeluși în jurul lor să fie!

Păunii care-avură cozi bogate
S-au cam retras, că dac-ar fi să-i vadă,
I-ar râde cocostârcii: că n-au coadă,
Plătind iubirii penele bogate!

Mulțimi de șerpi, care-au dormit sub glie,
Cât timp ploios în lume a fost să fie,

Acum ieşit-au, se-ncălzesc la soare,
Flămânzi, cu mușcături ucigătoare.

*

Precum o fecioară smeadă e-mbrăcată-n haină albă,
Noaptea este-nveşmârntată în lumina lunii dalbă...

Zboară-n lung șirag cocorii pe sub cerurile-nalte,
Parcă-s flori legate-n salbă și de vânt pe sus purtate.

*

Și lacu-ntins, cu lotuși dați în floare,
Cu lebăda,-ntre flori ce odihnește,
Ca şi oglinda cerului apare,
Când între stele luna strălucește.
Prin lunca de la râu, când vântul bate,
Sunt florile și mai înmiresmate,
Și-i plaja de nisip pe mal de ape
Ca niște pânze încă neuscate.

Atâția cărăbuși vrăjiți de soare
Neosteniți se zbat din floare-n floare,
Și tot mai greu își au nectarul dulce
Încât în zbor abia l-ar duce.

Și-i după ploaie ca-ntr-o sărbătoare:
Sunt înnoite florile și luna,
Mai strălucite-s ca întotdeauna,
Hrănind orezul, apele din vale.

Și râul curge-alene între maluri
Și nu-i un fir de vânt să-i facă valuri,
De parcă-i apa-n dulce-mbrățişare
A celor două maluri iubitoare.

Și în oglinda apelor curate
Se scaldă-n cântec păsările toate,
Și printre maluri lungi cu iarbă deasă
Și-arată apa chipul de mireasă.

Albinele-n gradină cântu-și cântă,
Încât văzduhul, galben, se frământă,
Și la acest frământ din cer se-abate
Amor, și-a lui săgeată-n inimi bate.

E cer senin în patru părți de lume,
Departe-n zare pui de nor apune

Lăsatu-ne-a câmpiile-adăpate
Și râuri mari, din care apa scade.

*

Apa-n râuri toamna scade, se văd malurile goale,
Cum își vede-n pat mireasa goale șoldurile sale.

Păsările împăcate lângă lacuri se adună,
Pe când vrajba și războiul vreme nu pot ști mai bună.

S-a zvântat pământul, drumul s-a uscat și el la soare,
Iar Sugriva nu-mi trimite nici un semn de-ajutorare.

O, tu, fiu al lui Sumitra, patru luni au fost cu ploaie
Să mă țină-n loc, dar fără ca durerea să-mi înmoaie.

Și-acum simt că mă usucă arzătorul dor de soață
Și aud cum mă tot cheamă țara care mi-a dat viață,

Iar Sugriva, fericitul, și-a uitat făgăduința,
Pe când eu la fericire i-am dat brazda și sămânța.

Nu și-o fi zicând el oare, azi nemaidorind să lupte:
„Rama nici oștime n-are, ca să vrea să mă înfrunte!

El nu-i prinț, nici rege nu e, iar un schimnic ce-o să-mi facă?
Peste zidu-mi de cetate nici cu gândul n-o să treacă!“

Da, o fi uitat Sugriva cine l-a făcut ferice
Și că Rama bine știe arcu-n brațe să-l ridice!
Du-te, Lakshmana,-n Kishkindha, du-te, frate, în cetate,
Spune-i regelui-maimuță vorbele acestea, frate:

„Între oameni este-o lege, nouă din străbuni lăsată –
Doi prieteni, de-s prieteni, nu se uită niciodată.
Iar acel ce jurământul ți l-a dat întru frăție,
Ca a doua zi să-l uite, nici prieten să nu-ți fie.

Afle de la cel puternic, ce i-a fost spre ocrotire,
Căi va pedepsi trădarea fără umbră de scutire.

Însă omul, care știe ce-a făgăduit, și face! –
Chiar să facă-un rău, totuna oamenilor el le place.

Că-i ostaș cu demnitate: ce-a jurat - îndeplinește!
Cel de-și calcă jurământul mila-n van o mai cerșește!

Frate Lakshmana, întreabă-l pe Sugriva: nu vrea oare,
Să mă vadă-n câmp de luptă - eu cu arcul rupt din soare

Aruncând săgeți cumplite, coarda arcului tunându-mi,
Precum tună-n nouri Indra, când și-i mână rânduri-rânduri.

Spune-i tu că amicia doar între amici se ține!
Valin nu mi-a fost prieten. Vrea să fie Valin? Bine!

Când eu mor de dorul Sitei, el de nu-mi ajută mie
S-o găsesc, nici o maimuță n-are să-i rămână vie".

Lakshmana, pe când ascultă tot ce-i poruncește Rama,
Clocotește de mânie fioros ca zeul Yama.

Rama însă-l domolește: „Nu-i vorbi pe supărate
Lui Sugriva, amintește-i de cuvintele jurate".
Ș-apoi fiul lui Sumitra spre Sugriva-și taie cale –
Și, cum merge, parcă zboară peste deal și peste vale.

Ca un elefant străbate el pădurea seculară:
Dărâmatu-sau copacii unde pașii lui călcară,
Cum apoi pe drum de piatră își ducea povara urii,
Pietrele se sfărâmară sub mânia călcături...

În sfârșit i se arată și cetatea căutată,
Cea cu zidurile-nalte și cu poarta ferecată.

Stau maimuțele de veghe și, văzându-l de departe
Mânios cum se avântă, înțeleg că nu li-i frate,

Și înșfacă bolovanii - fiecare cât o stâncă,
Smulg copaci din rădăcină cu o altă mână încă...

Însă Lakshmana cu straja să se bată nici gândește!
Vede: Angada-i la poartă, și lui Angada-i vorbește.

„Du-te, Angada, la rege și îi du această veste:
Lângă poarta de cetate fratele lui Rama este

Și-l așteaptă pe Sugriva să coboare-ntru priință,
Amintindu-i că lui Rama i-a lăsat făgăduință".

Dulce somn dormea Sugriva, mângâiat de soața-i Tara,
Are tron și bogăție! Și în pace-și are țara?!

Se trezește greu, și-ascultă şi nu-ndată înțelege

Angada ce vorbe-i spune și de ce-l trezi pe rege.

Dar treptat-treptat cu mintea vorba-ntreagă
O, cuprinde și se miră că-l treziră, și rostește-așa cuvinte:
„Fiilor lui Dasharatha rău nu le-am făcut, și mie
Nu mi-i limpede: la poartă de ce-mi bat ei cu mânie?

Hanuman atunci se scoală, primul sfetnic de la curte,
Și spre rege se îndreaptă și îl roagă să-l asculte:
„O, mărite rege, zice, de trăiești în fericire,
De trăim și noi cu tine, cui s-aducem mulțumire?

Bine știi, prealuminate, că la vreme grea el;
Rama, s-a grăbit să te ajute, deci acum plătește vama,

C-așa-i legea amiciei! Tu pe Lakshmana-l poftește
Și cinstit, ca unui frate, spune-i și-i făgăduiește,

Că de azi nici zi, nici noapte tihnă n-om avea o clipă
Până n-o găsim pe Sita cea de Rama mult iubită."

Spre a se lua aminte ne vorbește înțeleptul:
Supărat de este Rama, cu săgeata-ți sparge pieptul

Lakshmana. Ar fi mai bine Tara să-i mai iasă-n cale
Și, cu dulce glas vorbindu-i, lui mânia să-i potoale.

Iat-o că apare-n poartă; tânără și preafrumoasă,
Iară Lakshmana, sfielnic, ochii în pământ şi-i lasă

Şi-o ascultă: „Dasharatha are fii cum nimeni n-are!
Cine-o fi-îndrăznit să-ți facă, prințule, o supărare?

Cine nu-ți dă ascultare? Cine-n codru focul vede
Printre pomi uscați, și-l lasă, și în drumul său se pierde?

Lakshmana domol răspunde, fără pic de răutate:
„O, tu preafrumoasă Tara, soțului vei face parte

De mult bine, îndreptându-l către calea cea mai dreaptă.
Nu din desfătări se face viața noastră înțeleaptă,

Ci din sfânta datorie împlinită. Al meu frate
De când ploile trecut-au îl așteaptă zi și noapte
Pe Sugriva, dar zadarnic! El o fi uitat, se vede,
De făgăduința dată. Rama numai astfel crede".

Dar cu câtă duioșie Tara-n ochii lui privește
Și cu câtă gingășie rugămintea și-o vorbește:

„Ești nedrept cu el! Sugriva și-a uitat de datorie?
Dacă nu ar fi maimuță, dacă om ar fi să fie.

Ş-apoi știi că chiar și omul n-are chip să nu asculte
De poruncile lui Rama! Vrei maimuța să-l înfrunte?

Nici să zici nu ți se poate c-a uitat de mult de toate!
El din patru zări de lume adunat-a în cetate

Mii de falnice maimuțe, ca să le trimită-n lume
Pentru a gândi la Sita și a o găsi pe urme.

Luminate prinț, te-așteaptă domnul meu să-i vii în casă,
Dar fi bun și supărarea, când pornești, aici o lasă“.

Sugriva trimite soli în toate cele patru părți de țară pentru a-i chema a palat pe toți oștenii săi. A doua zi în zori sub zidurile Kishkindhei forfotea mulțimea de maimuțe și de urși. Și a ieșit în fața lor Sugriva și tuturor le-a spus prealămurit că i-a chemat aici ca să-l ajute pe marele şi multviteazul Rama:

„Veți merge toți
S-o căutați pe Sita
Și viața ei robită s-o salvați,
Și-n Ravana cu armele să dați!"

Din zare până-n zare s-a întins cea oaste, răgând-mugind de se cutremura văzduhul și ridicând mari nouri de praf. Și-n fruntea oastei că mergea un car, și-n car alături se vedeau Sugriva și cu Lakshmana, care acum se îndreptau spre peștera aceea-n care se afla măritul Rama. Înaintea lui Rama oprindu-se, această multnumeroasă oaste de urși și de maimuțe își manifesta hotărârea de a porni în căutarea Sitei. Împărțită în patru tabere, oștirea aceasta va cuprinde patru părți de lume, pornind spre nord, spre asfințit, spre răsărit și spre sud. Oastea cea pornită spre sud e condusă de Angada, urmașul moștenitor al lui

Sugriva, ajutorat de înțeleptul Hanuman, fiul Vântului. La plecare prințul Rama îi înmânează inelul său lui Hanuman, îndrumându-l astfel:

„Oriunde-ar fi s-o întâlnești pe Sita,
Tu să-i arăți acest al meu inel
Și ea mi te va crede pentru el",

A trecut o zi, au trecut două, au trecut opt zile, nouă, a trecut.. poate o lună. Și iată că din îndepărtatele zări de miazănoapte s-a întors oastea abătută, că nu i-a fost dat nici pe-o cale s-o afle pe Sita lui Rama. Și tot întristate veniră oștirile cele plecate spre soare-răsare și spre soare apune.
Și numai din sud nu venea nici o veste.
Oștirea lui Angada, prințul ajutat de Hanuman, își continua calea tot mai departe...
În sfârșit maimuțele ajung la țărmul Oceanului. Dar nici aici, la marginea pământului, ele n-au găsit-o pe Sita. Ce să mai facă deci, dacă-nainte nu mai au cale? S-au oprit nedumerite.

Da, s-ar întoarce-acasă,
La vatra lor, Kishkindha,
Dar știu pân-a se-ntoarce
Că, ne'mplinind porunca,
Îi supără pe rege,
Și rău e la mânie
Stăpânul lor, Sugriva.
Deci, dacă nu se poate
A merge înainte
Și dacă li-i cu teamă
A merge înapoi,
Vor adormi aicea!

Maimuțele țin minte
Porunca: Pentru Sita
Muriți ca la război!

Tocmai se afla pe aproape pasărea cea răpitoare, vulturul numit Sampati, fratele vulturului pre nume Jatayu. Iar Sampati, la rându-i, le-a povestit despre viața sa din trecut:

„De demult, în vremi trecute,
Peste-naltul vârf de munte
În văzduh ușor pluteam
Şi preamândru mă știam.

Eram tânăr și-n putere,
Pe când inima îți cere
Să-i întreci pe toți, să zbori
Până pe mai sus de nori.

Și tot tânăr, ca și mine,
Era fratele! Și bine
Ne era, în doi zburând,
Până unde-aveam de gând.

Din vrun neam de zburătoare
Nimeni nu putea să zboare
Precum noi. Ni se-nchinau
Și de frică tremurau.

Decât noi mai sus era
Numai Soarele...
Da, da! Și-atunci zis-am amândoi:
„Unde-i el, să fim și noi!"

Tot mai sus, mai sus, mai sus!..
Dar la Soare n-am ajuns,
Căci razele lui veneau
Peste noi și ne frigeau.

Între aripi l-am cuprins
Pe Jatayu. S-au aprins
Aripile mele, dar
Nu-l cuprins-am în zadar –

Am căzut, și el avea
Neatinsă aripa!
Iară eu n-am mai zburat
Peste muntele înalt.

Eram jalnic: când zburam,
Nici vrabia nu-ntreceam.
Un schimnic că m-a văzut
Şi milă i s-a făcut;
El mi-a zis: „Va fi o zi,
Când în cale-ți vor ieşi
Oamenii lui Rama, care
Vor fi duși în căutare...
Dacă le vei ajuta
Cu ceva,

Vei avea aripi mărețe,
Cum le-aveai în tinerețe!“
Și le-a ajutat Sampati, și le-a spus că Ravana-și are capitala țării pe insula Lanka, ce-i la mijloc de mare Ocean, și că într-acolo a și dus-o Ravana pe Sita cea răpită. Nu-și terminase bine vorba, când aripile au început a-i crește văzând cu ochii, au devenit puternice și lungi, și Sampati, privindu-le, nu mai putea de bucurie, și s-a grăbit să-și ieie bun rămas de la maimuțe și s-a avântat spre ademenitoarele înalturi.
S-au întristat maimuțele, rămânând singure-n fața Oceanului, că cine-ar fi putut înota peste-atâta întindere de ape, ca s-ajungă cu bine pe insula Lanka! Noroc că tocmai acum cineva și-a adus aminte de înțeleptul Hanuman, de năzdrăvanul și nemuritorul fiu al Vântului, care într-adevăr știa să facă minuni.

CARTEA A CINCEA
FRUMOASA

Hanuman cel înțelept și făcător de minuni simți de-odată cum i se împle pieptul de bărbăție și cum tot mai înaltă-i devine statura. Acum, văzându-se un adevărat uriaș, gata de a-și lua zborul, privi în jurul său, căutându-și un loc în care să-și sprijine picioarele spre a înfăptui săritura peste ocean.
Găsi mai potrivit muntele Mahendra.

Pe muntele acest lovi pământul
Nainte de-a-și lua în zbor avântul! –
Și de cutremur pomii tremurară,
Și floarea de pe ram își scuturară.

Cu mâinile spre ceruri ridicate,
Cu pieptul plin de aer, iată-l, saltă
Voinicul Hanuman, și peste toate
Își nalță zborul către bolta-naltă.

Ci-n locul unde a izbit piciorul,
Pământul s-a deschis, ca să răsară
Cu aur și argint preaplin izvorul,
Iar stâncile din jur se ruinară.

Cum el zbura, făcea vârtej de aer
Și, smulși, zburau din urma lui copacii,
Și pasărea din cuibul ei cu vaier
Ieşea, văzând cum cuibul se desface.
HANUMAN PĂTRUNDE-N LANKA

De cum soarele coboară după Asta, sfântul munte,
Fiul Vântului, voinicul, se preface în pisică

Și arcuindu-se în aer, ca și cum schițând o punte,
Peste zidul Lankăi sare, care-n față-i se ridică.

În cetate-tot palate cu coloane aurite,
Curge prin ferești lumina, de par străzile spoite.

De cristal coloși se-nalță,-n şepte trepte - mari castele,
Dinăuntru luminate și privind cu vârfu-n stele...
Niște-arcade aurite sunt intrările spre ele.

Casele din diamante de titani au fost făcute
Parcă spre-a scălda orașu-n străluciri nemaivăzute.

Încântat de câte vede și-ntristat de câte ştie,
Hanuman o grijă are: Sita unde-o fi să fie?

*

În lung de străzi - palate-mpodobite,
Cu roi de nestemate scânteiază
Şi rakshasii îngrozitori veghează
La porțile cu aur poleite.

Crai nou plutește-n bolta înstelată,
Ca lebăda pe-o apă curgătoare.
Crai nou - o dalbă scoică lucitoare,
Din care curge-acum lumina toată.

HANUMAN ADMIRĂ ORAȘUL LUI RAVANA

Iată, Hanuman-viteazul peste zidul de cetate
A sărit într-o clipită, coborând de ceea parte.

Lată-l, deci, avea în față curți împărătești frumoase,
Apele răcoritoare și grădinile umbroase,

Mari castelele se-nalță și-n argint le scaldă luna,
Până așa de sus sub boltă se înalță norii numai.

Preafrumoase, zvelte turnuri poartă-n vârfuri cer cu stele,
Chiar și-n țara lui Kubera tot podoabe fi-ar ele,

Ca a șerpilor cetate, sub pământ ce scânteiază,
Astfel și cetatea Lanka - toată, toată luminează.

Amaravati, ce este a lui Indra capitală
Sus în ceruri, tot nu poate a avea mai mândră fală.

Zid de aur dinspre ape împrejur o îngrădește,
Are Ravana oștime, care insula-i păzește.

Freamătă pe turnuri steaguri, mreji întinse stau de strajă,
Clopoțeii parcă-ți cântă-n clinchet cântece de vrajă.

Încântat de câte vede, a uitat chiar și de Rama,
Tot privește și se miră și deloc nu-l prinde teama.

Pietre scumpe-n caldarâmuri, în tot felul colorate,
I se-aştern scânteietoare, așteptând a fi călcate.

Cu smaragde presărate-s treptele către intrare
Și terasele, în noapte, par lumină plutitoare.
Dulce muzică răsună, dulce-n suflet îți pătrunde –
Glas de flaut, glas de vina, glas de lebădă se-aude.

Un oraș ceresc îți pare Lanka cea fermecătoare,
Trece printre norii nopții o fantasmă zburătoare.

HANUMAN PORNEŞTE PRIN LANKA

Sub ce chip să se strecoare Hanuman, ca în cetate
Să nu-l bănuiască nimeni că-i venit din altă parte?

Poate că ar fi mai bine să se facă o maimuță! –
Una precum sunt atâtea, dacă nu și mai micuță!

Astfel Hanuman gândește și, gândind, o dată sare
Și minunea se întâmplă: o maimuță-n loc răsare!

Deci maimuța mititică va păși fără de frică,
Căci cine s-o bănuiască și din cale s-o oprească?!

Totuși, n-a intrat pe poartă, era poarta încuiată,
Peste zid trecu ca vântul, dar atinse-abia pământul

Și la primii pași în cale chip îngrozitor i-apare,
Chipul ei, al celei care-i zeiță ocrotitoare

A cetăți. Zice: „Bine, maimuțică, dar cum vine
Treaba asta, stai de-mi spune, ce faci tu în astă lume?"

Îi răspunde-așa maimuța: „Lanka-i mare și frumoasă
Și-am venit s-o văd, pe urmă mă întorc la mine-acasă".

Se zbârli la ea zeița și-o izbi cu supărare,
Dar și Hanuman putere de-a lovi în brațe are!

N-a lovit-o, a împins-o-ncetişor, ci ea deodată
A căzut ca sub un fulger și-a gemut îndurerată,

Nu i-a mai răspuns zeița, căci știa de profeția
Că lovită de-o maimuță va cădea s-atingă glia.

Asta-i fi-va semn că vine pentru multele păcate
Vremea grea: orașul Lanka să plătească pentru toate.

Hanuman de-aici pornește chiar pe strada cea centrală,
Care-n Lanka e numită într-un fel: Calea regală...

În tăceri de miez de noapte, prin ferestre luminate,
Muzica venea-n afară peste flori înmiresmate.

Pe clădiri, săpați în piatră, lotuși stau în nemișcare,
Lângă floarea cea de piatră se frământă vie floare,

Împletindu-se-ntre ele, cele vii parcă dau viață
Florilor săpate-n piatră, peste care se înalță.

Având ochi-n patru, trece Hanuman pe lângă case
Nu voinic, cum este-n viață, ci maimuță urâcioasă.

Mai ușor să se strecoare printre casele-palate
Și cu bine să ajungă unde-așteaptă Sita, poate.

Din ferestrele deschise muzica fermecătoare
Se revarsă pretutindeni ca o binecuvântare.

Dulce cântec de femeie în trei voci de sus răsună,
Parcă trei zeițe dorul și-ar cânta sub cer cu lună.

Mai departe se aude cum femeile dansează
Și cum clinchet de brățară lângă glezna lor veghează.
Alte case-n alte feluri dădeau semne de viață,
Nu dormea în case nimeni, de-ai fi zis că-i dimineață.

S-auzeau din partea dreaptă rugăciuni în cor cântate,
Iar din stânga imnuri sfinte, tot de brahmani înălțate"
Ici și colo pe-ntrecute strigă de să te asurzească
Cei de-l laudă pe rege: „Ravana să ne trăiască!"

Biata maimuțică vede lighioane-ngrozitoare
Și-n tufiș să se ascundă în aceeași clipă sare.

Printre frunze cum privește, se afundă-n gânduri triste:
Nici și-a-nchipuit vreodată așa monștri să existe!

Unii poartă piei de fiare: lână aspră, lână moale,
Alții nu au nici o haină peste trupurile goale.

Unii-și împletesc cosiță, o cosiță, numai una!
Alții n-au un păr în creștet, creștetul lucind ca luna.

Toți se-arată puși pe treabă și-s grăbiți nevoie mare,
Și se îmbulzește-n gloată fiecare arătare.

La mijloc de cer se suie luna cea ca o mireasă,
Între stelele din boltă una ea este crăiasă.

Fiul Vântului o vede calea cum îi luminează
Și-n oraș pe Miez-de-noapte vede cum îl întronează.

Și-n lumina ei ca ziua se văd paznicii în stradă,
Ei au săbii, buzdugane, arcuri, lănci, și stau să vadă,

Cine altfel merge, cine altfel poate că privește,
Cine tace și nu strigă, cine astfel mai gândește?!

Toți privesc de te-nspăimântă, ochii nu trădează milă!
Fiul Vântului privi-i-ar, dar și lui îi este silă,

Că sunt duhuri necurate, ce-aduc rău întotdeauna,
Unii – cu un ochi în frunte, alții cu-o ureche numai.
Și încet se furișează Hanuman tot mai departe –

O maimuță, iată, trece nevăzută prin palate.

Trece și se minunează, că-n bogatele palate
Vede fete preafrumoase cum nici nu-s prin altă parte.

Fetele acestea-n noapte ori cântau îndrăgostite,
Ori dormeau în patul moale de Amor nechinuite.

Iată și palatul care-i mai strălucitor ca toate
Și pe unde la tot pasul se văd străjile-narmate,

Tot oșteni cu arcuri nalte și cu suliți ascuțite
Și feriți de lovitură după scuturi fieruite.

Toți erau ca o făptură de aceeași făcătură:
Nu erau nici mici prea tare, nici înalți peste măsură.

Aveau pielea de-o culoare, care-ar fi plăcută poate
Nici prea albă, nici prea neagră, cum plăcută se socoate.

Nu erau grăsani de care fac un pas și greu răsuflă,
Nici subțiri ca trestioara, care-s slabi de-abia mai suflă.

Hanuman privea vlăjganii cei cu fețele-n asprime
Și gândea c-un fel de frică: nu le-ar sta în cale nimeni!

Unii saltă-n mâini tridentul, alții - praștia. Și-n toate
Ale lor mișcări se vede iscusința de-a se bate.
Deci ajunse maimuțica la palatul cel mai mare,
Care-i luminat și-n noapte ca în ziua cea cu soare,

Care are fruntea-naltă, încât norii o‘ncununã,
Și portaluri daurite, rupte ca și cum din lună.
Stăteau demonii ca lei, străjuind cu buzdugane
Al lui Ravana palatul, să nu calce-n el dușmanii.

Că aveau ce să păzească, nici se cere s-o mai spunem -
Doar palatul lui zeu-Indra lângă el e demn de nume.

Numai cel ce stăpânește lumea fulgerelor are
Ca și Ravana o curte ne'ntrecută în splendoare.

Și mai auzi maimuța: dinspre ziduri nechezară
Niște armăsari, de care, când aleargă, zici că zboară.

Și văzu în altă parte elefanți cu fildeș lung,
Alb ca grindina din nour, cât un corn de taur lung,

Pe o ușă ferecată dăltuite-n fier fusese
Păsările și-animale, care parcă intră-iese...

„Am să trec pe-aici", își zice ea, maimuța cea-nțeleaptă,
Că-i și chipul ei pe ușă. Și-a trecut neobservată.

Toate duhurile nopții nu puteau, păzind, să știe,
Că-ntre cele zugrăvite o maimuță este vie.
Astfel Hanuman pătrunse înlăuntru, și mai râse
Cât pe duhurile pazei prea ușor le păcălise.

Și-a rotit în jur privirea și-a rămas să-nmărmurească:
Coborâse cer cu stele jos, în lumea pământească!
Fiul Vântului privește
Și pe toate le găsește
Făcute dumnezeiește.

Câte vede nestemate!
De comorile-nşirate
Nici a se mira nu poate.
Fumegă mirositoare
Lemnul de santal pe-altare
Și de-aloe..."

Dar de-ndată
Hanuman și-aduce-aminte
De prințesa căutată,
Și pornește înainte!

HANUMAN N-O GĂSEȘTE PE SITA

Cum tauru-ntre vaci mai sus se-nalță,
Cum cerbul printre ciute se arată,
Astfel încoronată și măreață,
Stă între stele luna luminată.
Ea cortul său de raze și-l întinde,
Ea Mandara și Oceanul acuprinde.

Lumina ei cea rece și curată
De valul apei este ascultată;
Ea bezna nopții stinge, și albastră
Lumina-şi varsă peste-o lume vastă.

Ea luminează naltele văzduhuri

Și lotușii cu floare azurie.
Plutește ca o lebădă-ntre nuferi,
Şi-i rece-n jur de-atâta măreție.

Ea pare diademă peste frunte,
Când poposește-n vârf înalt de munte,
Şi ca un zimbru cornorat se bate
Cu nouri, trecând tot mai departe.
Ea-i ne'ntrecută-n nobilă splendoare,
Ea-i de lumini mereu dăruitoare,
De-o-nghite Rahu, ea din el se-nalță –
Nu-ngheață soarele, chiar luminând în gheață!

Cum trece printre nori și-i tot respinge,
Ea pare-un elefant ce arbori frânge,
Un leu ce printre stânci gospodărește,
Un rege, peste alții ce domnește!

Lumina ei cea binecuvântată,
Din rai venită, face parte dreaptă:
Se-mparte-ndrăgostiților, şi încă
Racshasilor, ce carne crudă mâncă.

Lumina ei la fel îi luminează:
Pe soațele ce soții-și strâng în brațe,
Ca și pe demonii ce-s duși să facă,
Cum sunt urâți și ei, urâtă faptă.

Și cum trecea maimuța nevăzută,
Vedea femei sub pânza desfăcută,
Cu mijlocul subțire, alipite
Pe lângă soții lor și adormite.

Mărețul Hanuman în altă parte
Văzu pe cei ce-o duc în trândăvie,
Și în desfrâu o duc, și în beție,
Și n-au de-o vorbă înțeleaptă parte.
Ei au grumaz de taur, n-au cuvinte,
Vorbesc cu pumnii, de-au ceva în minte,
Femeile-și cuprind, și cred că-i bine
Că-s bădărani, iubindu-se pe sine.

Ci-n Lanka nu sunt toți ca bețivanii,
Acolo sunt bărbați ce poartă zale
Și sunt femei ca luna de frumoase,

Femei cu trupuri mândre, mlădioase.
Și cum mai sare-apoi peste pervazuri,
Maimuța stă femeile să vază,
Cu pastă cum se ung mirositoare,
Să aibă pielea cu miros de floare.

Mai auzea și zăngănit de arme,
Și glas de elefant, ce-auzul crapă;
Aicea noaptea nimeni nu mai doarme
Și viața clocotește ca o apă.

Mai merge fiul Vântului și vede
Că-și are înțelepții săi cetatea,
Ce știu a ocroti și-a înțelege
Ce-i binele, frumosul și dreptatea.

El soațe preafrumoase întâlnește,
De soții lor iubite şi stimate.
Cuminte, vorba lor le-ntinereşte,
De parcă-ar fi planete luminate.

La dulci cuvinte ele dau în floare! –
Și una-și lasă-n jos sfios privirea,
Iar alta își adună-n glas iubirea
Și dă răspuns ca o privighetoare.

Văzu maimuța coperişuri plate,
Unde dormeau femei frumoase-n paturi,
Alături de bărbați, și toate, toate
Păreau din aur și argint turnate.

Prin sălile văzut-a spațioase
Trecând femei ca luna de frumoase
La față, și cu ochii ca de stele,
Purtând pe frunte aurora ele.
Dar unde-i Sita, Janaka pe care
O strânse de pe brazda roditoare
Și-o iubise zi de zi, să crească
O floare în grădina-mpărătească?

Prințesa unde-i, cea armonioasă
La trupu-i zvelt, la vorba-i fără seamăn.
Fecioara care I-a-ndrăgit pe Rama,
Preagingaşa cu soartă nemiloasă?

O, chipul ei acum ce vag se-arată

Ca-n ceruri daurită o săgeată,
O vână-n piatră aurind vederi,
O seceră de lună în scădere.

...Și umblă Hanuman, și nu găsește
Un semn măcar, că Sita este vie;
Speranța-n clipa asta-l părăsește...
Ce-ar mai putea să facă? Nu mai știe!

HANUMAN CONTINUĂ S-O CAUTE

Hanuman, schimbându-şi chipul, după cum avea nevoie,
S-a pornit din nou prin Lanka, să cotrobăiască-n voie.
Nu trecu prea lungă cale și văzu străluminate,
Profilându-se în soare, nalte ziduri de cetate.

Curtea asta-mpărătească, ce-i cu șanțuri prejmuită,
De-nfiorătorii paznici împrejur era păzită.

Zidurile la intrare parcă-s din argint turnate,
Sunt boltitele portaluri căptuşite-n aur toate.

Ușile, din lemn lucrate și frumos împodobite,
Pe fondalul alb de ziduri sunt ca florile-nflorite.

Unde-s curțile întinse armăsari focoși nechează
Și oștenii, călărașii, cu mândrie galopează.

Bine-și știu orânduiala elefantul și oșteanul,
Iară carele de luptă ca și vântu-și iau avântul.

Vezi trăsuri cu piei de tigru sau de leu acoperite,
Tot cu aur aurite și cu fildeș podobite.

Căpitani de oaste-aicea pentru sfat ales-au locul –
Zala-n care piatra scumpă scânteind întrece focul.

Lângă lacuri adormite și izvoare cântătoare
Se vedeau nemaivăzute mândre păsări și-animale.

Pe la fiece intrare străjile-s nenumărate.
Sunt aici femei frumoase, nici în vis cum nu sunt poate.
În palat, spre mângâiere, - clinchet de cercei se-aude
Și cum bate-n țărm cu valuri apa mării când răspunde.

Al lui Ravana palatul a santal plăcut miroase,

Pe covoare și pe paturi dorm femeile frumoase.
Are el comori atâtea! Scânteind întru mândrie,
Iar în jur - oșteni de pază, care tigri par să fie!

Din altar se-nalță fumul spre-a cinsti schimbarea lunii.
Ai lui Ravana supușii n-au un loc mai sfânt pe lume.

Hanuman tăcut păşit-a, năucit privind la toate.
Ocean părea palatul, străbătut de glas de ape.

Se oprea în vreo odaie înțelept să deslușească
Și picturile murale ca și viața omenească.

A văzut odăi făcute pentru jocuri luminate,
Casa dragostei văzut-a, unde-ncap minuni de toate –

Cu bazin, și cu grădină, și cu păsări cântătoare,
Poate chiar nici zeul Rama un așa palat nu are!

Încotro-ți întorci privirea - bănci și jilțuri aurite
Și grămezi de pietre scumpe pretutindeni risipite.

Ca și soarele lucește al lui Ravana palatul,
Ca și tronul lui Kubera, zeu bogat cum nu e altul.

În prăjine aurite fâlfâie în vânturi steaguri.
Nesimțit de nici o strajă, trece, astfel, peste praguri

Hanuman, şi-n față vede cupele în diamante
Spre a-nfierbânta mai tare inimile-nfierbântate,
Vede soațe, vede fete cu brățări strălucitoare
Pe la glezne, și mai vede sunătoare cingătoare.

Aici fiul Vântului rămâne înmărmurit, privind încântat la carul zburător, pe care Ravana îl răpise fratelui, zeului Kubera.

CARUL ZBURĂTOR

Deci iată carul Pushpaka, cel care
E zburător, și-n lume seamăn n-are.
Culorile se-aprind, jucând pe roate,
Când roatele-s cât casa mai înalte!

Pe coșul lui, ca vii, reliefate
Sunt flori de piatră rară, diamante,
Perechi de cai, ce zboară pe sub lună,
Și șerpi, împletiți ca o cunună,

Și păsări sunt, cu fețe-ncântătoare,
Cu aripi, care fâlfâie ca-n zboruri,
Cu scânteieri, cum numai Rama-și are
Săgeata ce trezește-n inimi doruri!

Un lotus alb în mână Lakshmi ține,
Și elefanții vin către zeiță.
Mai minunată nu a fost ființă.
Și nu va fi, cât Lakshmi mai rămâne.

Maimuța încântată înconjoară,
Ca pe un deal nemaivăzut trăsura;
Din sânul celui deal deschide gura
O peșteră, ca fără de hotară.

*

Carul, care o-ncântase pe maimuța-mpărătească,
E făcut de Viswakarman, chiar de mâna lui zeiască.

L-a făcut - ușor să fie, prin văzduhuri lin să zboare,
Scânteind cu pietre rare în tuspatru părți de zare.
Mulțumit era și zeul de-acea muncă împlinită,
Care soarelui oglindă se făcea a fi dorită.

Acest car, ce-i cât un munte, migălos ce-a fost lucrat,
Nare vreun cusur cu locul nici cât este-un vârf de ac.

Că-s podoabele bogate e puțin să fie spus,
El cu inima și mintea ce-i frumos aici a pus:

Frumusețe nevisată nici la curți împărătești,
Nici la zeii cei puternici din castelele cerești.

FEMEILE LUI RAVANA

Cât o iodjană-n lungime și-o jumate în lățime
Să fi fost palatul care-i alb din cap până-n picioare!

Luceau treptele de aur, ce duceau către terase,
Susținute de corlate din arginturi luminoase.

Străluceau împodobite, în văzduhuri atârnate,
Dauritele balcoane, scânteind cu nestemate.
Din santalul din perete lin lumina se prelinge,
Ca un asfințit de soare, ce nicicând nu se mai stinge,

Hanuman într-o clipită sare-n car și ia aminte,
Că de sus miros de vinuri, ca și de mâncare, simte.

Luminat la minte-şi zice că-i o binecuvântare
Acest miros de bucate, călăuză chemătoare.

Hanuman aievea simte inima cum i se zbate,
Cum un miros se preface-n chemătorul glas de frate:

„Haide, vino după mine, dacă vrei să-ți afli rostul,
Că eu vreau să-ți fac un bine, să-ți arăt dușmanul vostru".

Înțeleptul lui Sugriva, Hanuman, pornește-ndată
Și îl duce călăuza în odaia cea bogată,

Care stă pe stâlpi de aur și așa frumoasă pare,
Încât poate chiar cu Sita ar avea asemănare.

Stă cristalul în podele, presărat cu piatră rară.
Parc-ar fi un cer cu stele, coborât odinioară.

Și cum sprijină tavanul tot coloane-naripate,
Pare că această sală zboară lin sub ceruri 'nalte.

Un covor în patru colțuri trece-n patru părți de zare,
Și cum parcă margini n-are, face sala și mai mare.

Păsări cântă și se joacă, parc-ar fi într-o grădină,
Unde pomii-s stâlpi de aur, puși tavanul să susțină.

Ca palatu-acelui rege, care carne crudă mâncă,
Pana lebedelor albe nu-i atât de albă încă.

Iese fum de prin altare; și din câte le poți vede
Împlinite-aici, palatul fermecat a-i sta a-l crede -
Parcă-i vaca Kamadhenu, năzdrăvană care poate
Să-ți dea laptele dorinței, împlinindu-le pe toate.

Câte simțuri trupul are, toate-aici dădeau în floare,
Și părea această sală loc de binecuvântare.
„Să fi nimerit la Indra, în cereştile-i palate,
Să fi-ajuns în rai - își zise Hanuman - ori se prea poate –

Că nirvana mi s-arată din cea lume făr'de moarte?
Sfeșnice de aur, rânduri, gânditoare stau plecate,
Ca și cum jucat-au zaruri, şi-au pierdut, şi-s întristate.

„După câtă bogăție este-n jur strălucitoare,
A lui Ravana cetate n-are-n lume-asemănare“

Zice Hanuman, și trece de privește mai departe
La femeile-adormite de prin orișicare parte.

Erau multe, preafrumoase, ca de ceruri dăruite
Și purtau veșminte scumpe-n alte părți neîntâlnite.

Se vedea că veselia le-a-mbătat cu oboseală
Și atunci când adormiră n-au dat semn de sinchiseală.

Peste brațe, peste glezne amuțitele brățare
Dorm şi ele, de le-ai crede că nici fost-au sunătoare,

Astfel lacul odihnește, când stau lotușii să doarmă,
Când nici lebăda nu strigă, nici albina nu mai zboară...

Peste fețele-adormite. liniștea plana ușoară,
După ce le-nchise ochii, ca și lotușii spre seară.
Da, și ochii sunt ca floarea cea de lotus - către soare
Se deschid, ca să se-nchidă la un ceas de înserare.

Încântat, fiul lui Vayu zice: „Fețe-nfloritoare,
Către voi se-nclină - albine, spre-a gusta nectar de floare.

Voi vărsați în jur lumină, că e fiecare față
Ca o stea, ca un luceafăr pe un cer de dimineață,

Voi sunteți un roi de stele lângă Ravana. El este
Cum e luna printre stele, care cerul stăpânește".

Da, erau fermecătoare adormite-acele zâne,
Păreau stelele din ceruri prefăcute în copile.

Da, erau la trup frumoase și la față-ncântătoare,
Și stăteau întinse, parcă le-adormise-o vrăjitoare.

Coronițele de floare, haina scumpă - pe podele
Le-aruncaseră-nainte de-a cădea să doarmă ele.

Aveau pletele-ncâlcite, că nici semănau a plete,
Se vedea că-n timpul nopții au băut și-acum sunt bete,

Unele-au pierdut brățarea de la glezne,-nveselite,
Altele că își pierdură salbele de mărgărite.

Cingătorile atârnă de veșminte, dezlegate,
Cum atârnă-n voie frâul iepelor ce-s deshămate.

Ele parc-ar fi liane, ce-s de elefanți călcate,
Au cercei și diademe lângă ele aruncate.

Sunt cu toatele de-o seamă ne'ntrecute-n frumusețe,
Pe oriunde rotunjite de măiastra tinerețe.
Decât lebedele albe pielea lor mai albă pare,
Între sâni își au sălașul perlele scânteietoare.

Gingaș gâtul le mângâie verzi mergele de smaralde,
Peste țări și mări aduse pân-aicea de departe.
Fetele precum respiră, pieptul lor precum tresaltă,
Lănțișoarele de aur, licărind, cu pieptul saltă.

De te uiți la ele toate, parcă vezi o apă lată,
Unde păsări, colorate ca un curcubeu, înoată.

Clopoței la cingătoare au femeile-adormite,
Care seamănă să fie flori de lotus aurite.

Înrobit de-aceste fete, nimenea nu te mai scăpă!
Mult mai lesne e salvarea de un crocodil în apă.

Când respiră, trec mătăsuri peste corp unduitoare,
Li se leagănă cerceii – la preadulcea lor suflare.

Mâinile neadormite și-n brățări cu piatră scumpă,
Ca prin vis se zbat, ca bete, voind hainele să-și rupă.

Unele se văd culcate peste altele, și, nude,
Le sunt șoldurile-aproape şi-ntre sâni un sân pătrunde.

Altele se țin de mână, se cuprind înnebunite,
După ce-au băut din vinuri nici în somn nu-s ogoite.

Adunate împreună de al lor stăpân, visează.
Par ghirlandă peste care roi albinele planează.

Împletire de liane sunt, sunt ramuri parfumate,
Unde harnicele-albine cu nectar sunt îmbătate.
Și femeile-adormite a lui Ravana-s albine,
Roi, căzut, robit de vraja înfloritelor grădine.

Trupuri tinere ca floarea, flori, cercei și diademe,

Toate se amestecară, adormite pentru-o vreme!

HANUMAN - ÎN PALATUL LUI RAVANA

Iarăși uluit rămâne Hanuman, de cum zărește
Patu-nalt, ce din cristaluri și din perle strălucește.

Este semn al bogăției acest pat înalt, și care
Postament cioplit din fildeș şi cu diamante are.

Peste patul cel de aur, ce ca luna se aprinde,
Baldachin de pânză albă se întinde a-l cuprinde.

Iar pe blănuri și covoare odihnindu-se îl vede
Chiar pe Ravana. De spaimă, mai că ochilor nu-și crede

Și, ferindu-se-ntr-o parte, mai la adăpost să fie,
S-a oprit uimit să-i vadă strălucita măreție.

El părea un nor ce arde în apus, pe cer de seară,
Nor din care să țâșnească fulgerele ce-nfioară.

A-l cuprinde cu privirea nu-i uşor - e-atât de mare! –
Numai Mandara cu dânsul, sfântul munte, seamăn are.

Uriaș fără pereche, semănând în lume groază,
Cu puterea-i bărbătească parcă și prin somn veghează.

Demonii trăiesc în pace, ocrotiți de-a lui putere,
Pentru demonițe este zeul dat spre mângâiere.
Ci maimuța-l tot privește și mai mult se înfioară:
Când răsuflă, câte-un șarpe-i șuieră din orice nară.

Uite-l, stă culcat și doarme liniștit, dar tot mai pare
Ravana un tigru, care furios spre tine sare.
Hanuman se-mbărbătează și rămâne să privească
Mușchii ce se zbat sub piele cu putere diavolească,

Brațele lui fioroase, cu brățări de aur groase
Și cu semnele pe care-n luptă Indra-i le lăsase –

Crestătură de săgeată i-a rămas, să nu se treacă,
Ca să nu mai vrea în luptă el pe Indra să-l întreacă.

Airavata, elefantul, ce lui Indra-i ajutase,
Colții şi-i trecu prin piele, astfel urme de-i lăsase,

Cum Ocrotitorul lumii l-a lovit cu discul, are
Ravana și azi sub piele mușchii ca în legătoare.

Sfâșiat mai jos de umăr de un fulger, el, dușmanul,
Avea pumnul strâns și mare, de părea ca buzduganul,

Cum e-ntins pe pat de aur, mâna lui că se tot mișcă.
Cu cinci degete - balaur cu cinci capete ce pișcă.

Mari, inelele de aur ard în degetele toate,
Că-n inele,-n fiecare, scânteiază nestemate.

Aste mâini îngrozitoare pentru zei, mângâietoare
Sunt pentru femei frumoase, credincioase, iubitoare.

Două mâini îngrozitoare, ca doi șerpi în pat se lasă –
Cu santal li-i pielea unsă, de-i mai moale ca atlasul.

Și când Ravana se-arată - mare, mare cât un munte,
Mâinile-i par două vârfuri ridicate peste munte.

Este gura lui deschisă și, când suflă, a bucate
Și a flori miroase-n juru-i, mai plăcute decât toate.
Ci-i de-ajuns măcar o clipă să privești-această gură,
Că te sperie de moarte gândul la o-mbucătură.

Diadema lui de rege-al țării duhurilor rele,
Chiar s-o vezi și prin gunoaie, aruncată pe podele,

Înlemnit în loc te ține, să te miri de cum lucește,
Cu rubin și diamante podobită-mpărătește.

Peste pieptul lui puternic, ca santalul la culoare,
Lucitor și greu tresaltă șiruri de mărgăritare.

Lunecatu-i-a cămașa pân' la gât, văzut să-i fie
Trupul plin de cicatrice, pieptul plin de bărbăție.

Pân' la brâu învelitoarea galbenă îl înfășoară
Și el doarme dulce, dulce, nici un gând nu-l înfioară.

Patru sfeșnice de aur dimprejur îi luminează,
Ca pe nourul cel negru fulgerul când săgetează.

Câteva femei frumoase la picioare-i stau întinse,
Obosite, ca stăpânul care mult se veselise.

Și cum îl privea maimuța, ocolindu-l pe departe,
Mai vedea femei frumoase împrejurul lui culcate.

Unul rege între demoni, e și-ntre femei tot unul,
Adormi cu ele-n brațe, tot strângându-le, nebunul,

Ca și cum și-n somn cu ele mai petrece-veselește,
Ca și cum dansează ele, tot cântând dumnezeiește.
Hanuman le vede-n față: ele sunt ca luna plină
Și, cum dorm împodobite, se revarsă-n jur lumină

Din cerceii de rubine și din flori mirositoare,
Din noian de diamante care ard pe cingătoare.

Nu palat părea acesta, ci un cer căzut din noapte,
Unde stelele și luna au încins o horă toate.

Doarme colo dansatoarea, obosită, grațioasă,
Se mai zbate parcă dansul în picioarele-i frumoase.

Vina, ce-a cântat, e-alături, încât ea cu vina pare
Peste-un lac plutind o barcă urmărită de o floare.

Una-i cu manuca-n brațe, adormită cum cântase,
De a-i zice că o mamă doarme cu copilu-n brațe.

Alta-şi strânge tamburina și zâmbește, și suspină,
Ca și cum prin somn iubitul și-l tot mângâie la sânu-i.

O frumoasă dansatoare, cum zâmbește-n somnu-i dulce,
Îi șoptește unui flaut lângă dânsa să se culce,

Alta un țambal cuprinde și-i vorbește în neștire,
Obosită, și băută, și-nsetată de iubire,

Una doarme mai deoparte şi-are fața-nbujorată,
Parcă-i ramură-nflorită, de departe să se vadă,

Sub ușoara pânză sânii, două cupe aurite,
Se înalță peste pieptul preafrumoasei adormite.
Alta, ce-i la chip ca luna, nu dormea pe pernă moale,
Ci frumos își puse capul pe-a vecinei șolduri goale.

Muzicantele-adormiră cu adambare, dindime
Și cu flaute în brațe, și cu visul de iubire.

O, dar când să mai pășească, ce-i văzură ochii oare?

Hanuman nici că se mișcă de atâta încântare! –

Un divan frumos și moale, cu arginturi și covoare,
Preacurat, ca o mireasă, ca o bună-mpărătească.

Iară cea de stă culcată e zână din cer picată,
Preafrumoasă-n toate cele și preagingașă la piele.

Diademă lucitoare, scânteind cu pietre rare,
Poartă ea, ce luminează în palat ca în amiază
Sus, pe boltă, sfântul soare...

Dar și chipu-i luminează
Altele cum nici visează.

Mandodari al ei nume este, și din câte zâne
Dorm în jur, nici una n-are față-atât de dalbă, n-are

Piele-atât de smoliţică și atât de aurită,
Burtă mică, rotunjită, cât se cade dezgolită -
Intre câte-s doamne-n Lanka ea fiind cea mai dorită.

„O, să știi c-am dat de Sita!"- Hanuman în gând își zice
Și, sărind ca o maimuță, bucuria vrea să-și strige.

Până-n vârf de stâlp se urcă
Și coboară înapoi,
Coada-n spate și-o aburcă
Sau și-o-nvârte-n jur vâlvoi.
Dar mai stai și te întreabă –
Nu ți-i bucuria-n grabă?
Hanuman de ce mai ești,
Dacă te maimuțărești?!

Te-ai oprit? Acu-ți dai seama?
Sita l-a-ndrăgit pe Rama
Și nu poate ea, nu poate
Făptui acestea toate:

Nici podoabele străine n-ar purta,
Nici în pat străin să doarmă n-ar putea.
Decât c-un străin o soartă
Ea mai bine cade moartă!

Continuând s-o caute pe Sita, Hanuman ajunge în sala de mese a lui Ravana...

MESELE LUI RAVANA

Mesele trosneau de câtă băutură și mâncare
Ravana avea-n palatu-i! Carne - care mai de care!

Colo - câte-un şold de bivol, dincolo - de căprioară,
Colo - şi nişte costițe de mistreț ori de-altă fiară...

Pe o altă masă iarăși Hanuman de toate vede,
Încât nici să-i vină-a crede, că ce vede el se vede.

Ce găini, cu ce mai pulpe! Ce păuni sunt puși să șadă
Fripți în vasele de aur, parc-ar fi ieșit de nadă!
În tacâmuri mari se vede carnea de mistreț mustoasă.
Cea de rinocer, cea care ca-n poveste amiroasă!

Mai erau atâtea încă farfurii de-argint, din care
Ieșeau hălci de cerb, de capră - scânteind argint de sare.

Se-nălțau grămezi de iepuri și grămezi de prepelițe,
De cânta sub ele masa, auzindu-se-n ulițe.

Erau pești de apă dulce, mai erau și pești de mare,
Erau fel de fel de dulciuri și piper pentru mâncare,

Deci, erau acele mese cu de toate pentru gură
Cu bucate nemâncate, ne'ncepută băutură.

Iar sub ele, jos, sub mese, se vedea câte-o brățare
Ce-o pierduse vreo femeie, veselindu-se prea tare,

Mai erau aici în sală dulce fruct și dulce floare,
De-ai fi zis că diadema Universu-aici şi-o are,

Pe lângă pereți divanuri te îmbie la hodină,
Sala-i fără lămpi, ca cerul înstelat având lumină.

Cu bucatele gătite ca și pentru-mpărătese,
Sunt izvoare de lumină farfuriile pe mese.

Tot lumină se revarsă de la vinurile scumpe,
Băuturi aromitoare, cu miros de flori și fructe.

Hanuman uimit privește amforele aurite,
Cu rubin de mândră floare pe la torți împodobite.

Și se miră și se-ncântă de cristalicele cupe,
De ulcelele de aur, ce-s cu toarta-n pietre scumpe!
Erau unele ulcioare poate-abia-abia ’ncepute,
Altele pe jumătate să fi zis că sunt băute!
Dar erau şi dintr-acele ce fuseseră golite.
Hanuman încet păşeşte înainte. Obosite,

Vede fetele culcate, dulce somn dormindu-și toate,
Numai trupuri mlădiate, câte două-mbrățişate.

Coronițele de floare de pe fruntea lor căzute,
Pânza hainelor subțire vântu-n treacăt o sărute.

Tot văzduhul că plutește prin parfum de dulce floare,
De preadulce vin și încă de santal, și-apoi tresare.

Miresmat și proaspăt vântul trece-n Pushpaka vrăjită,
De pe unde prinde aripi și spre ceruri se avântă.

Tot femei se văd culcate și cu fetele-n lumină!
Fie că au pielea neagră, ori că albă, li-i senină

Viața inimilor. Toate soațele-n acea cetate
A lui Ravana avură dragoste pe săturate.

De cât vin băură ele aveau trupuri istovite,
Ca și lotusul în noapte fețele - îngălbenite.

Hanuman aici nu vede preacurată fața Sitei...

S-a întristat. Merse tot înainte până când dădu de un crâng înfloritor de aşoka, care crâng era împrejmuit cu ziduri înalte, supravegheate de niște demoni cu chipuri nemaivăzut de îngrozitoare. Își dădu seama că prin aceste locuri încă nu o căutase el pe Sita și la gândul că în cele din urmă ar putea - cine știe! - tocmai aici s-o găsească, simți îndată cât de puternic începu să-i bată inima, ca și cum ar fi fost înaripată, curat ca o pasăre a speranței. Ușor de tot trecu spre zid fiul lui Vayu, apoi zăbovi acolo câteva clipe pentru a prinde momentul potrivit, când va putea sări neobservat peste zidul veghetor, spre a se pomeni în sfânta și frumoasa grădină, cu atâta asprime străjuită de jur-împrejur.

HANUMAN PĂTRUNDE ÎN CRÂNGUL DE AŞOKA

Din fiori de mari speranțe trupul şi-a luat avântul,
De sări într-o clipită sus pe zid, uşor ca vântul.

Hanuman privi o clipă de pe zid către grădină,
Toată-aşoka: numai floare purpurie şi lumină.

O suflare-abia tresare printre ramuri înflorite,
Cuprinzând în cale arbori şi liane împletite,

De pe zidu-nalt în pripă Hanuman se prăbuşeşte,
Prin desiş de dulce floare el nu cade, ci pluteşte.

Şi-apoi trece peste frunza aurită, argintată,
Şi mai iute decât zboară-n timp de luptă o săgeată.

Cerbii prin acea grădină alergau, şi păsări multe
Se-ntreceau în cântec dulce, poate Sita să le-asculte

Cum se veselesc pe ramuri înfrunzite şi-nflorite,
Şi-n acelaşi timp cu fructe daurite dăruite.

Crângu-acesta-i o minune, unde inima-ţi cuvântă,
Unde cucul singuratic s-a îndrăgostit şi cântă,

Unde-albinele se-ndeasă-n orice pom cu floare deasă,
Unde-şi strigă păunaşii dorul ce i-a scos din casă.
Hanuman din creangă sare, neştiind ce este teama,
Căutând-o pe prinţesa, care-l are soţ pe Rama.

Miriadele de păsări, când el sare, sunt trezite,
Şi cad florile ca ploaia, de aripa lor lovite.

Scuturate flori din ramuri cad pe el, stârnind în cale
Parfumate albe-roşii constelaţii de petale!

Fiul Vântului se face pe sub ploaia cea de floare
În grădina de aşoka chiar movilă de petale.

Vietăţile din crângul înflorit credeau că-n ţară
Îmbrăcată-n flori maimuţa este-un zeu de primăvară.

Iar maimuţa se desfată, prin frunziş sărind zglobie,
Sfâşiind ici-colo haina crângului de floare vie.

Pomii scuturaţi de floare, par ca jucătorii care
Şi-au pierdut la joc şi haina, şi speranţa viitoare.

Împletitele liane Hanuman le tot desparte,
Ca un vânt ce-alungă norii: la o parte, la o parte; -

Are mâini, are picioare, are coadă - și cu ele
Sfâșie ușor frunzișul, ca să-şi facă loc vederii,

Până când i se deschide o cărare aurită –
Printre pomi, de ochii lumii depărtată și ferită.

Din cărarea asta crește, ca și ramul din tulpină,
Încă o cărare, și-ncă - luminând acea grădină,

Că erau cu toate ele în arginturi îmbrăcate,
Podobite cu cristaluri și cu pietre nestemate.
Încântat, stă lângă apa, a răcoare ce adie,
Ca vrăjit privind bazinul cu oglinda-i străvezie,

Un umbrar de aur frunza-i împrejur de apă clară,
Și-s atât de colorate treptele de piatră rară:

În bazin se văd, sub apă, luminând încântătoare
Floare de coral, și-alături floare de mărgăritare.

Lotuși azurii și albi ce înflorind par a se-ntrece!
Lebăda ușor în tihnă pe oglinda apei trece.

Peste iazuri, peste lacuri păsările-și dau de știre
Și se cată, și se strigă printre trestia subțire.

Trece murmur de izvoare și mimozele adapă,
Vie lacrimă curată, amrită-i această apă.

Rânduri, rânduri oleandre Hanuman aici mai vede,
Și santalu-n floare vede, și în rai ajuns se crede.

Și cum merge mai departe, i s-arată verde-n față
Muntele, că pare-un nour, către nouri ce se-nalță.

Stâncile care-nconjoară însoritul vârf de munte
Par aievea o coroană pe împărătească frunte.

Ci-nnăuntru-acestui munte peșteri largi şi-nalt boltite
S-au găsit, răcoritoare și ciudat de tot clădite.

Apa râului de munte cobora de sus grăbită,
Ca o fată care fuge de iubitu-i neiubită;

Supărată foc! Spre apă se înclin din părți copacii,
Să-i aline vor necazul, S-o mângâie și s-o-mpace!

Ea copacii și-i ascultă și din cale o cotește,
Ea, treptat strunindu-și valul, și mânia-și domolește.
Și tot merge după apă Hanuman până ce-ajunge
La un lac, pe care cerul cu lumină îl străpunge.

Apa rece și curată fundul lacului arată
Pe prundiș scânteietoare șiruri lungi de pietre rare.

Treptele nenumărate duc spre apă, și-s spălate,
Ca mai viu să strălucească floarea lor de nestemate.

Zugrăvite-n apa ceea, se vedeau așa palate,
Care pot fi-nchipuite doar în cerurile-nalte.

Animale strânse-n turme de o rară frumusețe
Prin desișul verde zburdă și se joacă cu blândețe,

Împrejur, sub pomi parana, ce-s umbroși, sub frunza lată
Bănci de aur, rânduite, strălucesc pe lângă apă,

Ici și colo, lucitoare, auresc scăldate-n soare
Ramurile de aşoka, umbritori răcoritoare.

Prin poene - iarba verde, printre iarbă - joc de ape,
Flori atâtea! – O maimuță în privire nu le-ncape.

De la pomii plini de floare ca păunul e grădina:
Aurie-verde-albastră printre pomi jucând lumina.

Și-apoi cum să nu se mire Hanuman, când vede pomul
Cel cu trunchi curat de aur, cum nicicând să vadă omul!
Clopoței ascunși în frunză gingaș sună-o melodie,
Frunza când ușor tresare, vântul când ușor adie.
HANUMAN AJUNGE LA SITA!

Printre rami în clătinare, printre frunzele trezite
Hanuman privirea-și poartă, căutând suflarea Sitei.

Din copacu-nalt privirea i-ajungea până departe
Și cutreiera grădina dintr-o parte-n altă parte.

Strălucind de frumusețe-n adieri răcoritoare,
Acest crâng pentru-al lui Indra rai ceresc oglindă pare

De prin pomi cobor liane între ele împletite
Și fac larmă-n ramuri păsări, ciripind înveselite.

Ți se mângâie privirea cu sălașuri și altare,
Iar auzul - cu cântarea păsării-privighetoare.

Pe întinderea de ape ca un roi de stele dalbe
Printre lotușii de aur răsar crini cu floare albă.

Spre a fi şi-ncântătoare apele aveau avere:
Grote mari pe ici-pe colo și cu bănci frumoase-n ele.

Ard ca-n asfințit de soare fel de fel de pomi în floare,
Dar nici unul farmec n-are ca aşoka-nfloritoare!

Floarea-n struguri aprinzându-și, crângul care-ardea din ramuri
Se împurpura de-asemeni de-ale păsărilor neamuri.

De prin ramuri de aşoka se cernea potop de floare,
Spulberând tristețea lumii cu lumini alinătoare.

Lângă pomul-papagalul, ce în flăcări izbucnește,
Din belșug străluminată carnicopa înflorește.
Înțeleptul lui Sugriva cu privirea stă uimită:
Zarea-i galbenă făcută de punaga înflorită.
Mari coroane ține-aşoka pe tulpinile vânjoase,
Ca și cum turnate-n aur, spre a fi mai luminoase.

Și-s cu sutele copacii ce au floarea purpurie
Pe de-o parte, pe de alta - preschimbată-n stacojie.

Astfel, cea grădină-ncântă, ca al doilea cer se-arată,
Unde florile sunt stele-n bolta verde-ntunecată!

Și uimit atunci își zice Hanuman: „Avem în lume
Cinci oceane preaîntinse, dar nu patru, cum se spune!

E ocean şi frunza verde, vălurând din zare-n zare,
Unde florile se iscă din coral și pietre rare!"

Ca și munții Himalaya țara asta-i preafrumoasă,
Toate păsările lumii și-au făcut aicea casă.

Muntele - izvor de arome - Gandha-madana pălește
Față de această țară-n care pomul înflorește

Anul împrejur. Vrăjește crângu-acesta pe oricine,
Încât nici visa nu poate c-ar dori ceva mai bine.

Hanuman privirea-şi poartă şi de-aicea mai departe,
Unde-n cale stâlpi de templu stau sub bolţile înalte,

Vede templu-ntreg, şi-i pare că se-nalţă-aici un munte,
Că-i înzăpezit Kailasa de la talpă până-n frunte.

Din altaru-i se revarsă o lumină aurie.
Pân' la ceruri se înalţă stâlpii templului – o mie.
Dar ce-nseamnă măreţia şi ce-nseamnă frumuseţea
Locului, când zeu al morţii lângă tine stă tristeţea?

Hanuman zicea că vede o femeie care poartă
Semn de mândră frumuseţe şi de-njositoare soartă...

De frumoasă-i ca o lună, ci-are haina sfâşiată
Şi atât de murdărită, nici să zici c-a fost curată.

Iar de sfânta libertate ea deloc nu are parte,
Că-i păzită crunt, cum este chiar un condamnat la moarte.

Chipul paznicilor are tot leită asemănare
Cu-animale fioroase, ca din altă lume scoase.

Între-aceste urâţenii frumuseţea ei se zbate –
Parcă de sub fumul negru para focului răzbate,

În obrajii ei bujorii nu mai seamănă a floare,
Ci a frunză ofilită de atâta-nstrăinare.

Şi rochiţa ei acuma, pare-o apă întinată,
Cu mătase lucitoare, ce-a fost galbenă odată.

I s-a subţiat mijlocul, de-ar putea s-o frângă vântul,
Cât a plâns şi-a stat flămândă, şi-a dorit iubit cuvântul.

Printre lacrimile-amare rareori de se mai vede
Licăritul din privire - o scânteie ce se pierde.

Luminează-abia, de pare steaua gingaşă Rohini,
Când o urmăreşte Ketu, care nu-i doreşte bine.

Ş-apoi cum să lumineze, când de teamă abia mai suflă,
Îngrozită de rakshasi, care-n jurul ei tot umblă.
Se cutremură la gândul că-i de moarte urmărită,
Cum ar fi o căprioară de gonaşii câini gonită.
Numai mândra ei cosiţă parcă-i necutremurată -

Ca un șarpe negru este peste șolduri aruncată,

Arăta femeia asta ca un câmp întins, când plouă
Şi-albăstreşte-n jur pădurea, luminându-mi-l sub nouri.

Are ochii mari femeia, cum îi are-o căprioară,
Corp frumos, deși o haină zdrențuită-l înfășoară!

Dar nu haina să o cate Hanuman aicea este,
Sita cea dumnezeiască chiar şi-n zdrențe Sita este!

Ea, cu trupul de zeiță și cu fața cum e luna,
Chiar şi-atât de-ndurerată, n-are seamăn nici cu una.

Despre ea, nefericita, demnă de a fi ferice,
Hanuman așa gândește și așa în glas îșI zice:

„Văd statură de femeie ne'ntrecută de zeițe,
Fața-i ca o lună plină, pieptul - două movilițe...

Ea-i ca o divinitate, ce lumina dăruiește,
Și par gingașele-i buze fructul bimba, când roșește.

După chip și alte semne, eu cu mintea mea aş spune
Că aceasta e femeia cea pierdută-n altă lume!

Iară Sita cea frumoasă, subțirică trestioară,
Tuturor preamult plăcută a lui Rama soțioară,

Precum multplăcută este și prietena lui Kama
Parcă se stingea de jale, tot gândindu-se la Rama.
Şede jos pe iarbă verde, ca o fată-n sihăstrie,
Ca orbită de durere, singură plângându-şi sie,

Semne rele suferința peste chipul ei lăsase,
Apocrif era, sărmana, cea prințesă preafrumoasă.

Ea era ca gândul despre risipita-n vremi avere,
Ca necazurile care nu îți iau, ci-ți dau putere.

Ca o flacără în fumuri, ca o rază de speranță
Într-o clipă spulberată, care nu se mai înalță,

Ca o inimă preabună, inimă neprihănită,
Cu învinuiri nedrepte și nebune mâzgălită.

Cum privea în jur, pe dată se înspăimântă mai tare,

Neștiind ce gând îi poartă străjile îngrozitoare.

Tremura înfiorată, şi cu ochi de căprioară
Lăcrima a deznădejde, suspinând a câta oară!

Nu ușor își dete seama Hanuman, nu dintr-odată,
Că în fața lui se află chiar prințesa căutată!
Era palidă ca luna cea de nouri camuflată!

Cu puținele podoabe, cu veșmintele murdare,
Ba că e prințesa Sita, ba că-i o străină pare:

„Dintre câte îmi descrise Rama scumpe giuvaiere
Dacă se mai văd vreo două, fără străluciri și ele!

Poartă ea cercei de aur şi brățări cu piatră rară,
Care nu au strălucirea ce-o, aveau odinioară.
Nu au strălucirea, însă îşi au rostul cel mai mare,
Căci sunt semne după care cei porniți în căutare

Ar putea s-o recunoască. Alte pietre prețioase,
Când era spre Lanka dusă, ea din zbor le aruncase,
Astfel calea să-și însemne. Șalul ei cel de mătase
Cu sclipiri de flori de aur în pădure-a fost să-l lase,

Aruncat pe-un ram, să fie mare semn de-ndurerare,
L-au găsit nişte maimuțe ca îndrumător de cale.

Rochia ei zdrențuită, învechită, sfâșiată,
Parcă nici n-a fost podoaba ce-ncântase altădată,

Ci lucește printre zdrențe pielea, parcă-i aurită,
Și de-aici încolo Sita nu e taină tăinuită,

Căci atâta de frumoasă numai Sita pielea și are
Şi-ncă prea'nțeleptul Rama - doi în toată lumea mare.
Iară prea'nțeleptul Rama îndura-n această vreme,
Ca bărbat, tuspatru chinuri, care se cuvin și ele.

Este-ntâi dator bărbatul s-aibă milă de femeie,
Și, când ea-i neputincioasă, ajutor tot el să-i deie!

Dacă el e soț, iar soața lumea noastră-o părăsește,
El, bolnav de, grea tristețe, zi de zi se-ngălbeneşte.

De l-a părăsit iubita, el de doru-i nu mai poate.

Deci, aceste patru chinuri le îndură Rama toate!"
HANUMAN O VEDE PE SITA ÎNTRE RAKSHASI

Peste bolta alb-albastră ca un lotus luna pare,
Ca o lebădă pe lacul de oglindă lucitoare.

A ieșit să lumineze totu-n jur cu dărnicie,
Mai întâi de-ajutorare fiul Vântului s-o ştie.

În lumina ei se vede fața Sitei lăcrimată,
Pentru ziua sa de mâine Sita este-ngrijorată.

Ea corabie pluteşte peste-ntins de apă mare,
Ci-ncărcată greu, se-afundă tot mai tare și mai tare.

Al lui Vayu fiu mai vede jos, de lună luminate,
Demonițele hidoase ce-o păzesc pe Sita toate!

Unele sunt fioroase, cu urechile pleoştite,
Altele au față târnpă și urechi închipuite.

Unele un ochi au, unul, dară nu-l închid cu masul,
Altora li-i dat în creştet ca un corn să-și poarte nasul,

Unele-s grăsane, însă îşi au gâtul ca un şarpe,
Altele n-au gât, și capul drept pe umere le şade.

Şi au ele lungi sprâncene, streşini peste ochi stufoase,
Şi-s cu tâțele-alungite, atârnând pe burtă, stoarse.

Unele-s pleşuve, însă celelalte poartă plete,
De sub noaptea lor cea lungă mai nimic nu se mai vede.

Cum privea în jur prințesa, se înspăimânta de toate,
Căci erau, la rând luate, șontoroage, cocoşate,
Fel de fel de roşcovane, fel de fel de negricioase,
Toate rele și țâfnoase, guralive, bătăioase.

Câtă frunză, câtă iarbă ele sunt, şi-s înarmate
Cu cârlige și cu suliți, şi cu altele de toate.
Fiul Vântului priveşte la picioare, și se miră:
Unele sunt ca de bivol, altele ca de cămilă...

La urechi de le priveşte, uşurel el poate crede
Că în fața sa maimuțe, vaci și elefanți mai vede.

Par femei, dar nu au gură, numai boturi de-animale,
Semănând mai mult cu cerbii, porcii, tigrii şi şacalii.

Unde-ar fi să-şi aibă nasul au o trompă sau o surlă,
Sau nimic, când toată faţa este numai pentru gură.

Cel trimis de prinţul Rama, deşi nu e slab de fire,
Tot privindu-le, de multe mai avea să se tot mire.

Unele erau cu pântec coborât peste picioare,
Altele cu sânii care nici nu au măsurătoare.

Îşi strigau urâte vorbe, că erau neînţelepte,
De credeai că rag-nechează nişte vaci, ori nişte iepe.

Rakshasile înrăite, ce-aveau plete feştelite,
Scuturau şi pumn, şi lance cu puteri neasemuite!

Se pătau aceste fiare de la bot pân'la ureche,
Cum mâncau din carnea-n sânge, lacome fără pereche.

Animalele vânate le erau de prânz şi cină.
Îşi turnau nesăturate peste carnea crudă vinul.
Sta maimuţa să privească rakshasi cum beau şi-mbucă
Şi simţea din cap în coadă păru-i tot făcut măciucă,

Că acelaşi pom le ţine umbră şi acestor fiare,
Şi prinţesei Sita, care varsă lacrime' amare.

Că sunt prea, sunt prea aproape, la un pas răul de bine,
Şi că-n orice clipă poate către Sita moartea vine.

Da, de flacăra durerii peste chip şi suflet arsă,
Nu mai este-acum prinţesa ca-nainte de frumoasă.

Este palidă şi n-are giuvaiere lucitoare,
Pare-o stea ce-a ars în ceruri, şi-a căzut, şi viaţă n-are.

De atâta dor slăbise faţa ei, ci doru-anume,
Străjuind neprihănirea-i, străluciri pe suflet pune.

Păr lucios a fost odată minunat să se răsfire,
Iar acum sub praful vremii n-are pic-de strălucire.

Ea de Ravana-i răpită şi-i ţinută acum departe
De ai săi, de-i pare-adesea că trăieşte după moarte

Sau că este o lăută, ce-a ştiut să cânte bine,
Şi la care mâna scumpă și-aşteptată nu mai vine

S-o atingă-nfiorată, sunetul vrăjit să-i scoată...
Vestejitu-s-a iubita de iubit îndepărtată,

Ca o zână fost-a Sita, mândră floare, multiubită..
Hanuman acum o vede o liană ne'nflorită.

Peste trupu-i de regină haina-i ca de cerşetoare,
Ea de dragostea lui Rama dulce parte nu mai are.
Ea, trăindu-și îngrozită zilele nefericite,
Are-n ochi neprihănirea inimii îndrăgostite.

Al lui Vayu fiu admiră dragostea care înalță:
Albul crin e floare albă, chiar stropită de mătreață.
Hanuman, o maimuțică, în frunziş culcuş îşi face
Nevăzut de nimeni. Noaptea se va odihni în pace.

RAVANA GRĂIEŞTE CĂTRE SITA

Se-ngâna ziua cu noaptea, încă nu se luminase,
Când al demonilor rege către ziuă se sculase.

El pe loc şi-aduse-aminte, că-n grădina dată-n floare
O prințesă preafrumoasă pentru-a sa plăcere are,

Şi s-a dus de ea aproape Ravana, ca să-i vorbească,
Murmurând cu glasul dulce vorba sa împărătească.

„Tu, ce ai rotunde șolduri, preafrumoasă, nu te teme,
Și nu te feri de mine, și nu plânge, și nu geme!

Las' deschise să se vadă, demne de a fi privite,
Sânii tăi şi al tău pântec, de minune rotunjite.

Eşti sfielnică, și-mi place, dar din minte n-o să-mi iasă
Trupul tău plin de-armonie, când te mişti ca o crăiasă,

Tu să nu te temi de mine! Astfel legea noastră este:
Să-i lipsim pe soți, pe oameni, de frumoasele neveste.

Da, să ştii că tu-mi eşti dragă, dar că nu te voi atinge
Până dragostea de mine inima nu-ți va încinge.
Eu nu mi-aş dori plăcerea smulsă cu ne'ngăduință,

Ci-aştepta-voi ziua-n care să mă chemi, să ai dorință.

Tu socoți, a mea zeiță, că-i mai bună supărarea
Şi tristeţea-nsingurării şi fără sfârşit răbdarea?

Dar mi-i dat a înțelege, că tu poți a fi mai tare!
Toate-s, vezi, cu mult mai simple! Ce-o să-ți dea tristețea oare?

Haina ta e zdrențuită, de pământ îți este patul,
Nu te-mpodobeşte părul ce-a uitat și pieptănatul.

Ți-ar prii mai mult, iubito, scumpele veşminte ție,
Giuvaiere și petreceri, şi nu viață-n sihăstrie.

Tu dorește! Mai departe ca prin farmece pe toate
Le-mplinesc, căci pentru tine am comori nenumărate:

Pentru tine - diamante, pentru tine - dragi veşminte!
Vei dormi în pat de aur de aicea înainte.

Tu le meriți, da, pe toate, nu zic nu, de bună seamă!
Tu doreşte-mă, preascumpo, tu să n-ai de mine teamă!

Gingaşele tale brațe pe grumazu-mi le uneşte!
Hai, nu sta aşa smerită, ci cu mine te-nsoțește.

Da, tu eşti încântătoare, că eşti tânără, dar trece
Tinerețea ca şi vremea, ca și apa-n râuri trece.

Când mi te-a creat, femeie, creatorul! Viswakrita,
S-a lăsat de meserie - ultima să-i fii tu, Sita!

Ultima, cea mai frumoasă, dinainte, de la spate!
Mi te-ar îndrăgi-ntr-o clipă chiar și zeul Prajapati
Trupul tău i-atât de dulce, că, văzând o mică parte,
Nu-mi mai pot să-mi mut privirea, să mă uit în altă parte,

Lasă-te de supărare, ca eu şoldurile tale
Să le am fermecătoare pentru-ntreaga vieții cale,
Uită-ți de trecut, că nu e către el nici cărăruie,
Uită-ți, şi mă luminează, dragostea să-mi fie trează.

Eu voi porunci pe tine drept regină să te-nalțe
Peste toate ale mele câte-mi sunt regine-soațe.

Ti le-aş dărui pe toate câte sunt comori în lume,
Un regat întreg sunt gata sub piciorul tău a-l pune.

O, voi cuceri prin lupte țări întinse și bogate
Şi de dragul tău lui socru le voi dărui pe toate.

Vreau să știi că-s mai puternic decât demonii şi zeii,
Ș-ale lor faimoase steaguri la picioare voi să-mi steie.

Numai să-mi răspunzi dorinței cu dorință de iubire,
Că te-mbrac în pietre scumpe toată lumea să te-admire.

Parcă văd cât de frumoasă-i pielea ta cu nestemate!
Bucură-te, și-mi răspunde cât suntem pe bunătate.

Nu te mai sfii, răspunde-mi, au tu nu-ti doreşti plăcerea?
Nu vrei neamurilor tale să le înmulțesc averea?!

Nu te mai gândi la Rama, că el, fiul Kausalyei,
Poate nici nu-i viu în codru, poate l-au mâncat şacalii!

Eu să-ți spun, zeițo, oare, ce putere Rama are?
Dacă n-are haină, casă, ce voinic din el să iasă?
Rama nu-i decât un schimnic, care doarme jos pe-afară,
Ci eu am palate multe de o frumusețe rară.

Tu frumoasă ești ca luna, dar de Rama te desparte
Şirul lung de nouri negri, care-i fac și ziua noapte.

Şi se duc prin ceruri norii, cum, se duc în zbor cocorii,
Peste codru, peste luncă, dorul să nu-i mai ajungă.

Chiar Hirania-Kashipu, oricât s-a zbătut, se ştie,
De la Indra să-și întoarcă n-a putut a sa soție.

Deci, să vină prințul Rama, înarmat cum nici se poate!
Vei vedea cum într-o clipă știe Ravana a-l bate.
Tu zâmbeşti, şi al tău zâmbet inima mi-o înrobeşte,

Tot aşa precum Suparna pe un şarpe-l stăpâneşte,
Când îl prinde-n cioc şi-l duce unde totul se-mplineşte.

Gingaş trupul tău o clipă de-l privesc, nici n'am putere
De la el să pot a-mi rupe fermecata mea vedere.

Printre zdrențe-o văd, ci-mi place pielea ta cea aurie,
Şi nu mă mai pot întoarce să privesc la vreo soție.

Mă ascultă, dar, și vino tu regină peste toate

Câte am soții frumoase în aceste mari palate.

Îți vor fi supuse toate și oricând ascultătoare,
Cum îi sunt zeiței Lakshmi ale cerului fecioare.

Am să-ți dau comori de aur şi comori de nestemate,
Ca și fratele Kubera am haznalele bogate.

Al tău prinț nici în Ayodhya, nici în vis atâta n-are
Câtă am eu bogăție! Nici mândrie cât îi pare!
Haide, vino lângă mine, din gradina înflorită
S-ascultăm vuind oceanul, apa lui neostenită

Şi să vezi albina care bea din cupele de floare,
Şi să-mi fii împodobită-n aur și-n mărgăritare!"
SITA RĂSPUNDE

Era-ndurerată Sita, pentru ea şi pentru Rama,
Ci-n voință neclintită rămânea să-și deie seama

Cine-a fost ea, astăzi cine-i, și ce-a spune se cuvine,
Ca și Ravana să ştie cât de mult la Rama ține.

Spăimântată şi slăbită şi de-ai săi înstrăinată,
Zise vorbele cu care rămânea neîntinată:

„Nu se cade unui rege, cu soții ce îl răsfață,
Pe-o străină s-o dorească, care este altui soață!
Inima acum ți-o-ndreaptă către cele ce te-aşteaptă,
Dragostea și mângâierea tu cu inima le-o du.

Nu-ți îngădui zadarnic gândul că pentru podoabe
Aş putea să-mi uit de toate și să mi te îndrăgesc.

Cum de s-ar lipi ispita de-a mea inimă, când este
Inima acolo, unde a rămas iubitul Rama!

Tu, pe care nu-l ajunge zeul Indra cu săgeata,
Nu vei ocoli mânia a urmaşului lui Raghu.

Şi pedeapsa meritată va veni să te găsească.
Eu îi aparțin lui Rama. El îmi aparține mie.
Şi-apoi tu, să poți tu oare, câine alungat de lume,
Cu doi tigri a te bate, tu - cu Lakshmana și Rama?

Supărat foc de răspunsul neînduplecatei Sita, Ravana o amenință cu

moartea și pleacă dimpreună cu soațele sale. Demonițele care stau de strajă, spre a-l mângâia pe Ravana, îi strigă Sitei vorbe jignitoare. Dar prințesa este prea întristată de toate câte i se întâmplă și se gândeşte că moartea i-ar putea fi drept salvare. Privirea şi-o-nalță spre pomul acel de aşoka, de care ar vrea să se spânzure cu pletele sale frumoase legându-se.

VISUL LUI TRIJATA

Între rakshasile proaste și de răutate pline
Doar Trijata era-n stare a gândi cum se cuvine.

Și le-a zis ea celorlalte: „Am avut un vis azi-noapte,
După care voi de Sita să v-atingeți nu se poate!

Voi puteți să-mi faceți mie orice rău, de vreți a-l face,
Pe-a lui Dashartha noră însă s-o lăsați în pace!"

Demonițele-ntrebară: „Dar ce vis avuşi, surato?"
„Se-ntorcea-n Ayodhya Rama, glorios ca niciodată!

De cum l-am văzut, îndată m-am trezit. Şi de-nspăimânt
Orice fir de păr, surate-mi, tremura ca iarba-n vânt.

Iar de-aici, de-acum trezită, văd, ori că mi se năzăre:
Stol de lebede-nhămate printre nori îşi face cale!

Zboară, aducându-și carul alb, de fildeş, după ele,
Printre nourii cei negri luminând ca nişte stele.

Și în car se vede mândru prințul Rama, care n-are
Nici un fir de praf pe haină, - sub ghirlande mari de floare.

Iară Lakshmana, viteazul, şade mândru lângă frate,
Pe când lebedele albe carul duc tot mai departe.
Pe fecioara din Videha, cum e luna luminată
O vedeam, în pânză albă, precum inima-i curată.

Ea stătea ca pe un munte, alb şi el, ca de zăpadă,
Şi înconjurat de apa oceanului! Să-mi cadă

Amândoi în vis, de parcă-s soarele unit cu raze
De nedespărțit! Ori Rama schimnic în păduri rămase!

Visu-acesta-n care Rama și cu Sita-s împreună,
Cred că-i semn că înainte nu ne-așteaptă viață bună.

Parcă Lakshmana şi Rama pe-un alb elefant, surate,
Ședeau, ca și cum pe tronul mai bogat dintre bogate:

Elefantul-gigantul
Patru colți avea,
Şi-n legănare
Solemn mergea.

Cât muntele de mare,
Era
Preamândru
Că ducea-n spinare
Voinici cu pieptul lat,
Cu brațul tare.

Pe-amândoi parcă mi-i duce pe mai sus de nori, pe unde
Strălucesc zăpezi virgine peste vârful nalt de munte,
De pe care mândră Sita în veşmântu-i alb păşeşte
Drept pe elefant, şi-n clipă lângă Rama se opreşte.

Erau trei copii de rege pe un elefant. Și parcă
Printre negri nori plutiră, să se mire-ntreaga Lankă.

Şi l-am mai visat pe Rama ca un-rege îmbrăcat,
Cu ghirlande multbogate, într-un car de împărat;
Şi cu hăț, făcut din aur, peste degete-nnodat.

Şi-apoi iarăşi el cu Sita-n carul zburător se-arată
Trag la car opt tauri, care-s albi, de parcă-s de zăpadă...

Şi pe Ravana-l văzut-am, cu uleiuri de cunjut
Uns, şi îmbrăcat în roşu, pe pământul gol căzut,
Cu ghirlande de leandru-nfăşurate peste trup.

L-am visat că-i beat, căzuse și se tăvălea pe jos,
Şi îi strălucea tot trupul, parcă din uleiuri scos!

Dar căzuse el din caru-i, din Pushpaka... Se fălise
C-acest car de la Kubera altădată îl răpise.

Şi iar l-am visat. Stăpânul Lankăi se înspăimântase
Şi-a căzut pe loc, de parcă zeul Yama-l secerase.

Şi-l ducea parc-o femeie rea la suflet şi la gură.
Era tuns, în haine negre îmbrăcat, ca-n arătură.

Şi-ntr-o haină purpurie apoi Ravana îmi vine
E-ntr-un car de fier, la care înhămatu-s-au asini.

El ba cântă, ba dansează, la nimic nu ia aminte,
Şi tot bea apoi uleiul, parcă şi-a ieşit din minte.
Îndruga verzi și uscate, vorbe neîntemeiate,
De-ai fi zis că să gândească nici cât un copil nu poate.

Apoi cel care-o furase pe-a lui Rama soață bună
S-a tot dus spre sud în goană, cu asinii împreună.

Iară preafrumoasa Lanka, strălucita lui cetate,
Care una este-n lume și-alta a mai fi nu poate,

Unde mari şi arătoase herghelii de cai şi turme
De mari elefanți de luptă sunt, încât nici să le numeri...

Parcă preafrumoasa Lanka s-a aprins, să ardă toată
Şi ardea ca trestioara secerată şi uscată!

Şi din tunătoare-adâncuri apele se ridicară –
Ca palatele cetății în adâncuri să dispară".

HANUMAN D FOC LANKĂI

Bucuros de toate câte reuşise a le face,
Hanuman a stat o clipă spre a mai gândi în pace:

Ce-ar putea' să făptuiască înainte de plecare,
Ca să-i dea speranță Sitei, să se țină și mai tare?

Ce anume să mai facă, spre-a băga în demoni teama,
Ca și Ravana să știe că va fi să deie seama!

El şi-a zis: „Bătut-am demoni mulți, şi-am dărâmat copacii,
Care străjuiră templu în grădina lor cea sfântă,

Acum ei adune-şi morții, iară eu îi las în pace
Și mă duc peste cetate, şi-am s-o văd acu ce-mi cântă!
Pusu-mi-au în coadă focul demonii? Dar focu-acesta,
Zeilor spre înălțare, pentru-a cere jertfe este!

Merg acum să-i caut hrana!“- lată-mi-l, pornit ca norul,

Care-n coadă poartă fulger, focul-înfiorătorul.

Pe palatul lui Prahasta-Mânălungă sare-ndată
Şi palatul iui se face auroră-nflăcărată.

Apoi și-al lui Mahaparşva s-a aprins palat, să ardă,
Şi-ale altora palate tot cenuşă-au fost să cadă!

Au mai ars atâtea case și castele multbogate,
Hanuman cu o scânteie le-a făcut cenuşă toate!

Fiul Vântului, ce ştie cum că-i norocos, de-ndată
Spre un alt palat porneşte, căci pe Ravana îl cată,

Cum îşi pune-arzânda coadă pe palat de nestemate,
Cel palat frumos ca Meru, arde ca și celelalte.

Parcă ziua cea din urma peste Lanka se lăsase,
Hanuman, trecând ca vântul, foc în juru-i semănase.

Vântul flacăra o-nalță, ca pe-un car, de foc o poartă,
Car ce zboară prin văzduhuri, hăulind din poartă-n poartă.

Scrum lăsând în a sa cale și zvâcnind strălucitoare,
Ba mai albă ca cristalul, ba ca aurul din soare.

Hanuman cu bucurie se uita cum arde locul,
Pentru marea nedreptate răzbunându-se cu focul.

Da, palate multbogate-mpodobeau acea cetate,
Cum pot fi numai în ceruri, unde zeii au de toate.
Și căDeau cutremurate, cum ar fi cereşti palate,
Când se-ntâmplă semizeii să se-ncarce de păcate.

Demoni, în fața morții deveniți cu toți de-o seamă,
Ca și niște animale îngrozite alergară!

Îşi pierdeau și bogăția, şi voința de altădată,
Și plângeau că zeul Agni a venit cu foc să-i bată.

Mamele cu prunci-în brațe alergau înnebunite,
Neştiind din ce pricină sunt de ceruri pedepsite!

Fetele nepieptănate, cum săreau din case-aprinse,
Aveau trupuri luminate, ca din fulgere desprinse.

Se topea arzând metalul, se scurgea argint şi aur,

Şi coral, și pietre rare în șuvoiul lor ducând,

Iar cum focul nu-l mai saturi nici cu lemne, nici cu paie,
Hanuman noi jertfe cheamă, să-l hrănească rând pe rând.

Astfel se topea cetatea, a lui Ravana cetate,
Ca și cea a lui Tripura, Rudra când a fost a-l bate.

Jos demonii ardeau delaolaltă,
Şi flacăra creştea tot mai înaltă,
Cum untdelemnul arde și dă viață
Acelui foc ce pe altar se-nalță.

Cât sutele de sori ardea cetatea,
Când se-auzi puternic tunet, care
Doar Brahma l-ar produce la crearea
Din coaja oului a lumii jumătatea.

Vârtejuri roşii flacăra se zbate,
Şi-i focul ca kinşuka dată-n floare
Şi fumul în albastre rotocoale,
Pluteşte, precum lotuşii pe ape..

„În chipu-acesta de maimuță cine
Să fi venit la noi? Anila-Vântul?
Varuna, care apelor cuvântă?
Sau Yama, care nu spre bine vine?!

Mărețul Indra fulgere ne-aruncă?
Ne arde Brahma, creatorul lumii?
Sau Agni mâniat pe foc ne pune,
Cu focu-n şapte limbi pornit la muncă?

O fi chiar Vishnu, zeul care are
Puternicie fără de hotare,
În chipul de maimuță! Şi ne bate
Tot neamul pentru marile păcate!“

Iar Hanuman stătea pe creasta casei,
Neînfricat, ca leul, între focuri,
Şi numai coada-i licărea pe-alocuri,
De parcă focul i-o încoronase.

Când pierea în foc cetatea, tot orașu-n scrum să zacă,
Hanuman sări să-şi stingă coada sa-n ocean de apă.

Acum, după ce-și înfăptuise dreapta răzbunare, de-și răcorise bine sufletul, voinicul Hanuman, mânat de dorința de a-l vedea mai repede pe Rama, se avântă spre vârful unui preafrumos munte cu numele Arishta, peste care se perindau șirag norii străluminați de razele soarelui. Și unde scoase el un răcnet îngrozitor, și unde-și propti picioarele în acel munte-mpădurit, și unde se opinti o dată să sară! Numai ecoul unui cutremurător vuiet mai stăpâni văzduhul în ultima clipă, pe când muntele cel cu păduri și râuri, izbit de picioarele maimuței se cutremură și se tot coborî sub pământ.
Iar fiul lui Vayu străbătu oceanul de aer și se lasă să coboare pe vârful muntelui Mahendra, unde era așteptat de oștirea maimuțelor și a urșilor.
Aicea Hanuman-preaînțeleptul
N-a mai putut a zăbovi o clipă,
Ci spre Kishkindha s-a pornit de-a dreptul,
Luându-şi vântul pentru zbor aripă.

Acolo l-a găsit pe prințul Rama,
Cuprins de-ndurerată așteptare
Şi mai că neștiind să-și deie seama
Ce veste-i vine îmbucurătoare.

Şi Hanuman de-a-fir-a-păr îi spune
Cum o văzu-n grădina cea-nflorită
Pe Sita, zi și noapte străjuită! –
Şi-aşa zicând, o perlă-n mână-i pune.

Iar Rama ia această perlă rară
Şi-o ține sub priviri înlăcrimate, -
De pare ca-n trecut c-o vede iară
Pe Sita, pe prințesa sa aproape.

„O, Hanuman, de-ai şti ce veste bună
La inimă mi-aduci! Comoara asta
De tatăl ei la nuntă i-a fost dată,
Iar mie drept speranță mi-i lăsată!

Deci nu mai pot să stau pe loc o clipă
Fii călăuză! Şi pornim în pripă!"

CARTEA A ŞASEA
LUPTA

SEMNE PREVESTITOARE

Către Lakshmana vorbește Rama, care ştire are,
Ca un zeu, că i se-arată semnele prevestitoare:

„Ici în codru cel cu poame, cu izvoare și cu rouă,
Să ne rânduim în cete oastea-încredințată nouă!

Semnele prevestitoare le citesc, și nu-s a bine,
Grea și mare e năpasta care peste lume vine.

Prin măcel va fi să treacă marea oaste de maimuțe,
Ca și cea de urşi, pe care bătălia n-o să-i cruțe.

Dar și demonii cu hurta vor cădea în bătălie,
Deci - 'nainte! Altă cale nu-i destoinică să fie!

Se cutremură oceanul sub vârtejuri mari de apă,
Munți, ce din măruntaie aurul afară-și scapă...

Norii parc-ar fi hiene, care morții devorează,
Ploaia roșie cu sânge peste câmpuri lăcrimează.

Cerc de pară se desparte de prealuminatul soare
Şi-n desiș de roșii ramuri cade ca o arătare.

Urlă fiare, păsări țipă a neliniște și jale,
Tot privind cu multă teamă la-nfricoşătorul soare:

Ci de vină este luna, de la ea și spaima vine,
Că e jumătate neagră, jumătate - purpurime,

Lakshmana, aşa un soare negru nu văzu vreodată,
Nici atât de sângerie-n jurul lui arzând obadă!

Parc-ar fi să se prezică astăzi chiar sfârşitul lumii:
Nici o stea din cerul liber nu se vede! Că anume
Praful negru, corbul negru peste stele-aripa-şi pune.
Şi-apoi mai auzi, întreabă cel fecior al Kausalyei,
Cum a grea năpastă urlă, presimțind ceva șacalii?

Unde oaste contra oaste lăncile în pumn îşi strânge,
Câmpul cel uscat se face mare mlaştină de sânge.

Frate Lakshmana, deci astăzi să pornim cu oastea toată
Către Lanka şi pe Sita s-o vedem eliberată!"

Între timp, pregătindu-se de luptă, Ravana trimite-n tabăra dușmanului doi demoni, pe Șuka și Sarana. Aceste două iscoade, după ce vor vedea cum arată de aproape numeroasa oștime a maimuțelor, se vor întoarce la Ravana să-i aducă știrile.

CĂPITANII LUI RAMA

Ravana de sus priveşte şi, peste oceanu-n valuri,
Vede spuză de oştime dincolo pe văi, pe dealuri.

Şi pe Sarana-l întreabă, supărat cum nici se poate,
Cine să conducă oare-aceste oşti nenumărate?

„Văd oştimea de maimuțe, rânduită-n cete multe!
Dar pe cine-a pus Sugriva să stea cetelor în frunte?
Mai apropiați pe cine dintre căpitani şi-i are?
Şi-apoi câte are cete? Oastea lui cât e de mare?

Sarana aşa-i răspunde: „Află, rege, de la mine:
Dincolo de-aceste ape plin e codru de oştime!
Ci-n oştimea de maimuțe nu-i nici una în măsură
De a-și potrivi puterea cu acea de tună-urlă,

Încât în cetatea Lanka se cutremură oricine
Şi se clatină pădurea, munții, zările senine.

Da, în oastea lui Sugriva ea-i mai tare și mai mare,
Şi în jurul ei ca frații se adună căpitani.

Poți vedea aici, mărite, și pe căpitanul care
Poartă numele de Nila și oștime multă are.

De la Nila mai departe vezi pe unul ce se-ncruntă
Şi priveşte spre cetate cu sălbăticie cruntă:

Ăsta-i Angada, cel care are părul rupt din soare,
Galben-galben, şi la luptă mi te strigă-n gura mare!

Calcă greu ca elefantul şi la orice pas loveşte
În pământ cu coada! Vezi-l! De mânie clocoteşte.

Iată-l, galben ca un lotus, coada - parc-o duce vântul,
Dar, lovind cu ea, în patru zări cutremură pământul.

E nepotul lui Sugriva, şi el rege vrea să-l pună.
E legat cu Rama, este ca şi Indra cu Varuna,

Se mai spune că şi fiul Vântului găsi pe Sita
După Angada, cel care primu-n minte a găsit-o.
Dincolo de el se vede un voinic înalt, ce poate
Fel de fel de poduri face peste fel de fel de ape.

Acest meşter Nala este şi i-i tată zeul-faur
Vişwakarman. Are Nala, ca şi tatăl, mâini de aur!
Iar alături se vede cel cu blana argintie,
Căpitanul Shveta, mândru şi viteaz cum nu se ştie.

Cunoscut în toată lumea, preamărit în lumea toată,
Unde creşte des santalul el acolo-şi strânge ceată.

Îs oştenii iuţi ca focul, poartă haine ca şofranul,
Tigri ce-şi arată colţii-nnebunind când văd duşmanul.

El se laudă oriunde cum că ne dărâmă Lanka,
Pentru a salva pe soaţa marelui nepot de Raghu.

Un alt căpitan - Kumuda-i, tot viteaz cu oaste-aleasă,
Adunată din pădurea ce-i în ţara lui muntoasă.

Şi-acum, Ravana, te uită, vezi încolo, mai departe,
Cum păşesc îngrozitoare, şi codate, şi-ncomate,

Maimuţe de toată mâna, de culoare arămie,
De culoare neagră-neagră, şi de galbenă albie.

Câtă frunză, câtă iarbă-s adunate - rânduri-rânduri,
După Ceanda, căpitanul, potrivindu-şi mii de gânduri.

Într-un gând, într-o suflare, într-o unică chemare
Ceanda oastea își unește spre-a o trece peste mare.

Să-l auzi, înfumuratul, umblă tot cu speriatul:
„Îneca-voi Lanka, și-ncă – unde-i marea mai adâncă",
Iară altul are coama ca de leu și nici clipește.
Cu priviri de foc se uită către Lanka, dușmănește.

Câtă ură în privire! Sar scântei din ochi în apă,
El numai cu ochii Lanka vrea-n cenușă s-o prefacă.

Este Rambha-căpitanul dintr-o țară-mpădurită,
Unde nu găseşti o creangă să se treacă ne-nflorită,

Unde munții stau de strajă, priveghind până departe
Sahia și Krishna, vârfuri pân' la ceruri de înalte,

Sunt în oastea lui o sută cete și în fiecare.
Câte-o sută mii de tauri, ce-s de neam-maimuță, are.

Tot oșteanul se înfoaie, gata de-a lua în coarne
Lanka noastră, s-o arunce și s-o calce, și s-o darme.

Mai poftește de privește pe-un viteaz fără de moarte,
Uite-l colo, stă și cască și din urechiușe bate.

Frica-n luptă n-o cunoaște, și așa îs toți ostașii,
I-a-nvățat: tot înainte! Fie cât de tari vrăjmașii!

El Şarabha se numește, căpitan ce stăpânește
Muntele Salveia, unde și dreptatea ocrotește,

Patru sute cete are el sub steaguri, oaste mare –
Câte-o sută mii maimuțe are ceata, fiecare!

Sunt maimuțele numite „vagabonzii din pădure",
Și răcnesc înnebunite, clocotind de focul urii.

O, mărite rege! Vezi-l pe acel ce strălucește
Printre-ai săi, ca zeul Indra, şi-i îndeamnă voinicește.
Tot la fapte mari de luptă, coborându-i de prin ramuri
Pe oștenii săi, strigându-i şi-adunându-i pe sub flamuri!

Ştii tu cine-i căpitanul? E Panasa. Stăpânește
Preafrumosul munte, care Pariatra se numește!
Are voievozi atâția - cincizeci sute mii, şi care,

Toți viteji, au câte-o ceată de maimuțe fiecare!

Dar să mergem mai departe... Vezi cea oaste luminată,
Ce se-ntinde ca oceanul, vălurând înfurtunată?

E cât muntele Dardura căpitanul ei, Vinata,
El ca soarele lucește, oastea-și face luminată.

E voinic și fără teamă, și pe toate el le poate,
C-a băut din râul Vena, de s-a-nvrednicit de toate.

Șaizeci sute mii el are de maimuțe săritoare,
De oșteni, ce și-mpreună groaznici sunt, şi câte unul!

Mai departe stă Krathana și la luptă mi te cheamă
Cu mulțimea de oștime ce i-a fost lăsată-n seamă...

Pe Gavaia cel puternic, uite-l vezi? E mai încoace
Furios, uitând de oaste, către tine drum își face.

El de unul că s-ar bate, bătăuș ca și cocoșul,
Clocotește-n el puterea, și-i pletos, cu părul roșu.

Dar și el cu sine cheamă către Lanka oaste multă –
Câte-o sută mii în ceată, șaptezeci de cete-n luptă!“

LUPTA DIN TIMPUL NOPȚII

Peste câmpul de bătaie bezna cade dintr-odată,
Pânză neagră, de asfințitul multînsângerat lăsată.

Dar în bezna care stinge ziua cu suflare vie
Biruința-i mai dorită, lupta-i mai cu dușmănie.

Neagră-n jur întunecime-i, însă săbiile taie,
Parcă orbii se-ntâlniră azi pe câmpul de bătaie!

Numai se-auzea: „Eşti rakshas?“ Or: „Maimuță eşti? Şi-ndată
Peste coifuri, peste zale răsuna răspuns de spadă.

Purtând zale aurite, demonii cu piele smeadă
Se vedeau prin noaptea neagră, cum pot munții să se vadă

Munții-mpăduriți, pe unde-s plantele de leac o mie,
Unde sunt strâmtori și pante strălucind-o feerie.

Mergeau demonii spre oastea de maimuțe s-o râșnească,

Toți - un fel de val-vârtejuri și mânie demonească.

Şi-aveau rakshasii pe trupuri platoşele daurite!
Dar nu ca să mi-i admire sunt maimuțele venite.

Sar oștenii lui Sugriva și pe demoni îi atacă,
Sar maimuțele pe steaguri și pe cai, căci vor să facă

Din drapelele dușmane zdrențe-n vânturi aruncate,
Iar din cai - rănite trupuri care zac însângerate!

Elefanți voinici şi demoni, care elefanți mânară,
Cad pe jos și sângerează, că maimuțele-i muşcară!
Plouă cu săgeți pe demoni, vin săgeți înveninate,
De doi frați, doi fii, de rege, tot pereche aruncate.

Și cum trec în zbor pereche spintecă dușmani o mie –
Nici suflarea lor de demoni să nu le rămână vie.

Praf țepos a-mplut văzduhul, și acea oștire multă,
Când respiră greu din aer, de atâta praf strănută.

În urechi şi-n ochi se bagă prafu-acesta bun de șotii,
Încât nu mai pot oștenii nici să mai deschidă ochii.

Dar cu prafu-n ochi, şi-n beznă, cine lupta s-o mai ducă?
Sunt viteji! Căci nu-ncetează râuri sângele să curgă!

Mai străbat a nopții beznă sunetele chemătoare
De panave, de timpane și de tobe tunătoare.

Le răspunde dintr-o parte neadormitul glas de roate,
Țipetele, de maimuțe nemaispus de-ngrozitoare,

Şi printre acestea toate, și peste acestea toate
Nechezat de cai răzbate până dincolo de moarte.

Pe pământu-n praf și sânge, seceraţi delaolaltă,
Căpitani de-ai lui Sugriva claie zac peste grămadă.

Unde demonii căzură, ca niște, movile-n ceață,
Trupuri neînsuflețite ici și colo se înalță.

Împrejur - atâtea arme pretutindeni aruncate!
N-a avut nicicând pământul alte daruri mai bogate!

Un pământ cu-atâta floare! Nici nu știi cum i se poate

Să rodească-n loc de pâine armele acestea toate!
Peste-ntinsul câmp de luptă grea aripa neagră-și pune
Bezna nopții-ngrozitoare, prevestind nu zile bune.

Demoni, ce sunt ai nopții, l-au închis în bezna neagră
Pe neprihănitul Rama, ca să-l bată noaptea-ntreagă

Cu săgeți nenumărate, și să râdă, el s-audă
Câți dușmani în față are, să se teamă să răspundă.

Cum stârneau atâta vuiet, se părea că-n val cu spume
Vine-nfurtunat oceanul, ca să pună capăt lumii.

Ci-şi înalță arcul Rama, şi de şase ori săgeata
Zboară, și loveşte-n şase Zburători de Noapte, iată-i:

Mahodara pântecosul și Iajnaşatra, cel care
E atât de crunt, că-n lume nici pereche nu mai are;

Apoi Sarana și Şuka - cercetași, viteji de-o seamă,
Ce se potrivesc de parcă-s amândoi făcuți de-o mamă;

Vajradamshtra, cel ce are colți de diamant, și încă
Mahaparşva - din lovire el abia se mai ridică.

Peste tot, pe unde poate, Rama, cu săgeata bate
Aurită și ușoară, pare flacără ce zboară!

El - pentru oștirea toată căpitanul cel mai mare –
Astfel curățea de dușmani locu-n patru părți de zare,

Deci, să lumineze noaptea doar săgeata lui mai poate!
Demonii ardeau în flăcări ca și fluturii de noapte,

Astfel se topise bezna, că-n lumină de săgeată
Bătălia cea de noapte era toată luminată.
Aruncase-n aer Rama săgeți multe - miriade!
Toate ele ard ca focul și lumina lor nu scade.
Parcă-s licuricii toamnei, licărind cum li se cade.
Demonii s-au pus să urle mai sălbăticiți, mai tare
Şi timpanele să-și bată și mai mult asurzitoare!

Sub această blestemată, neagră-a nopților aripă
Bătălia tot mai cruntă devenea din clipă-n clipă.

Muntele cel cu trei coarne s-a trezit de-atâta larmă,

S-a cutremurat din talpă, răspunzând la glas de armă.

Iar maimuțele se-avântă și mai mult acum; se-agită!
Cele ce au cozi de vacă intră-n luptă-ntr-o clipită,

Cele negre după ele vin să lupte-n ceața neagră,
Nevăzute-n bezna nopții, taie-n demoni noaptea-ntreagă!

Ici în luptă se avântă Angada, viteazul care,
Ca și tatăl sau, ca Valin, semizeu în luptă pare.

Al lui Ravana feciorul, Indrajit, de cum se-arată,
E lovit, de-și pierde caii, vizitiul - dintr-odată...

Și, de n-ar fi-avut el darul nevăzut de a se face,
În împărăția morții s-ar fi odihnit în pace.

Dar așa, sări din caru-i și un nor de fum l-ascunse.
Angada a dat să-l prindă, el cu fumul dispăruse.

Rușinat cum nu se poate, Indrajit, plin de mânie,
Simte cum îi arde pieptul de atâta dușmănie.

Dacă-i dăruise Brahma darul ista de-a se face
Nevăzut, el nu se-ntrupă, ci rămâne-așa și tace,
Nimenea să nu-i audă, nimenea să nu-l mai vadă!
Şi de unde îi convine nevăzut să stea să bată.

Astfel el curaj mai prinde și s-avântă înainte,
Peste Lakshmana și Rama cu săgețile-i vrăjite.
Trage fără pic de milă, clocotind de răutate,
Și săgețile trimise cad ca fulgerele toate.

Cad săgețile pe frații, care nici să se aștepte
Că sunt arme otrăvite și că mușcă rău ca șerpii.

Cad săgețile cu droaia, și pe Lakshmana, pe Rama
Nestrăpuns nu mai rămâne loc măcar atât cât palma.

Să fie Indrajit văzut de Rama,
Să aibă trup și el, nu ar mai bate
În cei doi frați nici cât pe jumătate!
Ci-așa, pe unde-i el... nici nu-ți dai seama.

SĂGEȚILE LUI INDRAJIT

Cu săgeți strălucitoare, ce au vârfuri oțelite,
Indrajit bătea în voie, ca din locuri tăinuite.

Invizibil, ca văzduhul, tu pe dânsul nu-l poți bate,
Ci el trage fără milă, nevăzut din orice parte.

Vai de cei doi frați, sărman, locuşor nu poți alege,
Unde nu s-a-nfipt săgeata, - nici măcar cât pui un deget.

Lucitoare, netezite şi-n tot felul oțelite,
Zbârnâiau din zare-n zare, mari săgețile-aurite.
O săgeată-n zbor s-arată cum e luna jumătate,
Ba o vezi cu altă formă - două palme-mpreunate...

Și mai seamănă săgeata cu un brici tăios, sau pare
Ca rânjit un colț de tigru la o mare supărare.
Tot săgeți îngrozitoare! Se înfig în cine - moare!
Răutatea istui demon nici hotare nu mai are.

Bietul Lakshmana cum vede că se clatină al său frate,
Scutul său de totdeauna, de durere nu mai poate.

Îndoit în trei stă arcul. Lângă muribundul Rama
Stau îndurerați oștenii, plâng de jalea lui de-a valma.

Rama cel cu ochi de lotuși, el – oștean întru speranță,
Cine i-ar fi spus vreodată Indrajit că-l ia din viață!

Și cum Lakshmana îl vede doborât şi mort pe Rama,
Cade, sângerându-i trupul, de nimic nedându-şi seama.

Indrajit nu mai putea de bucurie că-i omorâse pe cei doi prinți, pe cei doi frați, pe cei doi oșteni, mai bravi între cei bravi, pe Rama și pe Lakshmana. Și s-a pornit de îndată la Ravana, să-i ducă această îmbucurătoare veste. Și mare jale puse atunci stăpânire pe sufletele tuturor oștenilor lui Sugriva, şi ei s-au strâns cu toții în jurul celor doi frați morți, plângând neputincioşi şi-ndurerați.

RAMA ESTE ÎNVIAT DE GARUDA

Vântul răscoli oceanul, înălțând vârtej de ape,
Vălurând sub boltă nori, pe cât cerul îi încape.
Mânios porni să smulgă de pe insulă copacii
Şi-i zbârlea ușor în apă, ca și când neavând ce face.

Speriatu-s-au de moarte vietățile cu toate,

Câte-s oploșite-n apă, câte-s pe uscat aflate.

S-au ferit de grea năpastă șerpii, ei se-adăpostiră,
Vietățile din mare mai spre fund se găvozdiră.

Printre fulgere deodată o lumină se arată,
Care Garuda o face, cea născută de Vinata.

Vine pasărea din beznă, luminând întru dreptate,
Nedreptăților nici soră nefiindu-le, nici frate.

Și-atunci șerpii, puși sub vrajă spre a fi săgeți, să bată,
Iar se văd cu spaima-n frunte, Garuda când li se-arată.

Ei au teama lor şerpească: Garuda parcă i-ar arde! –
De pe răni în graba mare câte unul cade-scade.

Iar al păsărilor rege, iar Garuda se apleacă
Către cei doi frați ce-n sânge au căzut aici să zacă:

Cum i-atinge cu aripa orice rană dureroasă
Se închide, fără semne lasă pielea lor frumoasă.

S-au trezit, parcă-și dormiră somnul greu sub cer cu stele,
Dar și mai viteji acuma, și cu mult mai în putere,
Ei, coborâtori din Raghu, parcă moștenise-anume
Câtă-n veac avuse neamul voință și-nțelepciune.
Moștenise şi-nmulțise tot ce bun urma să fie
Pentru gând și pentru faptă şi-aveau darul profeției.

Astfel Garuda-i trezise pe-amândoi din somn de moarte
Luminându-i ca să fie și mai vrednici mai departe.

Și-a vorbit divinul Rama: „De cum ai venit încoace,
Toate vrăjile dușmane începură-a se desface.

Acum inima-mi tresare prea plăcut înfiorată
De a ta apropiere, cum îmi tresărea odată,

Când se-apropiau bunelul, Adja binecuvântatul,
Sau părintele-n Kosala, care stăpânea regatul.

Cine ești și cum îți spune, că nici n-ai asemănare:
Preafrumos la chip, mirosul de santal ales îmi pare,

Haina ta cea albă nu e nici de-un fir de praf pătată,

Daurita ta coroană numai ție-ți este dată!"

Ca un zeu voinic și mândru, luminat din tălpi în frunte,
Cel cu aripi fermecate la-ntrebare-aşa-i răspunde:

„O, prealuminate Rama sunt Garuda, acel care,
Îți rămâne-n veci prieten, să trăim într-o suflare!

De-acei șerpi, ce vă legară, nici chiar Indra nu mai poate
Să vă scape, chiar să bată el cu fulgerele toate.

Dar eu n-am putut rămâne să privesc cu nepăsare
Un mișel cum vă lovește. El, cu farmecele sale,
Şi-a făcut săgeți din șerpii cei colțoși, care sfâșie,
Indrajit punându-i astfel să se-mplânte-n carne vie.
Fii atent, o, bun prieten, șerpii mușcă mișelește,
Eu îi știu – așa le este neamul lor de când trăiește.

Ei sunt toți născuți de Kadru, mama lor, înveninata,
Care-a fost dușman de moarte pentru maică-mea Vinata.

Voi, şi Lakshmana, și Rama, ne'nfricați sunteți în luptă,
Iar Garuda vă ajută, inima de și-o ascultă!

Acum voi să știți, odată ce-ncepută-i bătălia:
Arma voastră-i lupta dreaptă, arma lor e mișelia!"

Astfel Garuda vorbit-a, și cu fapta și cu sfatul,
Și i-a-mbrățișat frățește - și pe unul, și pe altul.

Și cum iarăși sunt în viață, gata de-a lupta îndată,
Și cum n-a rămas un șarpe să mai fie iar săgeată,

Toată oastea de maimuțe, s-a mirat de-acea minune,
Despre care înainte nici nu se-auzise-n lume –

Cei căzuți ca morți – să-nvie, frații Lakshmana și Rama,
Iar săgețile vrăjite şi înfipte-n ei să fie

Șerpi, cum fost-au înainte Indrajit de a-i preface,
Care-n fața lui Garuda - îngroziți se vor retrage,

Toată oastea asta strigă, ca de bucurie beată
Și dorind să fie lungă viața prințului salvată.

Smulg copacii de pe cale, şi-nvârtindu-mi-i în aer,
Strigă doritori de luptă și de-al dușmanului vaier.

Rag maimuțele ca leii, și au cozile umflate,
Sar-nainte, de timpane fără de răgaz chemate,
Iată-le, îngrozitoare, pe sub ziduri adunate,
Strigă - guri nenumărate - îngrozind acea cetate.

Ravana află vestea că au revenit pe câmpul de luptă cei doi feciori ai lui Dasharatha, după ce fuseseră treziți din somnul lor de moarte și înzdrăveniți de pasărea-rege Garuda. Și atunci el, demon cu zece capete încoronate, trimite la luptă pe cei mai buni conducători de oști ai săi. Dar înțeleptul și prevăzătorul urmaș al lui Raghu a găsit cu cale să afle cine sunt ei, întrebându-l chiar pe fratele lui Ravana despre toate.

CĂPITANII LUI RAVANA

Și Vibhişana-nțeleptul, astfel i-a răspuns lui Rama:
„Iată un oștean preavrednic, cel cu fața ca arama,

Care-i sus, pe elefantul ce tot dă din cap, și pare
Pe un cer de dimineață luminat și tânăr soare.

E Akampana. Din urmă, încruntat viteaz se-avântă,
Semnul leului pe steagu-i parcă-i viu și se frământă.

Iară arcul lui privește-l! Cum stă-n car viteazul, pare
Că își poartă zeul Indra fulgere strălucitoare.

Colții lui de fildeș, iată-i, răsuciți ca niște coarne...
Pentru darul de-a se face nevăzut e căpitan el.

Indrajit, să știi, îl cheamă, Ravana îi este tată!
Şi-ncă un arcaș se vede, care are trupul, iată
Mai cât muntele Mahendra sau cât Asta: stă-n picioare
Sus în car și arcu-și ține neslăbit de încordare.

Într-un trup așa de mare nici puterea mică nu e!
Şi-i viteaz. Și Aticaia i se zice lui pe nume.

Altul are în privirea de aramă scânteiere
Și avântul ce-l înaltă de-i adaogă putere:

Elefantul care-l duce are zurgălăi la glezne,
Peste el stăpân acuma numai Mahodara este.

Mahodara groaznic urlă, e oștean de fire tare,
Și mai poartă acest nume, fiindcă are pântec mare!

Iată-un călăreț, ce pare cât înzăpezitul munte,
Având platoșa de nouri, având soarele pe frunte.

Este, Pishacea - om iute și preanorocos în luptă!
După călăreț și calu-i: ca săgeata zboară-n luptă.

Vezi pe-un altul care-și poartă strălucitele veșminte,
Și-i cu suliță dințată și-avântată înainte?

Care trece de-a călare pe-un voinic și mândru taur
Ale cărui două coarne-s semiluna cea de aur?

Iată, el cu-această armă supără atâta lume!
Noi îi zicem toți Trishira, de voiești a-l ști pe nume,

Pe cellalt voinic, smolitul lat în piept, să știi că-l cheamă
Kumbha, că în 'oastea toată nu-i arcaș cu el de-o seamă.

Că săgeata lui nu-bate în pustiu, ci parc-alege,
Că pe steag emblemă-și are chipul unui şarpe-rege.
Este de ne'nfrânt Nikumbha, și la gloria sa vie
Vrea s-adune noi victorii, dobândite-n bătălie.

Vezi pe-un altul?- poartă ghioagă, buzdugan bătut în cuie,
Podobită-n diamante, cum o altă armă nu e!
Iar Narantaka își are carul zburător sub steaguri
Pestrițate, și-ngrozeşte cu-acest car streine neamuri.

Cum trecea prin munți îşi smulse stânca grea cu praguri multe
Și o puse-n car să-i fie zdrobitoare armă-n lupte.

Iată-l colo pe acela, zece capete ce are,
De cuprinde-n jur tot locul cu priviri scânteietoare,

Cel ce zeii înspăimântă și pe demoni stăpânește!
Demoni au chip de fiară, şi-ntre dânșii strălucește

Ca-ntre fiare urâcioase el, ce-i rege! Seamăn n-are –
Sub umbrela lui cea dalbă chipu-i preafrumos apare.

Este mare ca și Vindhya şi-nțelept e-n toate cele
Pare însuși zeul Indra între duhurile rele.

Printre chipurile nopții strălucește ca un soare,
Pietre scumpe în coroana-i scânteind fermecătoare.

Este chiar stăpânul Lankăi, cel ce-i nesupus lui Yama
Şi pe care nici chiar Indra, fulgerând, nu-l ia cu teama!"

Rama l-a privit o clipă și-a zis fără ezitare:
„Peste Zburătorii nopții, da, el este cel mai mare,

El le este rege, şi-apoi luminează zi și noapte.
Ochiul nostru strălucirea a-i privi cu greu mai poate.
Chipul lui e ca văzduhul, ce-i țesut dintr-o lumină,
E ca soarele amiezii, când e bolta-n cer senină.

Nu sunt regi, nici zei, nici demoni precum este el în stare
Să te înspăimânte-atâta cu lumina-i orbitoare.

Are douăzeci de brațe ale sale, iar din urmă –
Oastea lui de duhuri rele; o nenumărată turmă.

Înspăimântătoare forță! Vine șuierând să lupte...
Trec oșteni cu munți în brațe, de sunt munte lângă munte!

Al lor rege-atotputernic ca și zeul Yama are
Gata de-aruncat juvățul peste orișice suflare".

Și-a mai zis preabunul Rama: „Mie-mi este dat de soartă
Să pășesc pe aceeași cale, ce pe Ravana mi-l poartă.

El pe Sita mi-a răpit-o, dar oriunde s-ar ascunde
În trei lumi a mea mânie l-ar găsi... și va răspunde".

LUPTA DINTRE RAVANA ŞI HANUMAN

Astfel Rama își încheie vorba sa prevestitoare
Şi cu Lakshmana-mpreună către demoni face-și cale.

Vine oastea de maimuțe către Lanka valuri-valuri,
De atâta oaste-valuri Lanka tremură din maluri.

Dar stăpânul țării Lanka ne'nfricat şi crunt se-avântă,
În șuvoiul de maimuțe mare pește se implântă,

Şi prăpăd în oaste face, peste ea de cum se-aruncă,
Însă nu-i fricos Sugriva, înapoi să mi se ducă!
El înşfacă-un vârf de munte, coperit cu frunză verde,
Şi cu brațul vânt îi face și în Ravana-i repede!

Dar nici Ravana nu-i omul care nu știe să lupte,
Cu săgețile-aurite sfarmă vârful cel de munte!

Apoi scoate el din tolbă și-o săgeată-nveninată,
Drept în căpitanul oștii o trimite fermecată!

Șuierând a mare groază, în Sugriva ea se-nfige
Şi el cade, încât pare că-ntr-o clipă moartea-nvinge.

Strigă demonii cu toții, se cuprind a bucurie
Toate duhurile rele, că Sugriva n-o să fie
Niciodată să mai lupte, cum lupta cu strășnicie!

„Dar când a căzut Sugriva, şi mai aprigi se făcură
Căpitanii lui – Gavaksha și cu Nala; se făcură

Mai voinici, de ridicară stânci cât munții de înalte
Şi în palme le săltară spre-a le arunca departe,

După ei veneau Sushena cu Rishabha și Gavaya,
Și smulgeau din rădăcină arborii, visând bătaia,

Dar şi Ravana se-ntartă: cu metalul în văpaie
Peste oastea de maimuțe el săgeți trimite - ploaie!

Deci asaltul lor se stinge, nu le-aduce mângâiere.
Numai pierdere le-aduce, că le scade din putere!

Hanuman însă, viteazul, care știe lupta bine,
Ploaia de săgeți o suflă-n altă parte s-o încline,

Și la Ravana răzbate, la trăsura lui înaltă,
Și de jos cum îi vorbește, moartea Ravana-și așteaptă:
„Ravana, tu știi prea bine, că nu poate-un rău a-ți face
Nici un zeu, de-atâta cerul te-a lăsat oricând în pace.

Slujnicele lui Kubera n-au să poată niciodată
Pe-al tău frate să-l susțină, nici pe tine să te bată!

Și nici gând că poți să suferi de la demoni vreo durere,
De la muzicanți celești, ci eu am a mea putere,
Deşi nu-s decât maimuță. Dar din asta am plăcere!

Gheare am, să-ți sfâșii trupul, laba-mi este ridicată,
Să scot duhul rău din tine azi doresc ca niciodată!”

Și-atunci Ravana îi zice, cu ochi roșii de mânie:
„Te vei coperi de slavă tu aici pentru vecie!

Hai, lovește-mă, pe urmă zi că te-ai bătut cu mine,

Dar să știi că tot pe urmă face-voi și scrob din tine"

Hanuman așa-i răspunde: „Mai întâi adu-ți aminte
Cine l-a zdrobit pe Aksha, cărui tu îi eşti părinte?!

Și, înnebunit de ură, Ravana cu braț de stâncă
Pe maimuță o lovește-n pieptu-i, și mai tare încă.

Dar s-a clătinat pământul, ca și bolta cea senină,
Până când din amețeală cea maimuță să-și revină.

Și-apoi fără de zăbavă Hanuman cumplit lovește
Cu puternica sa labă și pe demon l-amețește.

Cum se clatină un munte, de-i sub talpa lui cutremur,
Astfel după lovitură Ravana-i cuprins de tremur.

Amețit așa vazîndu-l, cum priveau din ceruri zeii,
Mi s-au bucurat cu toți, că pedeapsa va să-și ieie
Capul relelor. Dar mare, cea mai mare bucurie
O avea maimuţărimea, deși scurtă-a fost să fie!

Ravana, dacă-și revine, către Hanuman vorbește:
„Știi că-mi placi cum eşti, voinice, și că mi se potrivește
Voinicia ta! Că lupta cu un slăbănog, vezi bine,
Nu mi-ar fi spre marea cinste, ci spre marea mea rușine!

Căpitanul lui Sugriva: „Ce vorbești de voinicie?
Doi voinici dacă se luptă, unul mort va fi să fie!

Iar noi vii suntem, vezi bine! Dar pe când femei străine
Ai răpit, mi-am dat cuvântul că am să-ți deschid mormântul!"

A urmat o luptă grea și îndelungată, la capătul căreia Ravana cade istovit la picioarele lui Rama. Nu-i taie însă capul preaînțeleptul Rama, ci-l lasă să se odihnească și-l cheamă să vină a doua zi, odihnit, pentru-a lupta ca un erou.
Ravana este înjosit de mărinimia lui Rama și ar vrea să se răzbune, dar frica-i mai sălășluiește în piept și el își trimite ortacii spre a-l trezi pe fratele Kumbhakarna, care este mai puternic decât oricine altul și pe care vrea să și-l facă scut apărător.

TREZIREA LUI KUMBHAKARNA

Demonii cei fără număr iată-mi-i porniți pe cale,
Spre-a îndeplini în grabă ordinul măriei sale.

Iar porunca aspră-i este, cum că Ravana socoate:
Nici o clipă de zăbavă nimănui nu i se poate.
Alergând la Kumbhakarna, strâns-au fiori mirositoare
Și-adunat-au multă, multă și tot felul de mâncare.

Știau sfetnicii prea bine cum e felu-acestui frate:
De cum numai se trezește se așterne pe mâncate.
Cum merg demonii în cale văd o peșteră, o gură:
Ce-i atât de larg deschisă, încât nici să-i știi măsură.

Intră ei, și dintr-odată toți se clatină ca umbra:
Val-vârtej merg înainte ori'napoi sunt dați de-a tumba –

Dup cum acel ce doarme face vânt din orice nară:
Trage aerul în sine ori din sine-l dă afară!

În acest sălaș prea mare asternutu-s-au podele
Din frumoase pietre rare, și cu aur printre ele.

Pe podelele acestea scumpe și strălucitoare
Sta întins chiar Kumbhakarna, o făptură-ngrozitoare.

Cum suflarea i se zbate ba-năuntru, ba-n afară,
Orice fir de păr pe trupu-i ca un șarpe în spirală.

Nările-s două prăpăstii, gându-n care ți se stinge,
Și din gura lui căscată iese greu miros de sânge.

El brățări de aur are și coroană-n nestemate,
Dar, împodobit cum este, doarme ca-n adâncă noapte.

Demonii i-aduc aproape omorâte animale,
Le clădesc, de fac grămada cât îi muntele de mare.

Și-n grămada asta este ce le-a dat pădurea deasă:
Bivoli mari și porci sălbatici, căprioare arătoase.
Toarnă-alături o movilă de orez - nici nu-i vezi creasta.
Pun ulcioare mari cu sânge pe lângă movila asta.

S-au strâns duhurile rele, ca și norii-n cer a ploaie,
Și cu fum de sacrificii vor ca somnul să-i înmoaie.
Cu santal și cununițe: numai flori mirositoare –
Iau înmiresmat văzduhul lângă fiecare nară.

Și atunci, ca să-l trezească, ei se-adună laolaltă

Și în gura mare strigă și din palme-ncep să bată,

Zarvă fac, lovind din bețe, șuieră pe întrecute,
Sună și din scoică albă, nu din una, ci din sute.

Scoicile lucind ca luna strigă să te-nnebunească,
Dar voinicul cel ce doarme tot nu vrea să se trezească!

De la zgomotul acela, de la strigătele-avane,
Când vuiau fără de istov scoici și tobe, și timpane,

Tocmai cerul cel de-al treilea se cutremură-n lumină, –
Și cad păsări, scuturate din a raiului grădină.

Însă doarme uriașul, pare-ar fi de-aici departe,
Și nu-aici e-aceasta zarvă, ci cu totu-n altă parte.

Ci au demonii poruncă să-l trezească, și de-ndată
Vin spre el cu buzdugane și prăjini, şi-ncep să-l bată.

Peste pieptul lui ca piatra ei lovesc fără-ncetare
Cu prăjini, cu buzdugane, cu ce poate fiecare.

Unul dă în el cu stânca, ce a smuls-o dintr-un munte,
Altul - cu barosu-l bate ca în nicovală-n frunte.
Zeci de mii, legați ca unul, au poruncă de-a răzbate,
Dar când suflă uriașul, ca pe vânt se duc departe.

Bat și tobe, și timpane, zările de zgomot crapă.
Însă uriașul doarme, nici să miște din pleoapă!

Dar de nu-l trezesc cu zgomot, demonii s-apucă-ndată
De pun mâna pe măciucă și pe varga ferecată.

Apoi dau fără de milă cu harapnicele-n vite,
Elefanți și cai să treacă și să-l calce sub copite,

Bat din urmă cu ciocane și cu buzdugane grele,
Poate el să se trezească de mânie, de durere!

Șuierat de scoici răsună cu ecouri prin pădure,
Tobelor răspund cu zbateri munții cei cu creste sure,

Tremură de-atâta zgomot Lanka cea frumoasă, toată,
Iară namila din somnu-i nu tresare nici o dată.

Mii de talere se-avântă, se ciocnesc țiuitoare,

Și bat toaca mii de demoni, pe-ntrecute fiecare.

Dar dormea prealuminatul, adormit de zei prin farmec,
Deși demonii de ciudă la urechi îi strigă-amarnic,

Deși-l mușcă de-o ureche și de alta cu mânie,
Și-n urechi îi toarnă apă să-l aducă la trezie!

Deși-n frunte cu ciocanul îl lovesc și-ncă din creștet.
Îi smulg părul, şumuiaguri, ce-a durere se sucește.

Deși-l leagă de „şataghni" şi-l urnesc din loc deodată,
Uriașul nostru n-are nici o geană tremurată.

Peste el trec elefanții, mare turmă, frământându-l!
Dar nu ei au să-l trezească, ci stomacul lui, flămândul.

Ca săgețile de fulger mâinile-și întinde-n zare,
Bâjbâind, cu ele cată ca un orb ceva mâncare,
Cască somnoros, și gura-i ca prăpastia cea neagră,
Te-nspăimânți cât e de mare: ca intrarea-n iad mai largă.

Gura asta purpurie, când se rotunjește, pare
Că e soarele pe Meru dimineața când răsare.

Cască, și prin gură parcă o vâjiitoare-i trece,
Cum din munți coboară vântul șuierând pe vale rece.

Are chip cumplit trezitul și priviri scânteietoare
De mânie, precum Siva-i cu porniri distrugătoare.

Fiecare ochi îi este mare cât un cap de Rahu,
Demonul care înghite luna, 'ntunecând meleagul.

De cum numai se trezește, hai să-și potolească foamea
Bagă-n el mistreț şi bivol: osul, sângele și carnea.

Din cogeamite ulcioare mai bea sânge și grăsime.
Celor vii dușman le este și e dușmănit de-o lume.

În sfârșit, sătul, mâncăul se mai dezlipi de hrană
Și pe dată, într-un suflet, demoni îl împresurară.

El, puternic ca un taur, a lor turmă o privește:
Cu privirea-i somnoroasă, parc-abia de se trezește,

Și-i întreabă, cu mirare că-i trezit, și cu-ntristare:

„Vreau să știu, măi frați, ce este, ce vă trebuiesc eu oare?"
KUMBHAKARNA PORNEŞTE LA LUPTĂ

Ravana, pe al său frate de-l văzu venit să lupte,
Mai întâi pe frunte-i pune o coroană-n pietre scumpe.
Ca șiragul de mărgele un șirag de piatra rară
Gâtul lui îl împresoară și pe piept arzând coboară.

În urechile lui, care parc-ar fi niște ulcioare,
Diamante-i pun, cerceii, stele mari, strălucitoare.

Și din flori aromitoare împletitu-i-au ghirlandă,
Și îi pun brățări de aur, brațu-n străluciri să-i ardă.

Luminează Kumbhakarna, ca și când purtând însemnul
Unui foc de sacrificii, ce-i hrănit cu untdelemnul.

Seamănă, cu cingătoarea-i ce o poartă, Urieşul
Chiar cu muntele Mandara, fost încins c-un șarpe, Şesha,

Pe când vârfu-acestui munte fu legat în jur c-un șarpe
Spre a-l face cum se cere apa în Ocean a bate.

O cămașă grea de zale peste pieptul lat îi pune,
Nici săgeata, nici cuțitul să nu poată a-l răpune.

Strălucește Kumbhakarna ca și vârful Himapati,
Înzeuat cu nori de aur, când apusu-n roșu, bate.

Parcă este zeul Șiva, gata de-a porni să-nvingă
De trei ori în luptă dreaptă pe dușmanul său să-l stingă.

Ocolind din stânga-ndreapta tronul, vine mai aproape,
Îndrumarea cea din urmă, s-o asculte de la frate,
Apoi, bun rămas luându-şi de la Ravana, pornește
Kumbhakarna, glas de tobe și de goarne-l însoțește,

Iar pe urma lui se vărsă fără de sfârșit mulțime:
Cai şi elefanți, și arme are forța ce-l susține!
Precum norii în furtună trec tunând din zare-n zare,
Carele de luptă-n urma-i duruie fără-ncetare.

Vin oșteni călări pe-o ciută, sau pe-un leu rânjind a moarte,
Sau pe pasărea ce zboară, sau pe târâtorul șarpe.

După dânșii pedestrașii vin în rânduri lungi și-avane,

Vin cu săbii și cu suliți, cu securi și buzdugane,

Și cu fețele-ncruntate, pe dușman să-l îngrozească,
Ochii lor le ard în sânge, ura-n ei să clocotească.

Câtă frunză, câtă iarbă vin și vin, și sus ridică
Fluturându-şi-le-ntruna armele care înfrică.

Iar în fruntea lor, în frunte, cu săgeata sa dințată,
Kumbhakarna se avântă în dușman cumplit să bată,

Slugile îi țin umbrela de prin părțile-amândouă,
Că pe el de pretutindeni cu noian de floare plouă.

Preaputernic, uriașul vrea să pară și mai mare!
Şintr-o clipă se preface în făptură-ngrozitoare.

Altu-i chipul, și statura - mai înaltă şi mai lată -
Mai voinic ca toți voinicii - spre-a-ngrozi o lume toată.

Iată-l lat în umeri - poate cât să-ncapă-o sută arcuri,
Și înalt - cât șase sute, măsurat cu-aceleaşi arcuri.
Ochii lui de fiară crudă se-nvârtesc ca două roate
La un car, și ard în flăcări, ca apusu-n prag de noapte.

Şi-aşa strigă Kumbhakarna: „Ca pe fluturi îi voi arde
Pe toți căpitanii oștii de maimuțe! Dar se cade,
Zice el spre dezbinarea celei oști - să nu ne-atingem
De maimuțele, pe care căpitanul le împinge

Împotriva noastră! Ele fie să ne-mpodobească
Şi sălbatica pădure, și gradina-mpărătească.

Numai prințul din Ayodhya bucuros e a ne bate.
Eu am să-l-omor, și Lanka va rămâne-n libertate!"

Aripați de-așa cuvinte, demonii într-o strigare
Îi răspund, de parcă valuri vin tunând din larg de mare.

Pe de-asupra-i norii negri s-au întins, şi-a supărare,
Încruntați de pe la margini, îi privesc orice mișcare.

Cerul plouă tot cu piatră, fulgeră fără oprire,
Se rotesc din stânga-n dreapta păsările prevestirii.

Pe din două părți de cale varsă foc din guri șacalii
Și tot urlă, el să-i vadă mare semn de rău în cale!

Din prevestitoare ceruri ca o piatră corbul cade,
Drept sub nas lui Kumbhakarna, el pe suliță îi șade.

Demonului i se zbate ochiul stâng și el tresare,
Prima dată-n viață-și simte mâna stângă-n tremurare.

Peste el, arzând în flăcări, ziua în amiaza mare,
Trece-n zbor o stea cerească și-apoi cade tunătoare.
De la toate-aceste semne păru-i se făcea măciucă,
Ci el n-avea gând și cale înapoi să se mai ducă.
El, mânat de zeul morții, jucărie-n mâna soartei,
Peste zidul de cetate iată-l trece-n ceea parte.

Marea oaste de maimuțe forfotește sub cetate,
Ci el nu stă să gândească, ci el merge-n oaste-a bate.

Dar maimuțele, de-ndată ce-l zăresc că zidul trece,
Se împrăștie ca norii răsfirați de vântul rece.

Iară el, văzând cea oaste destrămată și-ngrozită,
A urlat de bucurie cu putere înzecită,

Cu suflarea istui urlet mi-i culca el, Kumbhakarna,
Pe dușmani, precum securea culcă-n codru aşvakarna.

Și fugea maimuţărimea, și credea că i se curmă
Răsuflarea, că venise Ziua lumii cea din urmă.

ANGADA LE DĂ-N OBRAZ FUGARILOR

Îngroziți de Kumbhakarna, fug oștenii pe-ntrecute,
Dară Angada-viteazul strigă-le așa cuvinte:

„Ce-ați înnebunit, măi oameni? Nu știți voi că frica n-are
Să rămână-n urma voastră, chiar trecând peste hotare!

Vă gândiți voi cum ar râde soațele de fuga voastră?
Că doar ele știu ce oameni petrecuseră la oaste!

Sau ce rost atunci mai are a fi soț pe lângă soață,
Dacă eşti viteazul care stă mereu cu frica-n brață.
Nici de cum nu-ți face cinste, când eşti om voinic și-n stare,
Spăimântat ca o maimuță să-ți pui coada pe spinare!

Au uitat-ați voi cuvântul, care laudă v-aduce?

Voi, care-ați silit dușmanul pe sub săbii să se culce?

Ori numai văzând vitejii, voi uitați de mândra fală
Și fugiți, ca ei să vadă că sunteți de fală goală.

Nici un pas nu vă retrageți! Să învingeți orice teamă!
După moarte-o viață dulce Brahma vă va da în seamă!

Iar de-ți ști pe câmp de luptă pe dușman să-l dați la strungă,
Să-l zdrobiți, atunci v-așteaptă glorioasă viață lungă.

A-l strivi pe Kumbhakarna Rama și de unul poate,
Prostul vine cum spre lampă vine-un fluture de noapte!

Dacă însă acest demon va-ngrozi mulțimea noastră,
Lumea-ntreagă va să știe c-am fost marea oaste proastă.

De-om fugi, ieși-vom poate de aici cu pielea-ntreagă,
Dar să știți: de steagul nostru rușinea pe veci se leagă".

Ci maimuțele din fugă răspundeau: „Îi rușinoasă
Fuga, dar în fața morții este ea și sănătoasă!"

Și cum îl vedeau preagroaznic, scânteind de strălucire
Și urlând, pe Kumbhakarna, nici gândeau la vreo oprire.

Nu putea nicicum cuvântul să le toarne-n sân putere,
Și fugeau pe întrecute și strigau ca de durere.

Totuși, și cuvântul poate uneori minuni să facă:
Pe-acei căpitani de oaste de la fugă să-i întoarcă!
Orice căpitan se-ncruntă de amar și de rușine
Că fugea, își umflă pieptul și pe câmp de luptă vine.

KUMBHAKARNA CADE ÎN LUPTĂ CU RAMA

Și-acum oastea de maimuțe nu putea să-și afle locul:
Setea de-a intra în luptă le ardea în piept ca focul.
Bolovani rupeau din stâncă, și smulgeau din rădăcină
Mari copaci, lăsând pustiuri unde-a fost pădurea plină.

Și lovind în Kumbhakarna, în mânia lor cea mare,
Din copaci și din pietroaie făceau arme-ngrozitoare.

Dar și uriașul demon n-a venit să zăbovească:
Își învârte-n juru-i ghioaga - pe dușmani să-i pătulească.

Cu duzinele-i adună, cum îi cad pe dinainte,
Și-i freacă între palme și nemorți încă-i înghite.

Cad maimuțele sub ghioagă vreo opt mii și șapte sute
Prințul demonilor însă ar ucide și mai multe!

Cum stârpea pe șerpi odată dauritul șoim Suparna
Astfel astăzi pe maimuțe le înghite Kumbhakarna,

Dar maimuțele ramase ne-nghițite se-avântară
Și cu noi copaci și pietre contra lui se înarmară.

Iar Dvivida cel puternic, înșfăcând un vârf de munte
Și în brațe ridicându-l până pe mai sus de frunte,

Se porni cum norul negru spre un munte vrea să zboare
Astfel el către cel demon, ce-i cât muntele de mare...
Mai apoi venit aproape, el, viteaz fără de seamă,
Taur între maimuțime, a izbit în Kumbhakarna.

Dar pietrosul vârf de munte n-a zdrobit sub greutate
Pe-acel căpcăun, pălit a oastea lui o jumătate!
Au căzut fără suflare caii, care-au tras la care,
Vizitii, elefanții, demonii ce-au mers călare.

Și după atâta moarte demoni se-necau în sânge,
De credeai că nu-s în stare arcu-n mână a-l mai strânge.

Dar simțiră cum îi mușcă demonească lor săgeată
Căpitanii cei din oastea lui Sugriva, săgetată.

Și-atunci ei cu a lor vaste iar smulgeau copaci din crânguri
Și loveau cu ei în demoni, mai rărindu-le din rânduri,

Și loveau fără cruțare, peste gât, peste spinare,
Peste cai de, rasă aleasă și cămilele gheboase.

În văzduh ca prin minune Hanuman ușor plutește
Și-i aruncă pomi și pietre Uriașului în creștet.

Dar acel ce-i Kumbhakarna nu se teme de lavină,
El cu lancea sa lovește, pomi și pietre de fărâmă.

Arman mâna sa strângând-o, cu mânia în privire,
El se-avântă spre maimuțe, de-nspăimântă a lor oștire,

Hanuman, neînfricatul, cât o clipă de țintește
Și c-un vârf înalt de stâncă drept în frunte îl izbește.

Însă uriașul demon, ce-i hrănit tot cu grăsime,
Strălucit ca stânca este, neclintit ca ea se ține.
Scoate-un geamăt de durere și se-aprinde de mânie,
Trage-n Hanuman cu lancea, parcă nu c-un braț, cu-o mie!

Furiosul Kumbhakarna e vulcan ce clocotește
Chiar în clipa ceea-n care lovitura-și pregătește.
Lancea în văzduh cum zboară Hanuman se înfioară:
N-o fi Krauncea, cel munte, despicat din talpă-n frunte?

Ce mai geamăt, ce mai răcnet, parcă lumea se sfârșește,
Când din pieptul de maimuță roșu sângele-țâșnește.

Mânioșii demoni urlă, avântați fără de milă.
Fug maimuțele cu toate de a demonilor silă.

Dar nu se pierdu cu firea Nila și un colț de stâncă
Azvârli spre Kumbhakarna, mai sperând să-l bată încă.

Uriașul însă-i tare și cu pumnu-n cale-i șade,
Încât stânca se desface și, arzând cu pară, cade,

Dar cinci căpitani de oaste au putere și mânie,
Printre bietele maimuțe sunt ca tigri-n bătălie:

Gandhamadana și Nila către uriaș se-avântă,
Și Şarabha, și Rishabha, și Gavaksha se avântă,

Şi cu toții bat cu palma, și cu talpa, și cu pumnul,
Şi cu piatra, şi cu pomul, bat cu ură toți ca unul.

Trece demonul și râde, nici nu simte lovitura!
Şi-l izbește pe Rishabha, încât cade el cu gura

Toată-n sânge, spre-ngrozirea ochilor ce-aveau să-l vadă
Taur fost între maimuțe, și acum mort în câmp să cadă!
Căpcăunul dă în Nila cu genunchiul și-l doboară,
Pe Gavaksha dintr-o palmă la pământ îl culcă iară,

Cu un pumn și pe Şarabha îl doboară mai apoi
Și acesta cade, zace, ca toți morții la război.
Toți căzut-au, parcă-s pomii prăvăliți de vântul mare,
Retezați de Kumbhakarna cu securea la picioare.

Dar văzându-și căpitanii nemilos bătuți de soarte,
Sar maimuțele să lupte pentru ei până la moarte.

Ca și mii de stânci veniră peste căpcăunul-munte.
Taurii din oastea care-i hotărâtă să-l înfrunte.

Ca în coastele de munte bat maimuțele-nfocate
Și-l zgârie, și-l mușcă, și-l lovesc cu pumnii toate,

Încât demonul cel groaznic, coperit de-atâta oaste,
Pare-npădurit un munte-până-n vârf din patru coaste.

Și ca Garuda mai pare, care a distrus şerpimea
Demonul astfel înghite a maimuțelor oștimea.

Gura lui întocmai pare poarta către-a morții lume,
Cad maimuțele viteze-n gura asta, fără număr.

Dară ele din gâtlejul căpcăunului afară
Prin urechi, prin nări să iasă înapoi se-ncumetară!

Furios precum un tigru vestitor oricând de moarte;
Calcă el pământu-n sânge ud cum nici că se mai poate.

Ca și focul cel din urmă, care-o lume-ntreagă arde,
Trece el și cea oștime de maimuțe scade, scade...
El cu ghioaga sau cu lancea trece-n mândră scăpărare,
Parcă-i Yama cu arcanul, parcă-i Indra, zeul care

Fulgere de foc aruncă, de ard crânguri răsuscate, -
Și în oastea de maimuțe-s rânduri, rânduri, sfâșiate.
Fără căpitani ramase singure și îngrozite,
Fugeau bietele maimuțe și strigau înnebunite.

Dar cum Angada le-vede câtă frunză, câtă iarbă,
Alergând înnebunite și-ajutor cerând în grabă,

Inima i se înmoaie și i-i milă lui de ele,
Amintindu-şi că lui Indra i-i nepot, și e-n putere!

Și-unde stânca o ridică, precum Indra o săgeată
Spre-a lovi, și stânca ceea cade peste demon, iată!

Scoate atunci sălbatic urlet uriașul, şi în pripă,
Svârle sulița-n nepotul lui zeu-Indra într-o clipă.

Însă Angada dibaci e și de moarte se ferește
Și cu palma-i mânioasă în dușmanul său lovește.

Kumbhakarna-nnebuneşte, de ciudă și de mânie
Și cu gând viclean zâmbește,-nchipuindu-și ce-o să fie!

El pe Angada cel nobil îl lovește-n piept cu pumnul
Și-acel căpitan de oaste cade de-și încheie drumul.

Căpcăunul, scuturându-şi lancea, mai departe trece,
Unde-i oastea de maimuțe cu Sugriva, al lor rege,

Însă regele, de-l vede, într-o clipă sfarmă-un munte
Și cu-o jumătate-n brațe merge dușmanul să-nfrunte.
S-a oprit și Kumbhakarna, uluit-de tot ce vede:
Că Sugriva duce-un munte, alergând! nu-i vine-a crede.

Căpcăunu-i plin de sânge, iar Sugriva - de mânie:
„Pentru relele făcute numai bine n-o să-ți fie!
Tu mâncat- ai multă oaste, căpcăun cu aspru nume.
Ai vroit prin josnicie să ajungi slăvit în lume!

Tu, cât muntele de mare, namilă îngrozitoare,
Ce rău ți-a făcut maimuța prin pădure trăitoare?

Nu cu ea, făptură mică, ci cu mine ieși la luptă,
Dacă eşti erou! Răspunde-mi cu puterea ta cea multă!“

Și-i răspunde Uriașul: „Tu, nepot lui Prajapati
Știu că-i eşti, iar, Surya – zeul luminat – îți este tată!

Deci, deloc nu-i de mirare, că-mi vorbești cu-atâta ură!
Bărbăție omenească ți sa dăruit destulă.

Omenească ta putere-i de la Soare, zeul-tată,
Și de-atât te umfli în pene, tu, maimuță îngâmfată!"

Sugriva-ntr-un picior se răsucește,
Pe căpcăun cu muntele-l plesnește,
Dar muntele se sparge, și nu pieptul!
Râd demon, îmbucurați de-a dreptul.

Lovitul uriaș se-ntoarce-ndată
Înnebunit, cu sulița se bate!
Și-atâta de puternic e-aruncată
Cea suliță - prin cremene răzbate.

Dar avu noroc Sugriva! – Regelui scut înainte
Hanuman pe loc ieşindu-i, sulița din zbor o prinde.
Greu e-n suliță metalul, cântărind o mie bhare,
Dar putere-i dase-Anila fiului cu mult mai mare

Și când sulița aceea Hanuman ușor o frânge
De genunchi, maimuțărirea de uimire mai că plânge.
Kumbhakarna vede-și arma cum că nu se mai întoarce
Și o altă armă-și cată, că el vrea prăpăd a face.

Are-un ciocan ca stânca, și-l înșfacă...
Ci-l roade foamea, și-a răbda nu poate
Şi-ncepe cu maimuțe să se-ndoape...
Uitând de rege, pe oșteni îi toacă.

Și-atunci prințul de Ayodhya cu a Vântului săgeată
Bate-l-ar pe Kumbhakarna pentru oastea cea mâncată:

Trage coarda cu putere și țintește-atât de bine,
Încât cade mâna dreaptă cu ciocanul care-l ține.

Cel ciocan, ce-i cât o stâncă, şi-acel braț, ce-i și mai mare,
Cad pe unde oastea deasă loc de-un vârf de ac nu are.

Cad, și din a lor cădere turme de maimuțe-s moarte,
Iar în jurul celor moarte și mai multe-s vătămate.

Deci nenumărata oaste vede lupta-nverşunată
Intre demonul cel negru și o față luminată.

Uriașul demon pare munte retezat de-o spadă,
Iar puterea lui se zbate-n altă mână să se vadă.

Și cu mâna cea rămasă smulge el din rădăcină
Un copac, în loc de armă bine-n mână să mi-l țină!
Însă Rama nu mi-l scapă din privire, nu-l slăbește,
Și din nou în a sa mână o săgeată strălucește.

Cu săgețile-aurite, strălucind ca o văpaie,
Trage cum ar trage Indra și a doua mână-i taie.

Peste stânci și pomi căzută mâna asta retezată
Strivi demoni și maimuțe, mare, grea și blestemată.

Scoate-un urlet căpcăunul, de să tremure și Rama,

Ci el are-n mână arcul, ca să n-aibă-n suflet teama,

El săgeţile le are cu-ascuţiş ca semiluna,
Tari în vârf şi pregătite la-ndemână totdeauna.

Două mari săgeţi din tolbă într-o clipă prinţul scoate
Şi-n aceeaşi clipă parcă tot cu amândouă bate,

De rămâne uriaşul trup ciuntit, fără picioare,
Şi-n mânie şi durere ţipă-urlă-n gura mare.

De-acest strigăt şi oceanul s-a cutremurat, pământu-n
Patru părţi de lume, Lanka şi cât ţine-al luptei câmpul.

Ca o grotă de intrare către ceealaltă lume
Are gura Kumbhakarna, parcă-i Rahu-n faţa lunii.

Tot urlând se şi repede demonul pe prinţ să-l muşte,
Ci săgeţi mai are Rama cât în gură să-l împuşte,

Şi-apoi Rama-şi ia săgeata, ca un sceptru podobită
Cu frumoase diamante, ca de Indra dăruită,

Ce-i un fulger, care arde şi-i trimis de zeu anume
Judecata cea din urmă să o facă pentru lume,
O săgeată-n care-şi joacă curcubeul mândrul soare
Şi în penele din coadă şi pe vârful ei cel tare.

O săgeată, care zboară ne'ntrecută şi uşoară!
Zeul vântului, Anila, numai el ca dânsa zboară!
Şi cum fără fum ea arde, şi cum zboară înainte,
Toate şase părţi de lume luminează ea cuminte,

Şi cum sboară-ngrozitoare, de o crezi că-i Agni-zeul,
Iat-o lângă Kumbhakarna, cel ce făptuieşte răul.

Şi-ntr-o clipă, -n numai una, capul de la trup îi taie
Şi-acea namilă de demon într-o clipă se înmoaie.

Cade capul cu cea gură mare, mare şi flămândă,
Şi atârnă între buze colţii mari cu mare tângă.

Pe din părţi de cap se-arată, ca şi cum două ulcioare,
Două mari urechi ce poartă mari podoabe sunătoare.

Seceta ca s-o alunge tot aşa şi zeul Indra
I-a salvat cândva pe oameni şi l-a doborât pe Vritra.

Scânteiară mari cercei lângă capul care pare
Luna-n cer întârziată după răsărit de soare.

Capu-acesta în cădere darmă casă și cetate,
Ca și când trăind mânia demonului mai departe.

Și cu vuiete de trăsnet trupul se rostogolește
Și-n ocean cu apă multă el mormântul își găsește.

Cum cădea în acea apă, pește-ales zdrobea-n cădere,
Ca să scape de lovire nici rechinii n-au putere.
Cad și ei, deși au colții mari. Și mai apoi s-aude
Trupul cum atinge-adâncul, fundul apei răscolindu-l.
Și-n această clipă de triumf maimuțele iarăși devin curajoase și ard de dorința de a cuceri orașul de cum numai se va lăsa noaptea.

IARĂŞI LANKA ARDE-N FLĂCĂRI

Astrul zilei, mult preadarnic irosind a sa lumină,
Către seară trece palid de pe bolta sa senină
După muntele cel mare care Asta se numește,
El să-și doarmă-n tihnă somnul, bezna nopții cât domnește.

Iar maimuțele în pripă și-au aprins făclii cu toate,
Și-au pornit în zbor spre Lanka, luminând cu foc de moarte.

De la porțile din Lanka toată paza, speriată,
Văzând focul cel de moarte cum venea, fugi, îndată,

Iar maimuțele-ndrăznețe, fiecare cu făclie,
Au căzut pe-acoperișuri ca o ploaie din tărie.

Au aprins delaolaltă cu o poftă-nnebunită
Orice turn și orice poartă, ce-i de strajă părăsită!

Dintr-o casă-n altă casă trece flacăra roșcată,
Pretutindenea găsindu-și hrana focului bogată.

Din palatele frumoase și cât munții de înalte
Rămânea numai cenușa peste ziduri sfărâmate.
Se topeau în foc podoabe prețioase: diamantul,
Piatra-rară și coralul, și santalul-aromatul.

Ardeau case și palate, câte-au fost demult clădite
Și prin muncă migăloasă cu podoabe-mpodobite.

Sub cenușa celor case zace-atâta piatră rară!
Câte arme, câte vase aurite se-ngropară!

Focul lacom înghițit-a totul: pânză și mătase,
Hainele de lână scumpe și covoarele din case,

Auritele tacâmuri, care străluceau pe mese,
Bucurând pentru petreceri masa zilelor alese,

Frâiele cele de piele ce-nstrunară bine caii,
Pieile cele de tigru, ce purtate-ar fi cu ai,

Salbele strălucitoare ce-s de elefanți purtate,
Săbiile oțelite, arcurile încordate.

Limbi de foc mâncau podoabe de buni meșteri făurite,
Preafrumos de ei lucrate și fantastic poleite.

Piereau casele acelor ce-aurit și-aveau veșmântul,
Dar din foc ieșeau acuma dezbrăcați - să-i plângă vântul.

Cuib de demoni între flăcări se topea, când ei, cheflii,
Petreceau cu demonițe, toate-n haină străvezie.

Unii se certau cu ură, fluturându-și a lor armă,
Alții lângă preafrumoase demonițe-au fost, s-adoarmă,

Iar acei ce-aveau în case mici copii, porniți să plângă,
Și-i scoteau grăbiți pe-afară, focul de pe ei să-l stingă.
Preafrumoasele palate înălțatu-s-au faimoase
De se înfrățeau cu norii printre fulgere focoase.

Rotunjite geamuri, care semănau cu ochi de vacă,
În chenar de piatră rară sus lumină aveau să facă,
Și-n odăile înalte, unde totul strălucește,
Ba păunul se aude, ba brățara zângăneşte.

Iar acum peste terase, ca și luna aurită,
Peste-acele mândre case focul trece înainte!

Peste porțile cetății altădată multsenine
Saltă fulgerele toate, fără gând să se aline.

Și-n acele mari palate până-n nouri etajate
Se trezesc încinse-n flăcări femeile speriate:

Ele-şi smulg metal-podoabe de pe mâini și din picioare,

Pielea gingașă arzând-o-nfierbântatele brățare.

Între flăcări cade casa, ca o stâncă retezată
De mânia lui zeu-Indra cu un fulger de săgeată.

Iar palatele aprinse seamănă cu munții-n care
Coastele împădurite nu mai au de foc scăpare,

În mistuitoare flăcări lumina cea capitală
Ca și pomul de kinşuca, înflorit în primăvară.

Pare Lanka apă-n care se învălmășesc rechinii.
Spaima stăpânește Lanka, neajutorând-o nimeni.

Fugăriți de biciul spaimei, elefanți şi cai aleargă
Printre fumul ce s-aşterne peste capitala-ntreagă:
Iar oceanul își frământă apele înfurtunate:
Oglindind cetatea-n flăcări, par oglinzi împurpurate.

Focu-acesta, ca potopul cel din urmă de pe lume,
Nu lăsa decât cenușă în orașul cu renume.

INDRAJIT ŞI VIBHISHANA

Și Vibhishana vorbește către Lakshmana: „Vezi crângul
De smochini? Acolo-şi are Indrajit altarul-sfântul!

Sub cel pom ce-atinge cerul și posomorât foșnește
Indrajit 'naintea luptei rugăciunea-şi împlinește.

Tu să știi că Brahma-i dete lui puterea ce-l ajută:
Și se face când îi place nevăzut pe câmp de luptă!

Și rămân uimiți dușmanii, când încep în el să bată
Și se văd bătând văzduhul, căci dispare el de-ndată.

Pe când Indrajit din aer, nevăzut, pe-oricine bate –
Pare din senin că plouă cu săgeți nenumărate.

Deci tu, Lakshmana, odată ce dușmanul se ivește,
Nu-l lăsa nicicum să treacă spre altar, puterea-și crește

După rugăciune. Trage cât spre-altar îi este drumul,
Cadă-i vizitiul, carul, caii - cadă toți ca unul!"

Lakshmana, ținându-și arcul gata, cu săgeata-n coardă,
Se adăposti în crângul inundat de frunza oarbă.

Nu zăbavă se-auziră patru cai venind, și iată
Vede fiul lui Sumitra cum că Indrajit se-arată.
Peste car se-nalță steagu-i, el nimic nu bănuiește,
Chiar și scutul lui, și arma-i ca un fulger strălucește.

Și-atunci Lakshmana îi strigă: „Răul ce-l avem a face
De la pofta păcătoasă a lui tată tău se trage!
Cinstea neamului mi-o apăr și nu fac cu tine pace".
Indrajit însă-l privește pe Vibhishana cu ură
Și în văzul tuturora îi vorbeşte-aşa din gură:

„Dragă unchiule, eşti frate al lui tatăl meu! Cum vine
Dară, că-mi ajuți dușmanul, când el stă să tragă-n mine?

Neamul ți-ai uitat și țara, care te-a hrănit din fașă!
Fără cinste și credință pentru ce-ar lupta ostașul?

Așa dar îl vinzi pe frate și socoti că faci un bine?
Treci de partea unui dușman, fără a-ți mai fi rușine!

Tu urăști pe al tău frate, tu dușmanului eşti frate!
Cine face-așa, se știe, că nu vede prea departe!

Un dușman – dușman rămâne, asta el o ține minte!
Ruda însă rudă-ți este, chiar de 'n-are-atâta minte.

Du-te-n luptă cu străinul și pe-ai tăi cu el îi bate!
După ce-ți va stinge neamul, el pe tine te va bate!"

Și-atunci unchiul, cum l-ascultă, se înfurie, nu glumă,
Și la cele auzite astfel hotărî să-i spună:

„Tu nu-mi da-n obraz, nepoate, că eu nu urmez orbește
Demonii pe orice cale, eu, gândesc și omenește!
Neamul nu mi-l dau uitării și la cinstea lui mi-i gândul,
Și nu se cuvine ție negândit să-mi spui cuvântul.

Doi frați nu pot fi ca unul! Dar și eu sunt pentru țară!
Și de-atâta-ți cer, nepoate, vezi de vorbele-ți măsoară!
Dacă frate-meu râvnește la străinul aur veșnic,
Dacă el străine soațe de atâția ani răpește,

Am o sfântă datorie - să nu fiu de el aproape,

Că aș fi ca într-o casă, care arde de păcate!

Iar tu, tânăr fără minte și fudul ca niciodată,
Viața ta e blestemată, după cum și Lanka toată.

Soarta voastră astfel este: tatăl tău calea-și sfârșește,
Iară moartea ta e-n tolba, Lakshmana ce-o stăpânește!"

LUPTA DINTRE LAKSHMANA ŞI INDRAJIT

Deci, stătea în car de luptă, mândru scânteind în zale,
Indrajit cel fără teamă de a fi oprit în cale.

Patru cai trăgeau, toți negri, nedeprinşi s-asculte frâul,
Bătături să aibă-n palme de la hățuri vizitiul.

Al lui Ravana fecioru-și ținea arcul său de-a gata:
Tremura pe coarda-ntinsă, ca și cum zburând săgeata.

Lakshmana-n această vreme pe-a lui Hanuman spinare
Se vedea, ca de prin ceață mândrul soare cum răsare.

El mai slab decât dușmanul nu era, de-atâta, poate,
Auzindu-i fala goală, i-a răspuns cu demnitate:
Eşti mişel, și mișelia nu glorifică vreo faptă! –
Nevăzut de eşti în luptă, lupta nu mai este dreaptă.
Și un prost mai eşti, de lauzi tu o faptă de rușine:
Un viteaz cu pieptul luptă și-astfel cinstea sus o ține.

Nu, nu-mi place lăudatul, și nici hula, ci-ți voi spune,
Că chiar astăzi te-oi trimite la Kritanta,-n ceea lume!"

Lakshmana cu dor de luptă arcu-n mâna dreaptă-și prinde
Și pân' la ureche coarda voinicește i-o întinde.

Și ține ște într-o clipă, și de-a lupta nu se joacă –
Cinci săgeți deodată-i zboară, toate-n inimă să-ncapă.

Ele, cum străbat văzduhul pân' la dușman sunătoare,
I se-nfig în piept să steie, ca cinci raze de la soare.

Dar și Indrajit mai are nesecată-n piept mânie
Și dușmanului trimite trei săgeți, răspuns să-i fie.

Stă Vibhishana, se uită când la-unul, când la altul
Unul lui nepot îi este, altu-i este aliatul.

Și observă el: nepotul palid s-a făcut la față,
Și acesta-i semn că n-are el atât de lungă viață.

Iar atunci așa îşi zice: „Istovit și palid pare
Indrajit, și asta-nseamnă că sorți de izbândă n-are".

Iată-n lupta ceea cade de-a lui Lakshmana săgeată
Vizitiul, și-apoi caii cei vestiți în lumea toată,

După asta înc-o dată coarda arcului și-o-ntinde
Lakshmana pân' la ureche, tocmai ca și mai-nainte,
Și săgeata şi-o trimite...
Și vuiește
Cea săgeată
De-asurzeşte
Oastea toată!
Și în țintă nimerește!

Fruntea cea frumos bombată, coiful ce ardea ca focul,
Nu aveau a mai cunoaște nici izbânda, nici norocul:
Și capul lui Indrajit
Ca un glob de aur
S-a prăvălit. Iar trupu-i,
Cu toată armura scânteietoare,
Pe nimeni nu-nfricoşa,
Rămas fără nici o mișcare.

INDRA-L AJUTĂ PE RAMA

Cum al demonilor rege caru-și mână nebunește
Către bravul Rama, prințul cel pe care-l dușmănește,

Se aseamănă cu Rahu, ce zbura sub cer albastru –
Carul Soarelui să-l prindă și să-nghită al zilei astru.

Mânios, cu zeci de brațe ploaie de săgeți aruncă
Peste Rama, încât pare nor îngrozitor că urcă

Sus, în cerul cel albastru, și de-acolo-n jos răzbate;
Cu săgețile lui Indra fulgerând, pe Rama-l bate.

Rama-și ia săgeți de aur, nici cu gând de-a se ascunde:
Cu săgeți lucind ca para el dușmanului răspunde.
Și au zis atuncea zei: „Lupta nu e pe dreptate:

Ravana e-n car, iar Rama tot cu pasul drumul bate!"

Indra-și cheamă vizitiul: „Matali, îți dau poruncă
Să duci carul meu lui Rama, de-ajutor să-i fii în luptă!“
Scoate Matali o trăsură cum nu i alta-mpărătească,
Armăsari de foc înhamă la trăsura sa cerească.

Coșul ei frumos se face, cu de aur strălucire,
Zurgălăi de-argint își sună caii cei focoși din fire.

Ca din soare-s armăsarii și pe ei fermecătoare
Strălucesc cu nestemate hățuri, zale-nvelitoare.

Din prăjina sa de aur steagul în lumini îneacă
Cea trăsură, ce din ceruri, de la zeul Indra pleacă.

Nu zăbavă că sosește drept pe câmpul de bătaie
Matali cu car de flăcări - nor de fulgere și ploaie

Și lui Rama i se-nchină: Coborât-am către tine
La porunca lui zeu-Indra, luptătorule, spre bine

Carul său el ți-l trimite, ca să lupți așa cm poate
Numai marele zeu-Indra, când cu fulgerele bate!

Iată arcul, uriașul, aurit să-l ții în mână,
Iată sulița ce-n luptă tot zeiască-o să rămână.

Ție Indra-ți dăruiește și săgețile-aurite,
Și-ale sale mândre zale, luminate, neștirbite.

O, coborâtor din Raghu! Vizitiu ți-oi fi cât datul,
Dar, ca Indra pe danavii, tu să-l bați pe necuratul!“
De la stânga-n jur spre dreapta Rama carul ocolește,
Precum slava lui prin lume cât îi lumea se rotește.

Apoi prínțu-n car se urcă, lângă Matali cel care
Mândru stă să hățuiască încât carul lor să zboare.
Ci-n aceeași clipă tocmai s-a pornit din altă parte
Ravana, sălbătăcitul, cu dorința de-a se bate.

Dacă Rama ştie bine-a mânui cerească armă,
Oricât Ravana s-ar zbate să-l dărâme, tot nu-l darmă,

Înarmat ca zeul Indra, pe când vin spre el de-a valma
Arme diavolești, pornite al zdrobi, le-nfruntă Rama

Și-atunci demonul nu poate să se bată omenește,
Și-atunci vrea pe bunul Rama să-l răpună mișelește,

Trage cu săgeți frumoase, la vedere aurite,
Dar în adevăr sunt ele șerpi, cu vârfuri otrăvite.

Și cum zboară către Rama șerpii nu mai pot de ură,
Încât foc și pară iese vălătuc din a lor gură.

Fum și foc este văzduhul, nici văzduh în el să-ncapă:
Ca și Vasuki sunt șerpii: de venin atâta crapă.

Ci în fața astei arme, Ravana cu care-l bate,
Rama arma lui Suparna face-va să-i țină parte.

Către Ravana-și trimite el săgețile aurite,
Iară demonul nu știe, că-s de zeu călăuzite!

Ci se fac în clipă ele vulturi, sfâșiind în gheare
Șerpii cei trimiși de demon drept săgeți amăgitoare.
Acești vulturi vitejește știu să lupte, încât scade
A lui Ravana şerpime - șarpe după șarpe cade.
Cum îi strică-atâta armă vulturii, abia mai poate
Demonul sufla de ură pentru pasărea ce-l bate.

Mari săgeți atunci trimite Ravana potop spre Rama,
Matali sub ele cade, dar nu dă și morții vamă,

Ravana din nou țintește, și, de cum săgeata zboară,
Din prăjina cea de aur al lui Indra steag coboară.

Trage iar stăpânul Lankăi, săgetând dintr-o lovire
Caii marelui zeu-fulger, zeilor întru uimire.

Astfel înțeleptul Rama n-a putut învinge-n luptă,
Încât zeii și gandharvii stau pe gânduri și se-ncruntă.

Sfinții ce-și avură viața-nălțătoare, nepătată,
Ca Vibhishana, Sugriva își au fruntea-ngândurată.

Sub Angaraka, sub steaua ce-i de rău prevestitoare,
Ravana pare Mainaka, auritul munte pare.

Acest munte rău lui Rama nici o clipă nu-i da pace:
Douăzeci de mâini el are și cu toate-n Rama trage.

De necaz și de mânie marele oștean se-ncruntă

Și cu focul din privire el pe Ravana-l înfruntă.

Mânios precum privește, totu-n juru-i se-nspăimântă –
Tremură de groază pomii, nu cum vântul îi frământă,

Și stăpânitorul apei, râurilor clocotinde,
Valuri zbuciumate, nalță larg oceanul cât se-ntinde.
Munți cărunți cu lei în peșteri s-au mișcat ca valu-n spumă,
Ce cutreieră întinsul oceanic în furtună.

Croncănind cu har sălbatic pe sub bolta mohorâtă,
Se roteau în stoluri corbii, prevestind o zi urâtă.
Iară Ravana, duşmanul, îl privi în ochi pe Rama
Și, străpuns de grea mânie, mai simți că-l roade teama,

Zeii toți, nemuritori, ce îi țin lui Rama parte,
Veghetori privesc la lupta care-i cea din urmă, poate,

De prin care, zburătoare, se înghesuiesc să vadă
Jos, pe câmpul cel de luptă dintre doi cine-o să cadă!

De prin bolta lor cerească urmăresc cu nerăbdare
Zei și demoni lupta care' un sfârșit al ei și-l are!

Ci doresc cu toții zeii numai Rama să învingă,
Iară demonii cu toții vor ca Ravana să-nvingă.

Ravana o armă tare cum e diamantu-şi cată,
Ca un fulger al lui Indra peste Rama greu să cadă.

Își alege arma care-i tare făr-asemănare,
Pe dușman de-l îngrozește și-l lovește, și el moare.

Armă, care-aruncă flăcări și întunecă privirea,
Ca și mintea, când se-arată tare și cu strălucirea-i.

Sparge ea orice obstacol cu trei dinți ce nu se sfarmă,
Și nimic nu se aude, după câtă face larmă.

Având sulița ce-n luptă morții nu i se supune;
Cel mai mare între demoni a striga cu glas de tunet.
A strigat a biruință, sulița săltând-o-n mână,
Și pe demoni bucurându-i cu-a, sa laudă păgână.

A strigat preamult obraznic: „ Mai aveți răgaz o clipă! –
Tare mi-i ca diamantul arma mea ce zboară-n pripă!

Peste-o clipă, ţin-te, Rama, şi tu, Lakshmana, că vine
Pe-amândoi să vă zdrobească, tocmai cum vi se cuvine!

Sulița mi-i ca un fulger, nu greșește și nu iartă,
Omorât-ați demoni? Astăzi veți avea aceeași soartă!"

Sulița cea fermecată Ravana când o aruncă,
Fulgerele-o luminează, tremurând lumina-n dungă.

Și de suliță legate, vreo opt clopote sunară,
Cum trecea în legănare acea suliță ușoară,

Ce, zburând, cu pară arde pe sub bolta cea cerească,
Şi cu glas de clopot arcuindu-şi peste lumea pământească.

Însă Rama-înțeleptul știe bine a se bate,
Cu săgeți îi îngrădește sulița din orice parte.

Precum Vasava cu apa cea din ceruri coborâtă
Îngrădea potop de flăcări, lumea ce-o voia sfârșită.

Dar cum fluturii de noapte ard în focul ce-i cuprinde,
Tot așa orice săgeată de la suliță s-aprinde.

Acea suliță ce zboară cu cenușă îi răspunde,
Iară Rama nu mai poate nici mânia a-și ascunde.

A luat cu mâna dreaptă, ca un zeu, spre pedepsire,
Sulița de Indra dată, cunoscând a ei menire.
Aruncată cu putere, sună dulce, și, cum zboară,
Se întinde-arzând cu pară, ceru-albastru de-l măsoară.

Apoi dintr-o lovitură ea desface și strivește
Sulița acelui demon care Lanka stăpânește.
Cu săgeți mai iuți ca vântul drept în țintă trage Rama,
Ai lui Ravana fugarii-naripați sunt duși la Yama.

Ravana își strânge pieptul, unde-a fost lovit de lance,
Trei săgeți cu pene-n aur vin sprâncenele ai desface.

Sângerând, Ravana pare pomul de aşoka-n floare,
Dar mânia ce-l cuprinde e un foc ce seamăn n-are!

LUPTA CONTINUĂ: RAMA ȘI RAVANA

Către-un om și către-un demon cu mirare să privească

Două oști că se opriră, fără să se dușmănească.

Da, băteau în piepturi inimi, ci-aveau mâna nemişcată.
Ce privelişte ciudată! - două tabere dușmane
Neclintite stau să vadă cum se-nfruntă căpitanii.

Da, și Ravana, și Rama prevestiri avut-au multe!
Dar mai grea li-i dezonoarea decât chiar și moartea-n lupte!

Doi rivali își tălmăciră semnele prevestitoare,
După cum le înțelese cu-a sa minte fiecare.

„Simt că-n luptă voi învinge!" - s-a gândit în sine Rama,
Iară Ravana își zise: Simt ca mă așteaptă... Yama!"

Dar cât mai avea să lupte, Ravana vroia să-i taie
Steagul cel trimis lui Rama din a cerului văpaie.
Însă nu-și găsi săgeata de mânia lui ce-ascultă,
Al lui Indra steag să-l darme și căzut să-l vadă-n luptă,
Toate, una după alta, cad săgețile pe glie,
Doar abia ating prăjina cea de aur, strălucie.

Și-atunci Rama își ridică arcul său cu coardă-ntinsă
Și-o săgeată ca din soare peste câmp văzduhu-aprinse.

Apoi iat-o, ca un șarpe uriaș, scânteietoare,
Al lui Ravana steag taie și-n pământ, trosnind, dispare.

De-şi văzu căzut şi steagul sub săgeata cea dușmană,
Ravana cu ploaie deasă de săgeți bătu spre Rama.

S-au înfipt atâtea-n caii dăruiți de Indra! Poate
Nu cădeau de atâta numai, că erau fără de moarte.

Rămâneau să tragă carul ușurel ca zburătorii,
Parcă Ravana-i lovise-ncetişor cu vârful florii.

Ars de setea răzbunării, cel urât de zeii lumii,
După ce-și pierdu și steagul, se-nrăi și mai la culme.

El se năpusti spre Rama, azvârlind spre el cu toate
Armele câte le are sau a le găsi mai poate:

Azvârlea cu bâte grele și cu grele buzdugane,
Cu securile-ascuțite și cu foarte mari ciocane,

Azvârlea cu stânci înalte, cu pomi smulși din rădăcină,

Și era atâta vuiet în cea lume de ruină!

Ale lui săgeți de noapte au întunecat şi zarea,
Însă carul lui Zeu-Indra își urma aceeași calea.
Dăruit acum lui Rama, pe sub ploi necontenite
De săgeți, ferit de ele, trece carul înainte!

Iară Ravana-n cea vreme, nevăzând cum carul trece,
Vroia oastea de maimuțe, cu săgeți trăgând, s-o-nece
Toată-i sânge; mâna dreaptă nu îi tremura slăbită –
Șuiera, zburând săgeata cea de aur, ascuțită.

Rama însă, înțeleptul, ce spre Ravana privise,
Mai întâi zâmbi, pe urmă mii săgețile-și trimise!

Dar și-al demonilor rege îi răspunde cu mânie:
Mii de noi săgeți trimite, ele-al doilea nor să fie!

Trăgeau demonul și omul cu săgeți strălucitoare –
Cer de fier sub cer țesură dintr-o zare-n altă zare!

Ci-ntâlnindu-se în cale o săgeată cu-o săgeată,
Jos cădeau sunând a jale din săgeți câte-o bucată.

PIEIREA LUI RAVANA

Vizitiul-călăuză, Matali, i-a zis lui Rama:
„Prințule cu braț puternic, tu plătești acuma vama

Pentru c-ai făcut greșeala de-a uita acea știință,
Care-ți poate face lupta ca să-ti fie cu priință.

Tu pe demon în zdrobește: cu-a lui Brahma armă, care
În trei lumi cu nici o armă în putere seamăn n-are!

Simt că Ravana-i în clipa cea din urmă,-n clipa morții,
Că i-au zis lui Yama zeii ca să i pună capăt sorții!
Și, zicând aceste vorbe, Matali din tolbă scoate
O săgeată pentru Rama, mai săgeată decât toate.

Ca un șarpe strălucește, șuierând îngrozitoare,
Cea săgeată fermecată, care-n lume seamăn n-are,
Cea de Brahma făurită, ca pe Indra să-l servească:
În trei lumi fiind, deodată el trei lumi să cârmuiască.

Cea de Brahma făurită și apoi lui Rama-dreptul

Dată-n numele dreptății de Agastya-înțeleptul.

Avea-n vârf acea săgeată focul soarelui ce arde,
Iar în aripile sale vântul, care nu mai scade,

În lungime-acea săgeată avea-ntindere cât Cerul,
Era mare-cum sunt munții: munții Mandara și Meru.

Aurită-acea săgeată, avea tot ce este-n lume,
Toate câte-s începuturi și lumini întru minune.

Nor de fum lăsând pe cale, părea arderea din urmă,
Încât orice vietate se temea că viața-i curmă.

Băga spaima-n pedestrime, cai şi elefanți, că-i tare,
Din belșug de-a fost hrănită cu jertfirea din altare.

Ca săgeata lui zeu-Indra, ce-i din fulger făurită,
Dură ca și diamantul, ea zbura neostoită,

Căci era arma fatală chiar de Brahma fermecată,
Care și prin stâncă trece ca prin aer - dreaptă-dreaptă...

Sulițe de fier în cale sfâșie fără oprire,
Și la porțile cetății nu cunoaște-mpotrivire.
Matali-i vorbea lui Rama de-o puternică săgeată!
Ca o pasăre divină având pana colorată...
De-ar zbura, din urmă corbii după zborul ei s-ar strânge,
La ospăț din zbor chemându-i flacăra ce nu se stinge.

Ar cădea cosită oastea cea de demoni blestemată!
Pentru Rama cea săgeată este binecuvântată.

El săgeata o descântă și o-ncântă, și o înalță
Sus pe arc, spre biruință, precum vedele-l învață.

Tot ce-i viu, văzând săgeata, se cutremură de moarte.
Cerurile neclintite sunt tremurătoare toate.

Dar acea săgeată care îngrozea atâta lume
Pentru Zburătorul nopții Rama-n arcul său o pune.

Iat-o că-i străpunge pieptul demonului și-i străbate
Inima, și ca un fulger de atâta sânge arde.

Se coboară în țărână și se-ntoarce-apoi curată
Către Rama, unde tolba întru tihnă o așteaptă.

Astfel Ravana își dete duhul și a fost să-i cadă
Din slăbita-i gheară moartă arcul greu cu grea săgeată.

I s-a-ntunecat vederea și-a căzut din car de luptă,
Ca și Vritra, pe când Indra-l fulgeră pe câmp de luptă.

Şi din ceruri răsunară tobele a sărbătoare,
Zeii trimiteau spre Rama vânt de binecuvântare,

Flori din raiu-ntins, din ceruri cad ca ploaia mult dorită
Peste car și peste Rama, peste fruntea lui slăvită.
Încântați, de sus gandharvii cântă imnul slavei dulce,
Care lauda cea dreaptă către Ratma o aduce.

Lakshmana şi cu Sugriva, bucuroși ca niciodată,
Angada să-l preamărească i s-au strâns în juru-i roată.
Între zei cum este Indra, peste lumi stăpânitorul,
Între căpitani e Rama - dreptul şi biruitorul!

Pe-acel taur între rakshasi, în nespus de grele lupte
L-a învins slăvitul Rama, cel cu laurii pe frunte,

Și s-a luminat pământul și s-a-nseninat tot cerul,
Și au revenit în lume pacea și cu adevărul.

Iar în Lanka la domnie Rama-l binecuvântează
Pe Vibhishana, cel care cu dreptatea luminează.

Între timp veni cu Sita Hanuman. Dar Rama rece
Peste ei ca peste-o umbră fugitiv privirea-și trece.

Mai apoi parcă-și revine și privirea și-o coboară:
Vede-n fața sa pe Sita cu ochi mari de căprioară.

Cum o vede-nlăcrimată, după lungă căutare,
Inima de bucurie parcă-i stea luminătoare,

Doar că steaua care arde pieptul parcă i l-ar frige
La un gând că despre Sita oamenii de rău pot zice.

Cum avea în jur şi demoni, și maimuțe, prințul Rama
Supărat privi-ntr-o parte, ca și cum își dase seama

Că nu-i timpul s-o cuprindă pe-acea multdorită soață,
Dac-a fost c-un altu-n casă să se bucure de viață.
„Mi se-ntunecă privirea, adorata mea iubită,

Neplăcut de-mi este gândul că iubirea-i pângărită,

Tot așa cum neplăcută e puternica lumină
Pentr-un om bolnav, când ochii spre-ntuneric i se-nclină.
Tu, fecioara lui Janaka, poți pleca oriunde-n lume,
Că eşti liberă, eu soață n-am să pot din nou a-ți spune.

Care om de neam cu glorii va primi-napoi o soață,
Ce-ntr-o casă cu străinul a trăit atâta viață?

Au prietenii ce-ar zice? Dac-ai stat îmbrățișată,
Cum să te primesc, când neamul își vrea cinstea nepătată?!

Te-am eliberat prin lupte, cinstea mea să strălucească!
Dar nu te iubesc, și du-te, cine-o vrea să te iubească!

Hotărârea mea e fermă, iară tu fii înțeleaptă:
Către Bharata sau poate către Lakshmana te-ndreaptă,

Sau, dacă ți-o fi cu voia, la Sugriva te gândește,
Cel ce-i rege-ntre maimuțe și în felul său iubește,

Și Vibhishana mai este potrivit spre a-l alege,
Vezi că el acum rămâne-n țara demonilor rege!

O, ce suflet de femeie ar putea să mai trăiască,
Când în fața lumii soțul crud ar sta s-o bănuiască?

Sita e cutremurată și rănită ca de moarte;
Și putere nu mai are, și-a răspunde nu mai poate.

Ci, cu greu torcându-și gândul, printre lacrimi ea rostește:
„O, stăpânul meu, au cine astăzi mă nemiluieşte?
Eu în clipa izbăvirii bucuroasă sunt de toate
Și de fața ta, o, Rama, și de sfânta libertate.

Ci, de-a fost să se atingă alt bărbat cumva de mine,
S-a atins, c-am fost captivă, nu din voia mea, stăpâne!
S-a atins de braţ, de haină, însă inima curată
Mi-a rămas, iubirea noastră-i ca lumina nepătată.

Iară tu îmi spui cuvinte care sunt îngrozitoare,
Ca și cum ți-ar sta în față doar o simplă muritoare!

Ai uitat că eu sunt fiica Gliei, ce pe toți ne ține,
Și că altfel ți se cade să vorbești aici ca mine?!

De-ai avut acest gând aspru - să mă lași în părăsire,
Hanuman pe când venise să-mi fi-adus această știre! –

Ar fi fost cu mult mai dreaptă soarta mea şi a ta soartă,
La cea veste-ndurerată de cădeam atuncea moartă,

Iară tu, mărite Rama, ai fi stat în sihăstrie
Liniștit că n-ai pe cine a mai scoate din robie.

N-ai fi îndurat povara unui greu război, în care
Ravana căzu, să-ți fie pentru Sita răzbunare!"

Suspinând nemângâiată, către Lakshmana cuvântă.
Parcă-i geamăt de durere rugăciunea care-o cântă:

„Tu, fecior al lui Sumitra, suflet neumbrit de rele,
Rogu-te să-mi fii de sprijin la sfârșitul vieții mele,

Îmi adună-un braț de lemne și mi le lădeşte-n cruce,
Cum mai bine pentru rugu-n care viața mi s-ar duce.
Trupul meu curat ca cerul, inima – ca roua zilei,
Au trăit cu frica morți, cu credință în iubire,

Dar decât să las o umbră peste gloria lui Rama,
Mai curând mă pierd, rugându-l să-mi ajute zeul Yama.
M-am zbătut în contra sortii și-am visat această clipă,
Ci-acum iată-mă ajunsă pasăre fără aripă...

Părăsită-n fața lumii, de-al meu soț și de iubire,
N-am ce face nici cu-o viață, nici cu-o, sfântă nemurire.

Lasă focul să mă-nghită și cu trupul meu să ardă
Și durerea, care-n viață niciodată n-o să-mi scadă!“

Lakshmana stătea ca stana, îngrozit de ce se-ntâmplă
Și-i zvâcnea cumplit mânia pe sub fiecare tâmplă.

Ridicându-și grea privirea de sub genele plecate,
L-a privit pe Rama țintă ca pe-un dușman, nu pe-un frate,

Ci făcându-i Rama semne, Lakshmana un rug aprinde, -
Zeu părea cumplitul Rama - nimeni să nu-i stea-nainte.

Și s-au zvârcolit prin lemne limbi de flăcări însetate,
Și veni spre ele Sita, ca dorind această moarte,

Dar-nainte de a face primul pas în-foc, oprește,

Invocând pe zeul Agni, astfel ruga şi-o grăieşte:

„O, mărite zeu, arată tuturor că niciodată
Dragostea mea pentru Rama nu a fost a fi pătată!"

Şi-a păşit. Cuprinsă-n flăcări s-a pierdut. Se-atâta lume
A gemut, de parcă cerul s'a pornit prin zări să tune...
N-a tunat prea mult, că focul brusc s-a clătinat o clipă,
S-a zbătut în lături para ca o zbatere de-aripă,

Și din mijloc, dintre flăcări, om cu roșie veșminte,
Uriaș fără pereche, iese mândru înainte
Și pășește către Rama, aducând pe Sita-n brață
Și zicând așa cuvinte, care dragostea înalță:

„Tu, deschide-ți ochi, Rama, ca s-o vezi acum pe Sita,
Soața ta cea credincioasă, inimă neprihănită,

Trupul ei trecu prin flăcări, dar nici o arsură n-are,
Căci n-a săvârșit păcatul! Zeul focului răsare

Dintre flăcăi, adevărul lumii să-l adeverească!
Poruncesc s-o iei pe Sita, s-o iubești, să te iubească!“

Zice astfel şi-o coboară și o lasă lângă Rama
Şi-napoi în rug se-ntoarce, ca și un copil la mama.

Iară Rama către lume, fericit plângând, grăiește:
„Sita mea cea credincioasă știu că nu păcătuiește,

Dar la Ravana o vreme a trăit, şi lumea, poate,
Ca nevrednică de soață după asta mi-o socoate.

Eu sunt lumii însă rege și nu pot nici cum admite
Lumea rău să mă vorbească de aicea înainte.

Iar acum, cine-ar mai zice-o vorbă de necuviință,
Dacă n-a atins-o focul nici cun dram de suferință?!

Lumea laudă pe Rama și pe Sita regăsită,
Le dorește viață lungă, viață lungă, fericită.

ÎNTOARCEREA ÎN AYODHYA

A doua zi cu buna dimineață
Vibhishana îi stă lui Rama-n față
Şi-i zice preasupus: „De-aci-nainte,
Îmi eşti ca un stăpân, ca un părinte.

Mă lasă a te servi cum se cuvine
Şi-ți voi îndeplini orice dorință!
Toți trei puteți în Lanka mea rămâne,
Dacă dorești şi-ți este cu priință".

Dar Rama pentru toate-i mulțumește
Şi-ngrijorat de mersul iute-al vremii,
Lui Vibhishana-i zice că se teme
Să nu-ntârzie, și acum pornește...

Acasă, în Ayodhya, îl așteaptă
Să-l vadă domnitor iubitul frate,
El zilele pe toate le socoate
Și crede neclintit că soarta-i dreaptă:

Că paisprezece ani când se încheie,
De când e Rama dus în sihăstrie,
Va fi o mare zi, venind să-şi ieie
Sihastrul Rama dreptul la domnie.

„În ziua asta, de n-oi fi acasă!...
Eu știu ce frate am, și mult îmi pasă
De viața lui, pe care-o poate pierde,
La paisprezece ani de nu mă vede.

Iar până-acasă este drum departe,
Cu munți și ape calea ne desparte,
Și vreme prea putină ne rămâne,
Chiar azi plecând, fără a lăsa pe mâine!"

Vibhishana prea bucuros îi zice:
„Mărite rege, vremea nu așteaptă,
Ci-avem și noi o inimă-nțeleaptă
Și te ajutorăm cu toți aice.

Mărite rege, tu binevoiește
În carul zburător al lui Kubera
Să mi te urci, căci caru-acesta este
Ascultător, de ți se dăruiește".

Și s-au urcat în caru-acela care
În zbor să-i treacă peste munți și mare,
Și Lakshmana urcatu-s-a, și Sita,
Și Rama. Când deodată auzit-au

O rugă, într-un glas de toți rostită:
„Mărite Rama, tu binevoiește
În carul zburător de ne primește,
Ca să-ți vedem și casa ta dorită!“

Și-au fost poftiți Vibhishana, Sugriva.
Tovarășii de luptă ai lui Rama,
Să vadă-ncoronarea lui cum fi-va,
Să vadă și-întâlnirea lui cu mama.

Trei zile şi trei nopți în șir zburară,
Și Rama arătatu-i-au lui Sita
Pe unde au trecut și cum venit-au,
Ce câmp de luptă-n urma lor lăsară.

Au poposit în crângul Nandigrama,
La Bharata, ce-aici în sihăstrie
La marginea orașului trăise,
Cât fără Rama țara ocrotise.

Se-mbrățișară frații voinicește
Și Bharata i-a zis lui Rama rege
Și-a poruncit drum nou să-i se facă,
Pe unde Rama rege să se-ntoarcă.
Când vestea ca o pasăre sosește,
Că Rama se întoarce-acum acasă...
Ayodhya într-o clipă-ntinereşte –
Cu zâmbete și flori în drum să-i iasă.

Pe Rama îl întâmpină brahmani,
Și oastea-l întâlnește bucurată,
Și cântăreții, și meșteșugarii,
Și mama lui, ce-atât de mult l-așteaptă.

Palatul sta cu porțile deschise,
Îmbietor cu tronul său de aur –
Venise Rama, Sita lui venise,
Și-aveau în cale numai foi de laur.

Prietenii și frații se-adunară
În jurul lor, pe când la tron urcară
Încoronați, în țară să domnească
Și niciodată să nu-mbătrânească:

Regele Rama
Și regina Sita...

Flori peste ei
Cad
Cu
Nemiluita.

CARTEA A ŞAPTEA
ULTIMA

Multă vreme a sărbătorit orașul Ayodhya întoarcerea lui Rama. Toți locuitorii orașului și toți acei viteji frați de arme, care-l ajutaseră s-o elibereze pe Sita, toți oaspeții de seamă, veniți din țări vecine, toți participau cu bucurie la acele nemaivăzute sărbătoriri. Dar, ca și orice sărbătoare, aveau și aceste zile de mari bucurii un sfârșit, Rama fusese-ncoronat rege pentru a cârmui spre bine țara sa, Koshala, și nu pentru a-și face viața sa o ne'ntreruptă sărbătoare. Și-a petrecut, deci, oaspeții, înzestrându-i cu prețioase daruri la plecare. Și au rămas în țară Rama rege și Sita regină, și erau amândoi fericiți, într-o țară frumoasă, și bogată, cu oameni harnici și cuviincioși. Și Rama o iubea pe Sita, și Sita-i răspundea cu-aceeași dragoste lui Rama. Și iată că într-o zi le-a fost dat să se bucure împreună la semnele că vor avea un copil. De aici încolo, întru luminata cinstire a țării și neamului său, care-și anunța continuarea, Rama avea să lupte neobosit oricând și oriunde.

Regele un veac luptase pentru cinste și dreptate
Şi cinstit vroia să fie-n viața sa de mai departe.

Domnitor ca dânsul poate lumea încă nu avuse,
El le-aduse-n tară pacea și belșugul le aduse,

El de se gândea la sine, se vedea că se gândește
Un erou, ce viața toată pentru tară și-o trăiește.

Și-ntr-o zi pe sfetnici cheamă și-i întreabă, ei să-i spună,
Despre el ce vorbă-n țară se vorbește, rea sau bună?
Regele un veac luptase pentru cinste și dreptate
Și cinstit vroia să-i fie viața sa de mai departe.

„Dar să-mi spui, întreabă Rama, oamenilor ce nu place
Din ce zice al lor rege și din câte el le face?

Unui rege a cunoaște adevărul se cuvine:
Ce e rău să nu mai facă, să repete ce e bine".

Regelui așa-i răspunde sfetnicul ce îl ascultă:
„O, mărite rege, află că-i în țară vorbă multă

Și de care n-o să-ți placă, dar să știi c-aşa-i o lume:
Vorba rea din gură-n gură ea o poartă şi-o răsspune.

Oamenii grăiesc:. „Se știe, că avem un rege, care
E viteaz fără pereche, e-nțelept cum seamăn n-are.

Numai Rama, bunul rege, ne-a scăpat de grea urgie.
El pe Ravana în luptă l-a zdrobit, să nu mai fie.

Și trăim acum în tihnă, și avem de toate-n casă,
Dar un gând se furișază și în pace nu ne lasă.

Nu-i păcat c-a fost să lupte, că pe Ravana zdrobit-a,
Că a scos-o din robie pe soția sa, pe Sita.

Altfel de a ta rușine nimenea nu te mai scăpă!
Dar s-o ia cu sine-acasă și regină să ne-o facă!

După ce a stat în casa unui demon, ce cu sete
A privit-o și-a dorit-o, de i-a pus pe suflet pete?!

În grădina de aşoka demonii i-au stat de pază,
Ravana venea-n grădină să-i vorbească și s-o vază!
Cum să poată-al nostru rege după asta să domnească,
S-o iubească, s-o cinstească și regină s-o numească?

Iar noi mergem după rege, și-l urmăm pe rege-n toate
Să iertăm și noi, adică, pe soțiile stricate?"

Tu, mărite împărate, iartă-mă de cele spuse,
Dar așa vorbește lumea, și aceste vorbe-s duse

Dintr-o casă-n altă casă, și apoi din capitală.
Sunt purtate-aceste vorbe pân' la margine de țară".

I-a privit pe sfetnici Rama, cu privire-ntrebătoare
Și ei capul și-i plecară într-un semn de confirmare,

Iar apoi ei toți ieșiră, îndemnați fiind de Rama,
El cu gândurile sale rămânând, să-și deie seama

În ce fel să-și ducă viața, în ce fel să le răspundă
Celor care-i sunt supușii, că nu poate el s-ascundă

Nici o vorbă, nici o faptă, căci e tronul înălțime
Ca să lumineze peste câte sunt în țară inimi!

În a doua dimineață pe la răsărit de soare,
Lakshmana poruncă dete lui Sumantra să înhame

Și intră-n palat, și Sitei se-nchină cu umilință:
„O, tu fiică-a lui Janaka, se-mplineşte-a ta dorință.

Porunci măritul Rama după voia ta să fie
Și să te conduc chiar astăzi către sfânta sihăstrie

A-nțeleptului Valmiki!" Și în car se urcă Sita,
Ci abia urcată zice către fiul lui Sumitra.
„Tu, coborâtor din Raghu, Lakshmana, lui Rama frate,
Simt că mintea mea e-n ceață și că ochiul drept se zbate,

Și sunt tristă, și aș plânge, că nu știu de ce îmi pare
Că-i nefericit pământul și-o zi bună nu mai are.

Ce să-nsemne-acestea toate, căci eu simt că nu-i a bine!
Sănătoși sunt frații, spune-mi? S-a-ntâmplat ceva? Cu cine?

Sau nu-s toate bune-n țară?" „O, regino, fii pe pace,
Nimănui în țara asta nici un rău nu i se face!"

Erau iuți ca gândul caii și a doua zi opriră
Lângă râul Ganga, unde și luntrașii se găsiră,

Ca să-i treacă peste apa cea întinsă și curată.
Lakshmana pe țărm coboară trist, mai trist ca niciodată.

Mâinile înpreunându-și, ca și pentru rugăciune,
Lakshmana cu șoaptă stinsă către Sita astfel spune:

„O, prințesă din Videha, grea durere mă apasă,
Să mă fi lăsat și Rama ca să stau acum acasă!

Ci el m-a trimis cu tine, și eu n-am să am scăpare
De-un blestem ce i se cade, de rușinea asta mare,

Că mai bine peste mine boala grea venea sau moartea!
Iartă-mă, preasfântă Sita, că mi-a fost urâtă soartea".

„Să te iert? Dar ce rău oare mi-ai făcut, iubite frate?
Ș-apoi spune-mi, ce se-ntâmplă? O fi rău de Rama, poate?

Neînfricatul erou Lakshmana îi destăinuiește adevărul, spunându-i din ce cauză regele Rama este nevoit să-și surghiunească soția. Sita ar fi mai bucuroasă să moară, decât să trăiască îndepărtată de iubitul ei soț, dar dragostea pentru Rama și dorința de a-i naște un urmaș îi dau tărie inimii și ea rămâne să trăiască în sihăstrie...
Mulți ani s-au rânduit apoi în șirul vremii și Koshala sub domnia lui Rama înflorea tot mai mult, și oamenii țării acesteia trăiau tot mai bine. Numai că niciodată, nici într-o zi măcar, inima regelui Rama nu s-a despărțit de preafrumosul chip al neprihănitei regine Sita. El o iubea, o dorea și o visa, și nu putea nicicum să-și ierte faptul că o nedreptățise pentru a întrerupe zvonurile răuvoitoare. Iar Sita între timp, aflând adăpost la sihăstria lui Valmiki, naște doi gemeni, doi feciori ca doi bujori - pe Lava și pe Kuşa. Acești copii ai lui Rama cresc băieți voinici și frumoși, tineri înțelepți, pe care Valmiki și-i face ucenici și-i învață marele poem „Ramayana", al cărui autor este. El așteaptă momentul potrivit, care să-i prilejuiască sosirea, împreună cu cei doi fii de rege, la curtea marelui domnitor al Koshalei.
Și iată că sosi acea zi multașteptată. Mulțumit de viață, Rama hotărăște un mare sacrificiu al calului, semn că regele a ajuns în culmea gloriei sale domnești. Toți frații lui, toți sfetnicii și prietenii lui au fost cuprinși de bucurie și cu strigăte vesele au aprobat înțeleapta hotărâre a domnitorului.
Nemaizăbovind, în patru părți de lume au fost trimise solii împărătești, pe tot cuprinsul, pe tot întinsul țării, și la prietenii din afară, la Sugriva și Vibhishana, precum și la înțelepții brahmani din pădurile cele mai îndepărtate, anunțându-le tuturor dorința lui Rama de a-i avea oaspeți la marea sărbătoare.
Sfânt altar de sacrificiu fu-nălțat în codrii Naimişa de către înțeleptul Vasistha și de oamenii care-l ajutară. Și au început să vină-n capitala Koshalei falnici regi, în bogate care și însoțiți de numeroși oșteni. Preacuvioșii brahmani au început să vină, și încă oameni de toată mâna, din satele și orașele țării. La acea sărbătoare din Ayodhya veni și prea'nțeleptul Valmiki, însoțit de ucenicii săi, fiii Sitei - Kuşa și Lava.

Cuibul își avea Valmiki în pădurea-ndepărtată,
Unde-n alte vremi și Rama-și trăi viața-nsingurată.
Și în tihna maiestoasă a pădurii seculare
A compus Valmiki cântul despre Rama cel din soare.

În pădure-i învățase el pe Kuşa și pe Lava
Cum să cânte despre Rama cel încununat de slavă!

Când intrară-n capitală, celor doi feciori le zise
Schimnicul Valmiki care nu-n zădar cu ei venise:

„Mergeți, fii mei, prin urbe, treceți voi din poartă-n poartă,
Struna vinei să răsune, voi cântând de-o-naltă soartă,

Preaslăvind pe sfântul Rama, luptător pentru dreptate,
Care moare și învie, ca să lupte mai departe.

Și la poarta-mpărătească, unde-și are tronul Rama
Să-i cântați de vrednicia faptelor, să-și deie seama

Că sunteți aezi, ce-n cântec pe-acel rege îl înalță,
Care stă acum şi-ascultă, cum trecutu-i dă povață.

Poate că se mai înmoaie inima lui ne'ntinată,
Poate că-n palat vă cheamă, ca să-i mai cântați o dată",

Auzitu-i-a și Rama, şi-ncântat de ce-auzise,
Către Lakshmana se-ntoarce și așa cuvinte-i zise:
„O, tu fiu al lui Sumitra, tu aezilor plătește
Optsprezece mii de galbeni, tot ce vor le dăruiește".

Dar și Kuşa, dar și Lava n-au luat un galben, unul,
Ci-au răspuns în două glasuri, ca și cum răspuns-a unul:
„O, mărite rege, nouă nu ne este spre-ncântare
Aurul, pe noi ne-ncântă cerul luminat de soare,

Pomii legănați de vânturi, fructul dulce de pe ramuri,
Ce-l gustăm delaolaltă cu-ale pasărilor neamuri.

Mulțumim de bunătate, dar noi suntem din pădure
Și trăim într-o colibă, și mâncăm din fragi și mure,

Și bem numai apă dulce din izvoarele curate...
Și noi nu plătim cu aur pentru-aceste bunuri toate".

„Oaspeți dragi, aezi de frunte, nobili în cuvânt și faptă,
Rama, regele, vă-ntreabă și răspunsul îl aşteaptă:

Cine este-acela, care-i binecuvântat de soartă
Și cu-atâta iscusință printre vorbe gându-și poartă?

Cine-i bardul ce compuse epopeea şi-o cântase
Înainte ca în lume de voi doi să fie scoasă?"

O, mărite rege, este cel de şloka o compune,

Prea'nțeleptul sfânt Valmiki, unul în întreaga lume.

Dacă inima-ți dorește epopeea s-o asculte,
Noi, doi frați, îți vom cânta-o, multe zile și nopți multe.

Când sfârşitu-şi-au cântarea, îi îmbrățișează Rama
Și presimte că li-i tată, iară Sita este mama...
Tot atunci fără zăbavă soli trimite ca să-l cheme
Pe Valmiki, el să vină cu ogoitoare semne,
Cu dovadă neclintită de aici întru vecie,
Că e Sita preacurată, cum a fost și va să fie!

*

Iată, soarele răsare, prevestind o zi frumoasă,
Zi de mare sărbătoare și de bucurie-aleasă!

La palat se-adună lumea, oaspeți din străinătate,
Sfetnici, sacerdoți și oameni din orașe și din sate,

Și când toți își află locul, dinspre poarta cea înaltă
Se arată-ntâi Valmiki, apoi Sita se arată,

Ea privea în jos, și ochii-i lăcrimau de bucurie,
Palmele ca pentru rugă-mpreunate-aveau să fie

Şi-ndreptate către Rama. S-a oprit încremenită!
Și era așa frumoasă Sita-n ziua cea-nsorită

Încât toată lumea, toată, lângă Rama adunată,
O privea ca pe-o minune, fermecată şi-ncântată.

Și-a vorbit așa Valmiki: „O, tu, preacinstite Rama,
Cât de mult greșit-ai, rege, cât de scump plătit-am vama,

De-ai putut s-o lași pe Sita într-un codru surghiunită,
Iat-o iar în fața lumii, cum a fost - neprihănită!

Spusa mea nu este decât adevăr, cuprinde-ți fii,
Sunt ai tăi! De-aici cu tine și cu Sita să tot fie!

Dacă nu spun adevărul, anii mei de sihăstrie
În pustiu să mi se piardă, toți câți sunt ai mei - o mie!"
Și răspunde Rama: „Sita sufletul pătat nu-și are,
Și eu n-am avut spre dânsa nici priviri bănuitoare,

Căci odată zeul Agni ne-a vorbit că e cinstită,

Dar mulțimea vrea să vadă o minune săvârșită
Chiar aici, să-i dea credință ca rămas neprihănită".

Sita și mai mut și- apleacă spre pământ a sa privire,
Și suspină de durere și grăiește cu iubire:

„Nicăieri și niciodată nu mi-a fost la altul gândul,
Că de-aș fi fără de Rama, mi-aș dori întâi mormântul.

Asta-mi este adevărul, și mă rog de Glia-Mamă
Să-mi ajute ca mulțimea spusa mea s-o ieie-n seamă.

Maică-Glie, nu mă lasă fără scut, fără apărare,
Când tu știi că Sita unul soț iubit în lume are!

Orice faptă săvârșit-am, numai lui să-i fie bine!
Maică-Glie, fie-ți milă de-adevăruri și de mine!

Dacă zis-am adevărul, te deschide, Maică-Glie,
Și mă ia, a ta copilă iar la pieptul tău să fie!"

De cum zise, lumea toată, lângă Rama adunată,
A văzut cum se deschide Glia-Mamă, și de-ndată

Din pământ, ca dintr-o brazdă s-a-nălțat un tron să ardă
În lumini scânteietoare, soarele din cer să-l vadă

Și de frate să-l socoată. Iar pe tron stătea frumoasă,
Prithivi – zeița-mamă, ce venea acum de-acasă,

Ca să-și ia-napoi copilul. L-a îmbrățișat în pripă
Și au dispărut. Pământul s-a închis. Și într-o clipă
S-a acoperit cu floare... Și-a rămas să plângă Rama
Peste brazda înflorită, lângă Sita, lângă mama...

Ochii lui până la moarte niciodată n-au s-o vadă
Printre oameni vii pe Sita. El găsi un meșter, iată,
Și-l rugă să-i facă-ntocmai, şi-l rugă să-i făurească
Chipul Sitei - tot din aur, veșnic viu să strălucească.

*

Astfel a rămas Rama zi de zi să i se-nchine cu dragoste acestui chip de aur al Sitei, topindu-se de dorul celei care-l părăsise și totodată cârmuindu-şi cu înțelepciune țara, pe care avea s-o lase moștenire de preţ feciorilor săi dragi, celor doi frați voinici și înțelepți - Kuşa și Lava.
Văzându-i demni urmași la domnie, înțeleptul Rama se retrage în

sihăstrie și își trăiește acolo viața sa de ascet, până când moartea-l scoate din hainele grele trupești și-l lasă să se-nalțe la ceruri. Acolo, sus, unde, înainte de a se naște om, fusese zeu, el o-ntâlneşte pe multiubita sa Sita, frumoasă ca o zeiță, căci este și ea zeița brazdelor, și de aici încolo rămân tot împreună, de nu se mai despart în vecii vecilor.

*

Aici se încheie și ultima carte, cea de a șaptea, din cel dintâi poem al poporului indian „Ramayana", alcătuit de fiul lui Praceta, de preasfântul Valmiki, cu binecuvântarea marelui zeu creator Brahma.

De-aici încolo orice om care va putea povesti „Ramayana“ din toata inima și cu mult suflet, fie că în zorii zilei, pe când sunt mânate vacile la păscut, fie că în amiaza zilei sau în umbrele amurgului, acela nu va fi să mai cunoască vreodată nici amarul și nici durerea. Dar și acela care va putea rosti pe dinafară măcar o strofă din această nemuritoare epopee, și acela se va curăți de toate-păcatele pe care le-a săvârșit până-aici cu gândul sau cu fapta sa.

GLOSAR

A

Agni - zeul focului, care are șapte limbi, pentru a linge untdelemnul adus lui ofrandă.

Amaravati - cetatea din împărăția cerului, stăpânită de Indra, unde se află zeii, eroii, înțelepții lumii, cântăreții, dansatorii.

Amrita - băutura nemuririi, obținută prin baterea oceanului de lapte.

Angada - nepot al regelui maimuțelor, Sugriva. A luptat alături de prințul Rama pentru eliberarea Sitei.

Asta - muntele Asfințitului, după care la sfârșitul zilei coboară soarele.

Asurii - demoni porniți împotriva zeilor.

Aswapati - unchiul prințului Bharata, frate al Kaikeyi și rege în Kekayi.

Aşoka - un arbore veșnic verde, cu frumoase flori roșii.

Ayodhya - (‚neînvinsa") – cetate de scaun în regatul Koşala.

B

Bharata - fratele cel mai mic al lui Rama, născut de cea mai tânăra soție a lui Dasharatha, de Kaikeyi.

Brahma - în triada induistă (trimurti) este primul zeu, zeul creator, după care vin: Vishnu (ocrotitorul) și Șiva (dărâmătorul). Brahman - preot sau învățător, ducând o viață modestă şi exemplară, reprezentând prima castă în India.

C

Chakra - un disc cu marginea tăioasă, armă a zeului Vishnu.

Chitrakuta – muntele care i-a adăpostit pe Rama şi pe Sita la începutul vieții lor în sihăstrie.

D

Danavii - nişte demoni giganți, care sunt porniți împotriva ființelor cereşti.

Dandaka – codrul în care prințul Rama şi-a petrecut anii de sihăstrie.

Dasharatha - regele Koşalei, tatăl lui Rama.

De doua ori născut - în India se consideră că omul lipsit de cunoștințe seamănă cu animalul, și numai după ce învață, el se naşte a doua oară, devine om.

Dharma - legea datoriei morale.

G

Ganga - un mare râu în nordul Indiei, care este considerat râu sfânt, unind cerul și pământul.

Garuda - pasărea-rege, care-l poartă-n cârcă pe Vishnu; dușman al șerpilor, pe care-i urăşte și nicăieri nu-i cruță.

H

Hanuman – fiul lui Vayu, zeu al vânturilor, care zbura prin aer, schimbându-și forma și volumul corpului. Sfetnic al lul Sugriva, prieten al lui Rama.

I

Ikshvaku - primul rege din dinastia solară, care a domnit în Koşala.
Indra - zeul fulgerului, ocrotitorul Orientului, regele zeilor în ceruri, după mitologia vedică.
Indrajit - fiul lui Ravana, duşman al lui Indra.
Iodjana - măsură de lungime, o alergătură de cal, egală cu aproximativ doisprezece kilometri.

J

Jánaka - regele Videhei, tatăl Sitei.

K

Kádru - se zice că este mama unor balauri, cu mai multe capete, printre care Şéşa și Vásuhi. Káma - zeul dragostei.
Khára - fratele mai mic al lui Ravana.
Kráuncha – cocor (şi munte).
Kubéra - zeul bogăției, fratele mai mare al lui Ravana.

L

Lákshmana – fratele lui Rama, după tată, drept mamă având-o pe Sumitra, o altă soață a lui Dasharatha.
Lákshmi - zeița frumusetii și fericirii.

M

Mágadha - vechi regat In nordul Indiei (Biharul de astăzi); în această țară a cunoscut o puternică înflorire arta cuvântului poetic
Máinaka - munte subacvatic, presupus a se afla între capul de sud al Indiei și Lanka.
Mandákini – râu, afluent al Gangăi, prin apropierea muntelui Chitrakuta.
Mándara - muntele sfânt, pe care zeii și asurii l-au folosit drept melesteu la mestecarea oceanului spre a dobândi apa vie a nemuriri.
Mandódari - soția cea mai iubită a lui Ravana, mama lui Indrajit.
Mánu - omul considerat străbun al tuturor oamenilor (Manu Vaivasvata).
Máricha - un racshas, fiul lui Táraka, care îşi putea schimba chipul; în chip de cerb i-a ajutat lui Ravana s-o răpească pe Sita.
Méru- munte legendar, sălaş al zeilor, de unde răsare soarele.
Mithila - capitala regatului Videha.
Mridang – un fel de tobă.

N

Nága - ființă legendară cu față de om şi trup de şarpe.
Nárada - unul din cei șapte mari înțelepți ai lumii, fiu al lui Brahma, primul cântăreț la instriumentul cu coarde vina.
Narayána („cel care trece pe ape") - un alt nume al zeului Vishnu.

P

Pámpà - lac în sudul Indiei.
Prahásta - („Mânălungă") – rakshasa, sfetnic al lui Ravana.

Púshpaka - carul zburător al zeului Kubera, răpit de Ravana, dăruit apoi lui Rama și întors de către acesta iarăşi lui Kubera.

R

Rághu – strămoş al lui Rama, unul din regii dinastiei solare.
Ráhu - demonul care înghite luna și soarele, dar, lipsindu-i trupul, după tăierea capului de către Vishnu, luna și soarele ies din acest cap zburător, din eclipsă şi-și continuă calea.
Rákshasa - demon, duşman al brahmanilor, zeilor şi fiinţelor cereşti.
Rákshasi - demoniță, femeie-demon.
Ráma - primul fiu al lui Dasharatha. Este considerat şi o întrupare a zeului ocrotitor Vishnu.
Rávana - Regele demonilor, tuturor duhurilor rele, numiți şi zburători de noapte.
Róhini („roşie") – este considerată soția favorită a craiului nou, o stea de lângă el.
Ródra - zeul furtunilor, un alt nume al zeului Şiva.

S

Sampáti - vultur, fratele lui Jataiu.
Santál - lemn din care, măcinat şi amestecat cu apă, se obține o pastă plăcut mirositoare.
Sárana - rakshasa, iscoadă trimisă de Ravana în tabăra lui Rama.
Síta - (înseamnă curată, neprihănită, dar și „brazdă") - soția lui Rama, fiica lui Janaka, pe care acesta din urmă a găsit-o în brazdă.
Sugríva - regele maimuțelor, prieten al lui Rama în lupta cu Ravana pentru dezrobirea Sitei.
Sumántra - una din soțiile lui Dasharatha, mama lui Rama.
Sumítra - una din soțile lui Dasharatha, mama lui Lakshmana.
Súrya - zeul soarelui.

Ş

Şéşa - balaur legendar, cu o mie de capete, care susține pământul.
Şíva - zeul distrugător, cel ce dărâmă.
Şlóka - strofă în versificația sanscrită, formată din două versuri nerimate, fiecare având câte 16 silabe. „Ramayana“ în cea mai mare parte este compusă din şloka.
Şúka - iscoadă din oastea lui Ravana.
Şúrpanákha - sora lui Ravana, urâtă, rea și răzbunătoare.

T

Tapás - asceză, asprime de sine, reținere, dirijare voită a firii.
Trijáta („cea cu trei cosițe") - rakshasi, care presimte evenimentele și într-un fel o apără pe Sita.
Trikúta („cel cu trei vârfuri") - muntele pe care fusese construită cetatea de scaun în Lanka.
Váyů - zeul vântului.

Váli - fratele mai mare al regelui maimuțelor, Sugriva. Mamă i-a fost o maimuță, iar tată – zeul Indra.
Válmiki - schimnic și înțelept legendar, primul poet indian, presupus autor al „Ramayanei".
Várna - castă. În India Veche societatea se alcătuia din patru varne: cea a brahmanilor (slujitorii cultului), cea a ostaşilor, cea a negustorilor, muncitorilor și agricultorilor și cea aşudrilor, oameni de jos, care deserveau pe celelalte trei varne.
Varúna - zeitate, a creat cerul și pământul, mai apoi devine stăpânul apelor.
Vasíshtha - unul dintre cei şapte mari înțelepți ai lumii, sfetnic pe lângă regii Dasharatha și Rama.
Vibhíshana - fratele mai mic al lui Ravana, care, după moartea acestuia, rămâne să domnească în Lanka.
Vidéha - regatul de la răsărit în câmpia Gangăi, cu capițala Mithíla.
Vína - instrument muzical cu şapte coarde.
Vináta - 1. Mama lui Garuda; 2. Căpitan în oastea maimuțelor.
Viswakármani - arhitectul ceresc, care a zidit pentru Ravana frumoasa capitală, Lanka, și a creat pentru Kubera carul zburător Pushpaka.
Víswamitra - rege, care duce o viață de schimnic vreme de o mie de ani și astfel devine brahman. Unul din cei şapte mari înțelepți ai lumii.
Víshnu - zeul-ocrotitor Rama e întruparea lui.
Vrítra - demonul care aduce seceta, duşmanul de totdeauna al lui Indra. Când este învins de Indra, atunci plouă.

Y

Yámá - zeul morții, stăpânul lumii în care sălășluiesc sufletele celor morți

REFERINȚE ISTORICO-LITERARE

RAJÁGOPALACHARI:
„Dacă epopeile și cântecele unei națiuni izvorăsc din nădejdile și gândurile oamenilor obișnuiți, sau dacă convingerile și ideile unei națiuni sunt produse de literatura ei, dacă o plantă se naşte din sămânță ori sămânța se naşte din plantă sunt întrebări ce pot duce spre abstracții dincolo de cuvânt sau idee și la care oricine poate să răspundă cum dorește.
Ploaia cade din văzduh, se transformă în râuri, iar râurile, după ce curg la vale, ajung în mare. Apoi, din nou, apa mării, absorbită de soare, se ridică în văzduh, de unde se întoarce în chip de ploaie și curge la vale preschimbată în râuri. Tot aşa valori și simțăminte

izvorăsc din popor, ating inima poetului și, transformate într-un poem, inspiră din nou și luminează poporul. Astfel în fiecare țară poet și popor se sprijină unul pe altul."

Chakravarti RAJAGOPALACHARI, Epilog în Ramayana în proză.

DUTT:

„... nicăieri în literatura universală nu se află zugrăvit un ideal mai înalt de dragoste feminină, cinste și credință de soție."

Romessh C. DUTT, Ramayana - Mahabharata, Londra, 1963.

PALLADI:

Apariția în grai moldovenesc a capodoperei Ramayana (1986) a coincis cu pregătirile către marea manifestare culturală - Festivalul Indiei.

Traducerea a fost menționată cu premiul întâi al Comitetului de Stat pentru edituri și al Uniunii Scriitorilor din Moldova

Practica de traducător a poetului Pavel Darie numără câteva decenii, timp în care dumnealui, de rând cu plachetele sale de versuri („Vase comunicante" „Dor de mamă", „Cântece de iarnă", s.a.) ne-a dat şi o serie de tălmăciri dintre care le menționăm pe cele mai valoroase: I. Cupala, Francesco Petrarca, Victor Hugo, Rabindranath Tagore.

...Aparte se cer menționate traducerile din epopeile antice sanscrite Mahabharata și Ramayana. Ultima din ele, care vede lumina tiparului peste şapte ani de la apariția precedentei, vorbește de la sine de perseverența cu care poetul traducător Pavel Darie îşi perfectionează atât nivelul de pătrundere al universului poetic pe care îl tălmăcește, cât și uneltele proprii, mijloacele artistice ale limbajului menit a reconstitui forța de expresie a operei originale.

.,.Traducătorul a păstrat atât ritmul, cât și măsura piciorului de vers (16 silabe), ansamblul de imagini, plasticitatea orală a limbajului artistic, pe care îl simte și îl stăpânește cu o deplină putere de comunicare accesibilă și vibrantă, bine șlefuită și, fără doar și poate, călită la focul cel sacru al inspirației. Traducătorul utilizează toată paleta de culori și nuanțe proprii Ramayanei, stilului ei, care încalcă „normele admisibile ale poeziei eroico-epice", consemnând de fapt trecerea de la descrierea obiectivă, de la narațiunea distanțată şi rece la cea accentuat emoțională, la poezia sentimentului.

Apariția Ramayanei chiar şi în acest mod fragmentar, vine să acopere un gol de mult simțit în cultura și literatura noastră, lucru tânărului cititor (venit la Biblioteca şcolarului) noi perspective de cunoaștere a universului artistic indian - foarte bogat în motive cosmogonice și în simboluri (soarele și luna, de exemplu), frecventă de alfel, în literatura noastră populară şi în nemuritoarea creație eminesciană.

Tudor PALLADI în Moldova Socialistă, 1987.

CIOBANU:

Ramayana este a doua mare epopee clasică sanscrită după

Mahabharata, dar ca importanță în viața și spiritualitatea popoarelor subcontinentului indian ea deține primul loc, find considerată monumentul poetic de cea mai largă popularitate.
Apreciind rolul deosebit al epopeilor sanscrite în istoria civilizației indiene, eminentul om politic și de stat Djavaharlal Neru scrie în celebra sa carte Descoperirea Indiei: „cele două mari creații ale eposului antic indian - Ramayana și Mahabharata au fost zămislite, probabil, în decursul a câtorva sute de ani și chiar mai târziu făcându-se completări. În ele se relatează despre istoria timpurie a indoarienilor, despre cuceririle lor și luptele rivale dintre ei în perioada de expansiune și consolidare, dar aceste creații au fost scrise și adunate mult mai târziu. În vreo altă țară eu nu cunosc cărți ca aceste două creații, care într-un timp atât de îndelungat să exercite o influentă puternică asupra cuietelor maselor. Create în adânca antichitate, ele reprezintă o forță vie a poporului indian. Acesta ia cunoştință de ele nu în limba sanscrită, dacă nu luăm în considerație un cerc îngust de intelectuali, ci prin traduceri, repovestiri şi acele nenumărate mijloace, prin intermediul cărora se răspândesc tradițiile și legendele, devenind o parte integrantă a vieții poporului".
Creatorul Ramayanei imaginează descendența divină a eroilor săi principali, care în viața de toate zilele sunt oameni cu cele mai alese calități etice și morale, viteji fără seamăn, dar și cu anumite îndoieli, slăbiciuni. Ceea ce însă îi înalță la rangul de zei, iar uneori şi mai presus de aceştia, sunt faptele lor vitejeşti, virtuțile morale excepționale, lupta lor plină de abnegație și dăruire pentru binele obştesc, pentru apărarea și fericirea semenilor lor. Lupta dintre bine și rău, dintre lumină și întuneric, adevăr și minciună capătă adesea dimensiuni cosmice, fiind antrenate uriaşe forțe potrivnice. Noile stări de spirit, obiceiuri, norme de conduită îşi câştigă terenul numai printr-o înverşunată înfruntare a tot ce-i vechi, rutinar și antiobştesc.
Tradusă, adoptată ori prelucrată în principalele limbi ale subcontinentului indian: hindi, tamil, bengală ş.a., în grajurile popoarelor din Indochina și Indonezia, Tibet, China ș.a., Ramayana a devenit un monument poetic comun ce a fertilizat dezvoltarea literaturilor naționale, ecoul ei străbătând până în Europa, în Africa și America.
Cunoscutul exeget al eposului indian P.A. Grințer în studiul monografic Mahabharata și Ramayana (Moscova, 1970) menționează judicios că aceste poeme, în toate țările unde au pătruns, erau considerate ca o avuție proprie, națională. Eroii lor deveneau eroi ai propriei lor antichități, motivele și subiectele lor erau prelucrate de literatura și arta autohtonă, pătrunzând în sculptură, arhitectură, în arta muzicală, teatrală ș.a.

Unele creații din literatura clasică românească, de pildă *Povestea*

poveștilor de C. Stamati, *Strigoii* de M. Eminescu, *Povestea porcului, Povestea lui Harap Alb* de Ion Creangă, precum şi unele basme populare învederează motive asemănătoare celor din Ramayana deosebi. Poetul şi traducătorul Pavel Darie şi-a asumat anevoioasa și temerara sarcină de a-l familiariza pe cititorul moldovean cu o serie dintre cele mai reprezentative fragmente, părți, capitole ale Ramayanei şi Mahabharatei - nemuritoare creații epice ale literaturii clasice indiene.

În 1979 a publicat o traducere din Mahabharata, iar de data aceasta ne oferă o traducere, prin intermediul versiunii rusești, a cărții sfinte Ramayana. De remarcat, de la bun început, complecsitatea și extrem de anevoiosa trudă, depusă de traducător la realizarea acestor versuri, care marchează succese incontestabile. În fața lui au stat o serie de chestiuni nu numnai de ordin practic, ci și teoretic. A fost nevoie nu numai de o cunoaștere temeinică a versiunilor intermediare ruseşti, ci şi de o pătrundere în lumea civilizației şi culturii indiene, de o informație considerabilă din diferite lucrări, consacrate literaturii și culturii antice indiene, folclorului, mitologiei ş.a.

Menționăm lucrările sanscritologilor: E.N. Tiomchin, V.G. Erman, P. Grințer. Volumul Mahabharata și Ramayana,; Tri velichih Scazania drevnei Indii din seria Biblioteca vsemirnoi literaturâ; (1978).

Traducătorul nu s-a limitat la versiunea poetică rusă, realizată de Vera Potapova, dar a recurs și la izvoarele indicate mai sus, completându-şi lucrarea cu unele fragmente ce i s-au părut necesare pentru o mai bună înțelegere a poemului. În acest sens versurile rimate și ritmate alternează cu pasage în proză sau vers nerimat cum o cere tensiunea trăirilor eroilor și desfăşurarea acțiunii. Sunt ingenios utilizate atât resursele literaturii culte, cât şi cele folclorice. Astfel cititorului i se oferă posibilitatea de a cunoaște unul dintre cele mai fascinante monumente poetice universale.

Lazăr CIOBANU. Prefață la Ramayana. Chişinău, 1986, p. 5-12

DARIE:

Ramayana - lumea idealurilor veşnice. Numai din dragoste se nasc toate minunile încântătoare pe fața pământului, precum și în ceruri.

În lupta binelui cu răul, la care de când lumea participă și zeii, ajutându-i pe oameni să poarte sus steagul binelui şi al dreptăți, se nasc eroii și se țese văzduhul care ne umple cu tărie și lumină pieptul, indiferent în ce vreme și în ce țară trăim. Rama și Sita suntem noi, și vor fi încă mulți după... Pentru că fără dragoste...

Veniți alături de eroii Ramayanei - vă veți simți cu şapte sau şaptezeci de inimi, și veți trăi... mii de ani.

Pavel DARIE

SUMAR

Tabel cronologic

CARTEA ÎNTÂI
COPILĂRLA Precuvântare
Împărăția și cetatea de scaun a regelui Dasharatha
Orașul Ayodhya
Vaca cea năzdrăvană, Kamadhenu
Prima luptă cu Rakshasa
La regele Janaka
Arcul lui Şiva
După doisprezece ani

CARTEA A DOUA
AYODHYA

Virtuțile lui Rama
Manthara cea furioasă într-o zi de sărbătoare
Uneltirile Mantharei
Ce făgăduise odată Dasharatha?
Dasharatha vine la Kaikeyi
Kaikeyi îşi cere făgăduitele două daruri
Regele îi răspunde
Dasharatha o mai roagă
Sumantra soseşte la Rama
Trezirea lui Rama
Plecarea lui Rama la Dasharatha
Ayodhya rămâne-ndurerată
Întoarcerea lui Sumantra
Moartea lui Dasharatha
Visul lui Bharata
Bharata îl caută pe Rama
Frumusețiie muntelui Chitrakuta
În Ayodhya pustie

CARTEA A TREIA
ÎN PĂDURE
Întânirea cu Surpanakha.
Surpanakha abia-și scapă pielea
Surpanakha se vrea răzbunată
Maricha ia chipul cerbului
La vederea cerbului Sita rămâne-ncântată
Rama omoară cerbul
Sita-l trimite pe Lakshmana în ajutor
Ravana vine la Sita
Ravana se destăinuieşte Sitei
Ravana continuă s-o ademenească pe Sita
Sita este răpită
Rama se-ntoarce şi o caută pe Sita

CARTEA A PATRA
KISHKINDHA
Lângă lacul Pampa
Întâlnirea cu Sugriva
Rama cuvântă despre vremea ploilor
Zicerea lui Rama despre toamnă

CARTEA A CINCEA
FRUMOASA
Hanuman pătrunde-n Lanka
Hanuman admiră orașul lui Ravana.

Hanuman porneşte prin Lanka
Hanuman n-o găseşte pe Sita
Hanuman continuă s-o caute.
Carul zburător Femeile lui Ravana
Hanuman – în palatul lui Ravana
Mesele lui Ravana
Hanuman pătrunde în crângul de Aşoka
Hahunman ajunge la Sita!
Hanuman o vede pe Sita între Rakshasi.
Ravana grăieşte către Sita
Sita răspunde
Visul lui Trijata
Hanuman dă foc Lankăi
CARTEA A ŞASEA
LUPTA
Semne prevestitoare
Căpitanii lui Rama
Lupta din timpul nopții
Săgețile lui Indrajit
Rama este înviat de Garuda
Căpitanji lui Ravana
Lupta dintre Ravana şi Hanuman
Trezirea lui Kumbhakarna
Kumbhakarna porneşte la luptă
Angada le dă-n obraz fugarilor
Kumbhakarna cade în luptă cu Rama
Iarăşi Lanka arde-n flăcări
Indrajit şi Vibhishana
Lupta dintre Lakshrmana și Indrajit
Indja-I ajută pe Rama
Lupta continuă: Rama și Ravana
Pieirea lui Ravana
Întoarcerea în Ayodhya

CARTEA A ŞAPTEA
ULTİMA

Glosar
Referințe istorico-literare

Colecţie iniţiată şi coordonată de *Anatol Vidraşcu* şi *Dan Vidraşcu*
Concepţia grafică a colecţiei şi coperta: *Vladimir Zmeev*
Ilustraţii: *Alex Ussow*

Referinţe istorico-literare:
Romessh C. Dutt,
Chakravarti Rajagopalachari,
Lazăr Ciobanu, Tudor Palladi

Editura „Litera Internaţional"
O. P. 61; C.P. 21, sector 1, Bucureşti, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chişinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (37322) 292 932, 294 110, fax 294 061;
e-mail: litera@litera.ro

Prezenta ediţie a apărut în anul 2004 în versiune tipărită
şi electronică la Editura „Litera Internaţional".
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Vidraşcu şi fiii*
Redactor: *Tudor Palladi*
Tehnoredactare: *Lorina Gîncu*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chişinău.
Comanda nr. 41271

CZU 821.211-1
R 23

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Ramayana
Ramayana / Mare epopee sanscrită (Bibl. şcolarului; serie nouă/ col. iniţ. şi coord. Anatol şi Dan Vidraşcu; traducere de Pavel Darie; conc. gr. col. şi cop. Vladimir Zmeev; ilustr. Alex Ussow/ nr. 305) – Ch.: Litera Int., 2004 (Comb. Poligr.). – 308 [p.]
ISBN 973-675-142-2 – ISBN 9975-74-791-4
821.211-1

ISBN 973-675-142-2
ISBN 9975-74-791-4

© LITERA INTERNAŢIONAL, BUCUREŞTI, 2004
© LITERA INTERNAŢIONAL, CHIŞINĂU, 2004

MAHARISHI VALMIKI

RAMAYANA

EDIZIONI VIDYANANDA

Observații

[←1]

Trei lumi: sub pământ, pe pământ, în ceruri.